

LXXXVIII

LANDSKAPSREGERINGENS
BERÄTTELSE
TILL ÅLANDS LAGTING

ÖVER LANDSKAPET ÅLANDS FÖRVALTNING
OCH EKONOMISKA TILLSTÅND UNDER ÅR

2012

ISBN 951-8946-68-X
Mariehamn 2013, Zapp reklambyrå

Till Ålands lagting

Landskapsregeringen har härmed äran att till lagtinget överlämna den i 25 § landskapslagen om Ålands landskapsregering förutsatta berättelsen över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd år 2012 samt över verkställigheten av lagtingets beslut.

Mariehamn, juni 2013

Lantråd

Camilla Gunell

Vicelantråd

Roger Nordlund

INNEHÅLL:

Landskapsregeringens politiska översikt	11
1. SJÄLVSTYRELSEMYNDIGHETERNA	13
1.1. Ålands lagting	13
1.1.1. Sammansättning	13
1.1.2. Lagtingsarbetet	14
1.1.3. Landskapsrevisorerna	17
1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet	17
1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster	18
1.2. Ålands landskapsregering	18
1.2.1. Sammansättning	18
1.2.2. Regionkommittén	18
1.3. Republikens President	19
1.4. Landshövdingen i landskapet Åland	19
1.5. Ålandsdelegationen	20
2. FÖRVALTNINGEN	21
2.1. Ärendenas behandling i landskapsregeringen	21
2.2. Lagstiftnings- och budgetarbetet samt övriga åtgärder som tillhör lagtingsarbetet	22
2.3. Föredragning av ärenden i landskapsregeringen	22
2.4. Externa kontakter	23
2.5. Intern styrning och kontroll	23
3. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	25
3.1. Allmän förvaltning	25
3.1.1. Uppföljning av målsättningar	25
3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	27
3.2. Allmänna byrån	27
3.2.1. Jämställdhetsfrågor	27
3.2.2. Enheten för kommunikation och externa kontakter	29
3.2.3. Enheten för Europarätt och externa frågor	31
3.2.4. Rättsserviceenheten	33
3.2.5. Serviceenheten	34
3.2.6. Personalenheten	35
3.2.7. Ålands polismyndighet	36
3.3. Byggnadsbyrån	39
3.3.1. Planläggnings- och byggnadsväsendet	39
3.3.2. Bostadsenheten	39
3.3.3. El- och energienheten	43
3.3.4. Fastighetsförvaltningen	44

4. FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	47
4.1. Allmän förvaltning	47
4.1.1. Allmänt om budgeten	47
4.1.2. Uppföljning av målsättningar	49
4.1.3. Utveckling av mätetal	50
4.1.4. Avdelningens utgifter och inkomster	50
4.2. Allmänna byrån	52
4.2.1. Landskapets budget	54
4.2.2. Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag	54
4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna	55
4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar	56
4.2.5. Penningautomatmedel	56
4.3. Redovisningsbyrån	57
4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut	57
4.4. Avtals- och pensionsbyrån	57
5. SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	61
5.1. Allmän förvaltning	61
5.1.1. Avdelningens utgifter och inkomster	61
5.2. Socialvårdsbyrån	61
5.2.1. Uppföljning av målsättningar	61
5.2.2. Ordandet av socialvården i landskapet	63
5.2.3. Stöd och bidrag	63
5.2.4. Handikapprådet	64
5.2.5. Klient- och patientombudsmannens verksamhet	64
5.2.6. Förtroenderådet	64
5.3. Hälso- och sjukvårdsbyrån	65
5.3.1. Uppföljning av målsättningar	65
5.4. Miljöbyrån	65
5.4.1. Allmän miljövard	65
5.4.2. Naturvård	66
5.4.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling	68
5.4.4. Avfallshanteringen	71
5.4.5. Hållbar utveckling	71
5.4.6. Miljömedicin	72
5.5. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	73
5.5.1. Allmänt	73
5.5.2. ÅMHM:s femte verksamhetsår	73
5.5.3. ÅMHM:s vision	73
5.5.4. ÅMHM:s uppdrag	73
5.5.5. ÅMHM:s ekonomi och personal	74
5.5.6. Styrelsen och prövningsnämnden	74
5.5.7. Prövning och tillsyn	74

5.5.8. Veterinärvården	75
5.5.9. ÅMHHM Laboratoriet	76
5.5.10. Några speciella händelser	77
 6. UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	 79
6.1. Allmän förvaltning	79
6.1.1. Avdelningens utgifter och inkomster	79
6.2. Allmänna byrån	79
6.2.1. Målprogram med delfinansiering från europeiska socialfonden	79
6.3. Utbildningsbyrån	80
6.3.1. Utbildning på grundskolenivå	82
6.3.2. Utbildning på gymnasienivå – Ålands gymnasium	84
6.3.3. Ålands folkhögskola	90
6.3.4. Ålands musikinstitut	91
6.3.5. Ålands sjösäkerhetscentrum	92
6.3.6. Högskolan på Åland	93
6.4. Kulturbyrån	94
6.4.1. Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning.....	95
6.4.2. Biblioteksverksamhet	95
6.4.3. Allmän kulturverksamhet	95
6.4.4. Idrott och ungdomsarbete.....	98
6.4.5. Ålands landskapsarkiv	99
6.5. Museibyrån	101
6.5.1. Kulturarvsenheten	101
6.5.2. Museienheten	103
6.5.3. Administrativa enheten	105
 7. NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	 107
7.1. Allmän förvaltning	107
7.1.1. Uppföljning av målsättningar	107
7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	107
7.2. Allmänna byrån	108
7.2.1. Näringspolitik	108
7.2.2. Regionalpolitik	110
7.3. Jordbruksbyrån	110
7.3.1. Uppföljning av mål	110
7.3.2. Stödadministration	111
7.3.3. Ekologisk odling	113
7.3.4. Lantbrukssemester och sjukvikarieverksamhet	113
7.3.5. Växtinspektionen	114
7.3.6. Räntestödslån för skördeskador	114

7.4. Fiskeribyrån	114
7.4.1. Främjande av fiskerinäringen i landskapet	114
7.4.2. Delmål	114
7.4.3. Europeiska fiskerifonden (EFF), 2007-2013	115
7.4.4. Nationella stöd	116
7.4.5. Fiskerinäringen	116
7.4.6. Beståndsundersökningar	118
7.4.7. Ålands fiskodling, Guttorp	118
7.5. Skogsbruksbyrå	119
7.5.1. Allmänt	119
7.5.2. Uppföljning av målsättningar	121
7.5.3. Främjande av skogsbruket	121
7.5.4. Skötsel av egna skogar	122
7.5.5. Jakt och viltvård	123
7.6. Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	123
7.6.1. Allmänt	123
7.6.2. Arbetsmarknad och sysselsättning	124
7.6.3. Arbetsmarknadsservice	124
7.6.4. Utkomststöd för arbetslösa	125
7.6.5. Utländsk arbetskraft	125
7.6.6. Arbetsmarknadsservice	125
7.6.7. Rekrytering av arbetskraft	125
7.6.8. Högscolepraktikanter	126
7.6.9. Studiestöd	126
7.7. Ålands teknologicentrum	126
7.7.1. ÅTC Växthuset – företagsinkubatorn	127
7.7.2. Starta eget – rådgivning	127
7.7.3. Mentorprogram – Eget Företag Åland	128
7.7.4. ÅTC Projekt	128
7.7.5. Projekt ÅTC Tillväxt	128
7.7.6. ÅTC:s nya verksamhetsområde	128
8. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	131
8.1. Allmän förvaltning	131
8.1.1. Utveckling av mätetal	131
8.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	132
8.2. Allmänna byrå	132
8.3. Trafikbyrå	132
8.3.1. Ålandstrafiken	133
8.3.2. Vägar och trafiksäkerhet	133
8.3.3. Drift och underhåll av vägar, linfärjor	134
8.3.4. Broar, hamnar, byggnader och fastigheter	134
8.3.5. Färjetrafik och farleder	136

8.3.6. Övrig trafik samt oljeskydd	136
8.4. Produktionsbyrå	137
8.4.1. Vägunderhållsenheten	137
8.4.2. Rederienheten	137
8.4.3. Annan sjötrafik	138
8.4.4. Verkstads- och lagerenheten	138
8.5. Motorfordonsbyrå	139
9. ÖVRIGA FÖRVALTNINGSOMRÅDEN	141
9.1. Lagberedningen	141
9.2. Ålands statistik- och utredningsbyrå	141
9.3. Revisionsbyrå	148
9.4. Datainspektionen	149
9.5. Diskrimineringsombudsmannen	153
Bilagor	
1. Framställningar till lagtinget från republikens president	159
2. Landskapsregeringens framställningar och meddelanden till lagtinget	163
3. Hemställningar till landskapsregeringen och övriga i lagtinget väckta initiativ	169
4. Kommissioner och nämnder	177
5. Kommittéer och arbetsgrupper	179
6. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2011 – 31 oktober 2012	189
7. Landskapets balans- och resultaträkning samt budgetjämförelse	204
8. Personalboks slut 2011	213
9. Landskapets arrenden 2011	223
10. Landskapets egna skogar 2011	224
11. Fällda rådjur och älgar	225
12. Jaktvårdsmedel 2011	227
12. 1. Ålands naturreservat 2011	228
2. Ålands i lag fredade naturminnen	230
3. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2011	231
4. Skyddad natur på Åland	232
5. Fågelskyddsområden	233
13. Byggande och planering av vägar	234
14. Färjtrafiken	235
15. Hållbarhetsredovisning	237

Landskapsregeringens politiska översikt

”Omställning” var landskapsregeringens ledord under 2012. I april presenterade regeringen sitt budgetförslag och tog därmed det första stora steget mot att förverkliga fyrklöverregeringens förändringspolitik så som den beskrivits i regeringsprogrammet.

Budgeten och regeringens arbete kan sammanfattas som en kombination av reformer och en finanspolitik som både varit stabiliserande och stimulerande. Den ekonomiska situationen i världen präglades under året av fortsatt instabilitet och kommer så att göra en tid framöver. Trots det har vi goda förhoppningar om att klara vår målsättning att få landskapets budget i balans till år 2015. Vi är tacksamma över hur omställningsarbetet skötts av personalen inom förvaltningen och att arbetet med att minska kostnadskostymen tas på stort allvar. Trots att många anställda inom landskapet redan jobbar mer än tillräckligt har ingen backat för nya utmaningar och tillsammans lyckas vi finna nya lösningar inom mindre ramar.

Samhällsservicereformen är ett utvecklingsprojekt som tog fart under 2012. Reformen har som mål att trygga basservicen för den åländska befolkningen på lång sikt. Samhällsservicereformen är också ett effektiviseringsprojekt med fokus på gemensamma lösningar där det offentliga Åland samverkar för att förbättra och trygga den åländska välfärden. Under året har landskapsregeringen besökt samtliga kommuner och fört många diskussioner i både breda och smala forum. Vi har under året funnit en metod att arbeta enligt och resultaten av det gemensamma arbetet kommer att bli synligt under våren 2013. Ökad kvalitet, ekonomisk effektivitet, likvärdig service, rättsäkerhet och fortsatt god tillgänglighet är ledorden för reformen.

Den digitala agendan är, med fokus på gemensam e-förvaltning och IT, ett av de viktigaste instrumenten för att utveckla servicen till invånarna. Under året igångsattes arbetet med att söka gemensamma IT-system och strukturer som ökar samarbetet mellan i första hand aktörerna landskapet, ÅHS, Mariehamns stad och kommunförbundet. Den digitala agendan är en avgörande faktor för moderniseringen av den offentliga sektorns service.

Landskapets omställningspolitik har i allra högsta grad förändrat upplägget inom skärgårdstrafiken.

Förändringar har gjorts i trafikstrukturen, turlistor, kollektivavtal och personalens arbetstider. Landskapsregeringen har även konkurransutsatt delar av trafiken där privata driftsentreprenörer har visat sig kunna sköta verksamheten för en mindre kostnad. Vid sidan av detta arbete, som är en utveckling driven av det ekonomiska läget och nya arbetstidslagar, har arbetet med kortrutt och framtida färjor och tonnage pågått med full kraft. Utmaningen ligger i målet att framtidens trafik ska vara mer miljöanpassad, driftseffektiv och ge skärgårdsborna tätare turer.

Under året överlämnades 27 lagförslag till lagtinget. Bland de mest politiskt betydande lagpaketen kan nämnas integrationslagen, lagen om en ny revisionsmyndighet, polis-lagen och lagen om allmän tandvård för unga till och med 27 år och ambulerande tandvård.

Landskapsregeringen har under året haft många möten och besök. Kontakten med rikets regering har varit tät mellan ministrarna och statsminister Jyrki Katainen be-sökte Åland i september. Frågor som rör självstyrelsens utveckling, med särskild inrikt-ning på en förnyelse av självstyrelselagstiftningen och det ekonomiska systemet, har diskuterats mycket. Förnybar energi och arbetet för att få fram ett positivt besked från regeringen gällande vindkraften har varit ett fokusområde där landskapsregeringen agerat för att på Åland verkande aktörer på lika villkor som övriga aktörer i riket ska tillåtas ingå i stödsystemet för el producerad från förnybara energikällor. Landskaps-regeringen har också särskilt betonat att vikten av det svenska språket för att främja kontakterna mellan landskapets och rikets myndigheter. Landskapsregeringen har akt-ivt deltagit i arbetet med Nationalspråksstrategin som slutfördes under 2012. Landskapsregeringen har också hanterat ett stort antal EU-frågor, träffat flertalet mi-nistrar ur Sveriges regering och aktivt deltagit i det nordiska samarbetet och andra internationella samarbetsorgan.

Under 2012 firade landskapsregeringen självstyrelsens 90-årsjubileum. Självstyrelsens internationella status gav naturligt temat "Åland i världen". Åland synliggjordes ge-nom utställningar och seminarier i Washington D.C., New York, Bryssel, Helsingfors, Geneve och St Petersburg. På hemmaplan firades självstyrelsedagen stort, en temadag för nyinflyttade ålänningar och en temadag för studerande hölls. Jubileumsåret avslu-tades med en framtidskongress.

Landskapsregeringen framför sitt tack till personalen, lagtinget och alla våra samarbetsparter för ett aktivt och för Åland framgångsrikt år 2012.

Camilla Gunell, lantråd

1. Självstyrelsemyndigheterna

1.1. ÅLANDS LAGTING

1.1.1. Sammansättning

1.1.2012 - 31.10.2012

Presidium:

Talman: Lundberg Britt, Mariehamn, F 63, LT 99-05, LR 05-11,
LT 28.11.11-
Förste vicetalman: Eriksson Viveka, Finström, F 56, LT 95-07, LR 07-11,
LT 28.11.11-
Andre vicetalman: Jansson Roger, Mariehamn, F 43, LT 79-95, LR 95-01,
LT 01-03, 07-

Ledamöter

Kemetter Sara, Mariehamn, F 75; LT 28.11.2011 (ersättare för Carina Aaltonen)
Asumaa Tony, Lemland, F 68; LT 11 -
Beijar Christian, Mariehamn, F 53; LT 92-99, 03-07, 11-
Ehn Johan, Mariehamn, F 75; LT 03-25.11.2011, LR 11-
Carlsson Petri, Mariehamn, F 72; LT 28.11.2011 (ersättare för Johan Ehn)
Eklund Brage, Eckerö, F 50; LT 03-07, 11 -
Eliasson Torbjörn, Saltvik, F 47; LT 03-10, LR 10-11, LT 28.11.2011-
Englund Anders, Vårdö, F 57; LT 91-95, LR 95-99, LT 99-
Eriksson Anders, Jomala, F 60; LT 87-91, LR 91-99, LT 03-
Gunell Camilla, Mariehamn, F 70; LT 03-05, LR 05-07, LT 07-25.11.2011, LR 11-
Fogelström Karl-Johan, Mariehamn, F 40; LT 11 (ersättare för Camilla Gunell)
Holmberg Igge, Mariehamn, F 66; LT 11-
Jansson Harry, Jomala, F 59; LT 07-11(ersättare för Roger Nordlund)
Jonsson Axel, Mariehamn, F 92; LT 11-
Karlsson Runar, Saltvik, F 53; LT 99, LR 99-03, LT 03-05, LR 05-09, LT 09-
Karlström Fredrik, Jomala, F 73; LT 99-01, 03-25.11.2011, LR 11-
Hilander John, Eckerö, F 79; LT 09-10, 11 (ersättare för Fredrik Karlström)
Lindholm Gun-Mari, Lemland, F 62; LT 99-03, LR 03-05, LT 05-11, LR 11-
Nylund Carita, Lemland, F 72; LT 11 (ersättare för Gun-Mari Lindholm)
Mattsson Åke, Finström, F 55; LT 03-
Nordberg Mika, Jomala, F 73; LT 07-
Perämaa Mats, Kumlinge, F 64; LT 01-07, LR 07-11, LT 28.11.2011-
Pettersson Jörgen, Mariehamn, F 65; LT 11 -
Nordberg Mika, Jomala, F 73; LT 07-

Perämaa Mats, Kumlinge, F 64; LT 01-07, LR 07-11, LT 28.11.2011-
Pettersson Jörgen, Mariehamn, F 65; LT 11 -
Sjögren Katrin, Mariehamn, F 66; LT 03-07, LR 07-11, LT 28.11.2011-
Sundback Barbro, Mariehamn, F 45; LT 79 -
Sundblom Torsten, Föglö, F 51; LT 07 -
Sundman Danne, Mariehamn, F 73; LT 99, LR 99-01, LT 01-
Thörnroos Veronica, Brändö, F 62; LT 03-09, LR 09 -
Slotte Roger, Jomala, F 44; LT 07 (ersättare för Veronica Thörnroos)
Valve Wille, Mariehamn, F 80; LT 11 -
Wine Göte, Sund, F 68; LT 03-08, 11 -

F = född, LT = i lagtinget och LR = i landskapsregeringen.

1.1.2. Lagtingsarbetet

1.1.2.1. Sammanträden

Under kalenderåret 2012 var lagtinget församlat 143 (171) kalenderdagar, varav 54 (53) plenidagar. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 9 - 27.1, 5.3 - 25.4, 28.5 - 9.6, 3-21.9 samt 5.11 - 21.12.2012.

1.1.2.2. Ärenden

Under kalenderåret 2012 överlämnades till lagtinget följande framställningar, förslag och initiativ (2011 års siffror inom parentes):

Ärendeslag	Antal ärenden	
Från republikens president		
* Framställningar angående lagförslag	0	(0)
* Framställningar angående internationella fördrag	15	(10)
Totalt	15	(10)
Från landskapsregeringen		
* Lagförslag	27	(25)
* Budgetförslag	2	(3)
* Övriga framställningar	0	(1)
Framställningar/Lagförslag/budgetförslag totalt	29	(29)
* Meddelanden	2	(4)
Från lagtingsledamöterna		
* Lagmotioner	1	(6)
* Åtgärdsmotioner	9	(53)
* Budgetmotioner	49	(95)

Motioner totalt	59	(154)
* Spörsmål	3	(1)
* Skriftliga frågor	16	(30)
Från talmanskonferensen		
* Framställningar	3	(6)

Framställningarna från republikens president samt landskapsregeringens lagförslag och meddelanden samt åtgärderna med anledning av dem framgår av bilagorna 1 och 2. De förslag och initiativ som väckts av lagtingsledamöterna samt åtgärdsuppmaningarna till landskapsregeringen framgår av en särskild förteckning i bilaga 3.

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- landskapsregeringens berättelse för 2011,
 - landskapsrevisorernas berättelse för år 2011,
 - revisionsberättelse för Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet för år 2011,
 - landskapsregeringens redogörelse enligt AO 32 § över perioden 1.11.2011 – 31.10.2012,
 - finansutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2011 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal,
 - Nordiska rådets Ålands delegations berättelse för tiden 1.1. – 31.12.2011 samt
 - bibliotekskommissionens berättelse över verksamheten vid lagtingets bibliotek 2011.
- Under året hölls 4 (3) i lagtingsordningen avsedda frågestunder.

Samråd med landskapsregeringen har under året hållits i 3 (6) ärenden som gällt förslag väckta inom Europeiska unionen. Samråd skall hållas antingen med självstyrelsepolitiska nämnden eller berörda fackutskott. Dessutom har 1 (6) s.k. informationsärenden behandlats, där landskapsregeringen informerar ett utskott eller självstyrelsepolitiska nämnden om en aktuell EU-relaterad fråga.

Under året anordnades ingen debatt utan anknytning till ärende.

I anslutning till landskapsregeringens förslag till budget för år 2012 inlämnades 48 budgetmotioner. Budgeten och budgetmotionerna genomgick sedvanlig behandling i lagtinget.

1.1.2.3. Besök, arrangemang, uppvaktningar och resor

Enligt den nya lagtingsordningen beslutar lagtinget på förslag av talmanskonferensen när arbetsåret ska öppnas. Lagtingets arbetsår öppnades den 5 november 2012 med ett sedvanligt program.

Självstyrelsens 90-årsjubileum firades självstyrelsedagen den 9 juni 2012. Finlands och Sveriges riksdagars talmän hedrade självstyrelsen med sin närvaro. Vid ett festplenum klockan 14.00 fattades beslut samt utdelades 1982 års minnesmedalj i brons i enlighet med en framställning från talmanskonferensen. Självstyrelsedagen avslutades med en middag för talmännen i Ålands sjöfartsmuseum.

Konstnären Juha Pykäläinen hade av kanslikommissionen fått i uppdrag att avporträttera tidigare talmannen Viveka Eriksson. Porträttet avtäcktes vid en ceremoni den 10 februari 2012. Konstnären Satu Kiljunen hade av kanslikommissionen fått i uppdrag att avporträttera tidigare talmannen Barbro Sundback. Porträttet avtäcktes vid en ceremoni den 30 mars 2012.

Republikens nyvalde president Sauli Niinistö besökte Åland den 15 augusti 2012 på inbjudan av talmannen. Besöket förlades till Hammarlands kommun och bl.a. i Skarpnåto hembygdsgård, Lugnets keramik, Stall Joy och gården Österlunds stod på programmet.

Under året gästades lagtinget av ambassadörerna från Danmark, Frankrike och Norge. I samband med besöket av Norges ambassadör gästades lagtinget också av Norges honorärkonsuler i Finland. Även Sveriges honorärkonsuler i Finland besökte Åland den 25-26 maj 2012.

Riksdagens grundlagsutskott besökte lagtinget den 15 maj 2012. Information om självstyrelseutvecklingen stod på programmet liksom diskussioner om EU-ärenden, språkfrågor och vindkraft. Den 19 oktober 2012 gästades lagtinget av en grupp nya ledamöter från Sveriges riksdag. Representanter för Samfundet Sverige-Finland besökte lagtinget den 27 augusti 2012. Den 14 maj 2012 gästades lagtinget av chefen för försvarsmakten, general Ari Puheloinen. Sjöstridskrafternas kommandör Veli Jukka Pennala gästade lagtinget den 28 juni 2012. I samband med ett nordiskt-baltiskt talmansmöte som ordnades på Åland på inbjudan av riksdagens talman Eero Heinäluoma, besökte talmännen lagtinget den 10 augusti 2012.

Lagtinget företog en studieresa till Bryssel den 1-4 oktober 2012. Programmet innehöll möten med representanter för Europaparlamentet, ministerrådet och Finlands representation i EU. I programmet deltog största delen av lagtingets ledamöter och personal. Studieresan utgjorde ett led i en EU-utbildning.

Lag- och kulturutskottet besökte Finlands riksdag den 22 maj 2012. På programmet stod möte med bl.a. representanter för grundlags-, lag- och kulturutskotten i riksdagen. Lagtinget inbjöds att på sedvanligt sätt delta i den årliga Östersjökonferensen (BSPC) den 26-28 augusti 2012 som detta år hölls i St. Petersburg. Lagtinget representerades av vicetalman Roger Jansson och lagtingsledamöterna Igge Holmberg (ordförande i Ålands delegation), Tony Asumaa, Axel Jonsson, Danne Sundman och Wille Valve.

Inom ramen för BSPC har en arbetsgrupp arbetat med energieffektivitet och grön tillväxt. Lagtinget har där representerats av lagtingsledamoten Tony Asumaa som även varit arbetsgruppens viceordförande. Lagtingsledamoten Wille Valve har även varit medlem av arbetsgruppen då han genom sitt medlemskap i Nordiska rådet representerat Nordiska rådets näringsutskott i arbetsgruppen. Vicetalman Roger Jansson har tillsammans med en ledamot av Mecklenburg-Vorpommerns parlament, varit rapportör till BSPC gällande maritima frågor.

1.1.2.4. Övrigt

Lagtingets kanslikommissionen tillsatte i februari 2012 för första gången ett stipendieråd med sakkunniga vars uppgift var att granska stipendieansökningarna ur självstyrelsens

jubiléumsfond samt föreslå en rangordning av de fem främsta. Till medlemmar i stipendierådet valdes medicine doktor Mona-Lisa Engman, docenten Edward Johansson, och professor Jan-Thure Eriksson. Ur lagtinget jubiléumsfond utdelades den 9 juni 2012 fyra stipendier i enlighet med stipendierådets förslag. Stipendierna utdelades till fil.dr. Kenneth Gustafsson, med.dr. Hasse Karlsson, fil.dr. Tore Lindholm samt fil.mag. Heidi Öst.

Kanslikommissionen överlämnade ett förslag till en ny landskapslag om lagtingets kansli till talmanskonferensen som i sin tur överlämnade en framställning i ärendet till lagtinget. Behandlingen av ärendet inleddes under år 2012.

För första gången slöts under år 2012 tjänstekollektivavtal för personalen vid lagtingets kansli. En förhandlingsdelegation bestående av vicetalman Roger Jansson samt lagtingsdirektören Susanne Eriksson, företrädde lagtinget i tjänstekollektivavtalsförhandlingar med de fackföreningar som av kanslikommissionen beviljats förhandlings- och avtalsrätt. Förhandlingarna resulterade i att ett huvudavtal slöts den 24 maj 2012 samt därefter ett avtal om samarbete mellan arbetsgivare och personal vid lagtingets kansli, ett tjänstekollektivavtal om anställningsvillkoren för lagtingets tjänstemän, ett tjänstekollektivavtal om löner vid lagtingets kansli, ett tjänstekollektivavtal om arbetstiden vid Ålands lagtings kansli samt ett förtroendemannaavtal för lagtingets tjänstemän, alla av den 29 augusti 2012.

1.1.3. Landskapsrevisorer (granskningsåret 2012)-

O r d i n a r i e

Tuula Mattsson, organisationschef (ordf.)

Sven-Anders Danielsson, agrolog

Johan Jansson, fastighetsadministratör

Annette Holmberg-Jansson, restaurangchef

E r s ä t t a r e

Erica Scott, Waldorfförskolelärare

Solveig Jansson, pol.mag.

1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet

Ålands delegation i Nordiska rådet består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsregeringen utsedda representanterna. Följande lagtingsledamöter har ingått i delegationen för år 2012:

Ordinarie medlemmar:

Wille Valve

Anders Eriksson

Suppleanter:

Harry Jansson

Katrin Sjögren

Samtliga ledamöter av landskapsregeringen, lantrådet Camilla Gunell, vicelantrådet Roger Nordlund, ministrarna Carina Aaltonen, Johan Ehn, Fredrik Karlström, Gun-Mari Lindholm och Veronica Thörnroos har också ingått i delegationen.

Lagtingsledamot Wille Valve har varit delegationens ordförande.

Delegationen avger en egen berättelse till lagtinget över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet.

1.1.5 Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Tillgängliga medel 2012	Bokslut 2012	Avvikelse
Summa inkomster	4 042,72	4 340,82	1 000,00	673,56	-326,44
Konsumtionsutgifter	-2 573 183,30	-2 740 047,35	-3 876 164,00	-2 821 560,50	1 054 603,50
Summa utgifter	-2 573 183,30	-2 740 047,35	-3 876 164,00	-2 821 560,50	1 054 603,50
Anslag netto	-2 569 140,58	-2 735 706,53	3 875 164,00	-2 820 886,94	1 054 277,06

1.2. ÅLANDS LANDSKAPSREGERING

1.2.1 Sammansättning fr.o.m. 25.11.2011

L a n t r å d

Gunell Camilla, lagtingsledamot, Mariehamn, 70; 11

M i n i s t r a r

Nordlund Roger, merkonom, Mariehamn, 57; 11

Lindholm Gun-Mari, lagtingsledamot, Lemland, 62; 11

Thörnroos Veronica, hälsovårdare, Brändö, 62; 09

Aaltonen Carina, lagtingsledamot, Jomala, 64; 11

Karlström Fredrik, företagare, Jomala, 73; 11

Ehn Johan, lagtingsledamot, Mariehamn, 75; 11

1.2.2. Regionkommittén

En av Finlands nio platser i Regionkommittén är vikt för Åland. Landskapsregeringen föreslår sina representanter inför inrikesministeriet.

Ordinarie

Gun-Mari Lindholm

Ersättare

Wille Valve

Regionkommitténs ställning har stärkts genom Lissabonfördraget, där det sägs att regionkommittén skall kunna ge utlåtanden om alla förslag till EU-lagstiftning som kommissionen bereder. Regionkommittén har även givits rätt till att föra talan i EU-domstolen.

För Åland har regionkommittén betydelse bl.a. genom möjligheten att påverka de utlåtanden som regionkommittén avger. Den kontaktskapande verksamheten med andra

regioner och lokala samfund från EU länderna i avsikt att skapa nätverk och allianser för att driva frågor som är av betydelse för Åland är viktig.

Den åländska ledamoten såväl som suppleanten deltar vid arbetsutskottsmöten och vid plenarmöten och får på det sättet goda insikter om vilka frågor som är aktuella i EU-sammanhang. Den åländska ledamoten och suppleanten sitter i två utskott "Utskottet för utbildning, ungdomsfrågor, kultur och forskning" (EDUC) och "Utskottet för medborgarskap, god förvaltningssed, institutionella frågor och yttre förbindelser" (CIVEX). Ålands deltagande i Regionkommittén finansieras ur EU:s budget.

Arbetet i regionkommittén präglas långt av EU-kommissionens arbetsprogram och prioriteringar. Aktuella frågor för år 2013 är ekonomisk och social sammanhållning, tillväxt, sysselsättning, konkurrenskraft, inkludering och kompetens samt ett säkert och tryggt EU.

1.3. REPUBLIKENS PRESIDENT

Halonen Tarja, 43;00 till 29.2.2012

Niinistö Sauli, 48;12 från 1.3.2012

För republikens president föredras följande ärenden rörande Ålands självstyrelse: från justitieministeriet av lagtinget antagna landskapslagar, vilka träder i kraft, om presidenten inte inom 4 månader i stöd av 19 § självstyrelselagen för Åland förordnar att lagen skall förfalla.

Föredragande av åländska ärenden i statsrådet:

från justitieministeriet:

Palmgren Sten, lagstiftningsråd, 49;07

Ersättare Groop-Bondestam Janina, konsultativ tjänstemän, 61;07

från finansministeriet:

Sailas Raimo, statssekreterare, 45;97

ersättare Hetemäki Martti, understatssekreterare, 46;11

ersättare Syrjänen Petri, konsultativ tjänsteman; 57;00

ersättare Kivinen Seija, konsultativ tjänsteman, 60;00

1.4. LANDSHÖVDINGEN I LANDSKAPET ÅLAND

Lindbäck Peter, 55;99

Landshövdingen, som i landskapet företräder rikets regering, utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Landshövdingen öppnar och avslutar lagtinget samt överlämnar till detsamma presidentens framställningar och meddelanden.

1.5. ÅLANDSDELEGATIONEN

Ordförande Lindbäck Peter, landshövding, 55;99
viceordf. Olsson Olof, förvaltningsråd, 44;99, ;11
sekreterare Åkerblom Rainer, förvaltningschef, 57;94

Av statsrådet utsedda medlemmar:

Pellonpää Matti, förvaltningsråd, 50;10, från 1.11.2011
ersättare Kuusiniemi Kari, förvaltningsråd, 60;06
ersättare Suviranta Outi, jr.dr.professor, 60;11

Mäenpää Olli, professor, 50;02
ersättare Hellman Björn, tingsdomare, 47;93
ersättare Villikka Terttu, förvaltningsdomare, 51;07,

Av lagtinget valda medlemmar:

Erlandsson Ragnar, lagtingsledamot, 41;07
ersättare Wickström-Johansson Lotta, vicehäradshövding, 67;07
ersättare Ekholm Hanna, jur.kand., 77;07
Lampi Nils, VD, 48;83
ersättare Lindholm Göran, jur.kand., 55;93
ersättare Alm Kerstin, kommundirektör, 49;91

2. Förvaltningen

2.1. ÄRENDENAS BEHANDLING I LANDSKAPSREGERINGEN

Ärendena fördelade på de olika byråerna

	2012				2011			
	Pleni- ärenden(tillf.)*	Pleni	Ensk.	Tjm./Tjb.	Pleni- ärenden(tillf.)*	Pleni	Ensk.	Tjm./Tjb.
Kansliavd.								
Allmänna byrån.....	71	52	286	730	90	59	307	982
Byggnadsbyrån.....	3	3	87	244	4	3	119	277
Finansavd.								
Allmänna byrån.....	18	16	76	394	26	22	81	114
Redovisningsbyrån.....	2	1	5	3	3	2	7	9
Avtals- o. Pensionsbyrån..	8	6	53	701	9	7	63	915
Social- och miljöavd.								
Socialvårdsbyrån.....			74	80			111	114
Hälso- och sjukvårdsbyrån			17	112	5	3	21	117
Miljömedicinska byrån....			22	27			34	1
Miljöbyrån.....	11	8	102	51	16	12	165	40
Utbildnings- o kulturavd.								
Allmänna byrån.....		21	222				24	60
Utbildningsbyrån.....			57	70				
Kulturbedningsbyrån.....			44	19	8	8	45	5
Museibyrån.....	5	5	53	252	34	27	62	140
Näringsavd.								
Allmänna byrån.....	16	14	93	397	25	15	101	285
Jordbruksbyrån.....	1	1	71	2.462	4	4	271	2.642
Fiskeribyrån.....	2	2	32	171	4	3	111	154
Skogsbruksbyrån.....	4	4	43	4.669	1	1	34	4.643
Trafikavd.								
Allmänna byrån.....	21	20	246	376	17	12	242	403
Lagberedningen	70	57	7	9	65	60	2	7
TOTALT	232	189	1.389	10.989	312	239	1.870	10.919

* Uppgifterna avser antalet föredragningstillfällen i plenum per byrå.

2.2. LAGSTIFTNINGS OCH BUDGETARBETET SAMT ÖVRIGA ÅTGÄRDER SOM HÖR TILL LAGTINGSARBETE

Landskapsregeringen har till lagtinget avgivit sammanlagt 27 (25) lagförslag, 2 (4) budgetförslag, inget (2) övrigt förslag och 3 (4) meddelanden. För åtgärder med anledning av i lagtinget väckta ärenden och hemställningar redogörs i bilaga x

I Ålands författningssamling publicerades under året sammanlagt 88 (121) nummer. Härav var 40 (48) landskapslagar, 18 (27) landskapsförordningar, 3 (2) lagtingets beslut om antagande av budget och tillägg därtill. Dessutom publicerades 15 (24) beslut av lagtinget samt 10 (18) beslut av landskapsregeringen. 2 (2) överenskommelseförordningar publicerades under året.

Under året inbegärdes utlåtande av HD över 4 lagtingsbeslut (3 lagförslag). Såvitt gällde 3 av dessa lagtingsbeslut bedömde HD att det inte förelåg några hinder för deras ikraftträdande (LTB 10/2012, 11/2012, 15/2012). Partiellt veto gavs gällande ett lagtingsbeslut. I landskapslagen om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet fälldes lagens 8 § 2 mom. då momentet ansågs gå utöver landskapets lagstiftningsbehörighet (LTB 14/2012). I ifrågavarande ärenden fattade republikens president beslut i överensstämmelse med HD:s utlåtanden.

2.3. FÖREDRAGNING AV ÄRENDEN I LANDSKAPSREGERINGEN

Föredragningarna från de olika avdelningarna var fördelade mellan ministrarna enligt följande:

Lantråd Camilla Gunell. Från kansliavdelningens allmänna byrå: centrala självstyrelsepolitiska frågor och jämställdhet. Lagberedningen.

Vicelantråd Roger Nordlund. Finansavdelningen förutom de ärenden som påförts trafikavdelningen. Från näringsavdelningen: sjöfartsfrågorna.

Minister Gun-Mari Lindholm. Kansliavdelningen förutom de ärenden som påförts lantrådet Camilla Gunell och trafikavdelningen.

Minister Veronica Thörnroos. Trafikavdelningen. Från kansliavdelningen: el-, energi-, bostads-, radio- och tv-frågorna. Från finansavdelningen: IT-utveckling.

Minister Carina Aaltonen. Social- och miljöavdelningen.

Minister Fredrik Karlström. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna.

Minister Johan Ehn. Utbildnings- och kulturavdelningen.

Förvaltnings- och utvecklingschefen samt alla avdelnings- och byråchefer har fungerat som föredragande vid enskild föredragning. Som ett komplement till de formella plenissammanträdena sammankommer landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, men också sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

¹Siffrorna utanför parentesen gäller för år 2012 och siffrorna inom parentesen gäller för föregående år, dvs. år 2011

2.4. EXTERNA KONTAKTER

Landskapsregeringen har mottagit många besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för myndigheter och organisationer. Av ministrar som har besökt Åland under året kan bland andra nämnas statsminister Jyrki Katainen, miljöminister Ville Niinistö samt Ålandsministern, justitieminister Anna-Maja Henriksson från Helsingfors. De nordiska samarbetsministrarna Annika Olsen från Färöarna och Palle Christiansen från Grönland har varit på besök samt EU-parlamentarikerna Carl Haglund och senare Nils Torvalds.

Likaså har ministrarna avlagt besök vid ministerier och myndigheter både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten. Regeringens ministrar har under året haft möten i Helsingfors med bland andra justitieminister Anna-Maja Henriksson, näringsminister Jyri Häkämies, bostads- och kommunikationsminister Krista Kiuru, trafikminister Merja Kyllönen, omsorgsminister Maria Guzenina-Richardson samt social- och hälsovårdsminister Paula Risikko. Dessutom har de deltagit i Nordiska rådets session samt olika nordiska ministermöten under året. Dessutom kan nämnas lantrådet Camilla Gunells möte med statsminister Fredrik Reinfeldt i november i Stockholm.

I januari 2012 öppnade lantrådet Camilla Gunell en Ålandsutställning samt deltog i ett konfliktlösningsseminarium i New York, USA. I april ordnade landskapsregeringen ett seminarium om Ålandsexemplet i riksdagen i Helsingfors samt en efterföljande mottagning på Ålandskontoret. Minister Fredrik Karlström deltog i maj i en jordbruksmessa i Tel Aviv, Israel och minister Johan Ehn deltog samma månad i ett champagnemöte i Paris, Frankrike. I juni deltog lantrådet Camilla Gunell i en nordisk jämställdhetskonferens i Oslo, Norge samt i ett symposium om Ålandslösningen i Geneve, Schweiz. Minister Gun-Mari Lindholm öppnade en Ålandsutställning samt deltog i ett seminarium i Bryssel under oktober månad. Dessutom öppnade hon också en Ålandsutställning i St. Petersburg samma månad. Minister Veronica Thörnroos deltog i ett möte med IMO:s sjösäkerhetskommitté i London i november.

2.5. INTERN STYRNING OCH KONTROLL

Arbetet med att utveckla ett system för intern styrning och kontroll fortgår utgående från den antagna aktionsplanen från 5 oktober 2011. Under arbetets gång har nya utmaningar identifierats och därför planeras ytterligare åtgärder än de som ingår i den ursprungliga aktionsplanen. Tanken är att beakta behovet av kontinuerlig utveckling och förbättring i reviderade årliga aktionsplaner. Det följer också definitionen på intern styrning och kontroll som en ständigt pågående process för att utveckla verksamheten och styrningen av den. Planerade åtgärder är uppdelade i förvaltningsutveckling och utbildningsinsatser. Förvaltningsutveckling omfattar styrdokument, IT-stöd och budgetering. En ny arbetsgrupp under ledning av förvaltnings- och utvecklingschefen med uppdrag att planera och genomföra de åtgärder som aktionsplanen omfattar har under år 2012 inlett sitt arbete.

Under hösten 2012 hölls en grundläggande utbildningsdag i intern styrning och kontroll riktad till landskapsregeringens ledamöter, föredragande, budgetansvariga, chefer och styrelsemedlemmar samt ÅHS och underliggande myndigheter. Dessutom höll finansavdelningen en intern utbildningsdag angående landskapets ekonomiska system, budgetering, budgetansvarighet, intern styrning och kontroll, interna projekt, upphandlingar, bokföring och fakturahanteringssystemet Palette. Arbetet med att genomföra processkartläggningar fortgår och i samband med dem identifieras också vissa risker eller brister. Framöver ska särskilda riskanalyser genomföras för att systematisera riskhanteringsprocessen.

Redovisningsbyrån har utökat sina kontrollaktiviteter under året för att tillgodose behov av nya kontroller vid identifierade risker eller brister inom förvaltningen.

Näringsavdelningens administration inom LBU-programmet genomförde under hösten en egenutvärdering med avsikt att kartlägga eventuellt utvecklings- och förbättringsbehov. Utvärderingen genomfördes som ett seminarium för samtliga medarbetare inom programmet och omfattade en presentation av programadministrationen, intern styrning och kontroll och en gemensam genomgång av arbetsprocesserna enligt modell som baserar sig på COSO. Genomgången omfattade organisationsstrukturen, styrdokument, funktionen, resurser och genomförandet av arbetsprocesserna. Seminariet gav goda erfarenheter om hur 2013 års utbildning inom egenutvärdering kan genomföras.

Arbetet med att utveckla informationssäkerheten bedrivs i enlighet med den antagna informationssäkerhetspolicyn.

Avdelningscheferna har skriftligen för förvaltnings- och utvecklingschefen redogjort för vilka åtgärder som vidtagits respektive planeras i anledning av påpekanden i landskapsrevisorernas berättelse.

Tack vare kontinuerlig fokus på intern styrning och kontroll identifieras nya utvecklingsområden för att förbättra arbetsmetoder, processer och individuellt behov av kunskap. Det är ett ständigt pågående arbete där små steg framåt tas ett i taget. Medvetenheten hos medarbetare har ökat under året, vilket i sin tur också bidragit till att den interna styrningen och kontrollen har blivit bättre än föregående år.

3. Kansliavdelningens förvaltningsområde

3.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

I landskapsregeringens handlingsprogram av den 22 november 2011 upptas frågor som får konsekvenser även för kansliavdelningens verksamhetsområde och organisation. Enligt handlingsprogrammet avser landskapsregeringen att ombilda trafikavdelningen till en avdelning för infrastruktur. I den första tilläggsbudgeten för år 2012 angav landskapsregeringen att den avser samordna hela fastighetsförvaltningen under fastighetsenheten, vilken även ska ha en relativt självständig roll i förhållande till den allmänna förvaltningen. Därtill anges i landskapsregeringens förslag till budget för år 2013 att landskapsregeringen avser ombilda kansliavdelningen till en avdelning som benämns regeringskansli med förvaltningschefen som avdelningschef.

Under hösten 2012 tillsatte landskapsregeringen en arbetsgrupp för organisationsförändringar inom landskapsregeringens allmänna förvaltning. Arbetsgruppen hade till uppdrag att utreda och ta fram förslag främst gällande kansli- och trafikavdelningens ansvarsområde och organisation. Enligt arbetsgruppens förslag ska den nuvarande kansliavdelningen upplösas i olika delar. Enligt förslaget ska kansliavdelningens allmänna byrå byta namn till regeringskansli och ledas av förvaltningschefen. Därtill ska ett antal kategorier av myndighetsärenden överföras från kansliavdelningen till en ombildad trafikavdelning som ska benämnas infrastrukturavdelningen. Enligt förslaget ska byggnadsbyråns fastighetsenhet bilda en ny fristående enhet med ansvar för förvaltning av landskapets fastighetsbestånd och landskapsregeringens produktion av nya byggnader.

På hösten 2012 beslöt landskapsregeringen tillsätta en särskild arbetsgrupp med uppgift att utarbeta förslag på organisationsmodell för landskapets fastighetsförvaltning. Denna arbetsgrupp ska ta fram ett mera konkret förslag till hur den ovan nämnda ombildningen av byggnadsbyråns fastighetsenhet till en ny fristående enhet ska förverkligas. Arbetsgruppen hade i början av 2013 inte ännu slutfört sitt arbete.

Landskapsregeringen konstaterar även att den ordinarie tjänsten som förvaltningschef lämnades obesatt med anledning av att det finns ett behov av att ändra lagstiftningen som reglerar tjänsten som förvaltningschef. Tills reviderad lagstiftning som reglerar tjänsten som förvaltningschef träder i kraft har landskapsregeringen anställt en tillfällig tjänsteman som förvaltnings- och utvecklingschef. Förordnandet omfattar inte förvaltningschefens åligganden som avdelningschef för kansliavdelningen, övervakning av lagligheten eller avgivandet av sådant utlåtande över lagligheten som avses enligt 2a § 1 mom. landskapslag (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning. För dessa uppgifter har landskapsregeringen anställt en tillfällig tjänsteman som avdelningschef.

3.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: en modernisering av självstyrelsesystemet bereds av en för landskapet och riket gemensam arbetsgrupp

Förverkligat: I riket tillsattes år 2012 en parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp som hade i uppgift att preliminärt kartlägga hur Ålands självstyrelse fungerar samt om det finns behov av att utveckla självstyrelsen. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande i början av 2013 och avsikten är att därefter tillsätta en kommitté med representanter från landskapet och riket.

Mål: En strategi för Ålands demilitarisering och neutralisering fastställs.

Förverkligat: Ärendet är fortsättningsvis under beredning i dialog med lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd.

Mål: Ålands inflytande i EU-arbetet förstärks.

Förverkligat: Frågan om omfördelning av platserna i Europaparlamentet har varit aktuell under perioden. Landskapsregeringen har vid ett flertal tillfällen framfört behovet av en åländsk parlamentsplats.

Mål: Landskapsregeringens insatser inom det nordiska samarbetet samordnas och effektiveras.

Förverkligat: Landskapsregeringens representanter i de enskilda ämbetsmannakommittéerna och ministerråden har fått i uppdrag att i anslutning till möten i Nordiska ministerrådet kontakta de tjänstemän i landskapsförvaltningen som berörs av de sakfrågor som kommer upp på dagordningen. Efter mötet på den nordiska nivån skall en relevant återkoppling göras.

Under året har arbetet påbörjats att inventera och analysera de arbetsgrupper och institutioner där landskapsregeringen har representation. Detta för att bedöma nyttan och kostnaden av deltagande och därmed vilka arbetsgrupper som ska prioriteras.

Mål: Gemensamma förvaltningsrutiner utarbetas inom ramen för de elektroniska dokument- och ärendehanteringssystemen

Förverkligat: För tillfället pågår en kartläggning av olika processer inom förvaltningen som kan ligga till grund för utarbetandet av förbättrade gemensamma förvaltningsrutiner.

Mål: Inom ramen för förvaltningens interna styrning och kontroll utvecklas en funktion för förvaltningskontroll (juridisk kvalitetssäkring)

Förverkligande: Kvaliteten i beredningen av förvaltningsärenden höjs genom utbildningsinsatser riktade till tjänstemän. Rättsserviceenheten är även ansvarig för den allmänjuridiska rådgivningen i förvaltningen, dvs. tjänstemän kan vända sig till enheten för att få vägledning i juridiska frågor.

Mål: Språkfrågor och laggranskning prioriteras

Förverkligande: Landskapsregeringen har under perioden tillsatt ett nytt språkråd som ska fungera som en referensgrupp i språkfrågor. Landskapsregeringen beställer vid behov extern laggranskning.

Mål: Integrations- samt jämställdhetsintegreringsarbetet utvecklas och fördjupas med målsättningen att garantera en service som bygger på likabehandling av medborgarna.

Förverkligande: Landskapsregeringen har under perioden antagit både ett ramprogram för det åländska jämställdhetsarbetet 2012-2015 och ett program för främjande av integration 2012-2015.

3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Tillgängliga medel 2012	Bokslut 2012	Avvikelse
Summa inkomster	3 189 305,06	3 177 440,77	4 493 529,00	3 991 505,49	-502 023,51
Konsumtionsutgifter	-8 903 035,10	-9 596 855,56	-11 041 432,00	-9 986 772,92	1 054 659,08
Överföringsutgifter	-3 011 376,60	-3 052 895,25	-4 758 510,00	-2 698 864,21	2 059 645,79
Realinvesteringsutgifter	-2 076 496,82	-2 633 316,90	-10 257 591,00	-5 864 294,74	4 393 296,26
Lån och övriga finans- investeringar	-1 450 000,00	-3 758 000,00	-1 000 000,00	-450 000	550 000,00
Summa utgifter	-15 440 908,51	-19 041 067,71	-27 057 533,00	-18 999 931,87	8 057 601,13
Anslag netto	-12 226 341,12	-15 863 626,94	-22 564 004,00	15 008 426,38	7 555 577,62

3.2. ALLMÄNNA BYRÅN

3.2.1. Jämställdhetsfrågor

Jämställdhetsenheten ansvarar för och handlägger ärenden gällande jämställdhet och integration.

Landskapsregeringen har under året antagit ramprogrammet för den åländska jämställdhetspolitiken och jämställdhetsarbetet 2012-2015. Det övergripande målet för den åländska jämställdhetspolitiken, att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv, styr jämställdhetsarbetet. Prioriterade områden är utbildning, arbetsmarknad, kvinnofrid och makt, normer och identitet.

Landskapsregeringens expertråd för jämställdhet 2012-2015 med uppdraget att utveckla jämställdhetspolitiken i landskapet och tillföra ny kunskap inom jämställdhetsarbetets olika områden samt följa upp och föreslå åtgärder för att förverkliga landskapsregeringens ramprogram, har kompletterats under året.

Jämställdhetsintegrering kompletterad med särskilda åtgärder och projekt är strategierna för att nå de jämställdhetspolitiska målen. Tillgång till grundläggande fakta om kvinnors och mäns situation, både skillnader och likheter, är en förutsättning för att arbeta med jämställdhetsintegrering. Under 2012 har ÅSUB, på uppdrag av och i samarbete med landskapsregeringen, publicerat "På tal om jämställdhet" med aktuell sta-

tistik om kvinnor och män inom ett stort antal områden.

I enlighet med ramprogrammet har seminarier och konferenser hållits:

- "Barn som växer upp med våld i familjen – förståelse, intervention och förebyggande arbete baserat på tillknytning" med föreläsare från Alternativ til Vold i Norge. Deltagare: 95 kvinnor och 18 män.
- Människohandel för sexuella ändamål med sakkunniga från Sverige, Norge, Finland och Åland. Deltagare: 69 kvinnor och 25 män.

Samarbetet med Alternativ til Vold i Norge och Nationellt Centrum för Kvinnofrid i Sverige har fortsatt och utvecklats under året.

Mål: Utveckling av gruppverksamhet för utsatta och förövare inom ramen för kvinnofridsarbetet

Förverkligat: Arbetsgrupp har tillsatts med uppdraget att utarbeta en övergripande strategi för det åländska kvinnofridsarbetet så att de som behöver stöd och hjälp faktiskt får det.

Mål: Utveckling av arbetet med jämställdhetsintegrering så att nya målgrupper kan identifiera och integrera relevanta jämställdhetsperspektiv i den egna verksamheten.

Förverkligat: Projektet "Jämställd barnomsorg" med målsättning att ge kunskap och verktyg till att koppla ihop och påvisa strukturella mönster samt visa på fungerande modeller och redskap till implementering av genus och jämställdhet i de åländska daghemmen avslutades.

Mål: Uppföljning av jämställdhetsbilagan till budgeten, identifiering av fokusområden för fortsatt arbete

Förverkligat: Bilagan till landskapets budget för 2013 "Kvinnors och mäns val och villkor i samhälle och arbetsliv" är en utveckling av 2012 års budgetbilaga "Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män".

Mål: Policy för likabehandling

Förverkligat: Arbetet har påbörjats och finns delvis i landskapsregeringens jämställdhetsplan.

3.2.1.1. Integration

Det övergripande målet för den åländska integrationspolitiken och – arbetet är att alla kvinnor, män, flickor och pojkar ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter på alla områden i livet. Åland ska vara ett inkluderande samhälle där alla garanteras likvärdig behandling.

Under året har arbetet med landskapslagen om främjande av integration (ÅFS 2012:74) slutförts för att lagen skulle kunna träda i kraft 1 januari 2013. För att underlätta tillämpningen av lagen har även tillämpningsanvisningar utarbetats.

Arbetet med landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2012-2015 har pågått under året.

En dag för inflyttade ålänningar arrangerades i april där korta anföranden hölls av ansvarig minister, representanter för AMS, Ålands gymnasium, Folkhögskolan och Mångkulturella föreningen. Dagen innehöll även en minimässa där privata näringslivet, offentlig sektor och ideella organisationer fanns representerade.

Under året har även informationsbroschyren "Välkommen till Åland" utarbetats och distribuerats till olika aktörer på hela Åland. Broschyren finns på sex olika språk.

3.2.2. Enheten för kommunikation och externa kontakter

Enheten för kommunikation och externa kontakter svarar för samordning, planering och uppföljning av landskapsregeringens kommunikation och agerar aktivt stödjande till hela förvaltningen. Enheten har dessutom ett särskilt ansvar för att samordna förvaltningens externa kontakter, i synnerhet i förhållande till Helsingfors och Stockholm. Målet är att fördjupa kunskapen om och förståelsen för Åland samt få till stånd ett smidigt samarbete med externa kontakter.

Under det gångna året har ett stort antal kontakter initierats på olika nivåer för att antingen etablera kontakt för framtiden eller för att nå resultat i konkreta och aktuella sakfrågor. Ålandsrelaterad information ges regelbundet till myndigheter, företag, media, organisationer och privatpersoner.

Som ett led i enhetens stödjande arbete till förvaltningen har förvaltningens personal under året fått utbildning och rådgivning i syfte att förbättra servicen och kommunikationen till media och allmänheten.

Under 2012 har enheten planerat och tillsammans med andra enheter genomfört mer än ett dussin varierande programpunkter med anledning av firandet av självstyrelsens 90-årsjubileum. Temat för jubileumsåret var "Åland i världen", vilket synliggjordes bland annat genom utställningen "Paradise found – Åland", en kombination av bilder och fakta om Åland som gav information om självstyrelsens historiska tillkomst och utveckling fram till modern tid. Utställningen lockade en stor mängd besökare, och även massmedia, då den under jubileumsåret visades i Washington D.C., Bryssel och St Petersburg. I samband med att utställningen visades i Bryssel hölls även ett seminarium i Europaparlamentet; "90 Years of Autonomy: The Åland Example as a Tool for Resolving Conflicts". Seminariet behandlade självstyrelsens tillkomst och hur Ålands-exemplet kan användas i internationell konfliktlösning.

Arbetet med att förnya och förbättra landskapsregeringens kommunikation på Internet har fortgått och under året har enheten även övergått till att sköta en större del av omvärldsbevakningen digitalt.

3.2.2.1. Ålandskontoret i Helsingfors

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens informationskontor och ingår i kommunikationsenheten. Kontoret har under året skött kommunikation och kontakter med olika aktörer i Helsingfors och riket i övrigt, arrangerat möten och besök samt ansvarat för uppföljningen av Ålandsinformation i finskspråkiga media.

Under året har särskilda informationsinsatser riktats till riksdagsgrupperna, deltagarna i utrikesministeriets diplomatutbildning, pressattachéerna vid Finlands ambassader utomlands, deltagarna i de årliga Kommundagarna 2012 och kontaktpersonerna i Ålandsärenden vid ministerierna.

Vid Ålandskontoret arbetar en informationssekreterare och en byråsekreterare. Informationssekreteraren har under året representerat landskapsregeringen i styrelsen för Nifin, i Kontaktgruppen mellan utrikesministeriet och Ålands landskapsregering, i Delegationen för båtlivsärenden vid kommunikationsministeriet samt i Svenska temagruppen för landsbygdsutveckling. Informationssekreteraren fungerar enligt överenskomst även som Ålands riksdagsledamots sekreterare.

Kontoret har använts för sammankomster av olika slag och som arbetsutrymme för tjänstemän i samband med uppdrag i Helsingfors. Justitieministeriet hyr för Ålandsdelegationen räkning sammanträdesutrymmen på kontoret. Outnyttjade kontorsutrymmen hyrs sedan 1.9.2008 av ÅAB.

3.2.2.2. Ålandskontoret i Stockholm

Ålandskontoret i Stockholm är landskapsregeringens informationskontor och ingår i kommunikationsenheten. Kontoret verkar för att sprida Ålandsrelaterad information till myndigheter, företag, media, organisationer och privatpersoner. Ålandskontoret används även som mötesplats för åländska myndigheter, organisationer och företag. Genom samarbete med Föreningen Norden har ålandsinformation förmedlats till skolor, studiecirkelar och andra intressegrupper. En annan viktig samarbetsgrupp är Finlandsgruppen som utrikesministeriet i Finland genom Finlands ambassad i Stockholm är huvudman för.

Under året har Ålandskontoret medverkat vid cirka 15 olika informationstillfällen med temat Åland. De politiska kontakterna nådde sin kulmen i november då lantrådet Camilla Gunell träffade statsminister Fredrik Reinfeldt i Stockholm.

Av de frågor som varit aktuella under året kan särskilt nämnas möjligheten att ta del av SVT-play även på Åland, planering inför Almedalsveckan 2013, medarrangemang tillsammans med Finlands ambassad och Finlandsinstitutet för ett seminarium med rubriken "Ålands självstyrelse – nyckeln till ekonomisk framgång?", och medverkande vid bildandet av en vänförening mellan Ålands lagting och Sveriges riksdag.

Informationssekreteraren är också Ålands representant i Nordiska samarbetskommittén och Gränshinderforum i Nordiska ministerrådets regi. Se särskild bilaga om landskapsregeringens arbete inom Nordiska ministerrådet.

3.2.3. Enheten för Europarätt och externa frågor.

Enheten har till uppgift att handlägga övergripande ärenden, samordna landskapsregeringens EU-politik inom förvaltningen samt att ta fram principer och riktlinjer för arbetet med EU-frågor, handha sorteringen av EU-dokument som inkommer och koordinera detta inom förvaltningen. Enheten har även en rådgivande funktion inom förvaltningen i EU-ärenden, exempelvis statsstödsärenden och frågor som rör internationella avtal. Enheten upprätthåller även interna register, fungerar som stabsfunktion gentemot förvaltningen samt handhar de ärenden som kommissionen initierar rörande överträdelser mot gemenskapsrätten.

Enheten erhåller och vidarebefordrar EU-kommissionens förslag inom förvaltningen. Kommissionen har ensamrätt på att föreslå ny EU-lagstiftning. Kommissionsinitiativen (även kallade kommissionsförslag) innefattar dock även annat än förslag till rättsakter, såsom olika typer av meddelanden samt grön- och vitböcker. Tabellen nedan innehåller en sammanställning av uppgifter gällande handläggningen i landskapet av kommissionsinitiativ under tidsperioden 1.12.2011 – 30.11.2012.

Handläggning av kommissionsinitiativ

	Antal totalt	
	2012	2011
Deltagande i kommissionens konsultationer	4	5
Inkomna kommissionsinitiativ	836	893
Diarieförda kommissionsinitiativ	25	34
Samråd enligt 42a § lagtingsordningen	7	6
Informationsärende	2	6
Upprättade promemorior där förslaget bedömts inte lämpa sig för samråd/informationsärende (promemorian skickas för kännedom till lagtinget)	10	10

Enheten handlägger de överträdelseärenden som berör landskapet. I tabellen nedan framgår hur många formella underrättelser, motiverade yttranden och talan i EG-domstolen enligt artikel 258 i EUF-fördraget som kommissionen har påbörjat mot Finland under tidsperioden 1.12.2011-30.11.2012. I samma tabell framgår även hur många av dessa som berör landskapet.

Överträdelseförfaranden påbörjade mot Finland

	Formella underrättelser		Motiverade yttranden		Talan i EG- domstolen		Totalt	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Berör enbart riket	1	4	5	8	1	-	7	12
Berör både landskapet och riket	8	6	4	3	-	-	12	9
Berör enbart landskapet	-	-	-	6	2	-	2	6
Totalt	9	10	9	17	3	-	21	27

Antalet överträdelser ger inte en helt korrekt bild av hur många enskilda direktiv som de facto är föremål för överträdelseförfaranden. Särskilt de formella underrättelserna kan dölja ett stort antal direktiv som inte har genomförts inom implementeringstiden. Kommissionen brukar till de formella underrättelserna foga förteckningar över de direktiv som inte har genomförts i tid. De åtta formella underrättelser som berör både landskapet och riket gäller totalt 23 direktiv varav 9 av direktiven inte hade genomförts på Åland inom den i direktivet utsatta tiden. Motsvarande siffror för perioden 1.12.2010-31.11.2011 var att de sex formella underrättelserna gällde totalt 65 direktiv varav 19 direktiv inte hade genomförts på Åland inom den i direktivet utsatta tiden.

3.2.3.1 Central Baltic INTERREG IV A 2007 - 2013 Programme

Central Baltic INTERREG IV A 2007 - 2013 Programme omfattar Åland, Sverige (från Gävleborg till Östergötland samt Gotland), Finland (södra landskapen), Estland och Lettland. Programmet har tilldelats totalt 96 MEUR från Europeiska regionala utvecklingsfonden och under 2011 förordades fyra nya projekt finansiering. Programmet består av tre delprogram av vilka Åland omfattas av huvudprogrammet, Central Baltic och delprogrammet Archipelago and Islands (Skärgården och öarna).

Landskapsregeringen är värdorganisation för kontoret i Mariehamn som har ett särskilt ansvar för genomförandet av delprogrammet Skärgården och öarna. Landskapsregeringen erhåller förskottsbetalningar från programmets budget för att täcka sekretariatets kostnader, kostnaderna för bl.a. en programansvarig och en finansiell handläggare.

3.2.3.2 Uppföljning av målsättning

Mål: Målsättningen med deltagandet i de externa samarbetena är att stärka Ålands och regionens utvecklingsmöjligheter och konkurrenskraft.

Förverkligande: Landskapet är representerat i Central Baltics övervakningskommitté och styrkommitté samt i B7's (samarbetet för de sju stora östersjööarna) Steering Committee och Board. Deltagandet i Central Baltic har under året resulterat i två nya

projekt och Åland är part i båda två. Inom B7 har Åland deltagit i bland annat ett konstnärsprojekt på Gotland under året.

Mål: Målsättningen med deltagande i Regleg-samarbetet är att stärka lagstiftande områdets inflytande inom EU.

Förverkligande: Landskapsregeringen är representerad i Reglegs coordination committee genom specialrådgivaren i Bryssel. Landskapsregeringen medverkar även vid den årliga konferensen som ordnas i Bryssel.

Mål: Målsättningen med tjänsten som nationell expert är att öka samverkan mellan kommissionen och landskapsregeringen.

Förverkligande: Under året har landskapsregeringen haft en nationell expert vid kommissionen, vilket har lett till ökad information om kommissionens arbete.

Mål: En strategi för Ålands demilitarisering och neutralisering fastställs.

Förverkligande: Ett meddelande kommer att lämnas till lagtinget under hösten 2013.

Mål: Ålands inflytande i EU-arbetet förstärks.

Förverkligande: Under året har landskapsregeringen genom skrivelser till och diskussioner med riksmyndigheterna arbetat för en åländsk parlamentsplats i Europaparlamentet.

3.2.4. Rättsserviceenheten

Vid rättsserviceenheten handläggs ärenden som gäller åländsk hembygdsrätt, jordförvärv, näringsrätt och reglementerade näringar, allmänna val, kommunerna, registerövervakning, tillståndsfrågor såsom spel, lotterier och penninginsamlingar, radio- och television, postväsendet, allmänjuridisk rådgivning inom förvaltningen, brand- och räddningsväsendet, explosionsfarliga ämnen, befolkningsskydd och beredskapsfrågor samt strategisk planering och övriga enligt lag på landskapsregeringen ankommande uppgifter inom polisens, brand- och räddningsväsendets verksamhetsområden.

Utveckling av mätetal

	2010	2011	2012
Tillståndsfrågor såsom spel, lotterier, penninginsamlingar samt trafik och fordon	112	109	91
Danaarv	2	0	0
Tillstånd för resebyrå- och fastighetsmäklarverksamhet	2	1	0

Ärenden som är relaterade till den åländska hembygdsrätten 2012

	Bifall	Avslag	Totalt
Ansökningar om jordförvärvstillstånd			
- kvinnor	46 (53)	4 (0)	50 (53)
- män	60 (64)	3 (0)	63 (64)
- sammanslutningar	68 (64)	0 (2)	68 (66)
Åländsk hembygdsrätt			
- kvinnor	112 (157)	1 (3)	113 (160)
- män	97 (127)	0 (6)	97 (133)
Ansökningar om permanent näringsrätt			
- kvinnor	0 (0)	0 (0)	0 (0)
- män	0 (0)	0 (0)	0 (0)
- bolag	57 (57)	0 (1)	57 (58)
Ansökningar om tillfällig näringsrätt			
- kvinnor	9 (11)	0 (0)	9 (11)
- män	13 (36)	0 (2)	13 (38)
- bolag	135 (104)	0 (2)	135 (106)
Utfärdade intyg över åländsk hembygdsrätt			60 (141)

3.2.4.1. Ålands Radio och TV Ab

Ålands Radio och TV Ab är ett landskapsägt bolag som finansieras med avgifter för innehav av televisionsmottagare och bidrag. Bolaget ger ut en särskild berättelse.

3.2.4.2. Understöd för politiska ändamål

Understödet för politisk verksamhet utgör en 200-del av det anslag som utbetalas i riket för detta ändamål. För året utgjorde det 90.000 euro. Av anslaget utbetalades en del för riksdagsmannens verksamhet. Återstoden fördelades enligt mandat i lagtinget. Stödet för politisk information var också det en 200-del av anslaget i riket och uppgick till 80.000 euro vilket fördelades enligt antal mandat i lagtinget.

3.2.5. Serviceenheten

Arbetet vid serviceenheten inkluderar servicefunktioner som registratorskontor, reception och vaktmästeri. Dessa områden utgör viktiga grundfrågor i självstyrelsesystemet och utgör en förutsättning för att upprätthålla förvaltningsfunktioner inom den allmänna förvaltningen.

Registratorskontoret upprätthåller en funktion för att säkerställa allmänhetens rätt till insyn i myndighetens

Utveckling av mätetal

	2010	2011	2012
Ärenderegistreringar DÄR	20.656		
Ärenderegistreringar W3D3/ÅLR		7.358	7.476
Ärenderegistreringar W3D3/EU		2.041	1.852
Totala registreringar DÄR	20.652	4.059	867
Övriga registreringar W3D3		27.131	36.405
Protokollförda beslut	12.628	11.280	
Antalet arkiverade akter			3.048
Inkomna postförsändelser	33.126	26.571	20.774
Utgivna hembygdsrättsintyg		141	

3.2.6. Personalenheten

Personalenheten

- utvecklar, samordnar och följer upp landskapsregeringens personalpolitik
- stöder chefer i rollen som arbetsgivare
- verkar som stödjande funktion och rådgivare inom det personaladministrativa området
- organiserar arbetarskyddssamarbetet

Till ansvarsområdet hör även att uppgöra personalbokslut, kompetensutveckling, jämställdhetsplanering, företagshälsovård, friskvård samt samordning av personalinformation och samarbete mellan personal och arbetsgivare.

Personalenhetens inriktningsmål:

Att utveckla personalpolitik och ledarskap i syfte att skapa bra arbetsförhållanden och stimulerande arbetsklimat för kvinnor och män inom förvaltningen samt för att attrahera nya medarbetare.

Mål: Utveckla och stärka chefer på den högsta nivån och mellannivån.

Förverkligat: En tvåårig ledarskapsutbildning som leder till yrkesexamen i ledarskap påbörjades i januari. Utbildningen har 20 deltagare från både landskapsregeringens allmänna förvaltning samt underlydande myndigheter.

Mål: Utreda en lämplig metod för att mäta hur personalen ser på sin arbetssituation.

Förverkligat: I samarbete med arbetarskyddskommissionen är avsikten att följa upp personalens trivsel genom att årligen eller vartannat år genomföra en enkät om välmående. Vart tredje år genomförs en s.k. riskbedömning då personalens uppfattning om både fysiska och psykiska arbetsmiljöförhållanden utreds i större omfattning.

Mål: Uppdatera jämställdhetsplanen.

Förverkligat: En ny jämställdhetsplan för perioden 2013-2016 har antagits.

Mål: Personalförsörjningsplanen kompletteras med strategier för att behålla och utveckla personal samt rekrytera ny kompetens.

Förverkligat: Nya riktlinjer för rekrytering vilka ger konkret handledning i rekryteringsprocessen har utarbetats. Den introduktionsfas som ingår ett anställningsförfarande har utvecklats genom att en central introduktionsutbildning bestående av fyra olika moduler planerats och genomförts. Avsikten är att utbildningsprogrammet för nyanställda härefter genomförs som årlig återkommande utbildning.

Driften av Självstyrelsegårdens café upphandlas och ett femårigt avtal tecknades med Matverket Öb. Även den årligen återkommande julfesten upphandlades och avtal gällande julfest 2012 och 2013 tecknades med Mariepark Ab.

En ny verksamhetsplan för företagshälsovården för åren 2012-2016 antogs. Det nya handlingsprogrammet för främjande av arbetsförmåga genom kontinuerlig uppföljning personalens sjukfrånvaro togs i bruk.

Personalbladet Intranytt upphörde vid halvårsskiftet, främst som en följd av att tjänsten som byråsekreterare drogs in på grund av inbesparingsskäl.

3.2.7. Ålands polismyndighet

Polismyndigheten ansvarar inom sitt område för tryggheten av rätts- och samhällsordningen, upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, förebyggandet, utredningen och sörjandet för att brott blir föremål för åtalsprövning samt ansvarar för att som allmän säkerhetsmyndighet inom sitt uppgiftsområde ge hjälp till allmänheten.

Nytt reglemente för Ålands polismyndighet har fastställts att gälla från och med 8 oktober 2012.

Reglementet utgår ifrån gällande landskapslag och landskapsförordning om Ålands polismyndighet (ÅFS 2000:26 och 2000:34).

Polismyndighetens verksamhet är som tidigare uppdelad i en ordnings- och en brottmålsavdelning vilka lyder under polissektorn, samt en kansliavdelning som lyder under tillståndssektorn.

Alarmcentralen är underställd polismyndigheten.

För att förkorta utredningstider och strukturera utredningsarbetet har brottmålsavdelningen indelats i grupper för narkotikautredning samt för allmän och krävande utredning.

Utredningstiderna har sammanfattningsvis förkortats under år 2012.

Polismyndigheten har arbetat för att utveckla kunnandet inom de specialområden som in-går i den operativa verksamheten.

3.2.7.1 Uppföljning av målsättningen

Polismyndighetens tema inför år 2012 har varit barn och ungdom.

Polisens Dag arrangerades första gången på torget i Mariehamn 7 juni 2012, där temat

var inriktat på att barn och ungdom skulle ha möjlighet att bekanta sig med polisens verksamhet.

Mål för allmän ordning och säkerhet samt trafikövervakning: Fokus för år 2012 bör ligga på skolpoliser, besök på daghem, trafikundervisning samt insatser mot ungdomsfylleri i samband med storhelger och evenemang.

Förverkligat: Under vintern och våren besökte polisen daghem på landsbygden där man informerade om gott trafikbeteende.

Under våren och hösten genomfördes cykeldagar i skolorna. Information gavs gällande cykelns utrustning. Eleverna fick även prova sin förmåga att hantera cykeln på en uppbyggd cykelbana.

Polisen besökte Ålands Yrkesgymnasium, linjen för fordons- och transportteknik. Där förevisades polisfordon, diskuterades attityder i trafiken och informerades om körkortslagen och om straffpåföljder vid olika lagöverträdelser och deras framtida konsekvenser.

Mål för brottsbekämpningen: Avslöjande och störande verksamhet där försäljning och förmedling av narkotika bör prioriteras. Även utredningar rörande våld i nära relationer bör prioriteras.

Förverkligat: Polismyndigheten har under år 2012 arbetat mot narkotika med de personresurser som är tillgängliga. Arbetet har riktats mot de personer som misstänks förmedla och sälja narkotika på Åland.

Fokus har legat på målinriktad verksamhet mot narkotikaförsäljning, samt på utbildning av narkotikautredningsgruppen.

Polisens fältenheter har under år 2012 kontinuerligt övervakat allmän ordning och säkerhet inkluderande narkotikaförmedling på gatan.

Antalet uppdagade narkotikabrott har sjunkit, likaså antalet utförda husrannsakingar i narkotikautredningssyfte.

Enligt polismyndighetens statistik uppdagade polisen på Åland 61 narkotikabrott under år 2012. År 2011 uppdagades 114 narkotikabrott av polisen. Förändringen är -46,99% Ålands polismyndighet har under år 2012 utfört 21 husrannsakingar för att eftersöka narkotika på Åland. År 2011 utfördes 29 husrannsakingar i samma syfte.

I december 2011 avslutades ett PTG-projekt (polis, gräns och tull) mot narkotikaförsäljning på Åland.

Projektet uppdagade lokalt på Åland förutom huvudärendet ca 50 narkotikabrott.

Dessa brott har utretts klart vid polismyndigheten under år 2012.

I samband med omorganiseringen inom polisen ändrades utredningsarbetet till att omfatta en grupp för narkotikautredning, två grupper för allmän utredning och en grupp för krävande utredning. Inom krävande utredning arbetar en förundersökningsledare, en gruppchef och två utredare. Den krävande utredningen är huvudsakligen inriktad på barnutredningar. Dock har datatekniska problem under sommaren och hösten 2012 lett till att utredningstiderna i dessa ärenden har förlängts.

Inom den nya organisationen är målsättningen att förkorta utredningstiderna till högst tre månader.

Mål för serviceverksamheten: Att upprätthålla en god service till allmänheten genom hög tillgänglighet och en korrekt handläggning av tillståndsärenden inom rimliga tidsramar.

Förverkligat: Tillståndssektorn har i november 2012 tagit i bruk ett nytt datasystem för vapenärenden.

I bruktagandet av datasystemet har medfört så mycket merarbete att man för att kunna möjliggöra en korrekt handläggning av tillståndsärenden varit tvungen att förkorta öppethållningstiderna vid polisens kansli.

Nuvarande öppethållningstider är må kl 08.00-17.00, ti och to kl 12.00-16.00, samt on och fre kl. 08.00-16.00.

Tillståndssektorns personal har i och med det nya reglementet hösten 2012 förstärkts med en äldre konstapel, som tillsammans den överkonstapel som verkar som chef för tillståndssektorn bland annat handhar granskningen av vapen huvudsakligen utom allmän öppethållningstid.

Utbildning för tillståndssektorns personal inom vapenförvaltning samt utlänningsärenden har getts under år 2012.

Mål för landskapsalarmcentralen: En hög driftsäkerhet med kompetent personal och ändamålsenlig teknisk utrustning. Verksamheten ska samverka effektivt med kommunala räddningsmyndigheter och frivilligorganisationer.

Förverkligat: Landskapsalarmcentralens uppgift är att dygnet runt handha mottagning av nödsamtal och bevaka olika alarmanläggningar samt på basen av dessa utföra erforderliga alarmeringar.

Ny Siemens telefonväxel togs i bruk i januari 2012.

2011 undertecknades beställningen av nytt alarmprogram, Merlot Pro, från Logica Oy. Programmet skulle ha tagits i bruk december 2012 men många brister upptäcktes.

Arbetet fortskrider nu med tester och förändringar i samarbete mellan Alarmcentralen och Logica Oy.

Alarmcentralen deltog med eget bord under Polisens dag 7 juni.

Under hösten hölls fortbildning för alarmoperatörerna. Utbildningen gällde behandling av nödsamtal med avseende på sjukvårdskoder.

Landskapsregeringen förordnade den 27.05.2011 att landskapsalarmcentralen fattar beslut om utfärdande av varning för skogsbrand i landskapet Åland utgående från Meteorologiska institutets beslut.

Under 2012 utfärdade landskapsalarmcentralen varning för skogsbrand 3 gånger

Utarmeringar

	2010	2011	2012
Brand- och räddning	478	502	454
Ambulansalarm	2.252	2.495	2.547
Övriga alarm	1.980	2.529	2.607

3.3. BYGGNADSBYRÅN

Byggnadsbyråns verksamhet omfattar:

- övervakning av byggnads- och planläggningsväsendet
- fastighetsförvaltning
- ledning av landskapets byggnadsprojekt
- främjande av bostadsproduktion
- elsäkerhet
- hissäkerhet
- energiförsörjning och -användning

3.3.1. Planläggnings- och byggnadsväsendet

En översyn av plan- och bygglagen och förordningen om Ålands byggbestämmelse-samling har påbörjats under året och fortsätter under år 2013.

Landskapsregeringens geografiska informationssystem (LRGIS), för digital hantering av geografiskt relaterad information har användare fördelat på jordbruksbyrån, skogsbruksbyrån, museibyrån, miljöbyrån, fiskeribyrån, byggnadsbyrån trafik-avdelningen och ÅMHM. Den digitala hanteringen av kartdata är ett betydande inslag i det dagliga arbetet för dem som hanterar geografisk information. LRGIS innehåller en stor mängd digitala kartdata som ger användaren möjlighet att kombinera olika typer av geografisk data.

Det kontinuerliga arbetet med uppbyggnad, drift och utveckling av geografiska data-baser för avdelningar/byråers olika ändamål har fortsatt under året.

Förberedelser för koordinatsystembyte samt anpassning av vägdata till den nationella vägdatabasen Digiroad har gjorts. Övergången till webbaserat GIS har under året fort-satt.

3.3.2. Bostadsenheten

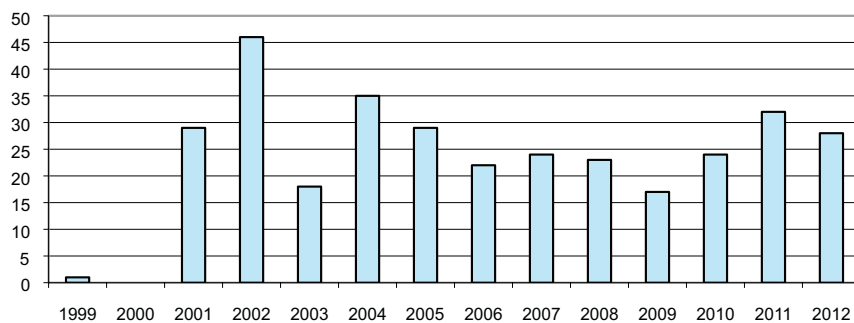
3.3.2.1 Främjande av bostadsproduktion

Bostadsenhetens stöd till boende utgjordes under året av räntestöd till bostadslån för nybyggnad av ägarbostäder, räntestöd för anskaffning av bostad på basen av bostads-sparavtal, räntestöd, lån och borgen för uppförande, anskaffning och reparation av hyresbostäder, räntestöd och bidrag för installation av hiss, borgen för ägarbostadslån samt bidrag för reparationer av pensionärers och handikappades egna bostäder, av-lägsnande av sanitära olägenheter i bostäder och för minskning av energiförbrukningen i bostadsbeståndet.

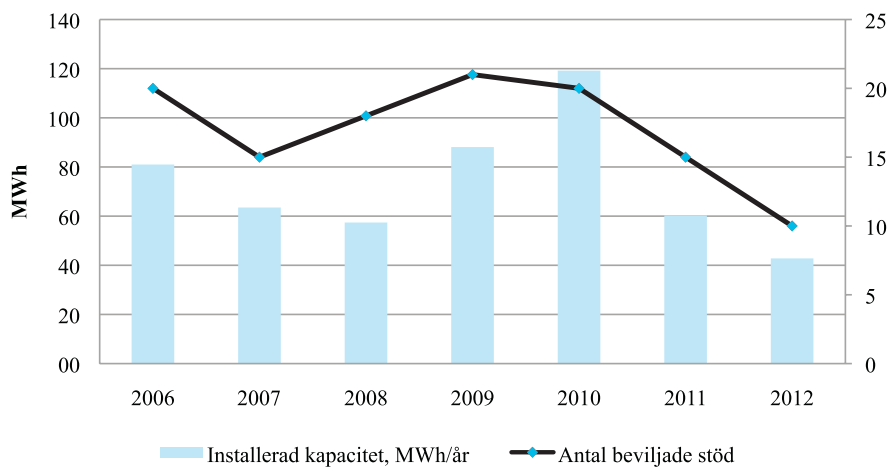
För produktion av hyresbostäder beviljades två lån om totalt 1,0 miljoner euro för 20 nya bostäder. Räntestöd beviljades för lån om sammanlagt 10,0 miljoner euro för ny-produktion av 77 hyresbostäder i fyra olika fastighetsbolag. Därtill beviljades stöd för installation av två hissar i ett befintligt våningshus. Landskapsborgen för produktion av hyresbostäder beviljades till ett belopp om 1,4 miljoner euro.

*Landskapsborgen till ägarbostäder, 1999-
(antal bostäder)*

*Installerad solvärme,
(antal anläggningar och teoretisk årsproduktion)*

Stöd till anskaffning av ägarbostäder stöds med räntestöd på banklån. Stödet reformerades i slutet av 2010 i avsikt att uppnå en bättre energiprestanda i de bostäder som erhåller landskapsstöd, samtidigt som lånebeloppet höjdes. Under 2012 beviljades stöd för byggande eller anskaffning av 7 nya egnahemshus. För anskaffning av första ägarbostad på basen av bostadssparavtal beviljades räntestöd för 6 bostäder. Denna form av räntestöd underkastas inte inkomstprövning men förutsätter ett förhandssparande i minst två år. Lagtinget godkände i december 2010 en framställning om införande av en bostadssparpremie om 3.000 euro som är avsedd att höja intresset för bostadssparandet. Premien är tidsbestämd till att gälla perioden 2009 – 2015. Under året utbetalades 6 premier.

Landskapsborgen för lån till ägarbostäder beviljades till 28 objekt, vilket ligger i fas med den genomsnittliga mängden borgensförbindelser under 2000-talet. Sedan 1999 har borgen för ägarbostäder ställts till ett totalbelopp om närmare 7 miljoner euro. Hittills har borgensåtagandena inte föranlett några kostnader för landskapet. Landskapsborgen för ägarbostäder används i landskapet som ett regionalpolitiskt instrument för att utjämna skillnader i säkerhetsvärden mellan centralorter och periferi.

För reparation av pensionärers och handikappades egna bostäder har bidrag för reparation av 13 bostäder beviljats, av dessa är 8 st. handikappanpassningar. Stöden för handikappanpassning upphörde vid årsskiftet 2011/12 och de stöd som beviljades var anhängiga under år 2011. Ingen ansökan om understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet inkom under året.

3.3.2.2. Stödets mätetal

	2010	2011	2012
Landskapslån till nya hyresbostäder (antal bostäder)	31	33	97
- belopp (milj. €), bostadslån	2,1	2,3	1,0
- belopp (milj. €) räntestödslån	1,2	1,9	10,0
Räntestödslån för nya ägarbostäder	13	14	7
- belopp (milj. €)	1,10	2,20	0,8
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal	4	10	6
- belopp (milj.€)	0,36	1,06	0,66
Bostadssparpremier	-	16	6
- belopp (€)	-	48.000	18.000
Landskapsborgen för lån till hyresbostäder	1	1	3
- belopp (milj.€)	0,36	0,04	1,37
Landskapsborgen för lån till ägarbostad	24	32	28
- belopp (milj.€)	0,66	0,78	0,79
Understöd för reparation av ålderspensionärs och handikappads bostad	21	23	13

- belopp (€)	111.600	129.600	29.300
Understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet	2	2	0
- belopp (€)	7.000	14.700	0
Stöd för miljövänliga uppvärmningssystem			
- inkomna ansökningar	29	20	20
- beviljat (antal)	28	19	15
- avslag eller återtag	-	1	5
- beviljat belopp (€)	73.000	50.000	37.300
Understöd för installation av hiss (antal hissar)	-	-	2
- bidrag (€)	-	-	34.200
- räntestödslån (milj.€)	-	-	0,2

Stödet för installation av miljövänliga värmesystem omfattar stöd för installation av solvärmesystem och ett stöd för uppgradering av reglerteknik och styrsystem i flerbostadshus. Totalt godkändes 15 ansökningar under året, varav 11 (15) gällde solvärmesystem och 4 (4) ansökningar gällde uppgradering av reglerteknik och styrsystem. Av solfångarstöden riktades 1 (4) stöd till flerbostadshus med totalt 9 (37) st. bostäder. De solfångarsystem som erhållit stöd under åren 2006-2012 har en sammanlagd teoretisk produktionskapacitet om ca 510.000 kWh per år.

3.3.2.3. Stödets fördelning på kvinnor och män

	2010	2011	2012
Nya ägarbostäder med landskapsstöd			
- kvinnor	15	12	7
- män	14	14	6
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal			
- kvinnor	3	7	5
- män	3	7	5
Landskapsborgen för lån till ägarbostad			
- kvinnor	23	25	21
- män	21	30	24
Understöd för reparation av ålderspensionärs och handikappads bostad o. avlägsnande av sanitär olägenhet			
- kvinnor	14	17	7
- män	10	7	6
Stöd för installation av solvärme			
- kvinnor	11	4	2
- män	17	10	8

3.3.3. El- och energienheten

Under år 2011 godkände finansministeriet en delfinansiering av reservkraftskabeln till riket, och under hösten 2012 kunde Kraftnät Åland underteckna avtalet med ABB gällande byggandet. Ambitionen är att anslutningen ska vara klar 2016, men samtidigt uppmärksammas risken för elunderskott i avbrottssituationer.

Före kabeln är i drift kan det vid avbrott på Sverigeförbindelsen under vintertid finnas risk att tillräcklig reservkraft saknas för att täcka hela Ålands kraftbehov.

Speciellt utsatta är de åländska skärgårdskommunerna. Kökar är den mest utsatta eftersom det endast finns en matarkabel och reservkraftskabeln till riket kommer inte att medföra någon förbättring eftersom sträckningen är för långt från Kökar.

Arbetet med att Åland ska ingå i rikets inmatningstariffsystem för vindkraft och biogas har fortsatt även under 2012. Från rikssidan har hävdats att stöd till näringsverksamhet faller inom landskapets behörighet och därmed kan verksamma aktörer på Åland inte ingå i rikets system. Tariffsystemet tog i bruk i slutet av mars 2011 och i systemet har även den tidigare accisbefrielsen infogats. Det innebär att åländska aktörerna från 2011 förlorat ersättningen som tidigare administrerades av tullverket. Landskapsregeringen har dock ambitioner att ersätta aktörerna till den del de förlorar accisbefrielsen och under året har en åländsk lagframställning utarbetats. Stödnotifieringen har skickats till kommissionen och flera omgångar gällande tilläggsfrågor har besvarats från landskapsregeringen. I slutet av 2012 börjar landskapsregeringen se slutet av den onormalt utdragna förnotifieringsprocessen.

Ett antal EU direktiv som medför ny eller förändrad lagstiftning har behandlats under året. En rätt stor förändring av systemet för handel med utsläppsrätter införs då tredje perioden inleds år 2013. Landskapet har blankettlag mot den finska utsläppslagen och då ändringarna i direktivet var omfattande beslöt riket att utarbeta en helt ny utsläppslag. Det medförde i sin tur att landskapet utformat en ny blankettlag.

Energicertifieringen av byggnader kommer genom reviderat EU direktiv att förändras. Det system som tillämpats i riket kommer att bli mera administrativt. I samband med detta kommer Åland att övergå till det svenska systemet. Lagstiftning och diskussioner med svenska myndigheter pågår och målsättningen är att systemet ska tillämpas på Åland från och med 2014.

Enheten har under året behandlat olika tillstånds och behörighetsärenden. Det är bl.a. aktörer som medverkar i utsläppshandelssystemet, elbehörighetsintyg och elbyggnadstillstånd.

Flera info- och kurstillfällen inom området för förnybar energi har ordnas i vilka enheten har medverkat. Dessutom har enheten bistått med information och kunskap gällande regelverk och förutsättningar för olika satsningar inom energiområdet.

Enheten håller sig fortsättningsvis uppdaterad på utvecklingen inom området. Exem-

pel är teknikutveckling och anpassning till nya regelverk.

3.3.4 Fastighetsförvaltning

De övergripande fastighetsförvaltningsuppgifterna är centraliserade till byggnadsbyrån. Bland dessa kan nämnas:

- anskaffning av verksamhetslokaler för förvaltningens och lagtingets behov
- ledning av byggnadsprojekt
- försäljning och inköp av fastigheter
- planerat underhåll för landskapets fastigheter (exkl. museibyråns kulturbyggnader och ÅHS' bygganden)
- samordning/ fördelning av fastigheternas nyttjande
- tecknande och uppföljning av arrende- och hyresavtal
- fastighetsförsäkringar
- beslut om outnyttjade fastigheter samt
- upprätthållande av fastighetsuppgifter och dokumentation.

Byggnadsbyrån har under året haft den direkta fastighetsförvaltningen av följande fastigheter: Självstyrelsegården, Ålands museum, Eriksonska gården, f.d. lotsdistriktsfastigheten vid Hamngatan 4 i Mariehamn, Eckerö post- och tullhus, landskapets bostadshus vid Grindmattesvägen 7 i Mariehamn, Stora och Lilla Båtskär, , Källskär på Kökar, f.d. Vårdinstitutets skolbyggnad samt laboratoriebygganden i Jomala, f.d. Naturbruksskolan samt Jomala gård.

Byggnadsbyrån har även ansvarat för fastighetsförvaltningen av det s.k. Bergskyddet i Mariehamn, vilket ägs gemensamt av landskapet, Senatfastigheter och Mariehamns stad.

Drift och underhåll av Alandica och Eckeröhallen sköts av det privata driftsbolag som hyr anläggningarna. Till den del landskapet ansvarar för förvaltningen sköts detta genom byggnadsbyrån.

Vid Eckerö post- och tullhus har förutom postrotmuseum traditionsenligt hållits sommarutställningar och olika kulturevenemang. Caféet har varit uthyrt till en privat entreprenör.

Byggnadsbyrån har under året haft ledningen av följande byggprojekt och underhållsåtgärder:

- ombyggnad och renovering av Självstyrelsegården
- om- och tillbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum
- ombyggnad och renovering av svetsverkstad vid Neptunigatan 19 (Ålands gymnasium)
- tillbyggnad av trä- och metallverkstad vid Ålands folkhögskola
- ombyggnad av yttertak vid Neptunigatan 6 (Ålands gymnasium)

- ombyggnad av parkering vid Ålands lyceum
- renovering och förnyande av installationer i pannrum vid Ålands lyceum
- fasadarbeten på Eckerö post- och tullhus
- fasadarbeten vid Höskolan Södra
- installation av brandalarm vid ÅMHMs laboratorium
- byte av fönster vid Neptunigatan 19 (Ålands gymnasium)
- ventilationsrengöring vid Neptunigatan 19 och Strandgatan 1 (Ålands gymnasium)

Byggnadsbyrån har även lett planering/projektering och utredningar gällande:

- energikartläggningar för Höskola Norra och Ålands lyceum
- driftsoptimering för Höskolan Norra och Ålands lyceum
- förnyande av elinstallationer vid Höskolan Norra och Neptunigatan 19
- förnyande av yttertak vid Neptunigatan 19
- förnyande av ventilationsanläggning i Bergsskyddet

4. Finansavdelningens förvaltningsområde

4.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

4.1.1. Allmänt om budgeten

Den stora nedgång i landskapets ekonomiska förutsättningar som blev följden av finanskrisen sätter fortfarande sina spår och trots att utvecklingen av skattefinansieringen i form av avräkningsbelopp och skattegottgörelse även år 2012 uppvisat en positiv tendens och ökat med ca 9 miljoner euro är nivån ändå närmare 10 miljoner euro lägre än nivån före finanskrisen. Åren 2007 och 2008 uppgick nämnda inkomster till drygt 230 miljoner euro mot knappt 222 miljoner euro år 2012.

Kostnadsutvecklingen under år 2012 var positiv såtillvida att kostnaderna för såväl material och förnödenheter, hyror som inköp av tjänster ökade med 1,6 %, vilket är mindre än prisförändringen enligt det åländska konsumentprisindexet år 2012. Konsumentprisindexet ökade med 2,3 % år 2012. Kostnadsökningstrycket är fortfarande stort för bränsle och smörjmedel, vars kostnader uppgick till drygt 6,2 miljoner euro år 2012 eller 8 % högre än året före. Material och förnödenhetskostnaderna vid ÅHS minskade totalt med knappt 0,4 miljoner euro år 2012. Hyreskostnaderna minskade något vid ÅHS medan kostnaderna på totalnivå för landskapet i stort var på samma nivå som år 2011, främst till följd av att extra utrymmen upphyrts i samband med den pågående renoveringen av Självstyrelsegården. Inköp av tjänster ökade under år 2012 med ca 1 miljon euro. Största enskilda kostnadsökningen, ca 1 miljon euro, är för transporttjänsterna på linfärjelinjer i samband med upphandling av trafik som tidigare bedrivits i egen regi. ÅHS tjänster ökade med knappt 0,4 miljoner euro medan övriga än de nämnda tjänsterna totalt sett minskade med ungefär motsvarande belopp. Personalkostnaderna, exkl. förändring i periodisering av semesterlöner, ökade med knappt 4,7 miljoner euro eller 4,5 %, vilket är aningen mindre än ökningen om 4,6 % år 2011. Lönenivån under år 2012 ökade p.g.a. avtalsenliga lönejusteringar som kom våren 2011 (helårseffekt 2012), försommaren 2012, gropjusteringar hösten 2012 samt utbetalning av avtalsenligt engångsbelopp under hösten 2012. År 2012 var första hela året med nya årsarbetstidsavtalet för skolektorn.

Nettokostnaderna för pensioner ökade med drygt 0,7 miljoner euro från år 2011 till år 2012. Ökningen föranleddes av att pensionsutbetalningarna ökade med drygt 1,7 miljoner euro medan överföringen från pensionsfonden för täckande av pensionsutgifter ökades med 1,0 miljon euro.

Av tabellen nedan framgår kostnadsutvecklingen enligt resultaträkningsuppställningen för verksamhetskostnaderna respektive överföringskostnaderna. Beloppen för åren 2008 – 2011 är framräknade till 2012 års penningvärde med hjälp av konsumentprisindex (2005=100).

Utgiftsutvecklingen 2008 - 2012 (indexjusterat till år 2012)

Konsumentprisindex (årsmedeltal, 2005=100)	107,8		108,0		110,1		114,0		116,7	
Verksamhetens kostnader	År 2008	*)	År 2009	*)	År 2010	*)	År 2011	*)	År 2012	*)
Personalkostnader	-112 764 134	2,2%	-109 774 569	-2,7%	-103 869 392	-5,4%	-109 259 541 ¹⁾	5,2%	-106 106 297	-2,9% ²⁾
Material och förnödenheter	-21 699 252	16,6%	-19 515 036	-10,1%	-19 029 844	-2,5%	-21 146 526	11,1%	-20 820 487	-1,5%
Hyror	-2 693 247	2,3%	-2 870 200	6,6%	-2 614 855	-8,9%	-2 409 144	-7,9%	-2 344 468	-2,7%
Inköp av tjänster	-58 858 007	1,3%	-52 634 068	-10,6%	-47 567 834	-9,6%	-49 415 824	3,9%	-49 290 027	-0,3%
Övriga kostnader	-4 071 735	1,4%	-3 589 965	-11,8%	-3 450 045	-3,9%	-3 629 138	5,2%	-3 993 857	10,0%
	-200 086 375	3,3%	-188 383 838	-5,8%	-176 531 971	-6,3%	-185 860 173	5,3%	-182 555 137	-1,8%
Överföring av kostnader för aktivering	17 460 613	19,6%	11 905 758	-31,8%	12 188 346	2,4%	10 995 124	-9,8%	12 735 700	15,8%
	-182 625 762	2,0%	-176 478 080	-3,4%	-164 343 625	-6,9%	-174 865 050	6,4%	-169 819 437	-2,9%
Överföringar										
Kostnader	År 2008		År 2009		År 2010		År 2011		År 2012	
Undervisning, kultur och idrott	-19 569 099	25,3%	-19 859 940	1,5%	-18 178 367	-8,5%	-18 491 193	1,7%	-18 077 493	-2,2%
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-36 839 090	-5,0%	-40 669 562	10,4%	-42 275 013	3,9%	-41 072 727	-2,8%	-41 852 150	1,9%
Arbetsmarknad	-406 051	6,0%	-313 202	-22,9%	-322 280	2,9%	-274 016	-15,0%	-301 490	10,0%
Primärnäringsar	-13 941 054	23,5%	-12 516 051	-10,2%	-11 968 623	-4,4%	-11 385 548	-4,9%	-10 819 394	-5,0%
Övrigt näringsliv	-8 586 520	-10,5%	-8 213 036	-4,3%	-4 024 376	-51,0%	-6 737 852	67,4%	-7 530 650	11,8%
Bostadsproduktion	-1 434 359	49,8%	-919 337	-35,9%	-530 875	-42,3%	-416 230	-21,6%	-172 895	-58,5%
Allmänna stöd	-10 728 384	-2,7%	-11 654 744	8,6%	-6 578 566	-43,6%	-6 352 045	-3,4%	-6 003 204	-5,5%
Övriga överföringskostnader	-12 175 504	-22,2%	-10 271 624	-15,6%	-6 017 994	-41,4%	-4 291 379	-28,7%	-4 935 936	15,0%
	-103 680 062	0,3%	-104 417 496	0,7%	-89 896 095	-13,9%	-89 020 990	-1,0%	-89 693 212	0,8%

*) Förändring från föregående år i procent

1) I personalkostnaderna ingår periodisering av semesterlöner inkl. bikostnader till ett belopp som är drygt 4,2 miljoner euro högre än år 2010. Ökningen av beloppet för semesterperiodisering beror delvis på ett formelfel i beräkningskalkylen (ÅHS löner) som har medfört att inestående komptid tidigare inte blivit beaktad under föregående år och delvis på förändrat semesteravtal där de tidigare förlängningsdagarna numera ingår som ordinarie semesterdagar.

Personalkostnaderna i övrigt ökade med knappt 4,9 miljoner euro eller 4,6 %. Lönenivån under år 2010 var extra låg eftersom lön motsvarande 2 veckor sparades in för all personal. Lönenivån under år 2011 ökade p.g.a. avtalsenliga lönejusteringar som kom i slutet av år 2010 och våren 2011 samt utbetalning av avtalsenligt engångsbelopp under år 2011.

2) I personalkostnaderna ingår periodisering av semesterlöner inkl. bikostnader till ett belopp som är knappt 5,3 miljoner euro lägre än år 2011. Minskningen av beloppet för semesterperiodisering beror delvis på att i bokslutet för år 2012 har semesterperiodiseringen inkl. periodiseringen av inestående kompensationsstid hanterats annorlunda och med bättre kvalitet än tidigare år inom ÅHS. Totalt har värdet av semester- och kompensationsledighetsskuden minskat dels p.g.a. färre inestående dagar, dels för att dagsvärdet år 2011 var för högt beräknat. Delvis beror minskningen på att år 2011 var beloppet ovanligt högt bl.a. på grund av förändrat semesteravtal där de tidigare förlängningsdagarna numera ingår som ordinarie semesterdagar.

Personalkostnaderna i övrigt ökade med knappt 4,7 miljoner euro eller 4,5 %. Lönenivån under år 2012 ökade p.g.a. avtalsenliga lönejusteringar som kom våren 2011, försommaren 2012, grojusteringar hösten 2012 samt utbetalning av avtalsenligt engångsbelopp under hösten 2012. År 2012 var första hela året med nya årsarbetsavtalet för skolektorn.

Det ackumulerade budgetunderskottet uppgår i bokslutet till 29,7 miljoner euro vilket är en ökning med 12,2 miljoner euro från året före. Med beaktande av att den s.k. utjämningsfonden minskades med 5,3 miljoner euro var skillnaden mellan budgetutgifter och budgetinkomster under år 2012 totalt ca -17,5 miljoner euro.

Likviditeten i form av kortfristiga placeringar och kassa- och banktillgodohavanden är fortfarande god men minskande och uppgick till 50,2 miljoner euro i slutet av år 2012, vilket är en minskning med ca 19,2 miljoner euro under året.

4.1.2. Uppföljning av målsättningar

Mål: Budgetstrukturen ses över.

Förverkligat: I budgetförslaget för år 2013 förtydligades informationen under respektive moment så att för respektive år som uppgifter redovisas ges uppgifter om årets anslag respektive anslag kvarstående från tidigare års budgeter.

Mål: Arbetet fortgår med ett budgetsysteem, antingen i det nya ekonomisystemet eller i ett särskilt budgetsysteem.

Förverkligat: Under året har avdelningen deltagit i flera demonstrationstillfällen av olika verksamhetsstyrnings- och beslutsstödsystem jämte deras budgeteringsfunktion.

Mål: På basen av den kravspecifikation som formulerades under år 2011 avser landskapsregeringen att under år 2012 förnya ekonomisystemet.

Förverkligat: Landskapsregeringen beslöt i augusti att begära in anbud på nytt ekonomisysteem. Upphandlingen beräknas vara slutförd under våren 2013.

Mål: Som ett led i att skapa ett dokumenterat system för intern kontroll tas processkartor för lednings-, huvud- och stödprocesser fram på en övergripande nivå. Dessutom ska en standard utvecklas inför arbetet med att dokumentera arbetsprocesser.

Förverkligat: Under året har arbetet med att ta fram detaljerade processkartor fortgått. Arbetet med att identifiera och klassificera lednings-, huvud- och stödprocesser påbörjades under slutet av året och arbetet med att ta fram processkartor för dem sker tillsammans med kansliavdelningen.

Mål: Arbetet med att skapa detaljföreskrifter till den nya finansförvaltningslagen fortgår.

Förverkligat: Finansförvaltningslagen trädde till vissa delar i kraft fr.o.m. 1.1.2013. Arbetet med detaljföreskrifter kommer att fortsätta under år 2013.

Mål: Utveckla och dokumentera principerna för landskapets ägarstyrning av bolag.

Förverkligat: Finansavdelningen beställde under hösten en uppdatering och vidareutveckling av principdokumentet för ägarstyrningen. Det uppdaterade principdokumentet förväntas vara klart under våren 2013.

Mål: Förnyande av landskapsregeringens hemsida fortsättes.

Förverkligat: Arbetet har fått stå tillbaka till förmån för arbetet med upphandling av ett nytt ekonomisystem. Den tekniska lösningen för integration av webbformulär med landskapsregeringens dokument- och ärendehanteringssystem har ytterligare utvecklats och anpassats.

Mål: Arbetet med utvecklingen av en virtualiserad driftsmiljö fortsätter.

Förverkligat: Under året har driftsmiljön kompletterats med ytterligare serverutrustning, virtuella servrar från äldre utrustning samt ett antal fysiska servrar har migrerats till den nya utrustningen. Ytterligare har programvaran för säkerhetskopiering uppgrederats till en version med utökat stöd för en virtuell driftsmiljö.

Mål: Landskapsregeringens pensionsuppgifter ska vara med på hela arbetspensionssystemets pensionsregisterutdrag som planeras från 2012.

Förverkligat: Keva i Helsingfors ska leverera offentliga sektorns pensionsutdrag, även landskapsregeringens. På grund av tekniska problem så kommer utdragen att sändas ut först under våren 2013.

4.1.3. Utveckling av mätetal

	2010	2012	Uppskattat 2012	Förverkligat 2012
Bokförda dokument	69.341	68.000	68.000	70.302
- Varav inscannade fakturor		41.000	43.000	46.871
Lön-, pensions- och arvodestagare	7.427	6.800	7.600	7.709
Utestående lån	585	530	470	351
Räntestödslån	870	870	700	621
Dataarbetsplatser (självstyrelsegården)	235	235	235	233

4.1.4. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Tillgängliga medel 2012	Bokslut 2012	Avvikelse
Summa inkomster	29 643 052,85	26 093 172,01	37 080 000,00	36 924 021,47	-155 978,53
Konsumtionsutgifter	-24 669 175,21	-26 664 729,12	-29 632 660,00	-28 478 620,65	1 154 039,35
Överföringsutgifter	-12 155 162,86	-10 805 170,12	-25 584 171,00	-11 706 780,73	13 877 390,27
Realinvesteringsutgifter	-324 386,73	-152 349,41	-824 256,00	-110 524,86	713 731,14
Lån och övriga finansinvesteringar	-3 333 329,00	-3 141 650,00	-19 066 870,00	-6 264 670,00	12 802 200,00
Summa utgifter	-40 482 053,80	-40 763 898,65	-75 107 957,00	-46 560 596,24	28 547 360,76
Anslag netto	-10 839 000,95	-14 670 726,64	-38 027 957,00	-9 636 574,77	28 391 382,23

De inkomsterna under finansavdelningen ökade med drygt 10,8 miljoner euro eller med 41,5 % från år 2011 till år 2012. Den budgeterade avkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet, beaktande medel från tidigare år, uppgick till 20 miljoner euro år 2012 jämfört med 10 miljoner euro år 2011. Överföringen från pensionsfonden ökade med 1,0 miljon euro och uppgick till sammanlagt 16,0 miljoner euro under år 2012. Under år 2011 inkomstfördes danaarv till ett belopp om drygt 1,0 miljon euro att jämföra mot ingen inkomst under år 2012. År 2012 inkomstfördes en engångspost om 0,85 miljoner euro för ett över tid ackumulerat saldo på ett balanskonto för arbetsgivarens premier för lagstadgad olycksfallförsäkring och grupplivförsäkring.

Konsumtionsutgifterna ökade sammanlagt med 6,8 % eller ca 1,8 miljoner euro jämfört med föregående år. De pensionsrelaterade utgifterna ökade med drygt 1,7 miljoner euro eller närmare 7,3 %. Avdelningens övriga konsumtionsutgifter ökade med knappt 0,1 miljoner euro, motsvarande 3,1 %. Avvikelsen jämfört med tillgängliga anslag förklaras närmast med lägre anslagsbehov än beräknat under avdelningens verksamhetsutgifter, utvecklingsarbete, pensionsrelaterade utgifter, IKT-utveckling samt förvaltningens ofördelade verksamhetsutgifter. Hälften av avvikelsen förändrades av mindre pensionsutgifter än budgeterat.

Överföringsutgifterna ökade med drygt 0,9 miljoner euro eller drygt 8,3 %. Under år 2011 överfördes danaarv till kommuner om drygt 1,0 miljon euro att jämföra mot ingen överföring under år 2012. Överföringarna till kommunerna uppgick till sammanlagt ca 6 miljoner euro eller ca 0,2 miljoner euro lägre än ett år tidigare. Minskningen berodde på att kompensationen för förlust av skatteintäkter som orsakas av avdrag minskade. Bidragen ur penningautomatmedel ökade med drygt 2,1 miljoner euro. I bidragen ur penningautomatmedel ingår även återförda anslag för senare fördelning. Avvikelsen jämfört med tillgängliga anslag förklaras främst med skillnaden beträffande finansieringsunderstöd till kommunerna, överföring av danaarv, bidrag ur penningautomatmedel samt p.g.a. att inget bidrag för byggande av likströmsförbindelse till riket utbetalades under året.

Realinvesteringsutgifterna minskade något från år 2011 till år 2012. Avvikelsen mot tillgängliga anslag beror på att anslagsbehovet för anskaffning av inventarier, nytt ekonomisystem samt utgifter för digital agenda, samordnad IT-utveckling och e-förvaltning var lägre än vad som beräknats för året.

Under året utbetalades lån ur penningautomatmedel om knappt 0,7 miljoner euro mot att endast smärre lån ur penningautomatmedel utbetalades under år 2011. P.g.a. av den låga efterfrågan på lån ur penningautomatmedel återfördes, för senare fördelning, anslag för lån ur penningautomatmedel uppgående till knappt 2,9 miljoner euro år 2012 mot ca 3,0 miljoner euro år 2011. Under år 2012 köpte landskapet samtliga övriga aktieägares aktier i Kraftnät Åland Ab samtidigt som landskapets aktieinnehav

i Mariehamns Energi Ab såldes till Mariehamns stad. Nettokostnaden för dessa affärer uppgick till knappt 2,8 miljoner euro.

4.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Utgående från regeringsprogrammet påbörjades i februari arbetet med att skapa en digital agenda för landskapet Åland. Arbetet har under året drivits av fyra parter; ÅHS, Mariehamns stad landskapsregeringens allmänna förvaltning, samt Ålands kommunförbund. Målsättningen är att hela den åländska offentliga förvaltningen i framtiden ska delta i utformningen av det åländska e-samhället inom ramen för den digitala agendan. Den första etappen av arbetet – skapandet av själva styrdokumentet – slutfördes under hösten. Styrdokumentet ”Den digitala agendan för landskapet Åland” antogs av landskapsregeringen den 5 november. Arbetet har därefter fortsatt med formandet av den organisation som ska leda förverkligandet av den digitala agendan. Tillsättandet av styr- och expertgrupper, rekrytering av personal, samt fastställande av första handlingsplan beräknas kunna ske under första halvåret 2013.

Landskapsregeringen har under året lämnat utlåtanden om olika propositioner om rikslagstiftning, bl.a. rundradioskatten och den temporära bankskatten. Vidare har EU-promemorior och utlåtanden lämnats om kommissionens meddelande om mervärdesskattens framtid, rådets direktiv avseende offentlig upphandling och kommissionens rapport avseende beskattning av försäljning ombord på bl.a. fartyg.

Landskapsregeringen har även under året, efter samråd med lagtinget, lämnat utlåtanden om förslag till rådets och europaparlamentets direktiv om fastställande av tullkodex. Kommissionen gav förslag till en omarbetning av den moderniserade tullkodexen i februari 2012 och landskapsregeringen har därefter under året arbetat med kommissionens förslag i samarbete med finansministeriet.

Sedan slutet av år 2011 har landskapsregeringen en anställd upphandlingsjurist. Till upphandlingsjuristens arbete hör att ge rådgivning och verka som stöd vid alla landskapets myndigheter och budgetansvariga i upphandlingsfrågor, ansvara för landskapsregeringens upphandlingsanvisningar samt delta i större upphandlingar. Under året har arbete inletts med att ta fram mallar och förnya rutiner för upphandlingar, samt samordna gemensamma upphandlingar för landskapsregeringen och dess underställda myndigheter tillsammans med ÅHS.

Förvaltningen av landskapet Ålands pensionsfond handhas av fondens styrelse och finansavdelningen. Finansavdelningen verkställer styrelsens beslut och sköter den löpande förvaltningen av pensionsfonden. Pensionsfonden avger en egen verksamhetsberättelse. Bokslutet för fonden fastställdes av landskapsregeringen den 4 april 2013. Arbetet med den nya programperioden 2014-2020 för EU-delfinansierade operativprogram fortsatte under året, och allmänna byrån vid finansavdelningen har deltagit i

processen då den fortsättningsvis planeras fungera som attesterande myndighet. Den nya programperioden förutsätter även ett nytt stödhanteringssystem som erbjuder fullständig elektronisk kommunikation mellan stödmottagare och myndigheten. Därför startade också ett förberedande arbete och sammanställning av funktionalitetsbehov inför en kommande upphandling av nytt stödhanteringssystem.

Utbildning är en viktig del i arbetet med intern styrning och kontroll och därför har en grundläggande utbildning inom intern styrning och kontroll och COSO hållits för regering, föredragande, budgetansvariga, chefer och styrelsemedlemmar samt ÅHS och underliggande myndigheter. Finansavdelningen höll även en utbildningsdag angående landskapets ekonomiska system, budgetering, budgetansvarighet, intern styrning och kontroll, interna projekt, upphandlingar, bokföring och Palette.

En arbetsgrupp som arbetar med systemet för intern styrning och kontroll har tillsatts. Arbetsgruppen har gått igenom aktionsplanen och uppdatering av aktionsplanen pågår parallellt med genomförandet av aktuella åtgärder. Eftersom behov av åtgärder och utbildningsinsatser förändras, ska aktionsplanen framöver vara en årlig plan över åtgärder och utbildningsinsatser som ska genomföras för att uppnå målsättningen med ett system för intern styrning och kontroll.

Då den s.k Gullåsenavgiften slopas från 2013 har under året förts överläggningar med Komunförbundet om justering av landskapsandelarna. Landskapsandelssystemet bibehålles oförändrat i avvaktan på de förändringar som samhällsservicereformen kan föranleda. För att den ekonomiska belastningen på kommunerna och landskapet i stort ska fördelas så som avsågs i omställningsbudgeten införs en justering av överföringarna mellan landskapet och kommunerna. Denna justering genomförs genom att från kommunerna uppbära en avgift som beräknas utgående från ett belopp per invånare som för år 2013 uppgår till 141,07 euro. Avgiften är temporär tills förändringar som står i samklang med samhällsservicereformen kan förverkligas.

Under året har en arbetsgrupp behandlat frågan om förändringar i tjänstemannalagen för att möjliggöra att inrättande och indragande av enskilda tjänster eller arbetsavtalsförhållanden inte längre ska underställas lagtinget såvitt detta sker inom ramarna för landskapsregeringens tillbudsstående anslag. Lagförslaget överlämnades till lagtinget under våren 2013.

Finansministeriet tillsatte i juni 2012 en arbetsgrupp för att utreda behovet av att ändra avräkningsgrunden för Åland. Arbetsgruppen hade medlemmar från såväl finansministeriet som landskapsregeringens finansavdelning. Arbetsgruppens verksamhetsperiod var ursprungligen under perioden 1 augusti – 31 december, men förlängdes sedermera till 31 januari 2013. Arbetsgruppen samlades fem gånger och lämnade slutligen sitt betänkande i början på februari 2013.

IT-enheten vid finansavdelningen arbetar till största delen med landskapsregeringens

interna IT-drift och -utveckling. Merparten av enhetens resurser går åt till löpande användarstöd samt driftsarbete, som består av driften av datanätverk, servrar och system vid den allmänna förvaltningen, lagtinget, museibyrån (Mariehamn samt Ribacka), Ålandstrafiken (inklusive landskapets färjor), Nordens Institut, motorfordonsbyrån, Ålands statistik- och utredningsbyrå, Ålands arbetsmarknads- och studieservice-myndighet, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, Ålands musikinstitut samt delvis Ålands polismyndighet. Dessutom ges rådgivning och i mån av möjlighet användarstöd åt övriga externa enheter och inrättningar.

Under året förnyades cirka 100 datorer hos de enheter vilka helt eller delvis erhåller service från IT-enheten. IT-enheten har det övergripande ansvaret för driften av datautrustning och de datakommunikationslösningar som, förutom att sammanbinda självstyrelsegården med externa och utlokaliserade enheter samt landskapsregeringens skolor, också tillhandahåller internetkonnektivitet. Även konferensteknik samt mobila enheter är områden där användarstöd från IT-enheten kontinuerligt behövs. I samband med om- och tillbyggnaden av Självstyrelsegården har de nya konferensutrymmena försetts med nya lättanvända och mera flexibla tekniska lösningar.

Ett trådlöst nätverk som möjliggör anslutning till såväl landskapsregeringens interna datanätverk som ett gästnätverk har tagits i bruk i Självstyrelsegården, museet samt hos utlokaliserade enheter/myndigheter.

Administrationen av den åländska toppdomänen ax tar kontinuerligt mycket arbetstid i anspråk. Under året registrerades 259 nya domännamn och 20 domännamn bytte ägare. Utöver arbete med registrering och överföring av domännamn samt fakturering av förnyelseavgifter tillkommer, förfrågningar och teknisk rådgivning, ett arbete som ökar i och med att antalet registrerade domännamn ökar.

4.2.1. Landskapets budget

Landskapsregeringens framställning med förslag till budget för år 2012 för landskapet Åland avläts till lagtinget den 27 oktober 2011. Förslaget balanserade på 344.935.000 (322.194.000) euro. Lagtinget antog landskapsregeringens förslag till budget för år 2012 med vissa ändringar den 21 december 2011, så att budgeten balanserade på 343.435.000 euro. Budgeten publicerades i Ålands författningssamling nr 1/2012. Genom två tilläggsbudgeter höjdes budgetens slutsumma med 4.263.000 euro till 347.698.000 (324.939.000) euro eller med 1,2 %. I övrigt gjordes inga större förändringar rörande budgetens systematik och uppställning.

4.2.2. Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag

Ålandsdelegationens avräkningsbeslut för år 2011 stadfästes av Republikens President den 31 augusti 2012. Avräkningsbeloppet fastställdes till 194.588.614,58 euro vilket var 10,7 % högre än för år 2010 då avräkningsbeloppet fastställdes till 175.728.727,98 euro. Eftersom 193.927.000 euro erhöles som förskott på avräkningsbeloppet under

år 2011 erhöles ytterligare 661.614,58 euro under år 2012. I förskott på avräkningsbeloppet för år 2012 erhöles landskapet 203.684.000 euro.

Ålandsdelegationens beslut angående skattegottgörelse för år 2010 stadfästes av Republikens President den 9 mars 2012. Beloppet fastställdes till 17.440.733 (19.767.938) euro som budgeterades och bokfördes under år 2012.

Den 18.7.2011 beslöt Ålandsdelegationen att bevilja ett extra anslag om högst 50.000.000 euro, dock högst 40 % av de godtagbara investeringskostnaderna, att utges som bidrag till Kraftnät Åland Ab för byggande av en likströmsförbindelse till riket. Medlen ska återbetalas om det visar sig att de strider mot EU-bestämmelser. Landskapsregeringen har inhämtat EU-kommissionens godkännande, kommissionens beslut av den 31.7.2012 "Statligt stöd SA.33823 (2012/N)-Finland, stöd för byggande av en likströmsförbindelse mellan finländska fastlandet och Åland". Landskapsregeringen beslöt därefter den 23.8.2012 att bevilja nämnda bidrag till Kraftnät Åland Ab.

Utöver ovanstående bidrag beslöt landskapsregeringen den 5.12.2012, med stöd av lagtingets beslut från den 27 september 2011, att ställa landskapsgaranti i form av proprieborgen för ett av Nordiska Investeringsbanken beviljat lån om 60.000.000 euro enligt låneavtal mellan Nordiska Investeringsbanken som kreditgivare, Kraftnät Åland Ab som låntagare och Ålands landskapsregering som garantigivare.

Ytterligare är avsikten att i kommande budgeter tillskjuta ett aktiekapital om sammanlagt 5.000.000 euro i Kraftnät Åland Ab.

Landskapsregeringen konstaterade i budgetförslaget för år 2012 att EU-direktiv 2009/72/EG syftar till åtskillnad mellan ägande och kontroll av nät drift samt leverans- och produktionsintressen avseende elektricitet. Direktivet innebär att ingen av de nuvarande ägarna i Kraftnät Åland Ab som samtidigt företräder produktions- eller leveransintressen kan kvarstå som ägare. Landskapsregeringen vände sig därför till de övriga ägarna i bolaget med en förfrågan om de är intresserade av att landskapet löser in deras aktier. Landskapsregeringen ansåg att landskapet för sin del kan avstå från sitt ägande i Mariehamns Energi Ab. Utgående från ett förhandlingsresultat med de största övriga ägarna i Kraftnät Åland Ab d.v.s. Ålands Elandslag och Mariehamns stad löste landskapet in övriga aktieägare i Kraftnät Åland Ab till ett pris om 250 euro per aktie, och äger nu 100 % av aktierna. Samtidigt avyttrades landskapets aktieinnehav i Mariehamns Energi Ab, tidigare Ålands Energi Ab, till Mariehamns stad och försäljningen kvittades mot köpeskillingen för stadens aktier i Kraftnät Åland.

4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna

Kompletteringen av skatteinkomsterna uppgick sammanlagt till 1.930.004,31 (1.930.581,53) euro. Skattekomplettering betalades inte till kommunerna Jomala, Kumlinge, Lemland, Lumparland, Mariehamn samt Sottunga beroende på att medeltalet av den beskattningsbara förvärvsinkomsten minskad med vissa avdrag i dessa kom-

muner under åren 2008 - 2010 översteg den för respektive kommun fastställda kompletteringsgränsen.

Under året beviljades 1.899.942,61 (1.857.240,58) euro i allmän landskapsandel till kommunerna.

Kompensationen för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst uppgick sammanlagt till 605.100,31 (575.438,53) euro.

Slutregleringen av kompensationen till kommunerna för förlust av skatteintäkter till följd av avdrag skatteåret 2011 uppgick till sammanlagt 441.156,55 (441.821,85) euro.

Totalt uppgår därmed kompensationen för år 2011 till 1.841.156,55 (1.841.821,85) euro.

I stöd av 3 § LL (2007:14) om kompensation för förlust av skatteintäkter och landskapsbudget för år 2012 beslöt landskapsregeringen fördela förskott på kompensationen för skatteår 2012 uppgående till sammanlagt 1.127.000 (1.400.000) euro. Slutregleringen av kompensationen görs efter att beskattningen för år 2012 har slutförts.

4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar

Systemet med lån för vidareförmedling ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot har upphört varför budgetmomenten utgick ur landskapsbudget för år 2012.

4.2.5. Penningautomatmedel

I budgeten för år 2012 fördelade sig den beräknade nettoavkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet år 2011 enligt följande:

Bidrag:

Social verksamhet	2.200.000	
Miljöverksamhet	250.000	
Ungdomsverksamhet	281.000	
Idrottsverksamhet	1.245.000	
Kulturell verksamhet	1.365.000	
Övriga bidrag	800.000	
Evenemangsbidrag	100.000	
Projektbidrag	<u>2.759.000</u>	9.000.000
Lån och investeringar:		
Geriatrisk klinik	400.000	
Övriga lån	<u>10.600.000</u>	
Totalt fördelat		20.000.000

Den beräknade avkastningen för år 2012, inklusive tidigare och ofördelade medel, blev 22.258.238,12 euro mot beräknade 20.000.000 euro. Mellanskillnaden ingår i det fördelningsbara beloppet under år 2013.

Den 29.2.2012 antog landskapsregeringen nya principer för verksamhetsbidrag, projektbidrag samt lån.

Ålands Penningautomatförening utger egen årsberättelse.

4.3. REDOVISNINGSBYRÅN

Under året har redovisningsbyråns verksamhet bl.a. omfattat följande uppgifter

- kassahantering, bokföring och bokslut för landskapet, landskapet Ålands pensionsfond samt Nordens Institut på Åland
- handläggning och utbetalning av landskapets löner, arvoden, pensioner och arbetslöshetsersättningar förutom Ålands hälso- och sjukvård som sköter sina egna betalningar vad gäller såväl löner som fakturor
- skötsel av utgivna lån
- fakturering samt
- likviditetsplaneringen och därtill hörande placeringsverksamhet.

Under år 2011 började reseräkningarna successivt övergå att behandlas i det elektroniska fakturahanteringssystemet Palette och under år 2012 har alla reseräkningar behandlats i systemet.

4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut

Redovisningsbyrån handhar landskapets bokföring och uppgjorde bokslut per 31 december 2012. Redovisningsperioden var 1.1. - 31.12.2012 eller den samma som kalenderåret. Under år 2012 har samma redovisningsprinciper gällt för bokföringen som under år 2011. Se närmare i bokslutet för år 2012.

Resultaträkningen visade ett underskott om 3.467.231,88 (underskott 1.841.022,45) euro, medan balansomslutningen var 746.208.467,94 (741.869.464,27) euro. Bilaga En finansieringsanalys enligt direktmetod är uppgjord i bokslutet för 2012. Bilaga Utöver affärsbokföringen har en budgetuppföljning gjorts. Budgetresultatet visade ett ackumulerat underskott för år 2012 om 29.735.445,40 (underskott 17.499.013,93) euro. Bilaga

Bokslutet bordlades av landskapsregeringen den 28 mars 2013 och fastställdes den 4 april 2013.

4.4. AVTALS- OCH PENSIONSBYRÅN

Till avtals- och pensionsbyrån hör att förhandla fram nya tjänstekollektivavtal och arbetskollektivavtal med fackföreningarna, att handlägga ärenden om löner, pensioner och vissa ledigheter samt att ge förvaltningen vägledning och information i kollektivavtalsfrågor.

Landskapsregeringen har under året ingått följande tjänstekollektivavtal/kollektivavtal:

- Resekostnadsersättningar för landskapets tjänstemän fr.o.m. 1.1.2012.
- Tjänstekollektivavtalet om en möjlighet att omvandla semesterpenningen för år 2012 till ledighet med lön.
- Kollektivavtal med Finlands Sjömans-Union r.f. för tiden 1.2.2012 - 28.2.2014.
- Kollektivavtal för befälhavare och maskinchefer med Finlands Skeppsbefälsförbund r.f. och Finlands Maskinbefälsförbund r.f. för tiden 1.3.2012 – 31.3.2014.
- Kollektivavtal för styrmän med Finlands Skeppsbefälsförbund r.f. för tiden 1.3.2012 – 31.3.2014.
- Tjänstekollektivavtal 5.6.2012 om anställningsvillkoren för landskapets tjänstemän 1.3.2012- 31.3.2014.
- Tilläggsprotokoll i kollektivavtalet för befälhavare och maskinchefer med Finlands Skeppsbefälsförbund r.f. och Finlands Maskinbefälsförbund r.f. för tiden 1.3.2012 – 31.3.2014.
- Kollektivavtal med Anställda vid Ålands trafikavdelning JHL 408 r.f. för tiden 1.3.2012 – 28.2.2014.
- Tjänstekollektivavtal om lönejusteringar fr.o.m. 1.8.2012 i enlighet med en regleringsmån som reserverades i 3 § tjänstekollektivavtalet 21.2.2011 om nya anställningsvillkor för landskapets undervisningspersonal och 2 § tjänstekollektivavtalet 5.6.2012 om anställningsvillkoren för landskapets tjänstemän.
- Protokoll (tjänstekollektivavtal) angående justering av kurspenning.
- Protokoll (tjänstekollektivavtal) om översyn av avtal om samarbete mellan arbetsgivare och personal inom landskapets förvaltning.
- Tjänstekollektivavtal om justeringar fr.o.m. 1.9.2012 av grundlönerna för tjänstemän vid Ålands hälso- och sjukvård i enlighet med en regleringsmån som reserverades i 4 § b-punkten i tjänstekollektivavtalet 5.6.2012.

Under året har det även avgetts ett betänkande från arbetsgruppen för lärarnas årsarbets-tidsavtal.

Ett protokoll har uppförts mellan landskapsregeringen och byggnadsförbundet gällande ändring av arbetsavtal för timmermännen vid Ålands landskapsregering.

Under året beviljades 250 personer pension. Antalet avslag var 28. Här utöver gjordes 93 preliminära förhandsuträkningar av kommande pension.

Antalet pensioner som har beviljas under året och de närmast föregående fyra åren är följande:

Pensionsform	2008			2009			2010			2011			2012		
	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M
Ålderspension	121	86	55	141	100	62	162	120	85	205	82	75	157		
Förtida åldersp.	20	6	4	10	2	4	6	5	1	6	5	1	6		
Invalidp./rehab.stöd	52	30	14	44	38	14	52	32	18	50	26	7	33		
Delinvalidpension	6	7	-	7	5	-	5	8	-	8	6	2	8		
Yrkesinrikt.rehab.	4	7	-	7	2	-	2	1	-	1	5	-	5		
Arbetslöshetsp.	6	3	2	5	3	2	5	-	1	1	-	-	-		
Deltidspension	7	12	7	19	19	6	25	13	10	23	7	4	11		
Familjepension	18	19	7	26	16	9	25	17	7	24	23	7	30		
Totalt	234	170	89	259	185	97	282	196	122	318	154	96	250		

Antalet pensionstagare var vid årets slut 2.190 (1.367 kvinnor (K) och 823 män (M)).

5. Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

5.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgift är därför att allmänt planera, leda, utveckla, samordna och utöva tillsyn över verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård, miljömedicin och miljövård.

5.1.1. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Tillgängliga medel 2012	Bokslut 2012	Avvikelse
Summa inkomster	11 413 124,56	10 322 009,00	9 723 000,00	10 001 805,09	-278 805,09
Konsumtionsutgifter	-75 425 783,11	-81 276 965,00	-85 427 715,00	-84 100 757,10	1 326 957,90
Överföringsutgifter	-31 744 981,09	-31 853 990,06	-34 052 858,00	-32 679 727,29	1 373 130,71
Realinvesteringsutgifter	-5 707 987,66	-5 568 425,21	-9 495 511,00	-5 033 163,83	4 462 347,17
Lån och övriga finans- investeringar	0,00	0,00	-35 785,00	0,00	35 785,00
Summa utgifter	-40 482 053,80	-118 699 380,00	-129 011 869,00	-121 813 648,21	7 198 220,78
Anslag netto	-10 839 000,95	-108 377 371,00	-119 288 869,00	-111 811 843,13	7 477 025,87

5.2. SOCIALVÅRDSBYRÅN

5.2.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Socialvårdsbyråns långsiktiga mål är att trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt att verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig och genomsyrar hela socialvårdsbyråns verksamhet.

Mål: Byrån skall verka för att alla skall ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Likvärdig socialvård uppnås huvudsakligen genom de lagstadgade serviceformerna och stödsystemen. Trygg socialvård förverkligas främst genom överföringar till kommunerna så att kommunerna kan tillhandahålla vård och omsorg efter behov och genom utvecklingsarbete.

Mål: Att systematisk tillsynsverksamhet i enlighet med antagen plan och prioriterade tillsynsområden åren 2012-2014 utövas.

Förverkligat: Tillsyn har under år 2012 i enlighet med befintliga resurser utövats enligt fastslagen tillsynsplan.

Mål: Att utarbeta nya grunder för förundervisningen i landskapet.

Förverkligat: Grunderna för förundervisningen har reviderats i samarbete med en sakkunnigkommitté.

Mål: Att utarbeta erforderliga anvisningar till den nya barnomsorgslagen.

Förverkligat: Anvisningar till barnomsorgslagen har utarbetats och ingår i grunderna för förundervisningen.

Mål: Att i syfte att nyttja resurserna optimalt föreslå strukturella förändringar av de resurser som finns till stöd för pojkars och flickors psykiska hälsa.

Förverkligat: Åtgärder har vidtagits för att allokera befintliga resurser på de olika omsorgsnivåerna på rätt sätt.

Mål: Att i samarbete med övriga avdelningar och handikapprådet utarbeta ett nytt handikappolitiskt program.

Delvis förverkligat: Arbetet pågår.

Mål: Att fortsätta främja en hållbar utveckling av äldreomsorgen genom att i enlighet med kvalitetsrekommendationen "Tjänster för äldre" prioritera förebyggande, aktiverande och rehabiliterande åtgärder.

Delvis förverkligat: Målsättningen är långsiktig. I arbetet med vård- och servicekedjor för äldre är den en av grundpelarna.

Mål: Att fokusera på utvärdering av kvalitetsrekommendationen "Tjänster för äldre" som ett led i bedömningen av behovet av lagstiftning angående äldres rätt till tjänster.

Förverkligat: Utvärderingen har genomförts och resultaten publicerats på socialvårdsbyråns hemsida.

Mål: Att efter att under år 2011 tagit fram riktlinjer för de vård- och servicekedjor som personer med demens kommer i kontakt med, fortsätta arbetet med riktlinjer för andra grupper av äldre där behovet av riktlinjer anses särskilt stort.

Delvis förverkligat: Arbetet med demensriktlinjer fortsatte under år 2012. Riktlinjerna antogs av landskapsregeringen 20.11.2012 och finns i såväl tryckt form som på landskapsregeringens hemsida. Följande grupp vars vård- och omsorgskedjor ses över är personer med psykiatrisk problematik.

Mål: Att fortsätta utveckla det interna samarbetet mellan hälso- och sjukvårdsbyrån och socialvårdsbyrån inom området för äldreomsorg i syfte att säkra helhetssynen på

äldre och deras behov av samhällstjänster inom dessa områden.

Delvis förverkligat: Målsättningen är långsiktig. Ett kontinuerligt samarbete pågår.

Mål: Att i tillsynsarbetet av äldreomsorgen prioritera, förutom den kontinuerliga inhämtningen av grunduppgifter, riskfaktorer och arbetet med att utveckla kommunernas egenkontroll.

Delvis förverkligat: Riskfaktorer lyfts fram i samtliga tillsynsåtgärder. Egenkontroll genom rapportering av avvikelser från mål, dokumentation av olyckor, misstag, fel har kontrollerats i tillsynen av kvalitetsrekommendationen.

Mål: Att färdigställa ett nytt alkohol- och narkotikapolitiskt program och inleda arbetet med att förverkliga åtgärderna i programmet.

Delvis förverkligat: Arbetet med programmet har påbörjats men har inte avslutats eftersom innehållet breddats under arbetets gång och kommer att omfatta även frågor gällande spel och dopingmedel. Restaurangprojekt angående ansvarsfull alkoholservering enligt alkohol- och narkotikapolitiskt program 2007-11 påbörjades hösten 2012.

Mål: Att utarbeta underlag för framtagande av reviderad lagstiftning om missbrukarvård och nykterhetsarbete.

Ej förverkligat.

5.2.2. Ordnandet av socialvården i landskapet

Socialvårdsplanen för åren 2012-2016 antogs 5.1.2012 efter en behandling i anslutning till budgeten för år 2012. Planen innehåller bland annat de centrala målen och anvisningarna för ordnandet av den kommunala socialvården. Genom att landskapsregeringen delger kommunerna sina mål och anvisningar för verksamheten, bidrar landskapsregeringen till utvecklandet av socialvården i landskapet samtidigt som arbetet inom den sociala sektorn stöds. Socialvårdsplanen innehåller även de landskapsandelar som skall erläggas för socialvården samt en förteckning över planerade anläggningsprojekt inom socialvården.

5.2.3. Stöd och bidrag

Landskapsregeringen utbetalade under året ersättning till kommunerna för 165 (142) moderskapsförpackningar samt för ekonomiskt stöd motsvarande X (69) moderskapslådor i de fall föräldrar istället valde kontanter. Inget adoptionsbidrag betalades ut (0). Konstaterades att den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödets grunddel ökade med 1,2 % mellan december månad 2010 och december månad år 2011, varför utkomststödets grunddel justerades i samma mån för år 2012. Två personer med diagnosen fibromyalgi beviljades utkomstskydd under året.

Bostads och barnbidragsärendena sköttes av folkpensionsanstalten i enlighet med ingånget avtal. Anstalten gav 930 (882) bostadsbidragsbeslut, 586 (482) barnbidragsbeslut samt 82 (79) beslut om utbetalningar av underhållsstöd.

5.2.4. Handikapprådet

Handikapprådet har under året hållit 11 möten och till dessa inbjudit bl.a. de nytilträdde ministrarna för att diskutera aktuella frågor inom respektive ministers ansvarsområde. Rådet har även fungerat som viktig part i arbetet med framtagning av nytt handikappolitiskt program, som påbörjades under året. Rådet har avgivit utlåtande om riktlinjer för omsorg och vård vid demenssjukdom samt i skrivelser påtalat bristande tillgänglighet i fastigheter avsedda för allmänheten. En temadag "Tillgänglighet och användbarhet - i regelverk och i praktiken" arrangerades den 24 oktober i samarbete med byggnadsbyrån och Ålands handikappförbund.

5.2.5. Klient- och patientombudsmannens verksamhet

Under året tog ombudsmannen emot 196 (144) ärenden som rörde hälso- och sjukvården, varav 132 ärenden gällde kvinnor och 64 män. Information och rådgivning har 49 patienter eller anhöriga fått. 104 ärenden har gällt missnöje med ÅHS, en patient har haft önskemål om en andra bedömning. 42 ärenden har gällt missnöje med övriga vårdgivare/myndigheter. I några fall har missnöjet riktat sig mot flera enheter inom ÅHS, men även mot ÅHS och privata vårdgivare. För ÅHS del har patienterna varit mest missnöjda med vård och behandling, bristande rutiner samt bemötande. Vård och behandling har patienter varit mest missnöjda med då de gäller övriga vårdgivare. Inom socialvården har 56 (53) ärenden inkommit, varav 30 gällt kvinnor och 26 män. 38 ärenden har gällt missnöje med socialvården i kommunen, varav 14 ärenden i Mariehamn och 24 ärenden på landsbygden. Den främsta orsaken till missnöjet inom socialvården har handikappservicen och barnskyddet varit. 7 ärenden har gällt missnöje med övriga myndigheter/verksamheter. Fyra ärenden har gällt missnöje med Ålands Omsorgsförbund k.f. och tre ärenden har gällt De Gamlas Hem. Information och rådgivning har 13 klienter/anhöriga fått. Ombudsmannen är inte en övervakande myndighet och utreder inte om det finns fog för missnöjet. Ombudsmannen har bistått klienter/patienter med anmärkning, samt patienter med klagomål och skadeanmälan. Ombudsmannen har även kontaktat berörd personal eller myndighet vid ett flertal tillfällen. Närmare redogörelser för ombudsmannens verksamhet under år 2012 finns på adressen <http://www.regeringen.ax/socialomiljo/Klientpatient.pbs>

5.2.6. Förtroenderådet

Förtroenderådet utses av landskapsregeringen för två år i taget och består av högst fem ledamöter. Klient- och patientombudsmannen fungerar som rådets sekreterare. Rådet är en opartisk instans som skall verka för att de åländska patienternas och klienternas rättigheter tillvaratas och förankras i verksamheten. Förtroenderådet har under året haft 10 protokollförda möten.

Förtroenderådet har under år 2012 gett ett yttrande om förslaget till Riktlinjer för omsorg och vård vid demenssjukdom. I samband därmed hade rådet en diskussion med omvårdnadsledaren vid Trobergshemmet.

Rådet sände en skrivelse till kommunerna, Ålands landskapsregering, samt till Ålands lagting angående kommunernas service till personer med funktionsnedsättning efter-

som det finns brister i nuläget.

Rådet sände även en skrivelse till Ålands landskapsregering angående systemet med personliga assistenter på Åland.

En skrivelse sändes även till ledningsgruppen för Ålands hälso- och sjukvård med anledning av det finns brister i verksamheten för patienter som är i behov av medicinsk rehabilitering.

Under året har rådet träffat klinikchefen på kirurgiska enheten vid ÅHS och diskuterat opererade patienters återbesökstider, samt ansvarig minister för diskussion om tillsyn och äldreomsorgslag. Systemet med personliga assistenter diskuterades med socialdirektören i Mariehamn, omsorgsdirektören och ordförande för Ålands Omsorgsförbund.

5.3. HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSBYRÅN

5.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att fortsätta arbetet med den nya landskapslagen om hälso- och sjukvård och utfärda närmare bestämmelser på förordningsnivå inom i lagen angivna områden.

Delvis förverkligat: En utredning med förslag till förbättringar av den prehospitla akutsjukvården, samt en förordning gällande densamma har utarbetats. Utkast till förordning om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande tandvård för barn och unga har utarbetats. Förordningarna antas efter en remissrunda under första halvan av år 2013.

Mål: Att vidta åtgärder som behövs för implementeringen av EU:s direktiv om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

Ej förverkligat: Implementeringstiden utgår 25.10.2013. Handläggningen är omfattande och beroende av rikets åtgärder. Rikets hantering av ärendet har försenats. Social- och hälsovårdsministeriet utarbetade 1.3.2013 en utvärderingspromemoria på svenska i ärendet.

Mål: Att utveckla tandvården rörande servicebehov och -utbud, personalsituationens utveckling och möjligheter till samverkan mellan den offentliga och privata sektorn.

Delvis förverkligat: Hälso- och sjukvårdsbyråns personal har ingått i den arbetsgrupp som tagit fram underlag för beslut av prioritering inom den offentliga tandvården. Beslut om prioriterade grupper inom tandvården har fattats.

5.4. MILJÖBYRÅN

5.4.1. Allmän miljövard

5.4.1.1. Allmänt

Landskapsregeringen har antagit verksamhets- och resultatplan för 2012 för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och beslutat om en ny taxa för myndigheten och behandlat myndighetens verksamhetsberättelse för år 2011. En ny styrelse för myndig-

heten tillsattes och en ny och två tidigare ledamöter i myndighetens prövningsnämnd utsågs. Med anledning av den utförda utvärderingen av myndigheten beslöt landskapsregeringen om uppföljning av den. Sju ansökningar om Paf-medel beviljades på sammanlagt 245 600 euro.

5.4.1.2. Internationellt arbete

Ett utlåtande har getts till miljöministeriet över ett förslag till en proposition om konventionen om miljökonsekvensbedömning i ett gränsöverskridande sammanhang. Ett utlåtande gavs till miljöministeriet om en miljökonsekvensbedömning gällande svensk Kärnbränslehantering Ab:s utbyggnad av befintligt slutförvar för kortlivat låg- och medelaktivt radioaktivt avfall i Forsmark.

5.4.1.3. Lagstiftningsarbete

Ett lagförslag med en mindre ändring av landskapslagen om avloppsvattenavgift utarbetades. Tre ändringar av landskapsförordningar beslöts dvs. i landskapsförordningen om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester, miljöskyddsförordningen och landskapsförordningen om ÅMHM:s skötsel av tvärvillkoren. På hösten tillsattes en arbetsgrupp med uppdrag att föreslå förenklingar och förtydliganden i miljö- och hälsoskyddslagstiftningen.

5.4.1.4. EU-arbete

Landskapsregeringen beslöt efter samråd med lagtinget om ett ställningstagande till kommissionens förslag med ändring av direktivet om miljökonsekvensbedömning för planer och projekt. Sexton notifieringar om genomförande av EU-direktiv gjordes under året. Två svar till kommissionen gavs på s.k. Pilot-projektförfrågningar gällande genomförande av direktiv.

5.4.2. Naturvård

5.4.2.1. Allmänt

Målsättningen för naturvården är att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungssarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika miljöer, som traditionellt jordbruk har skapat. Verktyg i arbetet är informationsarbete, utveckling av lagstiftning, deltagande i sådant nationellt och internationellt samarbete som främjar de ovan nämnda målsättningarna, samt att på bästa möjliga sätt sköta de skyddsområden som redan är etablerade. För naturvården finns även många förpliktelser enligt både nationell lagstiftning och EU-lagstiftning samt internationella avtal.

5.4.2.2. Inrättande av naturreservaten

Några nya naturreservat har inte inrättats i landskapet under året. Naturreservaten och naturminnena i landskapet framgår av bilaga 12.1, 12.2.

5.4.2.3. Fältarbeten i naturreservaten

Cirka 280 personer blev guidade av Björkörs tillsyningsman under året. Den årliga slåttern

i lövängar inom reservaten har utförts med tillfällig personal. Rönjningar av igenväxta partier har under årets utförts på Idö i Kökar, på Herrö och Nåtö i Lemland, Prästgårdsnäset i Finström och på Björkör i Föglö. Askskottssjukan har detta år synbarligen avstannat sin utbredning i flera naturreservat. Byggnaderna på reservaten har underhållits. På Björkör har bland annat bastun och ena strandboden målats, samt andra smärre målningsarbeten utförts. På Nåtö har den gamla vågbrytaren ersatts av en ny. Landskapsregeringen har fortsatt att anlita personer bosatta på orten som hjälp vid övervakning och skötsel av vissa naturreservat samt för skötsel av kulturbiotoper inom dessa.

5.4.2.4. Natura 2000-nätverket

På grundval av EU-lagstiftning måste alla medlemsländer inrätta ett nätverk av skyddsområden, kallat Natura 2000. Ålands Natura 2000 program innefattar 88 områden, varav ca 30 fortsättningsvis inte är inrättade. Inom Ålands Natura 2000 program finns ett femtiotal privatägda vatten- och landområden (skiften). Underhandlingar och diskussioner om ingående av fredningsavtal för tre områden har pågått under året. Lagstiftningen gällande skyddet av Natura 2000 områden har förbättrats. Miljöbyrån har tagit del i ett seminarium om skötsel av Natura 2000 områden som ordnades av kommissionen.

5.4.2.5. Övervakning av skyddsnivån för arter och naturtyper

Landskapsregeringen har enligt både nationell lagstiftning och EU-lagstiftning skyldighet att övervaka och bevara att en gynnsam skyddsnivå för sådana arter och biotoper som förekommer i landskapet bibehålls. Därvid ska speciell uppmärksamhet inriktas på sådana arter och biotoper som kommissionen anser ha värde för hela gemenskapen. Denna övervakningsskyldighet sköts både genom naturinventeringar och administrativa åtgärder.

5.4.2.5.1. Inventeringar

Landskapsregeringen deltog som föregående år i Världsnaturfondens skyddsprogram för havsörnen i Östersjön. Antalet flygga örningar var 87 stycken vilket var högre än föregående år. Havsörnsbeståndets utveckling i landskapet framgår av bilaga x. Biotop- och växtlighetskartering samt vattenundersökningar utfördes inom två särskilt skyddsvärda biotoper, Slätmyra och Holmträsket, i norra Eckerö.

5.4.2.5.2 Administrativa åtgärder

Administrativa åtgärder har vidtagits genom

- expertutlåtanden om större markanvändningsplaner,
- granskning av byggplaner för ellinjer,
- granskning av skogsbruksplaner och
- granskning av vägplaner.

Miljöbyrån har deltagit i arbetsgruppen miljö- och klimat som förbereder jordbruksprogrammet för perioden 2014 – 2020. Ny lagstiftning om fridlysta och särskilt skyddsvärda arter och biotoper har beretts.

5.4.2.6. Tillstånd

Landskapsregeringen handlägger flera olika tillstånd enligt naturvårdslagen. Under år 2012 har behandlats tillstånd till

- olika forskningsprojekt,
- att hålla i ägo döda exemplar av fridlysta arter,
- tillstånd till täkt och
- intrång i en särskilt skyddsvärd biotop eller i en särskilt skyddsvärd arts livsmiljö.

5.4.2.7. Samarbetsprojekt

Miljöbyrån har deltagit i följande samarbetsprojekt

- av miljöministeriet tillsatt arbetsgrupp för hotade mossor (rödlistning),
- miljöministeriets arbetsgrupp för rapportering enligt habitatdirektivet och fågeldirektivet,
- styrelsen i Ecoséal, ett interregprojekt för att främja livsbetingelser för både sälar och fiskare,
- Nordiska Ministerrådets terrestra ekosystemgrupp (TEG),
- miljöministeriets EU-miljösektion och
- landskapsregeringens arbetsgrupp för uppgörande av delgeneralplan för Kastelholmsområdet.

5.4.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling

5.4.3.1. Vattenvård

De övergripande målen för vattenvården i landskapet är att verka för ett hållbart nyttjande av vattenmiljön, att minska förorening och skadlig påverkan och därigenom bevara och förbättra vattenkvaliteten i havet, sjöar och grundvatten samt att kontinuerligt övervaka vattenkvaliteten i alla åländska vattenområden. Målet är att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar förvaltning av landskapets vattenområden.

Mål: Arbetet utförs utgående från den förvaltningsplan och det åtgärdsprogram för åren 2009 - 2015 som landskapsregeringen fastställt. Planen och programmet har tagits fram i enlighet med vattenlagen i syfte att uppnå god vattenkvalitet i samtliga åländska grundvatten, sjöar och skärgårdsområden.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen. Bland annat gjordes en interrimrapport om vattendirektivet och rapporter gällande översvämningsdirektivet och nitratdirektivet.

Mål: Programmet är framförallt inriktat på åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten på åländskt område men innehåller även åtgärder för att medverka till förbättring av Östersjön i sin helhet. Finansieringen av åtgärdsprogrammet sker i första hand inom ramen för befintliga strukturprogram för jordbruket och fiskerisektorn.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen.

Mål: Landskapsregeringen fortsätter ett målinriktat och samordnat arbete i internation-

nella samarbetsorgan för att åstadkomma vattenförbättrande åtgärder utanför Åland. I arbetet ingår genomförande av åtgärder som ingår i HELCOMs Åtgärdsplan för Östersjön samt de åtgärder som åläggs landskapet i EU:s ramdirektiv för en marin strategi.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen. Bland annat utarbetades efter ett brett samråd en marin strategi.

Mål: Exempel på åtgärder som genomförs under året är projekt med syfte att öka kretsloppet och minska belastningen inom jordbruk och fiskodling i samarbete med berörda branschorganisationer. I detta ingår införande av riktad rådgivning samt anläggande av våtmarker inom jordbruket, samt utredningar om nya metoder för minskade utsläpp från fiskodlingar inom ramen för EU-projektet AquaBest.

Förverkligat: Genomfördes i viss grad enligt målsättningen. Ett system för riktad rådgivning inom jordbruket genomfördes i samarbete med jordbruksbyrån, men systemet bör utvecklas för att fungera fullt ut. En projektering av en våtmark på landsregeringens mark i Berg, Sund och en upphandling av byggandet genomfördes i samarbete med Östersjöfonden. Arbetet inom AquaBest-projektet fortskred planenligt i nära samarbete med fiskeribyrån. I anslutning till detta skördades musslorna vid landskapsregeringens pilotmusselodling i Seglinge och en utredning om de fysiska förutsättningarna slutfördes. Tiden för en motsvarande ekonomisk utredning förlängdes för att utnyttja kunskap från andra liknande projekt.

Mål: Landskapsregeringen kommer vidare att i samråd med rederinäringen aktivt arbeta för en hållbar sjöfart i Östersjön inom ramen för EU:s Östersjöstrategi.

Förverkligat: Genomfördes endast i mindre omfattning, främst beroende på resursbrist. En utredning av Den Norske Veritas om ekonomiska styrmedel för att minska luftutsläpp stöddes inom ramen för NMR-arbetet.

Mål: Ett viktigt arbete under året är att i samråd med dricksvattenbolagen ta fram skyddsföreskrifter och skyddsplaner för dricksvattentäkterna.

Förverkligat: Arbete med utökat skydd för dricksvattentäkterna fortsatte i form av samrådsmöten och diskussioner med berörda parter. Arbetet avstannade på grund av behovet att närmare utreda förutsättningarna för ekonomisk kompensation men planeras fortsätta under 2013.

Mål: Genom information och samråd fortsätter arbetet med att öka skyddet för grunda havsvikar i samarbete med vattenägare och fiskeorganisationer.

Förverkligat: Arbetet genomfördes genom informationsspridning av den broschyr som tagits fram i samarbete med fiskeribyrån och som beskriver hur viktiga grunda havsvikar är som lekplatser och födoområden för fisk.

Mål: Landskapsregeringen deltar i två Interreg Central Baltic projekt. I det s.k. SeaBed-projektet vidareutvecklas datormodeller med ökad fokus på läckaget av fosfor från bottenarna. I det s.k. NANNUT-projektet genomförs inventeringar av undervattensnatur.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen. Projekten slutfördes under året. Under hösten inleddes ett nytt Interreg-projekt med Östergötlands länsstyrelse om informations- och erfarenhetsutbyte, kallat JOBWAB.

Mål: Ett program för vattenövervakning och -undersökningar genomförs. Övervakningen är lagstadgad och genomförs till allra största delen av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium. Syftet är att ge en heltäckande översikt av vattenmiljöns tillstånd och ge underlag för en fortgående kvalitetsbedömning av hela det åländska havsområdet inklusive de inre vikarna samt de viktigaste vattentäkterna. Undersökningarna genomförs i huvudsak av Husö biologiska station inom ramen för samarbetet med Åbo Akademi och är också de till största delen lagstadgade.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen.

Mål: Landskapsregeringen sammanställer information om den övervakning och forskning som genomförs och presenterar den på ett lättillgängligt och stimulerande sätt för allmänheten på Internet.

Förverkligat: Genomfördes i princip enligt målsättningen. Informationen skulle dock kunna utvecklas ytterligare och bli mer omfattande.

5.4.3.2 Avloppsvattenbehandling

Målsättningarna med avloppsvattenbehandlingen är att tillse att särskilt skyddsvärda biotoper inte förstörs och att arter som hör hemma i landskapets flora och fauna fortlever i livskraftiga populationer och att verka för ett hållbart nyttjande av vattenmiljön, att minska förorening och skadlig påverkan och därigenom bevara och förbättra vattenkvaliteten i havet, sjöar och grundvatten. De åtgärderna landskapsregeringen ser som viktigast inom avloppsvattenbehandling är utbyggnaden av de kommunala avloppsledningsnäten samt åtgärder för ökad kretsloppsanpassad avloppsvattenbehandling. Som ett led i landskapsregeringens önskan om ett utökat kommunalt samarbete i avlopps- och vattenförsörjningsfrågor hölls ett gemensamt möte med kommunernas representanter i juni.

Landskapsregeringen beviljade genom budgetmoment "Understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder" bidrag om sammanlagt 263.341 euro enligt följande:

- kommunala avloppsledningar 132.554 euro,
- nya eller uppgradering av befintliga reningsverk 130.787 euro och
- vattenförsörjningsprojekt 0

Bidrag för avloppsledningsnät beviljades kommunerna Jomala, Hammarland, Saltvik och Finström. Mariehamns stad och Föglö Fastighets Ab fick avslag på sina ansökningar om understöd på grund av brist på budgetmedel.

Landskapsregeringen beviljade genom budgetmoment "Räntestöd för vatten- och avloppsåtgärder" räntestöd för fyra lån om totalt 2 478 362 euro till Andelslaget Bocknäs vatten Ab, Ålands vatten Ab, Finströms kommun och Föglö kommun.

5.4.4. Avfallshantering

5.4.4.1. Allmänt

Den övergripande målsättningen på avfallsområdet är att minska avfallets mängd och farlighet, samt att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och den miljöpåverkan som hänger samman med generering av avfall. Att förebygga avfall genom ökad medvetenhet om hållbar konsumtion och produktion är ett prioriterat arbete.

Landskapsregeringen ansvarar för den högsta ledningen av renhållningsverksamheten medan varje kommun ansvarar för verkställigheten. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och kommunerna ansvarar för tillsyn. Avfallshanteringen bör vara effektiv för samhället och enkel för invånarna. Kommunalt samarbete på avfallsområdet ger ökade möjligheter att styra utvecklingen och att uppnå en effektiv och välfungerande avfallshantering. Under året har den gemensamma renhållningsmyndigheten Ålands miljöservice k.f. haft sju medlemskommuner. Utanför den gemensamma myndigheten var Saltvik, Sund, Geta, Lemland, Eckerö, Föglö, Vårdö, Kumlinge och Brändö.

Ändring av renhållningslagen och förpackningsförordningen genomfördes under året i syfte att samordna systemet för producentansvar med rikets så att onödigt dubbelarbete undviks.

Landskapsregeringen deltog i EU:s kampanjvecka "Europa minskar avfallet".

5.4.4.2 Finansieringsstöd för avfallshanteringen

Landskapsregeringen beviljade inga medel genom budgetmoment "Främjande av avfallshanteringen". Budgetmomentets medel var reserverade för sluttäckning av deponier och inga ansökningar för detta inkom under året.

5.4.5. Hållbar utveckling

Arbetet med hållbar utveckling har fortsatt under året. Utgångspunkten för arbetet med hållbar utveckling är Brundtlandskommissionens definition som anger en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

I mars beslutade landskapsregeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté som arbetar med landskapsregeringens hållbarhetsstrategi "Omställning Åland". Kommittén ska senast i maj 2013 lämna sitt förslag till en långsiktig strategi innefattande tydliga hållbarhetsmål, delmål, förslag på åtgärder och en tidplan för när Åland ska vara ett hållbart samhälle. Utgående från kommitténs förslag kommer landskapsregeringen att besluta om en hållbarhetsstrategi. När kommittén tillsattes avvecklades hållbarhetsrådet som bildades i maj 2008.

Arbetet med hållbar utveckling ses som en integrerad del i arbetet inom landskapsregeringens olika verksamhetsområden. Arbetet koordineras av en av miljöbyråns miljöingenjörer som fokuserar sitt arbete på områden som stärker förvaltningens eget arbete mot en hållbar utveckling men som samtidigt ger ringar på vattnet i övriga samhället och bidrar till arbetet mot målet, ett hållbart Åland. Arbetet fokuserar på:

- Checklista för konsekvensbedömningar med målet att checklistan skall användas konsekvent och regelbundet inför beslut inom förvaltningen.

- Genom att tydliggöra konsekvenserna av varje beslut kommer medvetenheten öka och ett nytt tankesätt blir en naturlig och integrerad del i förvaltningens arbete.
- Utveckling och användning av gröna nyckeltal och nyckeltal som visar utvecklingen av hållbarhetskriterier inom förvaltningen och på Åland.
- Nyckeltal som visar på utvecklingen ger kunskap som stärker beslutsfattarna och förbättrar chanserna att ta hållbara beslut. Bland annat kan nyckeltalsuppföljning visa att kännedom om förbrukning är ett incitament för att minska förbrukningen vilket ofta leder till inbesparingar.
- Arbete med gröna och andra hållbarhetskriterier vid upphandling av varor och tjänster.
- Att använda gröna- och andra hållbarhetskriterier vid upphandling ger ett gott underlag för att kunna fatta hållbara beslut vid inköp och upphandling. Grön offentlig upphandling ses också som ett viktigt styrmedel för att påverka marknaden i en hållbar riktning.

Mål: Att arbeta med att införa mera hållbarhetstänkande i beslutsfattandet.

Förverkligat: Genomförs enligt målsättningen enligt de tre punkterna ovan.

5.4.6. Miljömedicin

Utlåtanden om förnyad lagstiftning om djursjukdomar, lagstiftning om identifiering av svin, får och getter gavs till statsrådet. Ett utlåtande gavs också till statsrådet angående lagstiftning om bekämpning av varroa hos bin. En uppmaning till biodlare att avstå från att importera bin till Åland för att undvika att få varroa till Åland gjordes. Sju notifieringar av EG-rättsakter gjordes. Ett utlåtande gavs till Ålands delegation i Nordiska rådet över ett medlemsförslag om nordiskt utbyte av information om djuruppfödare som belagts med djurförbud. Intensifierad genomgång av TRACES-anmälningar gjordes och utbildning i TRACES ordnades i landskapet. Beslutet om att förbjuda förflyttning av signalkräfta i landskapet förtydligades genom offentlig delgivning.

Ett ärende om godkännande av ÅMHM-laboratoriet handlades. En ansökan om ett godkännande av anläggning enligt biproduktförordningen (EG) 1069/2009 beviljades. Ett utlåtande till polisen avgavs beträffande avlivningsbeslutet av kronhjort. Jordbrukare hördes beträffande övervakning av tvärvillkor i fem fall. Utlåtande över utbyte av information om djuruppfödare som belagts med djurförbud gavs. Tillsyn av hantering av animaliska biprodukter i landskapet utfördes. Ett godkännande av en anläggning som producerar livsmedel av animaliskt ursprung beviljades. Spärrbestämmelser p.g.a. brister upptäckta i identifiering av och registrering av nötkreatur gavs till en gård. Dessa spärrbestämmelser upphävdes senare under året.

Provtagning av främmande ämnen i fisk genomfördes. Rapportering av och godkännande av allmänna badstränder i landskapet genomfördes. EU-rapportering av dricksvattenkvaliteten genomfördes. Intensifierad övervakning av fårbesättningar beträffande maedivisna och CAE genomfördes under året. Övervakning av dioxinbegränsningar i fisk genomfördes. Illegal import av bl.a. fjäderfän, hästar, get-

ter och nöt till Åland föranledde åtgärder. Misstanke om kontamination av chips-produkter vid tillverkningsprocessen föranledde intensifierad processkartläggning av verksamheten.

5.5. ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

5.5.1. Allmänt

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, ÅMHM, är en självständig provnings-, tillsyns- och servicemyndighet underställd Ålands landskapsregering som finns på Norragatan 17 i Mariehamn, med ÅMHM Laboratoriet i Prestgården by i Jomala. ÅMHM:s uppdrag och organisation bestäms i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

ÅMHM leds av en politiskt tillsatt styrelse och en myndighetschef, medan landskapsregeringen handhar den allmänna styrningen och övervakningen av myndigheten. En sakkunnig provningsnämnd avgör miljötillståndsärenden i myndighetens namn. Styrelsen ska årligen tillställa regeringen en verksamhets- och resultatplan, budgetförslag och verksamhetsberättelse. En verksamhets- och resultatplan för 2012 i form av balanserade styrkort fastställdes av landskapsregeringen i januari 2012.

5.5.2. ÅMHM:s femte verksamhetsår

ÅMHM bildades den 1 januari 2008 genom sammanslagning av miljöhälsovården, veterinärvården och livsmedelslaboratoriet vid Ålands hälso- och sjukvård, Ålands miljöprovningsnämnd samt miljöskydds-, djurskydds- och alkoholserveringstillsynen vid Ålands landskapsregering. Den 1 januari 2009 införlivades Ålands miljölaboratorium och Ålands försöksstations laboratorium i myndigheten och bildade med livsmedelslaboratoriet ÅMHM Laboratoriet.

Efter de stora omställningarna har ÅMHM fortsatt att stabiliseras under 2012. Trots en minskad budget har myndigheten genom stabilisering och fortsatt samordning av funktioner och uppgifter sänkt ledtiderna för ansökningsärenden och ökat tillsynstiden.

5.5.3. ÅMHM:s vision

En modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö.

5.5.4. ÅMHM:s uppdrag

Rätts- och kvalitetssäker tillsyn och tillståndsgivning inom miljö- och hälsoskyddsområdet, god service, ackrediterade laboratorietjänster inom livsmedel och miljö samt veterinärvård med 24 timmars beredskap.

Trenden sen ÅMHM bildades att överföra allt fler uppgifter till myndigheten, utan att tilldela myndigheten resurser, har fortsatt.

5.5.5. ÅMHM:s ekonomi och personal

ÅMHM:s nettobudget har minskat med 4,2 % sedan budget 2009, oaktat ökade löne- och driftskostnader. Inkomstmålet på 695.000 euro överskreds med 18 % och gav en kostnadstäckning för hela myndigheten på 34 %, vilket kan jämföras med 26 % för 2009.

ÅMHM har i budget 28 inrättade tjänster, varav en har hållits vakant under 2012, och 5 tillfälliga tjänster. Tjänsterna motsvarar 30,15 personår med vakanshållningen inräknad. Detta är en tjänst och ett personår mindre än 2010 och två tjänster och 2,75 personår mindre än 2009. Personalomsättningen har återigen varit hög och ger fortsättningsvis omfattande merarbete.

5.5.6. Styrelsen och prövningsnämnden

Styrelsen har fattat beslut om förslag till verksamhets- och resultatplan, verksamhetsberättelse, budget och taxa. Vidare har styrelsen tagit 14 beslut om tjänster, givit två utlåtanden till domstol, fattat beslut om två större anskaffningar, flyttning av Zoodiaken till Norragatan och utökade lokaler på Norragatan. Prövningsnämnden har utöver 18 beslut om miljötillståndsärenden, antagit två principiella anvisningar rörande allmänna badplatser samt utfyllnad i vattenområde.

5.5.7. Prövning och tillsyn

ÅMHM:s rättigheter och skyldigheter regleras i den omfattande miljö- och hälsoskyddslagstiftningen som finns i tre angränsande rättsordningar; åländsk, fastländsk och EG lagstiftning. Myndigheten ska tillse att inomhus- och utomhusmiljö, livsmedel, produkter och tillverkningsprocesser eller aktiviteter som utförs varken skadar hälsa, djur eller yttre miljö. Detta förverkligas genom förebyggande prövning, tillsyn och provtagning samt med kunskapsspridning och god service. ÅMHM har tillsyn över mer än 1300 permanenta tillsynsobjekt och hundratals mindre eller tillfälliga verksamheter.

Under 2012 inkom 1090 ärenden till ÅMHM, vilket är en fortsatt ökning jämfört med tidigare år. Drygt 40 % av ärendena är prövningsansökningar, knappt 50 % tillsynsärenden och resten består av övriga ärenden. Målsättningen för prövningstider nåddes med god marginal då 86 % av prövningarna avgjordes inom 6 veckor. De främsta orsakerna till att alla prövningar inte kan avgöras inom 6 veckor är att verksamhetsutövaren inte ännu är klar, inte lämnar in begärda handlingar i tid eller att krav finns på delgivning till sakägare.

Ansökningsärenden vid ÅMHM under 2012

Typ	Ingående balans	Inkomna 2012	Avslutade	Öppna	Vilande
Miljötillstånd	31	22	18	35	
Tidigare miljötillstånd ¹	3		2	1	

Register	2	34	33	3	
Övriga provningar	223	448	399	154	118 ²

¹ miljötillståndsärenden som övergått till granskningsärenden i december 2008

² dessa är avgjorda och beslutande, men väntar på återrapportering

Tillsynsarbetet utfördes under året huvudsakligen enligt plan. Utöver den regelbundna årliga tillsynen genomfördes 30 tillsyns- och provtagningsprojekt. Exempel på tillsynsprojekt är mjölkgårdar, badstränder, samlingslokaler, inkvarteringsverksamheter, mindre vattenverk, bagerier, industrier, tvätterier, bränsledistributionsstationer, fordons-tvättar, transportörer av farligt avfall och fiskodlingar. Antalet inspektioner har fortsatt att öka tydligt från tidigare år och var 2012 uppe i ca 850 inspektioner.

Tillsynsärenden vid ÅMHM under 2012

Typ	Ingående balans	Inkomna 2012	Avslutade	Öppna	Vilande ¹	Nej ²
Tillsynsärenden	111	179	163	52	34	41
Kontrollprogram	196	280	198	22	113	143
Klagomålsärenden	12	56	43	21		4

¹ vilande ärenden avser främst förelägganden där tiden för åtgärder är över sex månader

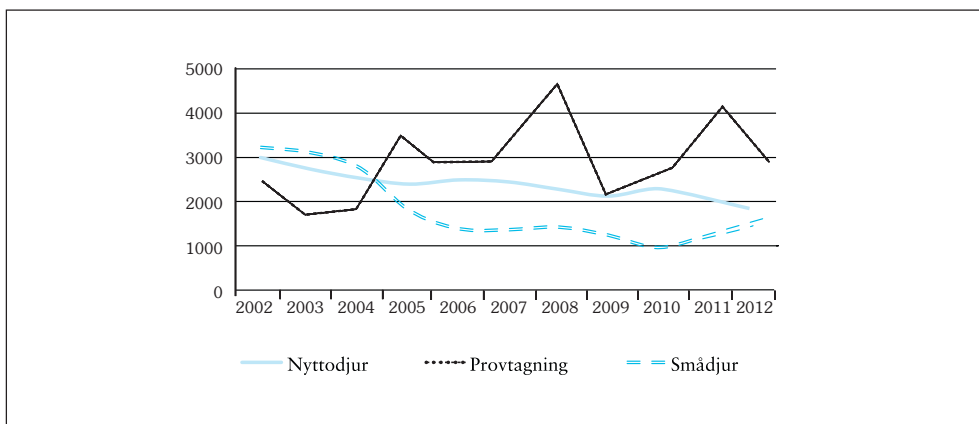
² öppna nej-ärenden avser inte ännu avslutade återrapporteringar från företag

Två av ÅMHM:s beslut har överklagats och två besvär har avgjorts i domstol. ÅMHM har fört sex ärenden till polisen för utredning och enligt alkohollagstiftningen har ett serveringstillstånd återkallats tillfälligt medan fem varningar och nio anmärkningar har utfärdats.

5.5.8 Veterinärärenden

Veterinärgruppen har varit fortsatt ansträngd under året och till följd av utdragna anställningsprocesser och inskolningsperioder har uppsatta mål för djurskyddstillsynen inte kunnat nås. Nyttodjursvården och jouren upprätthölls dock hela året med gemensamma krafter. De planerade tillsynsprojekten inom djurskyddet utförs under 2013. Slutet av året präglades av smådjurskliniken Zoodiakens flytt till Norragatan.

Antalet registrerade provtagningar och sjukbesök inom veterinärvården 2002-2012

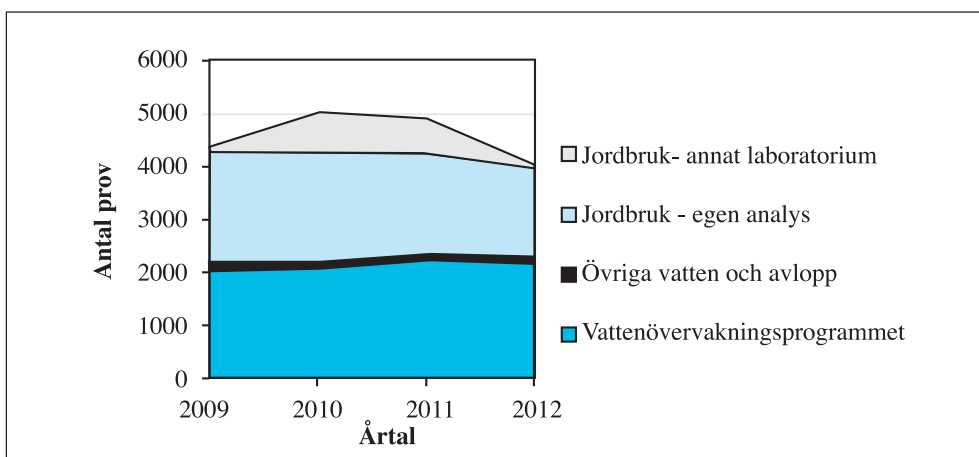

5.5.9. ÅMHM Laboratoriet

Vid ÅMHM Laboratoriets årliga granskning av ackrediteringsorganet FINAS noterades endast en mindre avvikelse vilket är ett mycket gott resultat och det bästa hittills. Laboratoriet som är av ackrediteringstjänsten Finas ackrediterat laboratorium T108 har 41 metoder och 54 analyser ackrediterade.

Landskapets vattenövervakningsprogram genomfördes i stort sett planenligt trots ett större motorhaveri på provtagningsbåten under hösten. Antalet jordprover låg på den lägsta nivån sedan 1995, och drygt 30 % lägre än de senaste två åren, vilket sannolikt beror på den mycket våta hösten och den tidiga vintern.

Inkomna prov till fysikaliskkemiska enheten 2009-2012

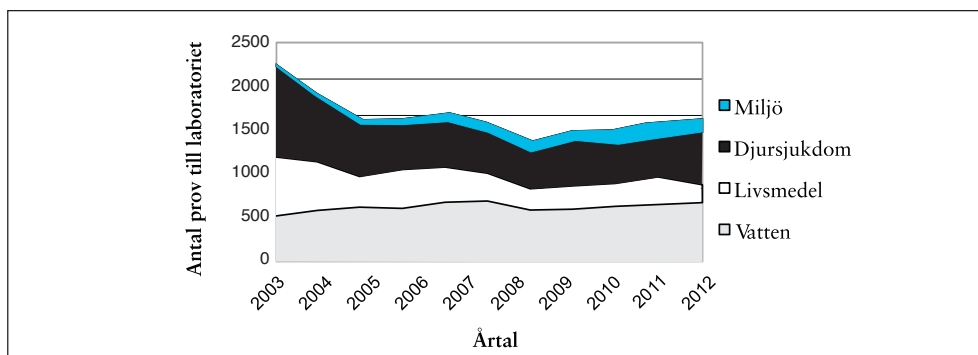

De mikrobiologiska undersökningarna visade en marginell minskning jämfört med 2011. De mikrobiologiska livsmedelsproven minskade till följd av att myndighetens egna övervakningsprov minskat men minskningen kompenseras av att djursjukdomsanalyserna ökade med 25 % vilket till största delen beror på en ökning av antalet juverprov från mjölkproduktionen.

Förutom spridda privata kunder betjänas framför allt kontinuerligt de åländska livsmedelsproducerande företagen och vattenbolagen med bakteriologiska analyser av laboratoriet. Förra årets trend med ovanligt många prov där *Listeria monocytogenes* påvisats fortsatte också 2012 och förorsakade utökad provtagning. Bakterien kan leda till allvarlig matförgiftning.

Prov vid mikrobiologiska enheten 2003-2012.

5.5.10. Några speciella händelser

En speciell händelse under året var den färgade grisfilén som salufördes som oxfilé. Fusket upptäcktes först i Sverige, men snart visade det sig att köttet även salufördes på Åland, vilket ledde till saluförbud och kassation av resterande parti som inte konsumerats. Under året upptäcktes på Åland, som första plats i Finland, antikroppar mot Schmallenbergvirus. Viruset drabbar idisslare och brukar ge lindriga sjukdomssymptom, men kan leda till fosterskador om djuret är dräktigt. Under sommaren stängdes tillfälligt två badstränder på grund av extremt höga halter koliforma bakterier.

Den EG-omfattande RASFF-varningen om eventuellt EHEC-smittade frön och groddar av bockhornsklöver, vilka sedan även hittades i landskapet. ÅMHM har även under året behandlat några RASFF-varningar rörande åländska kosttillskott. Ett misstänkt fall av kvarka hos häst och ett konstaterat fall av RS-virus på nötdjur har registrerats. En större badstrand stängdes under sommaren till följd av höga bakteriehalter och dricksvattentäkten Dalkarbyträsk var mycket nära förorenas av bakterier till följd av ett oupptäckt stopp i en avloppsledning. ÅMHM fick rycka ut under en helg för provtagning och analys av vattenprov för att snabbt utreda problemets omfattning.

6. Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

6.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Landskapets utbildnings- och kulturavdelning har ett övergripande tillsyns- och utbildningsansvar för all utbildning och kultur som bedrivs i offentlig regi på Åland. Landskapsregeringens uppgift är att tillse att det är möjligt för skolorna att uppnå den i lagar och läroplaner angivna målsättningen att alla elever och studerande i landskapet ska erhålla möjligheter till en likvärdig allmänbildande grundutbildning och förutsättningar för fortsatta studier och godtagbara utbildningsalternativ på gymnasienivå.

6.1.1. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Tillgängliga medel 2012	Bokslut 2012	Avvikelse
Summa inkomster	1 998 201,30	2 205 427,02	2 514 203,00	1 084 270,56	-1 429 932,44
Konsumtionsutgifter	-27 934 068,53	-29 262 731,52	-31 502 702,00	-29 717 321,01	1 785 380,99
Överföringsutgifter	-24 333 602,26	-24 754 897,02	-25 475 074,00	-24 692 110,16	782 963,84
Realinvesteringsutgifter	-3 159 365,82	-3 114 076,11	-4 595 612,00	-2 572 168,74	2 023 443,26
Lån och övriga finansinvesteringar	-29 250,00	-60 000,00	-17 500,00	0,00	17 500,00
Summa utgifter	-55 456 286,61	-57 191 704,65	-61 590 888,00	-56 981 599,91	4 609 288,09
Anslag netto	-53 458 085,31	-54 986 277,63	-59 076 685,00	-55 897 329,35	3 179 355,65

6.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde, bl.a. personalärenden. Sekreterar- och planerarfunktionen erbjuder, vid sidan av kanslirutiner, även service i beredningens initialskede till de olika byråerna. Till byrån hör även ESF-sekretariatet som handhar Europeiska socialfondens program i landskapet.

6.2.1. Målprogram med delfinansiering från europeiska socialfonden

Mål: Inom ramen för ESF-programmet (2007-2013) ska de fleråriga utbildningsinsatserna inom arbetslivet fortsätta. Målet med programmet, kallat Kompetens och delaktighet, är att satsa på kunskap, innovation, delaktighet och bättre utnyttjande av humankapital.

Förverkligat: ESF-programmet (2007-2013) är i full gång och hittills har 26 projekt (varav 9 förprojekt) beviljats stödfinansiering. Elva huvudprojekt och sju förprojekt är

avslutade. Hittills budgeterade medel har bokats för fleråriga projekt och största delen av resterande medel har reserverats. I september lediganslogs medel och en ansökan om huvudprojekt och två ansökningar om förprojekteringar kom in och alla tre godkändes. Huvudprojektet riktar sig till inflyttade och pågår t.o.m. mars 2014. Det två förprojekten ägs båda av Ålands gymnasium och är delar inom organisationsutvecklingen. Båda avslutas under år 2013.

6.3. UTBILDNINGSBYRÅN

Utbildningsbyråns verksamhet innefattar tillsyn och utveckling inom den kommunala grundskolan och landskapets utbildningar på gymnasie- och högskolenivå. Därtill utövar utbildningsbyrån ett allmänt ledningsansvar över de verksamheter som bedrivs i landskapets skolor på gymnasial och högskolenivå. De verksamheter som direkt berörs av utbildningsbyråns ledningsansvar är myndigheten Ålands gymnasium, Ålands folkhögskola, Ålands musikinstitut och Högskolan på Åland samt sjösäkerhetscentret och skolfartyget m/s Michael Sars. Skoljordbruket Jomala gård har även förvaltningsmässigt ingått i byråns verksamhetsfält under året. Skoljordbruket Jomala gård har successivt avvecklats under året och arrendemarkerna har sagts upp.

Byråns uppdrag framgår i den utbildningsspecifika lagstiftningen, LL (2011:13) om gymnasieutbildning, LL (1998:59) om läroavtalsutbildning, LL (1999:53) om Ålands folkhögskola, LL (1995:80) om Ålands musikinstitut samt LL (2002:81) om Högskolan på Åland. Sjsäkerhetscentrets verksamhet regleras av LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum.

Mål: Att utveckla instrument för tillsyn, uppföljning, utvärdering, dimensionering samt kvalitetsledning av undervisningen och verksamheten.

Förverkligat: Landskapsregeringen har i sitt arbete strävat efter att utveckla kontakterna till skolorna inom sitt ansvarsområde genom att öppna ett nyhetsbrev. Ett fortsatt utvecklingsarbete beträffande uppföljning har skett genom bl.a. förändrade arbetsmetoder gällande insamling av uppgifter och statistiska data inom grundskolan.

Mål: Att skapa underlag för utbildningsplanering och utbildningsutbud.

Förverkligat: Landskapsregeringen utvecklar inom ramen för ett projekt framtidsscenarier för det åländska utbildningsbehovet. Arbetet görs i samarbete med ÅSUB.

Mål: Att följa upp och utveckla utbildningsalternativ för studerande i behov av särskilt stöd.

Förverkligat: Landskapsregeringen har utarbetat läroplansgrunder för yrkesinriktad specialundervisning i gymnasieutbildningen. Därtill har landskapsregeringen gett Ålands gymnasium i uppdrag att inleda ett utbildningsprogram med inriktning på fastighetskötsel som yrkesinriktad specialundervisning i programform. Möjligheten att läsa upp grundskolebetyg har tillsetts i Ålands folkhögskola. Möjligheten erbjuds studerande på NYAlinjen i Ålands folkhögskola, Yrkesstarten i Ålands yrkesgymnasium och personer

som är inskrivna i Katapult och Ungdomslotsen.

Mål: Att fortsätta utvecklingsarbete för utbildning inom sjöfartsområdet, dels att samordna resurser inom Högskolan på Åland och Ålands gymnasium och dels att tydliggöra profileringen av utbildningsområdet.

Förverkligat: Ej förverkligat.

Mål: Att skapa förutsättningar för integration och inklusion.

Förverkligat: Under året har ett nytt avtal ingåtts med Mariehamns stad, Medis gällande integrationsutbildning, se sysselsättningsfrämjande utbildning punkt 6.3.1.3. Särskilda krav på språkkunskaper har fastslagits i antagningskriterierna till utbildning på gymnasienivå gällande sökande med annat modersmål än svenska.

Nätpedagogikprojektet

Målet med Nätpedagogikprojektet var att planera och genomföra en omfattande lärarfortbildning inom området IT och nätpedagogik. Projektet lyfte fram EU:s rekommendationer om nyckelkompetenser för livslångt lärande samt den vision för nätbaserat lärande, som antogs av landskapsregeringen 13.4.2007. Utbildningsbyrån fungerade som projektansvarig. Under året har projektet genomförts planenligt bl.a. med utformning och start av fortbildningssystemet MIP (Media och IT i Pedagogiken) inom undervisningssektorn. Därtill har förslag till en övergripande IT-strategi samt ett Pedagogiskt IT-stöd tagits fram. Projektet avslutades 31.12.2013. Under hela projekttiden (5 år) har 612 personer deltagit i någon av projektaktiviteterna (446 enskilda deltagare). Målet för antalet deltagare har nåtts med över 200 %. I arbetstid har målgruppen lagt ner över 13.000 timmar på fortbildning.

Valideringsprojektet

Projektet "Validering på Åland", inleddes i mars 2008 med ESF-medfinansiering, för att utveckla system för identifiering av individers realkompetens. Valideringsprojektet har under året slutfört implementeringen av valideringsfunktioner utgående från den inom projektet framtagna valideringshandboken inom Högskolan på Åland. Projektet har under 2012 aktivt arbetat med införandet av valideringsfunktioner inom Ålands gymnasium och dess vuxenavdelning. Projektet kommer, efter en kortare förlängning, att pågå fram till 30.4.2013.

Sysselsättningsfrämjande utbildning

För att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft och motverka arbetslöshet ordnas utbildning vid behov enligt LL (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning. För att säkerställa en kontinuerlig tillgång till yrkesinriktade utbildningsplatser för arbetssökande har landskapsregeringen upphandlat utbildningsplatser vid Vuxenutbildningscentret vid Yrkesakademien i Österbotten, där även Korsnäs kurscenter numera ingår. Avtalet har omfattat ca 1.400 elevarbetsdagar fram t.o.m. 2013.

En städutbildning som inleddes 2011 inom ramen för Ålands naturbruksskolas verksamhet och som överfördes till Ålands gymnasium i samband med organisationsförändringen,

avslutades i juni 2012. Sex studerande erhöll yrkesexamen som anstaltsvårdare. En central målsättning för landskapsregeringen är att tillhandahålla språkutbildning för vuxna personer som inte har tillräckliga kunskaper i svenska. För att säkerställa ett kontinuerligt utbud av språkutbildning har landskapsregeringen upphandlat undervisningen "Svenska för inflyttade" (sfi) genom avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn. Ett 3 årigt avtal ingicks mellan parterna från och med 1.8 2012.

6.3.1. Utbildning på grundskolenivå

I enlighet med bestämmelserna i grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland ankommer ledningen av grundskolornas undervisning och övriga verksamhet på huvudmännen - kommunerna. Ålands landskapsregering handhar den allmänna tillsynen och utvecklingen av grundskolan.

Mål: Att främja säkerhet och trygghet i lärmiljön, vilket omfattar bl.a. skolornas mobbnings-, drog- och våldsförebyggande verksamhet och kontakten mellan hemmet och skolan.

Förverkligat: Landskapsregeringen har genom uppföljningar av skolornas årliga arbetsplaner följt med att alla skolor har planer för att arbeta för säkerhet och trygghet i lärmiljön. Utbildningsbyrån har varit aktiv i skolfredsarbetet. Seminarier har ordnats för skolornas personal kring skolhälsa och elevvård. Landskapsregeringen har i sitt utvecklingsarbete lyft frågan- kontakten mellan hemmet och skolan samt hemmets förtroende för skolan.

Mål: Att utveckla skolornas läroplansenliga undervisning och inlärningsresultat då det gäller hållbar utveckling; i synnerhet på miljöområdet, konst- och färdighetsämnen och valfria språk.

Förverkligat: Seminarier och fortbildningstillfällen har ordnats kring hållbar utveckling. Under året uppmanades skolorna att delta i det nordiska projektet om Extremväder. Utbildningsbyrån har träffat företrädare för Naturskolan för att tillsammans med dem utreda möjligheterna att inleda verksamhet på Åland. Tillsammans med Ålands musikinstitut har diskuterats vilka möjligheter det finns att i framtiden ordna fortbildning och nätverksträffar för de lärare som undervisar i musik. Förberedelser har gjorts för att kunna erbjuda kompetenshöjande åtgärder för språklärarna.

Mål: Att främja goda läsvanor och -strategier hos elever för att nå framgång både i skolan och senare i livet (Med anledning av PISA-undersökningsresultat (år 2009) då det gäller de stora skillnaderna i pojkars och flickors läsning).

Förverkligat: Landskapsregeringen har följt frågan kring läsningens betydelse och via utbildningsbyråns nyhetsbrev informerat om både forskning, fortbildningstillfällen och aktuella frågeställningar. Landskapsregeringen avser att fortsättningsvis prioritera teman kring läsningens betydelse under kommande seminarier och fortbildningsinsatser.

Mål: Att utveckla nätbaserade arbetssätt och metoder.

Förverkligat: Utvecklingen av nätbaserade arbetssätt och metoder i grundskolan har fortsatt inom ramen för nätpedagogikprojektet bl.a. genom fortbildningsinsatser och utveckling av styrdokument, se punkt 6.3.1.1.

Mål: Att utveckla elevdemokrati och jämställdhet.

Förverkligat: Jämställdhetsarbetet har fortsatt i ramen för skolfredsprojektet. I slutet av året påbörjades en effektmätning av hur skolornas jämställdhetsarbete har utfallit sedan inledningen 2008. Riktlinjer har dragits upp för hur erfarenhetsutbytet mellan elevråden kan stärkas och hur de handledande lärarna ska kunna erhålla adekvat fortbildning.

Under året har läroplansrevideringen fortsatt så att gemensamma bedömningskriterier för vitsorden 5 och 10 i samtliga ämnen har utarbetats. Utbildningsbyrån har besökt de flesta skolorna för att informera om läroplansarbetet och bedömningen. Arbetet med att färdigställa läroplanens reviderade avsnitt kring specialundervisning och elevhandledning inleddes under hösten liksom arbetet med att ta fram en läroplan för svenska som andraspråk.

6.3.1.1. *Elevantal*

Jämfört med föregående läsår minskade elevantalet inom kommunernas 22 (23) grundskolor från 2.840 till 2.813 (-27). Se elevantal för hösten 2012 nedan. (Källa:ÅSUB)

	Totalt	Flickor	Pojkar
Allmän undervisning	2.681	1.321	1.360
Anpassad specialundervisning			
- Över hälften av undervisningen sker inom allmänundervisningen	45	17	28
- Minst hälften av undervisningen sker inom specialundervisningen	64	15	49
Träningsundervisning	23	8	15
Totalt	2.813	1.361	1.452

6.3.1.2. *Landskapsandel, driftsutgifter för grundskolan*

Landskapsandel för kommunernas driftsutgifter för grundskolan beviljades utgående från ett basbelopp om 9.323,17 euro (9.156,57) per barn i åldersgruppen 6-15 år. För en elev inom träningsundervisningen betalades landskapsandel utgående från ett basbelopp om 26.567,82 euro (26.093,06). Jämfört med föregående år ökade landskapsandelen för grundskolans driftsutgifter från 12.137.512 till 12.251.726 euro (+ 114 214).

6.3.2. Utbildning på gymnasienivå – Ålands gymnasium

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig allmänbildande utbildning eller grundläggande yrkesutbildning på gymnasienivå. Utbildning på gymnasienivå ordnades under året vid myndigheten Ålands gymnasium i skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium.

Ålands lyceum erbjuder allmänbildande gymnasieutbildning som ger studerande möjlighet att inhämta en bred allmänbildning som grund för universitets- eller högskolestudier och avlägga en allmänbildande gymnasieexamen i vilken ingår ett gymnasieexamenbetyg och ett studentexamenbetyg.

Vid Ålands yrkesgymnasium ges grundläggande yrkesutbildning i form av olika utbildningsprogram och möjlighet att avlägga gymnasieexamen med yrkesinriktning. Gymnasieexamen med yrkesinriktning ger allmän behörighet för högskolestudier, men för att studerande ska ha bättre förutsättningar för högskolestudier kan studerande välja ett högskoleförberedande paket (HUTH) med undervisning bl.a. i svenska, engelska och matematik enligt Ålands lyceums läroplan.

Ålands gymnasium erbjuder vuxenutbildning som examensgivande utbildning i samarbete med Ålands yrkesgymnasium samt därutöver läroavtal, kurser och andra fortbildningar för vuxna. Under året har Ålands gymnasium haft samarbete med Ålands näringsliv vad gäller kurser som krävs för att uppdatera yrkesförarkompetens. Ett stort område för vuxenutbildningen är att ge sådan utbildning som lagstiftningen kräver och som har sin grund i direktiv från EU, t.ex. yrkesförarkompetens för lastbils- och busschaufförer. En 40 sv lång läroavtalsutbildning för landsbygdsföretagare startade bl.a. under året. Inom läroavtalsutbildningen var gruppen närvårdare störst men det fanns en stor diversifiering av läroavtal.

Mål: Att konsolidera organisationen.

Förverkligat: Under hösten 2012 startades ett arbete med mål att genomföra en organisationsjustering hösten 2013.

Mål: Att lägga grunden för hur vuxenutbildningen ska utformas i enlighet med arbetslivets behov.

Förverkligat: Har förverkligats.

Mål: Fortsatt utveckling av läroavtalsutbildningen utgående från arbetsmarknadens och enskilda studerandes behov.

Förverkligat: Under verksamhetsåret har 146 studerande bedrivit läroavtalsutbildning inom 29 olika yrkesområden.

Mål: Att skapa ett web-baserat antagningssystem.

Förverkligat: Kommer att förverkligas fullt ut 2014 i samarbete med utbildningsstyrelsen i Helsingfors. Ålands gymnasium kan inte av kostnadsskäl skapa ett helt eget system, men den produkt som förverkligas ska ge ett antagningssystem på svenska som är utformat enligt de regler som bestäms av åländska myndigheter.

Mål: Att utarbeta rutiner för schemaläggning så att ett schema för såväl lyceet som yrkesgymnasiet finns att tillgå senast inom juni.

Förverkligat: Har stegvis förverkligats och ska enligt planerna vara förverkligat fullt ut våren 2013.

Mål: Att utreda dimensioneringen i förhållande till arbetslivet och ge förslag till beslut om dimensionering till landskapsregeringen.

Förverkligat: Har förverkligats.

Mål: Att implementera yrkesgymnasiets läroplaner.

Förverkligat: Håller stegvis på att förverkligas.

Ålands gymnasium ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

Ålands gymnasium	År 2012 (VT+HT)		Totalt
	Kvinnor	Män	
Ålands lyceum			
Totalt antal studerande (medeltal)	220,5	184,5	405
Under hösten antagna studerande	87	59	146
Avlagda examina	86	45	131
Avbrutna studier	7	4	11
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll	10	2	12
Studerande från yrkesgymnasiet			
- Med minst ett ämne	37,5	34	71,5
- HUTH-studier	38,5	45,5	84
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	1	1	2
Fristående kursverksamhet, kursdagar	11	5	16
Ålands yrkesgymnasium			
Ekonomi & Media			
<i>- Företagsekonomi, ungdom</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	33	49	82
Under hösten antagna studerande	5	15	20
Avlagda examina	18	11	29
Avbrutna studier	3	8	11
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll	3	3	6
<i>- Företagsekonomi, vuxen</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	36,5	5	41,5
Under hösten antagna studerande			

Avlagda examina	3	5	8
Avbrutna studier	2	1	3
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll			
- <i>Media och kommunikation</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	19	13	32
Under hösten antagna studerande	8	7	15
Avlagda examina	9	6	15
Avbrutna studier	1	1	2
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll	1	0	1
- <i>Totalt Ekonomi & Media</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	88,5	67	155,5
Under hösten antagna studerande	13	22	35
Avlagda examina	34	20	54
Avbrutna studier	6	10	16
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll	9	3	12
Fristående kursverksamhet, deltagarantal			
Fristående kursverksamhet, kursdagar			
Hotell & Restaurang			
- <i>Hotell- och restaurangprogrammet</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	91	43	134
Under hösten antagna studerande	45	27	72
Avlagda examina	34	17	51
Avbrutna studier	6	1	7
Byte av studieprogram	1	1	2
Studieuppehåll	6	2	8
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	83	19	102
Fristående kursverksamhet, kursdagar			2
Livsstil & Hälsa			
- <i>Frisör</i>			
Totalt antal studerande	10	1	11
Under hösten antagna studerande (medeltal)			
Avlagda examina			
Avbrutna studier	2		2
Byte av studieprogram	1		1
Studieuppehåll			
- <i>Närvårdare, ungdom</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	52	6	58
Under hösten antagna studerande	19	2	21

Avlagda examina	13		13
Avbrutna studier			
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll		3	
- <i>Närvårdare, vuxen</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	47	8	55
Under hösten antagna studerande	16		16
Avlagda examina	14		14
Avbrutna studier	3		3
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll	3		3
- <i>Sociokant</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	44	10	54
Under hösten antagna studerande	11	7	18
Avlagda examina	13	3	16
Avbrutna studier	3	1	
Byte av studieprogram		1	1
Studieuppehåll	1		1
- <i>Yrkesträning</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	8	5	13
Under hösten antagna studerande	4	4	8
Avlagda examina			
Avbrutna studier		1	1
Byte av studieprogram			
- <i>Yrkesinriktad specialundervisning fastighetsskötsel</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)		3	3
Under hösten antagna studerande		3	3
Avlagda examina			
Avbrutna studier			
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll			
- <i>Yrkesinr. spec.undervisning, inr.café</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	3	2	5
Under hösten antagna studerande	2	1	3
Avlagda examina			
Avbrutna studier			
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll			
- <i>Yrkesstart</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	2,5	5	7,5
Under hösten antagna studerande	6		
Avlagda examina			
Avbrutna studier	2	1	3

Byte av studieprogram

Studieuppehåll

- *Totalt Livsstil & Hälsa*

Totalt antal studerande (medeltal)	165	40	205
Under hösten antagna studerande	52	17	69
Avlagda examina	40	3	43
Avbrutna studier	8	2	10
Byte av studieprogram	1	1	2
Studieuppehåll	4	3	7
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	66	9	75
Fristående kursverksamhet, kursdagar			4

Sjöfart och teknik

- *Sjöfartsprogrammet*

Totalt antal studerande (medeltal)	4	119	123
Under hösten antagna studerande	3	47	50
Avlagda examina	1	22	23
Avbrutna studier	2	2	4
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	-	9	9

- *Byggteknik*

Totalt antal studerande	2	33,5	35,5
Under hösten antagna studerande (medeltal)			
Avlagda examina			
Avbrutna studier	1		1
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll			

- *El- och datateknik*

Totalt antal studerande (medeltal)	1	63,5	64,5
Under hösten antagna studerande		31	31
Avlagda examina	1	14	15
Avbrutna studier	1	4	5
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll		1	1

- *Fordonsteknik*

Totalt antal studerande (medeltal)	2	37,5	39,5
Under hösten antagna studerande	2	13	15
Avlagda examina		14	14
Avbrutna studier			
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll		1	1

- *Verkstadsteknik*

Totalt antal studerande (medeltal)		32	32
------------------------------------	--	----	----

Under hösten antagna studerande			
Avlagda examina		14	14
Avbrutna studier			
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll			
<i>- Totalt Sjöfart&Teknik</i>			
Totalt antal studerande (medeltal)	9	285,5	294,5
Under hösten antagna studerande	5	91	96
Avlagda examina	2	64	66
Avbrutna studier	4	6	10
Byte av studieprogram			
Studieuppehåll		11	11
Fristående kursverksamhet, deltagarantal			
Fristående kursverksamhet, kursdagar			
Totalt Ålands yrkesgymnasium			
Totalt antal studerande (medeltal)	354	436,5	790,5
Under hösten antagna studerande	115	157	272
Avlagda examina	110	104	214
Avbrutna studier	26	20	46
Byte av studieprogram	2	2	4
Studieuppehåll	19	19	38
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	149	28	177
Fristående kursverksamhet, kursdagar			6
Vuxenutbildning utöver det som ingår i Ålands yrkesgymnasiums utbildningar och kurser för vuxna och arbetsliv.			
<i>- Vuxenutbildnings- och informationsavdelningen</i>			
Nti-skolan (kurser på distans)			62
Kurser för arbetslivet inom vården			11
Fortbildning för laddare			7
<i>- Läroavtalsutbildning</i>			
Antal studerande (inom 29 yrkesområden)			146
Nya läroavtal under året			65
Avbrutna läroavtal under året			9
Antal utexaminerade lärlingar			9
Könsfördelning			
	Kvinnor	Män	
	49,3%	50,7%	
Studerandes medelålder 37,2 år			

6.3.3. Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola har erbjudit en alternativ skolmiljö med möjlighet till fria allmänbildande studier enligt principen om livslångt lärande utanför systemet för behörighetsgivandeutbildning för såväl unga som vuxna. Under våren hade skolan fortfarande fyra allmänna linjer; medialinjen, skapandelinjen, idrottslinjen och musiklinjen samt de två specialiserade linjerna naturfoto och hantverk. Till hösten erbjöds de studerande från 16 år och uppåt att själva påverka innehållet i sina studier i högre grad än tidigare genom att gå på NYAlinjen, vilken ersatte de allmänna linjerna.

NYAlinjens uppbyggnad består av fyra block: Projekt med ämnesintegrering, Höja vitsord i några utvalda grundskoleämnen, Specialiserade kurser och Valbara kurser inom ämnesområdena skapande, musik, idrott och media. Hantverkslinjen hade studerande både på årskurs 1 och 2 under hösten. Naturfotolinjen fortsatte som tidigare.

Förutom egna kurser har skolan ordnat med kost, logi och undervisningsutrymmen till externa kursarrangörer vars verksamhet harmonierar med skolans egen verksamhet.

Mål: Att utöka utbudet av kortkurser, veckoslutskurser och sommarkurser.

Förverkligat: Tre veckoslutskurser och en sommarkurs har hållits med skolans egna lärarkrafter. Nya former av extern uthyrning förekom som ersättning för de sommarkurser som inte kunde genomföras p.g.a. för få deltagare.

Mål: Att fortsätta utveckla samarbete med skolor på Åland/i Norden.

Förverkligat: Samarbete har pågått med yrkesstart-programmet vid Ålands yrkesgymnasium och Katapult i Höja vitsordblocket för NYAlinjen. Sörängens folkhögskola i Sverige besökte skolan under hösten och deltog i Naturfotolinjens program. Skolan har även ordnat undervisning/program, kost och logi för hela årskurs 7 vid Kyrkby högstadieskola vid sju tillfällen.

Ålands folkhögskola ger ut en egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2010	2011	Förverkligat 2012		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	51	42	23	17	40
Under året antagna studerande	67	47	35	19	54
Avlagda examina	38	43	8	14	22
Avbrutna studier	6	7	4	1	5
Byte av studieprogram	5	2		1	1
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	22	29			152
Fristående kursverksamhet, kursdagar	10	13			21

6.3.4. Ålands musikinstitut

Under året har Ålands musikinstitut erbjudit sina elever undervisning i de klassiska orkesterinstrumenten samt solosång, piano, klassisk gitarr och slagverk. Dessutom har några elever bedrivit studier med inriktning på pop och jazz på instrumenten elgitarr, elbas, keyboard och trumset. Eleverna har därutöver erhållit undervisning i musik-kunskap och musikteori och deltagit i de olika ensembler som verkar vid institutet. Förutom en kammarorkester, en jazzensemble och andra mindre instrumentalensembler finns körerna, Capella Vocalis, Singoalla och Subito.

På dansskolan har undervisning bedrivits i både klassisk balett och modern dans. Under våren anordnades en kurs med streetdance och en workshop med Cullberg balettens dansare. Runt 60 av skolans dansare gjorde i december en resa till Helsingfors för att se den nyskrivna baletten Snödrottningen på finska nationaloperan. Kurser har också hållits i rytmisång, fritt ackompanjemang samt violin och cello. En lärartjänst i gitarr, elgitarr och elbas inrättades fr.o.m. 1.8.2012.

Skolan har under 2012 utrustats med ett datalabb för att kunna utveckla musikteori och gehörlära. Eleverna har också deltagit i ett stort antal konserter av olika slag. Där kan bl.a. nämnas våravslutningen och dansgalorna som båda hölls på Alandica. Julfesten, FN-dags konsert och Lucia konserten är andra större tillfällen som är värda att nämnas. Under höstterminen 2012 studerade 20 av institutets elever enligt den estetiska inriktningen vid Ålands lyceum.

Ålands musikinstitut ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2010	2011	Förverkligat 2012		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	260	274	190	69	259
- musik	164	173	108	64	172
- dans	96	101	82	5	87
Under året antagna studerande	88	68	52	21	73
- musik	46	41	21	17	38
- dans	42	27	29	6	35
Avlagda kursexamina	32	47	25	12	37
Avbrutna studier ¹	30	20	13	2	15
Studieuppehåll1	1	5	2	0	2

¹ Uppgifter vid läsårets början.

6.3.5. Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrum bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringen och sjöfartsskolorna behöver.

Mål: Att utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa.

Förverkligat: Våra kurser har godkänts av både de finska och svenska sjöfartsmyndigheterna. Det internationella regelverket för säkerhetsutbildningarna, STCW-konventionen har reviderats och kurserna utvecklas och anpassas efter detta. Ändringarna börjar tillämpas fullt ut under år 2013.

Mål: Att leverera aktuella säkerhetsutbildningar.

Förverkligat: Kurserna har utvecklats efter näringsens behov. Ett kursprogram för ambulanspersonal har tagits fram och genomförts vid två tillfällen. Ett avtal med Viking Line om säkerhetsutbildning av personalen till deras nybygge MS Viking Grace ledde till 15 kurstillfällen.

Mål: Att integrera flera kurser godkända av svenska Transportstyrelsen till kursutbudet.

Förverkligat: Planeringsarbetet har fokuserat på att anpassa befintliga kurser till ändringar i regelverket. Syftet är att undan för undan uppnå angiven målsättning.

Mål: Att hålla ca 130 kurser under året av varierande längd.

Förverkligat: Under året har 100 kurser hållits.

Mål: Att bibehålla positionen som marknadsledare i Finland och Sverige.

Förverkligat: Den ökade efterfrågan av specialanpassade kurser enligt rederiernas eget behov har bekräftat att sjösäkerhetscentrets tjänster håller en god nivå.

Ålands sjösäkerhetscentrum ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utbildade personer

Kurser 2012	Studerande		Externa deltagare			Kursdagar	
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
Sjösäkerhetskurser							
Livbåtsman	15	88	103	64	73	137	50
Fast rescue boat	1	13	14	2	29	31	21
Basic safety	1	3	4	3	11	14	10
Arbetarskydd	7	6	13	0	0	0	0
Första hjälp	3	46	49	0	0	0	8
Övr. sjösäkerhetskurser	114	154	268	287	401	688	55

Brandkurser

Familiarization Training	10	4	14	0	0	0	1
Basic firefighting	10	70	80	0	9	9	21
Advanced firefighting	6	61	67	0	3	3	12
Advanced fortbildning	0	0	0	1	56	57	13
Totalt år 2012	167	445	612	357	582	939	191
(Totalt år 2011)	142	421	563	212	485	697	220

6.3.6. Högskolan på Åland

Landskapet Åland är huvudman för Högskolan på Åland, som är en myndighet under landskapsregeringen. Landskapsregeringens allmänna ledning över utbildningen i Högskolan på Åland sker i form av utbildningsavtal och budget och i enlighet med LL (2002:81) om Högskolan på Åland.

Högskolans övergripande mål beskrivs i LL (2002:81) om Högskolan på Åland. Högskolan har till uppgift att erbjuda högskoleutbildning som vilar såväl på vetenskaplig eller konstnärlig grund som på beprövad erfarenhet. Vid högskolan kan bedrivas forsknings- och utvecklingsarbete, uppdragsverksamhet och kursverksamhet som tjänar undervisningen och det åländska samhällets behov. Högskolan ska informera om sin verksamhet samt samverka med arbetslivet och det omgivande samhället. I verksamheten ska det finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vetenskapens trovärdighet, fri forskning och god forskningssed ska värnas.

Vid högskolan erbjuds sju examensinriktade utbildningsprogram, som leder till yrkes-högskoleexamen: Elektroteknik, Företagsekonomi, Hospitality Management, Informationsteknik, Maskinteknik, Sjöfart och Vård. Därtill erbjuds en omfattande kursverksamhet, seminarier och föreläsningar inom ramen för högskolans enhet Öppna högskolan samt forsknings- och utvecklingsprojekt.

Högskolan på Åland ger ut egen verksamhetsberättelse (<http://www.ha.ax/files/vb2012.pdf>).

Utveckling av skolmätetal

	2010	2011	Förverkligat 2012		
			Kvinnor	Män	Totalt
Antalet studerande 20.91	521	519	201	397	598
Har mottagit studieplats	172	146			120
Avlagda examina	57	46	33	29	62
Avbrutna studier	32	38	40	68	108
Studieuppehåll	53	67	27	43	70

Utbildningsprogram Utexaminerade	2000-2011	2012	Kvinnor	Män	Totalt
Elektroteknik	24	8	1	7	32
Företagsekonomi	77	8	6	2	85
Hospitality Management	116	14	9	5	130
Informationsteknik	57	-	-	-	57
Maskinteknik	72	-	-	9	80
Sjöfart	99	6	1	5	105
Vård	90	107	16	1	107
Totalt	534	62	33	29	596

Utveckling av skolmätetal, Öppna högskolan

Typ av kurs och deltagare	2010	2011	Förverkligat 2012		
			Kvinnor	Män	Totalt
Allmän fortbildning	117	105	111	16	127
Sjöfartskurser	344	523	34	359	393
Universitetskurser	575	673	381	98	479
Uppdrag	590	446	290	147	437
Yrkeshögskolekurser	110	75	35	26	61
Externa studerande	29	7	9	5	14
Seminarier/workshops	77	15	54	13	67
Öppna föreläsningar	500	492	133	230	363
Summa deltagare	2.342	2.336	1.144	797	1.941

6.4. KULTURBYRÅN

Till kulturbyråns ansvarområden hör huvudsakligen konst- och kulturärenden, bibliotek, ungdom, idrott och fritt bildningsarbete i föreningsform.

Självstyrelsens 90-årsjubileum dominerade kulturbyråns verksamhet under år 2012. Totalt hade jubileet en budget på 100.000 euro som fördelades på ett flertal stora och små arrangemang, dels landskapsregeringens egna satsningar och dels i form av bidrag till andra arrangörer. En särskild sammanställning av jubileumsårets aktiviteter se punkt 6.4.2.2.

Övertagandet av ansvaret för kulturverksamheten i Post och tullhuset var ett annat stort åtagande. Parallellt med planering och genomförande av aktiviteterna i huset i samarbete med ett flera föreningar utfördes även ett kommittéarbete i syfte att skapa en stabil verksamhet i Post och tullhuset i framtiden.

Ålands sjöfartsmuseum nyinvigdes i april efter flera år av om- och tillbyggnad.

6.4.1. Fritt bildningsarbete

De båda bildningsförbunden Arbetarnas bildningsförbund på Åland och Ålands bildningsförbund firade 30-årsjubileum och beviljades ett något högre verksamhetsbidrag än tidigare. Vardera förbundet beviljades 40.000 euro.

6.4.2. Biblioteksverksamhet

Kulturbyrån utarbetade i samarbete med personal vid centralbiblioteket en åtgärdsplan för de allmänna bibliotekens verksamhet. Åtgärdsplanen bygger på den rapport om de allmänna biblioteken som beställdes av landskapsregeringen 2010 och som skrevs av fil dr Anna-Maija Koskimies-Hellman. Rapporten blev klar 2011. En av åtgärderna har varit att etablera ett närmare samarbete mellan centralbiblioteket och landskapsregeringen genom en bibliotekskommitté som får till uppgift att arbeta med övriga punkter på den gemensamma åtgärdsplanen. Även skärgården och landsbygden är representerade i bibliotekskommittén.

6.4.3. Allmän kulturverksamhet

6.4.3.1. Ålands kulturdelegation

Ålands kulturdelegation har haft 9 protokollförda möten och har fördelat drygt 780 000 euro i form av verksamhets- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare. Med anledning av självstyrelsens 90-årsjubileum delade kulturdelegationen ut 5 jubileumspriser till "Årtiondets kulturutövare". Bland de förslag som allmänheten hade lämnat in tilldelades dansledaren Erica Dunder, konstnären Juha Pykäläinen, kantorn Kaj-Gustav Sandholm, författaren Leo Löthman och dramapedagogen Synnöve Westerberg vardera ett pris om 5.000 euro samt en tavla av konstnären Jonas Wilén. Priserna utdelades under festliga former och i Alandica den 16 december.

Under året har kulturdelegationen fortsatt träffa kommunerna för ömsesidigt informationsutbyte. Det är fråga om ett samarbete med kulturnämnder och kulturföreningar, kulturarbetare och övriga intresserade. På våren besökte delegationen Föglö och på hösten Sottunga för att informera om delegationens arbete och de bidrag delegationen beviljar.

Ansökningar om kulturstipendier

Sökande	Kvinnor	Män	Totalt	Erhåller	Erhåller	Totalt	Totalt beviljade
		sökande	Kvinnor	Män		beviljade	medel
Musik	13	23	36	7	8	15	28.700
Konst	15	4	19	8	2	10	24.775
Litteratur	8	5	13	4	2	6	13.000
Film	0	7	7	0	3	3	4.600
Teater/dans	3	1	4	1	0	1	6.000
Övrigt	3	3	6	1	2	3	6.500
Totalt	42	43	85	21	17	38	83.575

Ansökningar om arbetsstipendier

Sökande	Kvinnor	Män	Totalt sökande	Erhåller kvinnor	Erhåller, Män	Totalt beviljade	Totalt beviljade medel
Musik							
Konst	12	2	14	2	0	2	22.500
Litteratur	4	1	5	1	0	1	4.500
Film							
Teater/dans	2	1	3	0	0		
Övrigt							
Totalt	18	4	22			3	27.000

Stipendier för utgivande av litteratur

Kvinnor	Män	Totalt	Summa, euro
8	13	21	18.000

Ansökningar om resebidrag

Kvinnor	Män	Totalt	Summa, euro
15	10	25	4.960

Ansökningar om understöd

Typ av understöd	Ansökta	Beviljade	Summa, euro
Verksamhetsunderstöd	60	57	629.700
Projektunderstöd I	23	12	39.950
Projektunderstöd II	10	7	15.500
Självstyrelsefirande	8	8	10.150
Totalt	101	84	695.300

6.4.3.2. Övrig kulturverksamhet

Självstyrelsens 90-årsjubileum firades med ett tiotal olika aktiviteter under hela året. Firandet inleddes på Ålands flaggas dag med en konsert i Alandica Kultur och kongress som ordnades av Ålands sång och musikförbund. På programmet stod Lars-Erik Larssons verk Förklädd gud som framfördes av förbundets kör tillsammans med KTH:s Akademiska Kapell och en sopran- och en barytonsolist samt Stina Ekblad som recitator. Självstyrelsens grunder vilar på internationella avtal och temat för jubileumsåret var

därför ”Åland i världen”. Detta synliggjordes bland annat genom utställningen Paradise found – Åland. Utställningens avsikt var att ge en god helhetsbild av det moderna åländska samhället och utgöra en bra grund för att nå ut med information om Åland och självstyrelsen. Under jubileumsåret visades utställningen i Washington D.C., Bryssel och St Petersburg. Utställningen var en kombination av bilder och fakta om Åland och bestod av fotografen Daniel Erikssons bilder och tillhörande texter framtagna av landskapsregeringen, en Ålandsfilm som producerats för landskapsregeringen av filmaren Robert Jansson, och utrikesministeriets så kallade Geneveutställning från 2011, som ger information om självstyrelsens historiska tillkomst och utveckling fram till modern tid. Utställningen lockade en stor mängd besökare och även massmedia. I samband med att utställningen visades i Bryssel hölls också ett seminarium i Europaparlamentet; 90 Years of Autonomy: The Åland Example as a Tool for Resolving Conflicts. Seminariet handlade om självstyrelsens tillkomst och hur Ålandsexemplet kan appliceras i internationell konfliktlösning.

Ett särskilt informationstillfälle för nyinflyttade ålänningar med temat integration anordnades för första gången under rubriken En dag för nyinflyttade ålänningar. Ambitionen är att detta ska bli ett årligen återkommande evenemang.

I firandet ingick även ett informations- och diskussionstillfälle för ålänningar som studerar utanför landskapet. Sistnämnda hade titeln Borta bra men hemma bäst.

Landskapsregeringen medfinansierade även en gatufest som arrangerades av Ålands Näringsliv vid självstyrelsedagen. Samma dag delade landskapsregeringen ut förtjänsttecken och stipendier i Ålandica Kultur och Kongress. På eftermiddagen den 9 juni öppnade sommarutställningarna vid Post och tullhuset med invigningstal och sångframträdanden av Sällskapet Bel Canto. På kvällen gav Teaterföreningen i Mariehamn premiärföreställning i Stadshuset av Robert Liewendahls Danat ur havsvågor. Produktionen erhöll stöd av landskapsregeringen.

I augusti ordnade Ålands emigrantinstitut 5th International Conference on Russian America, 1st Åland/Finland International Conference on Russian America. Även detta arrangemang hade landskapsstöd med anledning av jubileet (för ytterligare information <http://www.eminst.net/start.htm>).

Jubileumsåret avslutades under hösten med ytterligare två arrangemang. Seminariet ”En pigg 90 åring blickar framåt” ordnades i november. Bland gästtalarna kan nämnas riksdagsledamoten Pekka Haavisto. Seminariet tog sikte på framtiden och hur Åland och dess självstyrelse kan vidareutvecklas. I december ordnade Ålands kulturdelegation en kulturkavalkad med utdelning av Årtiondets kulturpris, se punkt 6.4.2.1.

6.4.4. Idrott och ungdomsarbete

6.4.4.1. Ungdom

Landskapsregeringen lämnade år 2010 ett meddelande (M 1/2010-2011) om ungdomspolitikerna inkluderande ett ungdomspolitiskt program. I programmet lyfts tre prioriterade områden; Aktivt medborgarskap, hälsa och välbefinnande samt kultur och fritid. Programmet utgör utgångspunkten för årliga handlingsplaner som ska tas fram för politikområdet.

Under året har landskapsregeringen fattat beslut om formen för medborgardialog med unga. Landskapsregeringen beslutade att använda sig av dialogformen Ungdomsforum i syfte att främja ungas delaktighet och medbestämmande. Ambitionen är att arrangera tre-fyra forum per år. Beslutet tydliggjorde att arbetet med Ålands ungdomsråd inte återupptas.

Med anledning av beslutet att använda Ungdomsforum som form för medborgardialog med unga har utbildningar arrangerats både internt inom landskapsregeringen och externt för ungdomsarbetare kring arbete med unga och delaktighet. Inom ramen för nätverket UngSam har ungdomskonsulenterna fortsatt arrangerat träffar för att möjliggöra fortbildning, inspiration och dialog mellan olika ungdomsarbetare och andra aktörer som arbetar med unga.

Det första, och årets enda, ungdomsforum arrangerades 8 augusti i form av Sommarträffen – Borta bra med hemma bäst med målgruppen unga studerande utanför Åland. Forumet blev en del i landskapsregeringens program för jubileumsåret och genomfördes i samarbete med ams, Ålands näringsliv och ÅSUB. Vid forumet fördes en dialog mellan unga, regeringen, tjänstemän och representanter från näringslivet om hur Åland kan bli en bättre plats att bo och leva på, nu och med fokus på år 2022.

Ungdomskonsulentens arbetstid har under året fortsättningsvis varit 60 procent av en heltid. En webbredaktör för portalen www.ung.ax har varit tillfälligt anställd på 20 procent av heltid mellan 15.4-31.10.2012. De totalt unga som varit aktiva i arbetet med webportalen har tydliggjort en ambition om att ta över och driva den i föreningsform. Ett stormöte arrangerades i september och föreningen Ålands ungdomsportal bildades.

ÅSUB:s valundersökning från år 2011 publicerades i mars. En analys av första och andragångsväljarnas valbeteende finns i rapporten som publicerades för fjärde gången. Ungdomskonsulenterna har representerat landskapet i nordiska minsiterrådets barn och ungdomskommitté (NORDBUK) under året.

6.4.4.2. Idrott

Ålands Idrott har som takorganisation för all åländsk idrott arbetat med att förnya fördelningsprocessen av PAF-medel i samarbete med alla idrottsorganisationer. Mål-

sättningen är att kunna få tydligare och mera transparenta fördelningsnycklar. Idrottens PAF-medel 2012 fördelades så att s.k. verksamhetsmedel uppgick till dryga 735.000 euro, stipendier cirka 65.000 euro, Hälsa och Idrott vid Ålands lyceum cirka 40 000 euro, projektbidrag cirka 14. 000 euro samt en del andra riktade satsningar.

Nya bestämmelser och riktlinjer för hur barn- och ungdomsidrotten på Åland ska bedrivas har godkänts. Under årsmötet i april fattade idrotten beslut om att alla idrottsorganisationer som delfinansieras med PAF-medel och som är medlemmar i Ålands Idrott ska skapa egna organisationsinterna dokument. 20 organisationer fick godkända dokument 2012 och arbetet fortgår under 2013. De nya bestämmelserna och riktlinjerna för barn- och ungdomsidrotten kommer att utgöra en viktig faktor i den förnyade fördelningsprocessen från och med 2014. För att ytterligare stärka den förnyelse som är på gång 2014 skapade Ålands Idrott i samarbete med Consilia Solution ett specialanpassat och webbaserat statistikprogram som från och med 2013 skall användas av alla medlemsorganisationer. Statistiken kommer att underlätta redovisningen för alla organisationer.

Den rapport som ÅSUB under året presenterades gällande frivilligarbetets samhälls-ekonomiska nytta, visade på att idrotten är den största folkrörelsen på Åland, med högst andel självfinansiering och lägst bidrag utslaget per medlem. Ålands Idrott presenterade även rapporten inom det nordiska idrottssamarbetet där den väckte stor uppmärksamhet. Under året kan idrotten i stort se tillbaka på ett framgångsrikt idrottsår, där toppen har skördat stora internationella framgångar med inte mindre än 15 internationella medaljer från Europa- och världsmästerskap.

6.4.5 Ålands landskapsarkiv

Arbetet med uppgörandet av arkivplaner för den offentliga förvaltningen på Åland har fortgått. Detta och övriga projekt som berör arkivfunktionen och dokumenthantering har föranlett besök hos myndigheter och möten med olika arbetsgrupper, arkivinspektioner och övriga styrnings-, handräcknings- och handledningsuppdrag.

Landskapsarkivarien höll årets Carl Ramsdahl-föreläsning, som anordnades av Ålands kulturstiftelse r.s. Han höll även föredrag på Nordiska landsarkivariemötet, som arrangerades i Viborg, Danmark.

Under året har landskapsarkivet ordnat tre större och tre mindre utställningar i sina utrymmen på Självstyrelsegården. Landskapsarkivet bistod Ålands Emigrantinstitut r.f. vid planeringen av en internationell kongress, som ordnades på Åland. Landskapsarkivet bistod även arkivverket och Åbo stad med historiska dokument, som användes för forskning och utställningsverksamhet i anslutning till festligheterna kring tvåhundraårsminnet av kronprins Carl Johans möte med tsar Alexander I, och den föregående resa genom Åland till det storpolitiska mötet i Åbo.

Förutom forskarna har massmedierna noterat landskapsarkivets verksamhet och den beredvillighet att ge god service som Ålands landskapsarkiv står för, vilket för de senares del lett till artiklar i tidningspressen och tidskrifter, reportage i radion; service åt ett multinationellt TV-bolag vid produktionen av ett program som berörde åländsk historia nådde en större internationell publik.

Landskapsarkivet har tagit emot grupper som gjort studiebesök: Jomala kommunbibliotek, Mariehamns stadsbibliotek, Ålands guideförening r.f., Helsingfors släktforskare r.f., Delegationen för militärhistorisk forskning och elever med lärare från skolväsendet på Åland. Även generaldirektör Jussi Nuorteva och direktör Veli-Matti Pussinen från arkivverket besökte landskapsarkivet.

Personalen på landskapsarkivet besökte Nordiska arkivdagarna i Tavastehus, en del av personalen deltog i en kurs i dokumenthantering och arkivfunktion, som ordnades i Vasa. En tjänst som arkivbiträde blev vakant i mars 2012.

Besökare och lån av arkivalier i landskapsarkivets forskarsal 2012

Månad	Forskarbesök		Framtagna arkivalier		Framtagna arkivalier		Totalt	
Januari	90	(115)	140	(160)	40	(4)	140	(164)
Februari	98	(146)	161	(303)	9	(12)	170	(315)
Mars	113	(216)	173	(343)	5	(12)	178	(355)
April	115	(117)	86	(394)	4	(28)	90	(422)
Maj	113	(129)	54	(662)	13	(14)	67	(676)
Juni	154	(55)	72	(53)	17	(46)	89	(99)
Juli	126	(63)	137	(43)	15	(12)	152	(55)
Augusti	162	(98)	74	(73)	18	(17)	92	(90)
September	160	(67)	49	(87)	23	(8)	72	(95)
Oktober	185	(84)	100	(79)	59	(11)	159	(90)
November	149	(125)	57	(116)	16	(22)	73	(138)
December	81	(66)	29	(53)	23	(18)	52	(71)
Totalt	1.546	(1.281)	1.132	(2.366)	242	(204)	1.344	(2.570)

Könsfördelningen vad gäller kundbesöken utföll på följande sätt: 48 % kvinnor och 54 % män. Utomstående arkiv anlätades i ett fall för inlån av handlingar i original.

Antalet arkivleveranser var 76 (108), ca 137 hm, uppgjorda och reviderade arkiv: 67 (91). Biblioteket har utökats med 356 nya titlar (430). I biblioteksdatan Katriona fanns vid årsskiftet 7856 titlar (8225) tillhörande landskapsarkivet och externa utlån ur biblioteket 24 (77).

6.5. MUSEIBYRÅN

Museibyråns uppgifter fokuserar på bevarande, kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling om det åländska kulturarvet och dess kulturmiljöer. Verksamheterna omfattar myndighetsarbete, kulturminnesvård, utställningsverksamhet och museipedagogiskt arbete, byggnadsvård, kulturmiljövård, undersökning och dokumentation, insamling och katalogisering, digitalisering samt konservering och vård av föremål.

Museibyråns inre organisation systemeffektiverades under föregående år. Byrån består i nuläget av tre enheter; administrativa enheten, kulturarvsenheten och museienheten. Under året tillkom en omställningsbudget som innebär att sammantaget 7 helårs anställningar dras in under perioden 2012-2015.

6.5.1. Kulturarvsenheten

Myndighetsutövningen rörande lagstiftningen, framför allt LL om fornminnen, LL om skydd av det maritima kulturarvet, LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och LL om skydd av kulturhistoriskt värdefulla föremål, vilket innebär merparten av föredragningsärendena, utförs inom enheten.

Byggnadsvården inom museibyrån omfattar underhåll och skötsel av landskapets kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Vid Kastelholms slott utfördes årliga murnings-, putsnings- och kalmålningsarbeten samt byggande av skyddskonstruktion över förhusets mur. En underhållsplan för Kastelholms slott har tagits fram. Vid Jan Karlsgården har arbeten utförts på bl.a. på mangårdsbyggnaden, rian, smedjan, stolphärbret samt lillstugans bakugn murades om och putsades upp. Under året utfördes även renoveringar vid Jan Karlsgårdens värdshus som bl.a. berörde kök, caféet och bageriet. Vid Kastelholms kungsgård lades pärttaket till ostkällaren om. Utöver det renoverades nedre statarbostaden. Vid Telegrafan (Radiostationen) på Prästö reparerades gesimsen, sockelgesimsen och fönsteromfattningarna. På Hermas sattes två nytillverkade kvarnvingar på plats. Mindre arbeten har bl. a. utförts på Vita Björn, Skolmuseet och Idas stuga. En byggnadsvårdsdag för Ålands yrkeskolas elever (bygglinjen) anordnades på Ribacka.

Det byggnadsantikvariska arbetet har därutöver bl.a. inneburit att bistå andra byråer i förvaltningen, kommuner, institutioner och allmänheten med yttranden, utredningar och rådgivning i vården av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Byggnadsdokumentation, besiktning av K-märkta byggnader samt kyrkor har utförts. Museibyråns deltagande i EU-projektet FaBBi (mellan Gotland, Estland och Åland) gällande insekt- och svampangrepp i kulturhistoriskt värdefulla hus fortsatte. Under året var museibyrån värd för 23 personer inom projektet som innefattade både ett seminarium och en workshop på Övernässtugan, där även allmänheten fick delta.

Mål: Att slutföra registreringen i anledning av den nya fornminneslagen.

Förverkligat: Under året klargjordes de juridiska konsekvenserna av ikraftträdandet av landskapsförordningen (2011:100) om fornminnen samt formerna för det fortsatta registreringsförfarandet inom förvaltningen. Processen med registreringen av fornlämningar fortgår och avslutas under 2013.

Mål: Att genom arkeologiska och marinarkeologiska undersökningar öka kunskapen om forntid och historisk tid.

Förverkligat: Under verksamhetsåret har 21 separata arkeologiska arbeten genomförts. Majoriteten av dessa (11 st) är schaktövervakningar, sex är prov/förundersökningar och en är efterundersökning av skadad fornlämning. Dessutom har tre fördjupade inventeringar utförts i samband med kommunal samhällsplanering i form av kulturmiljöinventeringar.

Under året har 528 skogsbruksärenden inkommit. Majoriteten av ärendena utgörs av olika typer av avverkningsplaner. Bland ärendena ingår också utlåtanden för skogsbruksplanering, anmälningar om att skogsbruksmark tas i anspråk för annat ändamål än virkesproduktion, utlåtanden rörande byggande av skogsbilvägar och planer för markberedning. 85 ärenden har föranlett besök i fält, främst i samband med granskning av avverkningsytor, utmärkning av fornlämningar och övervakning av markberedning.

Mål: Att inom Bomarsundsområdet utföra ruinvårdsåtgärder vid bl.a. Notvikstornet.

Förverkligat: Under året har omfattande röjningsarbeten vidtagits inom fornminnesområdet, främst på Bastuudden samt södra delen av huvudfästet. Bristande resurser av byggnadsantikvarisk kompetens genom omprioritering till fördel för externa uppdrag så som kommunal samhällsplanering i form av kulturmiljöinventeringar gjorde att ruinvårdsåtgärderna vid Notvikstornet inte kunde genomföras.

Mål: Att vidareutveckla det digitala arbetet med arkiven och samlingarna.

Förverkligat: Existerande databaser för fotografi, ljud och film samt kulturhistoriska föremål inventerades inför migrering av data till databasen Primus. Cirka 1.700 bilder har skannats in. Utöver det har arkeologiskt dokumentationsmaterial digitaliserats bl.a. accessionskataloger.

Mål: Att medverka i de egenproducerade utställningarna samt planeringen av den nya basutställningen med faktaunderlag.

Förverkligat: Museibyråns personal har medverkat i ett antal utställningar under året som bl.a. om Ålands självstyrelse, Champagne Galeasen, Från lump till lyx, Kaffe och Supermarthorna fyller 100 år. Utöver det har information tagits fram till "Månadens föremål" som publiceras på hemsidan.

Under året har en begränsad källforskning rörande vrak M1 Fö403.3 ägt rum. En champagneauktion förrättades i Mariehamn den 8 juni. För uppdraget var en projektledare anställd under delar av året. Landskapsregeringen bemötte under senhösten en

överklagan till Justitiekanslerämbetet rörande kommersialiseringen av champagnen. Ett forskningsavtal rörande påträffade mikroorganismer har ingåtts med VTT.

6.5.2. Museienheten

Ålands museum fortsätter att aktivt samarbeta med allmänheten, föreningar och institutioner för att spegla och visa upp relevanta ämnen med koppling till den åländska historien. Exempel på detta är utställningen "Från lump till lyx" i samarbete med Emmaus och Agenda 21 samt Supermarthorna fyller 100 år gjordes i samarbete med Ålands Marthadistrikt. I samband med en utställning om "Kaffe" anordnades också en kaffekoppsutställning där allmänheten fick lämna in sitt bidrag. Förutom utställningarna har en mängd kringevenemang genomförts, så som guidningar, föreläsningar, filmvisningar, diskussionscaféer, sportlovsaktivitet och tematiska fördjupningar.

Ålands konstmuseums sommarutställning visade upp Ålands vänners konstsamling. I samband med de olika konstutställningarna har också en mängd aktiviteter och kringevenemang genomförts bl.a. Möten kring konst. Under året fick generalkonsuln Ingrid Iremark och överintendenten Berndt Arell visa sin favorit ("Min favorit") ur samlingen. På Kastelholms slott har de schemalagda guidningarna på tre språk fortsatt. Broschyren om Kastelholms slott har översatts till ryska p.g.a. de ökande ryska bussgrupperna som besöker slottet. Teater på slottet ägde rum i olika former. Dockteatern Fågel Blå satte upp Bockarna bruse och Sofias längtan för de minsta barnen och Kappsäcks-teatern satte upp Bonden Per och Askungen. En ökad satsning på barnaktiviteter gjordes i form av ledda barnaktiviteter samt aktivitetspapper som kunde användas av familjer med barn i olika åldrar. Sköldmålning och möjligheter att prova medeltida huvudbonader fortsatte och utökades med att få prova bryna och svärd samt bågskytte. Vid sidan av detta erbjöds konserter och föreläsningar. Samarbetet kring Vasadagarna har fortsatt. Även TV-inspelningar har gjorts i slottet, bl.a. inspelningen av "Kocktävlingen". Slottet har gästats av ett flertal ministrar, riksdagsmän och ambassadörer på officiella besök. Traditionell slottsglögg i Borgstugan arrangerades även detta år. På Jan Karlsgården har aktivitetsdagar med traditionellt hantverk hållits under juli månad, barnverksamheten har pågått under vardagarna, med lättare hantverk i textil och trä. På området har även midsommarfirande med stångresning, skördefest och lillajulmarknaden arrangerats samt självstyrelsedagen uppmärksammats.

Även fängelsemuseet Vita Björn, Bomarsundsmuseet, Ålands skolmuseum samt museigården Hermas var bemannade och öppna för allmänheten under sommaren.

Mål: Att inleda projektet med att skapa en ny basutställning vid Ålands museum.

Förverkligat: Vid sidan av det löpande utställningsarbetet har planeringen av den nya basutställningen inletts. Museibyråns personal har tagit fram förslag till utställningens innehåll och indelning. Under året utsågs en projektledare som tillsammans med enhetscheferna och landskapsantikvarien kommer utgöra projektets styrgrupp.

Mål: Att uppmärksamma Ålands självstyrelses 90-årsjubileum.

Förverkligat: Självstyrelsen jubileumsår uppmärksammades genom sommarutställningen "Vårt Åland - vår självstyrelse" som öppnades av kulturministern den 9 juni.

Mål: Att stärka Kastelholms slott som besöksobjekt genom en årlig sommarutställning.

Förverkligat: Framom en specifik sommarutställning prioriterades istället utökade barnaktiviteter då personalresurserna gjorde de omöjligt att genomföra årets sommarutställning i dess planerade form. Budgetmedlen kvarstår och inplaneras att genomföras under kommande säsong istället.

Mål: Att genom mer informativ besöksstatistik erhålla bättre kunskap kring kvinnors, mäns, flickors och pojkars intressen av utställningarna.

Förverkligat: Ålands museum & Ålands konstmuseum besöktes under året av totalt 21.424 personer, 9.013 män (42, 1 %) och 12.411 (57 %) kvinnor.

Mål: Att genom inköp av konst främja dagens åländska konstliv.

Förverkligat: Ålands konstmuseums samling har under året utökas med tre konsverk genom inköp och tjugo konstverk genom donation.

Ålands konstmuseum köpte under året in en olja av Victor Westerholm samt 9 akvareller av Caroline Pipping. Utöver det har donationer emottagits av konstnärerna Georges von Swetlik, Runar Salminen och Kerttu Ekendahl. Veronika Häggblom har förtjänstfullt donerat 16 verk ur familjen Johanssons konstsamling med anknytning till Åland.

Ålands museum

Utställning	Period
Vantar	- 15.1
KAFFE	- 26.2
Kaffekoppsutställning	- 26.2
Från lump till lyx	9.3 – 15.4
Tullens 200-utställning	16.2 – 11.3
Ung debutant, Nayab Ikram	7.3 – 15.4
Media & kommunikation/ ÅYG examensarbete	26.4 – 13.5
Champagne Galeasen	22.5 – 2.9
Vårt Åland, vår självstyrelse	9.6- 30.9
Vattenliv	10.10 – 11.11
Supermarthorna fyller 100 år	28.11– 28.2.2013

Ålands konstmuseum

Utställning	Period
Saara Ekström	16.13.2011 – 22.1.2012
Isabella Carbral	3.2 – 4.3
Hildur Stenbäck	16.3 – 22.4
Ålands vänners konstsamling	8.5 – 9.9
Hanna Rönnberg	28.9 – 21.10
Runar Salminen	2.11- 25.11
Italien i våra hjärtan	16.10 – 11.11
Ny basutställning	Öppning 15.11
Georges von Swetlik	5.12.2012-20.1.2013
MIN FAVORIT; Ingrid Iremark	- 16.4
MIN FAVORIT; Bernt Arell	15.11-

Besökarstatistik

Besökarstatistik	2010	2011	2012
Ålands museum & Ålands konstmuseum	25 168	25 642	21 424
Kastelholms slott	35 045	31 789	33 183
Vita Björn	11 799	12 331	12 682
Lotsstugan i Bomarsund	2 709	2 607	2015
Skärgårdshemmanet Hermas	1	500	605
Ålands skolmuseum	472	497	624

¹Skärgårdshemmanet Hermas höll stängt för besökare under hela säsongen med anledning av inspelningen av långfilmen IRIS.

Lek & Lär, förskoleverksamhet

Lek & Lär, förskoleverksamhet	2010	2011	2012
Daghem, grupper/antal personer	74/628	109/780	92/616
Fritidshem	32/271	29/275	25/170
Skolor, Träningsundervisningen	16/115	19/150	15/46
Sportlovsaktivitet, antal barn	12	75	6/22
Vårutflykten	12/138	1/104	16/192

6.5.3. Administrativa enheten

Administrativa enheten fungerar som stödfunktion till de övriga enheterna inom byrån. Enheten handhar ärenden rörande bl.a. redovisning och betalningsrörelse, kansli-funktioner, personalfrågor och intern information samt driftsfunktioner och lokalvård för museibyråns byggnader.

Mål: Att effektivisera driftskötseln beträffande museibyråns byggnader.

Förverkligat: Det planerade underhållet för kontorsutrymmen, snickeri magasin ute på Ribacka har överförs till byggnadsbyrå, som bl.a. vidtagit åtgärder kring radonproblematiken. Löpande driftskostnader bekostas dock fortsättningsvis av museibyrån. En arbetsgrupp har under året gått igenom möjliga inbesparingar i driftsutgifter, bl.a. har telefon- och elanslutningar till museibyråns fastigheter granskats och i mån av möjligheter avslutats. Arbetet med driftseffektivisering kommer att fortgå.

7. Näringsavdelningens förvaltningsområde

7.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

7.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Delta i utvecklingsinsatser som syftar till systemutveckling som underlättar för kunderna och rationaliserar förvaltningens arbete t.ex. genom att utvidga användningen av elektroniskt ansökningsförfarande.

Förverkligat: För delar av lantbruksstöden har ett elektroniskt ansökningsförfarande tagits i bruk. Från programperioden 2014-2020 ska det vara möjligt att söka EU-delfinansierade stöd elektroniskt.

Mål: Utarbета underlag som ska användas i utformningen av näringslivspolitikerna under programperioden 2014-2020 med delfinansiering från EU.

Förverkligat: Avdelningen har framtagit en socioekonomisk analys av Åland samt beställt en studie över kapitalförsörjningssituationen för åländska företag. Därutöver har arbetet påbörjats med analyser över de kommande näringslivspolitiska utmaningarna och under år 2013 fortsätter beredningsarbetet med programförslag gällande perioden 2014-2020.

7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Tillgängliga medel 2012	Bokslut 2012	Avvikelse
Summa inkomster	3 602 309,11	11 686 396,55	8 005 299,00	4 419 209,58	-3 586 089,42
Konsumtionsutgifter	-5 510 860,96	-5 374 636,40	-6 662 399,00	-5 274 159,11	1 388 239,89
Överföringsutgifter	-16 742 347,56	-18 183 257,54	-30 364 068,00	-23 742 955,35	6 621 112,65
Realinvesteringsutgifter	0	0	0,00	0,00	0,00
Lån och övriga finansinvesteringar	-6 740,56	-303 232,91	-20 000,00	0,00	20 000,00
Summa utgifter	-22 259 949,08	-23 861 126,85	-37 046 467,00	-29 017 114,46	8 029 352,54
Anslag netto	-18 657 639,97	-12 174 730,30	-29 041 168,00	-24 597 904,88	4 443 263,12

7.2. ALLMÄNNA BYRÅN

7.2.1. Näringspolitik

Mål: Det övergripande målet för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för entreprenörer och företag att starta nya och utveckla befintliga företag.

Förverkligat: För att uppnå det övergripande målet skall landskapsregeringen ge förutsättningar för:

- hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser
- ökat antal hållbara arbetsplatser i skärgård och landsbygd
- ökad export av tjänster och produkter
- breddning av näringsstrukturen i landskapet och ge goda och långsiktiga förutsättningar för utveckling av affärsidéer samt
- ökad tillväxt i form av fler företag samt fler företag som växer.

Landskapsregeringen beaktar de uppställda målen vid beviljande av stöd till näringslivet. Landskapsregeringens finansieringsformer till företagen utgjordes under året av olika former av bidrag samt räntestöd och garantier via ett samarbetsavtal med Finvera.

Under året beviljades medel i enlighet med gällande EU-program för Konkurrenskraft och sysselsättning med finansiering ur Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERUF) perioden 2007-2013, landsbygdsutvecklingsprogrammet med finansiering ur Europeiska Jordbruksfonden (EJFLU) perioden 2007-2013 samt nationell finansiering i enlighet med landskapsregeringens principdokument för företagsfinansiering som tillämpas på de stödformer som administreras av näringsavdelningens allmänna byrå. Därutöver har nationell motfinansiering även beviljats till projekt som sökt finansiering inom ramen Central Baltic INTERREG IV A Programmet perioden 2007-2013.

Inför slutfasen av programperioden kan konstateras att genomförandegraden för ERUF-programmet avsevärt förbättrats under år 2012 och kan idag anses vara tillfredsställande. Den löpande utvärderingen ger en bra bild av programgenomförandet och uppställda mål bedöms som relevanta. Ifråga om de åtgärder som gäller landsbygdsföretag och framförallt mikroföretag som stöds via allmänna byrån inom LBU-programmet kan konstateras att efterfrågan under ett par år stagnerat då de företag som har kapacitet att genomföra investeringar eller projekt i dagens finansiella situation är större än de stödmottagare som definieras av åtgärden, d.v.s. mikroföretag eller ifråga om logi mindre än 50 bäddar. Prognosen ser ändå relativt ljus ut och målsättningarna i programmet torde kunna uppfyllas under programperioden.

Under 2012 ingick landskapsregeringen ett nytt samarbetsavtal med TEKES gällande utvärdering av finansieringsansökningar av på Åland verksamma företag. Samarbetet som omfattar en utvärdering av de ansökningar om forsknings-, utvecklings- och

innovationsprojekt som inkommer till Ålands landskapsregering gäller år 2013, varefter en utvärdering görs utifrån samlade erfarenheter och beslut tas om ett eventuellt förlängt samarbete.

Stödordning	Antal beviljade ansökningar	Beviljat, euro
Produkt- och teknologiutvecklings bidrag *	0	0
Internationaliseringsstöd	9	146.404
Investeringsstöd *	10	480.671
Stöd till detaljhandeln i skärgården		
- driftsbidrag	10	2
- investeringsbidrag	79.320	16.595
Förordade lån till Finnvera	5	138.000
Förordade garantier till Finnvera	6	529.000
Ersättande av kreditförluster	1	831.206
Växthuset ÅTC		
- subventionering	6	6
- driftsbidrag	10.174	33.000
Stöd från EU-medfinansierade program:		
- ERUF	18	1 051.651
- LBU**	7	187.975
genom åtgärden Leader***	29	540.410
Villkorad motfinansiering till projektansökningar inom ramen för Central Baltic projekt	1	20.000
Skärgårdsstöd	2	12.000
SSA stöd i skärgården	52	46.474
Verksamhetsbidrag, utbildningsbidrag	3	1.201.250
Summa	167	5.324.130

* Motsvarande stödformer kan även ingå i sådana projekt som medfinansieras av EU genom de olika programdokumenten.

** Stöd inom LBU-programmet beviljas till de åtgärder inom programmet som administreras från allmänna byrån, åtgärd 123, 311 samt 312.

*** Leader-metoden tillämpas inom LBU programmets axel 4.

7.2.2 Regionalpolitik

Under året har Skärgårdsnämnden mötts vid tre tillfällen; 26 mars, 4 juni och 17 december. Ordinarie medlemmar i nämnden har under året varit: Margaret Lundberg (Brändö), Stig Fellman (Föglö), Mia Hanström (Kumlinge), Philip Hällund (Kökar), Anders Englund (Vårdö) och Björn Rönnlöf (Sottunga). Näringsminister Fredrik Karlström har varit ordförande och näringslivsutvecklare Dan Backman har fungerat som sekreterare.

Till nämndens möten är även kommundirektörerna i skärgården samt representanter för det Nordiska skärgårdssamarbetet och Finlands skärgårdsdelegation inviterade. Till mötena inviteras ministrarna beroende på vilka ärenden som behandlas och ett flertal av ministrarna har deltagit.

Bland de ärenden som behandlats har stort fokus legat på skärgårdstrafiken och de förändringar den genomgått under året på grund av nödvändiga budgetnedskärningar. Även hälsovården, tandläkarvagnen, utflyttningen, arbetstillfällen och demografin har varit återkommande punkter på agendan.

7.3. JORDBRUKSBYRÅN

7.3.1. Uppföljning av mål

Mål: Ålands landskapsregerings övergripande målsättning har under 2012 varit att lantbruksproduktionen skall utveckla en hög konkurrenskraft i enlighet med de givna förutsättningar baserad på hög effektivitet, hög produktivitet, hög kvalitet och hållbart utnyttjande av naturtillgångar. Landsbygden och skärgården skall bibehålla sin dragningskraft som bosättnings- och företagsort trots strukturändringar inom det traditionella lantbruket samtidigt som landskapsbilden skall bibehålla de traditionella drag som den mångåriga hävden skapat.

Lantbruksproduktionen skall utveckla en hög konkurrenskraft i enlighet med givna förutsättningar baserad på hög effektivitet, hög produktivitet, hög kvalitet och ett hållbart utnyttjande av naturtillgångarna.

Förverkligande: Under 2012 har genomförandet av landsbygdsutvecklingsprogrammet fortsatt. Programmet har sett till programperioden en hög genomförandegrad. Intresset för åtgärder har fortsatt varit stort med några få undantag. Investeringsviljan i jordbruket är fortsatt hög. Trenden att projekten blir större i omfattning både ekonomiskt och fysiskt fortsätter och är i direkt linje med landskapets målsättningar om höjd konkurrenskraft inom produktionen samt marknadsanpassning. Alla medel inom landsbygdsutvecklingsprogrammet riktade till investeringar inom jordbruket är beviljade.

Den höga måluppfyllelsen inom stödet för miljövänlig odling och LFA/kompensationsbidraget fortsätter. Arealen som är i odling bibehålls vilket också i princip gäller för betesmarkerna vilket betyder att målet om ett bibehållande av det öppna landskapet fortsatt verkar kunna uppnås trots att antalet jordbrukare minskar.

Även efterfrågan på Leader-åtgärder har varit stor efter en trög uppstart av Leader. Till de åtgärder där efterfrågan på finansiering är mindre hör åtgärder för diversifiering av jordbruket till annan verksamhet och samarbetsåtgärden för att få till nya produkter inom det åländska lantbruket.

Intresset för den ekologiska produktionen verkar också hålla samma nivå som tidigare och landskapet har, i ett europeiskt perspektiv, mycket stor andel av den odlade arealen omlagd till ekologisk produktion vilket i sig borgar för en hållbar jordbruksproduktion. Utmaningen är fortsatt att öka produktiviteten på den ekologiska arealen.

7.3.2. Stödadministration

I december 2007 godkändes landskapsregeringens "Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland för perioden 2007-2013" av Europeiska kommissionens landsbygdskommitté. Eftersom programmet gäller för perioden 2007-2013 så startade implementeringen av programmet under 2007 trots det sena godkännandet av programmet. Programmet innehåller 4 axlar inriktade på olika insatsområden. De olika insatsområdena är förbättrande av konkurrenskraften, förbättrande av miljön och landsbygden, diversifierande av ekonomin på landsbygden samt den fjärde, genomförande av Leader-metoden.

7.3.2.1. Förbättrande av konkurrenskraften

Insatsområdets huvudsakliga målsättning är förbättrande av konkurrenskraften inom jordbruket och livsmedelsindustrin. Det består av fem åtgärder av vilka fyra genomfördes under 2012. Den ekonomiskt mest omfattande åtgärden är modernisering av jordbruket eller investeringsstödet där det beviljades endast nationellt finansierade projekt år 2012. Totalt har 19 lantbrukare beviljats investeringsstöd om totalt 978.175 euro. Ytterligare har ett utbildningstillfälle gällande våtmarker beviljats stöd inom ramen för åtgärden kompetensutveckling för lantbrukare (stödbeloppet var 2.013 euro). Inom åtgärden startstöd till unga odlare beviljades 5 st lantbrukare startstöd och det totala stödet var 200.000 euro (40.000 euro per odlare). Ett projekt erhöll 231.249 euro i stöd för utvecklande av konkurrenskraften inom livsmedelsindustrin.

7.3.2.2. Förbättrande av miljön och landsbygden

Insatsområdet innehåller tre åtgärder vilka alla har genomförts under året. Inom insatsområdena för de arealbaserade stöden beviljades stöd till totalt 470 lantbrukare varav 373 var män, 54 kvinnor och 43 juridiska personer. Kompensationsbidrag beviljades till 450 lantbrukare varav 359 var män, 50 kvinnor och 41 juridiska personer. Miljöstöd beviljades till 447 lantbrukare varav 356 var män, 50 kvinnor och 41 juridiska personer. Av antalet aktiva lantbrukare (506 st.) erhöll 89 % kompensationsbidrag och 88 % miljöstöd. Inom insatsområdet för icke produktiva investeringar har en lantbrukare beviljats 1.422,72 euro i stöd för återskapande av naturbetsmark och 1.304,16 euro för upprättande av gärdesgård. Arealmässigt omfattade kompensationsbidraget 13.397 hektar åkermark och 4.743 hektar naturbetsmark medan miljöstödets basstöd omfattade 12.896 hektar åkermark. Av den totala odlade åkermarken (13.939

hektar) omfattades 96 % av kompensationsbidraget och 93 % av miljöstödet. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till landskapsregeringens målsättning år 2012 presenteras i tabellen nedan.

Tabell. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till målsättningen i programmet för år 2012 för den odlade arealen:

	Målsättning, hektar	Verklig anslutning, hektar	Skillnad, % av målsättningen hektar	uppfylld
Kompensationsbidrag	13.000	13.397	+ 397	103
Miljöstödet basstöd	13.000	12.896	- 104	99

Miljöstödet specialstöd baserar sig på 5-åriga avtal mellan lantbrukarna och landskapsregeringen. År 2012 ingicks totalt 11 avtal för avtalsperioden 1.5.2012-30.4.2017.

7.3.2.3 Diversifierande av ekonomin på landsbygden

Insatsområdet innehåller 8 olika åtgärder med målsättningen att diversifiera ekonomin och höja livskvaliteten på landsbygden. Av dessa genomförs 5 stycken inom Leader, vilka redovisas för nedan. Övriga åtgärder är diversifiering till annan verksamhet än jordbruk (åtgärd 311) och Etablering och utveckling av mikroföretag (åtgärd 312) samt Kompetensutveckling och information för förberedelse och genomförande av lokala utvecklingsstrategier (åtgärd 341).

Ansökningar om finansiering inlämnades kontinuerligt under år 2012 på av landskapsregeringen framtagna blanketter. År 2012 beviljades en ansökan finansiering om totalt 18.000 € inom åtgärd 311 samt 5 ansökningar finansiering om totalt 158.738,90 € inom åtgärd 312.

7.3.2.4. Leader

Leader-metoden tillämpas för åtgärderna Främjande av turismverksamhet (313), Grundläggande tjänster för ekonomi och befolkningen i landsbygden (321), Förnyelse och utveckling av byarna (322), Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden (323) och Utbildning och information (331).

Under år 2012 har 6 stycken projekt beviljats finansiering om 102.795,40 € inom åtgärd 313, 5 stycken projekt om 91.106,68 € inom åtgärd 321, 8 stycken projekt om 169.563,50 € inom åtgärd 322, 6 stycken projekt om 99 241,50 € inom åtgärd 323 samt 3 stycken projekt om 56 703,10 € inom åtgärd 331. Den lokala aktionsgruppen (LAG) handlägger ansökningar och landskapsregeringen genomför en teknisk laglighetskontroll av deras beslut. Under 2012 fattades också det första beslutet om finansiering till Leader Åland r.f inom åtgärd 421, Interregionalt och transnationellt samarbete. Totalt beviljades föreningen 21.000 €.

7.3.3. Ekologisk odling

I Ålands kontrollregister för ekologiskt jordbruk (ÅKEJ-registret) finns idag 134 (140 år 2011) gårdar varav 41 (43, år 2011) även hör till den ekologiska husdjurskontrollen. I enlighet med landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion utförde landskapsregeringen 138 gårdskontroller av vilka en var KRAV-kontroll och 4 vinterkontroller på husdjursgårdar. Under året anslöt sig 3 nya odlare till kontrollen. Inom kontrollen av ekologiska livsmedelsföretag finns 7 företag varav 2 anslöt sig under året. Kontrollnämnden för ekologisk produktion sammanträdde en gång under året.

7.3.4. Lantbrukssemester och sjukvikarieverksamhet

Arbetet med omstruktureringen av avbytarverksamheten fortsätter. I landskapets första tilläggsbudget för år 2012, den s.k. omställningsbudgeten, fattades beslut om att avbytarverksamheten skall omstruktureras från år 2015 så att endast vikariehjälp vid sjukdom finansieras av avbytarsystemet. Övriga ledigheter skall helt bekostas av lantbrukaren själv. Landskapsregeringen skall inte heller tillhandahålla landskapsanställda avbytare till vikariehjälp utan systemet skall endast finansiera privata aktörer. Verksamheten har under året inlett arbetet med att ta fram förslag för avbytarlagstiftning enligt dessa riktlinjer.

Intresset för landskapsanställda avbytare har minskat kraftigt under året, eventuellt som ett resultat av att näringen startat att anpassa sig till den förändring som skall komma 2015 och redan nu börjat efterfråga privata tjänster för ledigheterna. Den mindre efterfrågan av landskapsanställda avbytare har inneburit att personalstyrkan har kunnat minskas och att budgetkostnaden för 2012 stannat på 590.000 euro och nettokostnaden inklusive avgifterna för årsledigheten uppgick till 500.000 euro. Intäkterna till avbytarverksamheten har stigit med drygt 30 %, till största del beroende på intäkter i form av vikariehjälpavgifter. Årsledigheten har fördelat sig enligt nedanstående tabell:

Typ av avbytare	antal gårdar			antal dagar		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Landskapsavbytare	54	49	32	1.811	1.110	740
privat anställd	71	67	68	2.037	965	1.217
privat företagare	3	11	14	99	290	31
Totalt	128	127	114	3.947	2.365	2.267

Behovet av vikariehjälp var 998 dagar år 2012 vilket är ungefär på den nivå som behovet har legat de senaste åren. Nästan 20 % av dagarna bestod av föräldraledighet. 66 % av vikariehjälpdagarna genomfördes med privatanställda avbytare.

7.3.5. Växtinspektionen

Växtinspektionen har utfört inspektioner, övervakningar och provtagningar under året. Olika inriktningar inom jordbruket har inspekterats för att upptäcka och förhindra spridning av eventuella farliga skadegörare. Importerad utsädespotatis har kontrollerats och åländsk potatis har testats för ringröta. Ytterligare har jordprov tagits i potatisodlingar för att upptäcka eventuell förekomst av potatiscystnematod.

I äppel- och päronodlingar har växtinspektionen undersökt eventuell förekomst av päronpest på fasta inspektionsplatser. Ett misstänkt fall av päronpest på prydnadspäronträd har testats i laboratorium. Sjukdomen kunde inte konstateras. Växtinspektionen uppmärksammades på att det förekom symptom på karantänsskadegöraren Häxkvast fytoplasma i äppelodlingar. En odling inspekterades och prov som analyserades vid livsmedelssäkerhetsverkets laboratorium samt i Fera laboratorium i England bekräftade att det handlade om den misstänkta sjukdomen. Bekämpningsbeslut utfärdades. Växtinspektionen har även genomfört kontroller av plantmaterial som kommit in till landskapet. Vid en inspektion konstaterades att ZP-växtpass, som skall följa med vissa växtarter saknades. Marknadsföringsbeslut utfärdades.

På Åland odlade man för första året 2012 kinakålsfrö för ett danskt företag. En del av odlingsarealen har inspekterats, och prov har tagits, under växtsäsongen.

Växtinspektionen har inspekterat växtskyddsmedel i två butiker. Man har upptäckt preparat som inte är godkända i Finland och utfärdat marknadsföringsbeslut för medlen.

7.3.6. Räntestödslån för skördeskador

Räntestödslån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Under odlingssäsongen 2012 och i synnerhet under skördetider drabbades odlingar i landskapet av regn med översvämningar som följd. Detta, samt en hagelskur i en äppelodling, medförde att 5 odlare ansökte om räntestödslån för skördeskada till en lånesumma uppgående totalt till 210.625 euro.

7.4. FISKERIBYRÅN

7.4.1. Främjande av fiskerinäringen i landskapet

Fiskeribyråns övergripande målsättning är att förvalta och vårda de naturliga förnyelsebara fiskresurserna i den åländska vattenmiljön, som utgör drygt tre fjärdedelar av landskapets areal, och främja ett optimalt och hållbart nyttjande av dessa resurser såväl i form av ekonomiskt lönsam och konkurrenskraftig närings- och företagsverksamhet som för husbehovs- och rekreationsändamål.

7.4.2. Delmål

För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande del-

mål för verksamheten:

- att främja en utveckling av och nytänkande inom alla sektorer inom fiskerinäringen
- att bibehålla, och om möjligt öka, näringens nuvarande omfattning i form av sysselsättning, fångst- och produktionsvolym samt värde
- att säkerställa att näringen i sin helhet bedrivs hållbart och att det kan påvisas på ett dokumenterat och tillförlitligt sätt. Arbetet är långsiktigt och den primära drivkraften och initiativet ligger hos näringen medan landskapsförvaltningen har en understödjande roll samt ansvar för att främja de allmänna verksamhetsförutsättningarna
- utgående från landskapsregeringens fiskeristrategi och därtill hörande operativa program för beviljande av strukturstöd för perioden 2007- 2013 utveckla hela fiskerinäringen med tyngdpunkt på småskaligt kustfiske, hållbart vattenbruk, ökad förädlingsgrad samt fisketurism
- långsiktigt främja yrkesfiske, rekreationsfiske och fisketurism genom fiskevårds-verksamhet inom ramen för Ålands fiskodling i Guttorp
- förbättra kunskapsunderlaget rörande de lokala fiskbeståndens tillstånd som underlag för hållbar utveckling och nyttjande
- utföra utredningar rörande fiskbestånd och reproduktionsområden samt övrig fiskevattenvård
- utöka samarbete med vattenägarna för att öka tillgången till fiskevatten
- främja ökad lönsamhet, högre avkastning för fisket och därmed den samhällsekonomiska nyttan genom att främja utökat samarbete, väl fungerande infrastruktur och logistik samt mervärde genom ökad förädling samt ett mångsidigare nyttjande bland annat inom fisketurismen
- främja utvecklingen av nuvarande och ny fiskodlingsteknik samt nya arter

7.4.3. Europeiska fiskerifonden (EFF), 2007-2013

Vid utgången av år 2012 hade landskapsregeringen beviljat totalt offentligt stöd genom det operativa programmet för fiskerinäringen till ett belopp av sammanlagt 4.298.907 euro, vilket utgör 63 % av totala budgeten för programmet, av detta har 3.024.897 euro utbetalats. Under 2012 uppgår beloppet för beviljade bidrag till 889.564,00 euro. Nedan ses en sammanställning av antalet beviljade projekt under år 2012.

Åtgärd	Antal projekt	Totalt offentligt stöd, €
Investeringar ombord på fiskefartyg och selektivitet	1	1.460
Småskaligt kustfiske	0	0
Produktiva investeringar i vattenbruk	2	33.4000
Beredning och saluföring	0	0
Gemensamma insatser	1	50.000
Fiskhamnar och landningsplatser	2	88.342
Pilotprojekt	1	234.948
Hållbar utveckling i fiskeområden (KAG)	7	180 814

Tekniskt stöd	0	0
Totalt	14	889.564

7.4.4. Nationella stöd

Fiskerinäringens lönsamhet främjas årligen med hjälp av ordinarie budgetmedel genom stöd för uppsamling av fisk och fiskeriförsäkringar. Enligt beslut av landskapsregeringen har följande regional- och infrastrukturella stöd utbetalats för år 2012.

Stödform	kg 2012	2011	euro 2012	2011
Uppsamlingsstöd för skötströmming	23.255	16.844	3.488,25	2.273,94
Uppsamlingsstöd för fjällfisk	135.329	113.149	38.744,83	37.553,31
Summa	158.584	129.993	42.233,08	39.827,25

Fiskebåtar och fiskeutrustning försäkras genom fiskeriförsäkring som handhas av Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag. Under året ökade värdet av det totala försäkringsbeståndet med 12.373 euro (0,67 %).

Försäkrat föremål	Antal 2012	2011	Belopp, euro 2012	2011
Båtar	51	50	1.631.635	1.612.962
Trålar	1	1	202.500	202.500
Övriga fiskebragder	2	3	21.091	27.391
Trålbord				
Bojar och linor	1	1	941	941
Totalt	55	55	1.856.167	1.843.794

Under året rapporterades skador för 41.517 euro (17.604 euro) fördelade på 6 skadefall (10). De utbetalade ersättningar uppgick till 37.989 (15.010) euro av vilka landskapets andel utgjorde 87,98 % eller 32.988 (11.323) euro. Landskapets andel utbetalas från 2013 års budget.

7.4.5. Fiskerinäringen

Fiskeribyråns uppgift är att understödja en hållbar utveckling inom fiskerinäringen i syfte att bibehålla och förstärka näringens samhällsekonomiska betydelse, sysselsättningsgrad och värde. Nedanstående tabell redogör genom ett antal mätetal för utvecklingen av fiskerinäringen under de senaste åren. Den kraftiga ökningen av antalet registrerade fiskare år 2010 berodde på EU:s nya kontrollförfordning som förbjuder försäljning av fiskfångst om man inte är registrerad.

	2008	2009	2010	2011	2012
Yrkes- och binäringsfiske					
Förstahandsvärde, € ¹⁾	2.130.378	1.716.069	2.503.012	3.713.083	2.435.936
På Åland landad fisk, € ²⁾	861.686	800.415	701.296	895.041	723.523
Registrerade fiskare	194	201	296	Män: 267 Kvinnor: 22	Män: 260 Kvinnor: 22
Registrerade fiskebåtar	244	256	318	309	309
Fiskodling ³⁾					
Totalt förstahandsvärde (milj €)	12,80	14,90	15,80	16,59	19,00
Försäljning av matfisk (kg)	4.138.810	4.526.703	4.117.816	3.707.445	4.779.526
Värde (milj €)					
Försäljning av rom (kg)				112.844	158.898
Värde (milj €)					
Antal verksamma företag	11	10	10	5	5
Antal produktionsenheter	36	29	27	24	27
Total sysselsättning (heltidstjänster) ⁷⁶	76	74	69,5	67,1	
Antal män inom direkt odling				36,5	28,4
Antal kvinnor inom direkt odling				1,5	2,2
Antal män inom förädling				18,0	23,5
Antal kvinnor inom förädling				13,5	13
Fiskhandel och förädling				49.742.000	45.420.000
Omsättning					
Antal sysselsatta, män					
Antal sysselsatta, kvinnor					

¹⁾ Inklusive fisk som landats utanför Åland

²⁾ Omfattar fisk som inköpts av i landskapet registrerade fiskhandlare.

³⁾ Ett av de åländska företagen har även betydande odlingsverksamhet i Sverige, merparten av fisken slaktas och säljs utgående från Åland. Denna del av verksamheten har inte beaktats i ovanstående siffror.

Det åländska yrkes- och binäringsfisket utgörs till största delen av ett kust- och skärgårdsfiske med nät och ryssjor av sötvattensarter så som sik, gös och abborre. Havsfiske av torsk, strömming och lax har under året bedrivits av två fiskebåtar. Havsfisket har främst skett i södra Östersjön utgående från hamnar på Bornholm och i Polen. Under år 2012 var havsfiskets andel av det totala fiskets volym ca 88 % (92 %) och ca 70 % av värdet (76 %).

Trots ökade fångster av torsk minskade havsfisket kraftigt under året. Fångsterna minskade med 1,69 milj. kg (- 45%) och fångstens värde med 1,1 milj. euro (- 39%). Minskningen berodde på kraftigt reglerade strömmingsfiskemöjligheter under sommaren. Det

småskaliga kust- och skärgårdsfisket drabbades hårt av WWF:s rödlistning av siken som medförde svårigheter att sälja vild sik på den finländska marknaden. Trots att det totala fisket volymmässigt inte minskade nämnvärt under året, sjönk förstahandsvärdet med nästan 20 %. För första gången blev abborren den ekonomiskt viktigaste fisken.

Direktförsäljningen av fisk från fiskaren till konsumenten omsatte under år 2012 ca 60 ton till ett rundfiskvärde på 140.000 - 160.000 euro.

Produktionen av odlad fisk ökade under år 2012 och sammanlagt producerades det ca 4.780 (3.707) ton. Värdet av den odlade fisken uppgick till 16,59 milj. €. Av den odlade fisken var 4.395 ton regnbågslox, 339 ton sik och 46 ton havsöring. Dessutom omsatte hanteringen av regnbågsrom 159 ton till ett värde av 2,44 milj.

Även om den på Åland odlade mängden fisk ökade under året har efterfrågan på odlad fisk under vissa perioder varit sämre vilket medförde sämre årsmedelpriser. Medelpriset på regnbågslox var 3,17 € (3,77 €) och på sik 6,61 € (7,71€).

Tillgången på inhemsk sättfisk var fortsättningsvis låg under våren 2012 och trenden med ökade foderpriser och driftskostnader håller i sig vilket pressar resultatet och gör näringen ännu känsligare för förluster förorsakade av t.ex. säl och skarv. De långa hanterings-tiderna av tillståndsärenden anses av näringen försvåra den långsiktiga planeringen.

7.4.6. Beståndsundersökningar

I syfte att förbättra kunskapsunderlaget om de lokala fiskbeståndens tillstånd och utnyttjande utfördes planenligt de årliga provfiskearbetena i norra Marsund/Bovik och Kumlinge. Provfiskena ingår i ett internationellt samarbete under HELCOM, där alla Östersjöstater medverkar.

Undersökningarna av gösbestånden i Lumparn, som inleddes år 1999, fortsatte även planenligt under året. Undersökningarna har visat att gösbeståndet i Lumparn har minskat. Landskapsregeringen beslöt under året att fortsätta fredningen av gös under lektid för åren 2012 – 2015. Fångst av gös är enligt beslutet förbjudet under tiden 1 juni – 25 juni.

Fiskeribyrån inledde år 2009 ett samarbete med en fiskeguide med målet att årligen följa med beståndet av gädda. Totalt har ca 2.000 gäddor märkts under åren 2010 och 2011. Under år 2012 har återfångster rapporterats och registrerats.

Fiskeribyrån finansierade ett projekt via Husö biologiska station där man med hjälp av grumlighetsmätningar identifierat troliga lekplatser för gös.

7.4.7. Ålands fiskodling, Gutterp

Övergripande mål: upprätthålla goda förutsättningar för småskaligt yrkesmässigt kust- och skärgårdsfiske samt sportfiske och fisketurism.

Årets målsättningar: För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten 2012:

- verksamheten inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske.
- under året produceras ca 130 000 smolt av havsöring och ca 150 000 1-somriga sikyngel samt att leverera cirka 2 miljoner nykläckta gäddyngel varav ca 1 miljon inköpes från privata aktörer.
- marknadens behov och förväntningar utreds genom kontinuerlig kontakt och dialog med vattenägare och andra berörda grupper
- att fortsätta försöket med kläckning och startutfodring av gös och lake.

Måluppfyllelse:

Utveckling av mätetal:

	2009	2010	2011	2012	2012 mål förverkligat
Utplantering av lax (st)	72.000	6.400	0	0	0
Utplantering av havsöring (st)	239.000	178.000	295.000	130.000	185.000
Utplantering av gäddyngel (st) 1)	2.606.000	2.250.000	2.330.000	2.000.000	2.080.000
Utplantering av sikyngel (st)	236.000	261.000	160.000	150.000	169.000
Utplantering av sik, nykläckt (st)	540.000	0	0	0	0
Utplantering av ålyngel (st)	5.000	0	0	0	3.500

1) inkluderar gäddyngel som upphandlats av privata kläckare

Målsättningen i budgeten uppnåddes för samtliga arter. För att utreda behov och önskemål hos fiskelag och samfälligheter kontaktades 108 av dessa. 63 svar erhöles. Av svaren framgick bl.a. att man önskade beställa ca 97.000 st havsöringar, 186.000 st sikyngel samt 1,8 miljoner nykläckta gäddyngel. Förutom verksamheten i Gutterop drevs i samarbete med fiskelag 11 st präglingsskassar med havsöring och 4 st präglingsskassar med sik fördelat på 12 olika platser.

Försöket med kläckning och startutfodring av gös och lake fortsatte under 2012. Två studerande från Åbo yrkeshögskola anställdes för att utföra respektive försök. Resultaten från försöken visar hittills att det fortsättningsvis finns vissa avgörande frågeställningar som måste lösas för att möjliggöra en storskalig yngelproduktion.

7.5. SKOGSBRUKSBYRÅN

7.5.1. Allmänt

Trots svåra snöförhållanden i slutet av året har avverkningsaktiviteten varit mycket god i det åländska skogsbruket. Mängden avsaluvirke uppgick till 216.570 m³, vilket är den högsta noteringen sedan år 2004 och en ökning med 7,9 % jämfört med år 2011.

Under året upphandlades en ny entreprenör för driften av landskapets markberedningsaggregat och nya jaktarrendeavtal tecknades för landskapets marker för perioden 1.7.2012-30.6.2018.

Arbetet med EU:s timmerförordning har fortsatt och Jord- och skogsbruksministeriets arbetsgrupp för den nationella tillämpningen, där landskapsregeringen har medverkat, har lämnat sin slutrapport i augusti 2012.

I slutet av året påbörjades arbetet med ett större utvecklingsprojekt där de åländska skogarna ska inventeras med hjälp av fjärranalys och digital teknik. Projektet beräknas pågå t.o.m. år 2014 och syftar till att utveckla den åländska skogsnäringen.

Under året antogs en ändring i landskapslagen om jakt gällande användningen av belysning vid jakt efter mårhund, mink, räv och grävling. En ny jaktförordning trädde i kraft som innebar ändringar angående jakttider samt hundanvändning vid jakt. Det obligatoriska älgskytteprovet förnyades för att uppmuntra till mer och bättre träningskytte.

Under året har provtagning av vilt för att undersöka förekomst av sjukdomar gjorts på två sälkutar från Bogskär och från två älgdjur som avlivats i Jomala respektive Lemland. Sälkutarna hade sannolikt dött av drunkning. På älgarna som var 5,5 respektive 6,5 år kunde ingen ensam dödsorsak konstateras. Däremot var de drabbade av olika infektioner och parasiter och hade nedsatt allmäntillstånd.

Landskapsregeringen beviljade 198 jaktlag treåriga tillstånd att fälla rådjur. Antalet fällda rådjur steg återigen efter fjolårets bottennotering och hade sannolikt varit ännu högre om det inte hade varit för den rikliga snömängden i början av december som gjorde att många avbröt jakten.

Älgstammen inventerades och resultatet tyder på att stammen i stort sett är oförändrad. Fortsättningsvis återfinns en större del av landskapets älgar i skärgården. Antalet gråsäl som påträffades på Åland under den årliga flyginventeringen som genomförs av finska Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet visade att stammen ligger på samma nivå som under de senaste åren. Antalet i hela Östersjöområdet fortsätter dock att stiga och i räkningen påträffades totalt ca 28.000 gråsäl. Inventeringarna av sjöfågelstammarna visade på normala stammar. Våren 2012 beviljades endast tillstånd till jakt på ett mindre antal hanar av ejder. Landskapsregeringen tillät för femte året skydds jakt på storskarv.

Landskapsregeringen mottog i januari en EU Pilot skrivelse med anledning av vårjakten på ejder och alfågel. Kommissionen valde efter detta att inleda ett överträdelseförfarande och sände i november en formell underrättelse med anledning av vårjakten på ejderhanar under åren 2011-2012.

7.5.2. Uppföljning av målsättningar

Mål: Plantskogsskötseln i de privata skogarna bör uppgå till minst 700 ha/år.

Förverkligat: Ålands skogsvårdsförening har med stöd av medel från landskapsregeringen administrerat plant- och ungskogsvård på 799,2 ha, vilket är den högsta arealen som någonsin uppnåtts.

Mål: Minst 50 % av den skogsmarksareal som utgör grunden för skogscertifieringen ska täckas av gällande skogsbruksplaner.

Förverkligat: Planernas täckningsgrad per den 31.12.2012 uppgick till 52,0 % jämfört med 54,0 % år 2011.

Mål: Avverkningsvolymen i landskapets egna skogar bör uppgå till ca 4.000 m³.

Förverkligat: Den sålda virkesvolymen uppgick till 3.492 m³. Ytterligare ca 500 m³ har avverkats, men ej kunnat köras ut och levereras pga snöförhållandena i december.

Mål: Förnya älgskytteprovet.

Förverkligat: Det obligatoriska älgskytteprovet förnyades. Älgjägaren måste nu under provskytte tillfällena träningsskjuta ihop en totalsumma av minst 150 poäng för att erhålla intyg över avlagt älgskytteprov.

Mål: Fortsätta arbetet med de vetenskapliga undersökningarna för den traditionella sjöfågeljaktens försvar.

Förverkligat: Sjöfågelinventeringar gjordes fortsättningsvis under hösten i syfte att utreda jaktbarheten av vissa arter under denna tid på året samt i syfte att få ett bättre statistiskt säkerställt material. Tidigare insamlat inventeringsmaterial har bearbetats och sammanställts i en rapport av Uppsala universitet, "Ducks on Åland and in southwestern Finland II, Inventory during the autumns of 2007-2011".

Mål: Påbörja arbetet med att förnya den åländska jägarexamen.

Förverkligat: Arbetet har inte kunnat genomföras på grund av en i övrigt hög arbetsbelastning.

7.5.3. Främjande av skogsbruket

7.5.3.1. Utförda skogsbruksåtgärder

Totalt planterades 194,3 (182,6) hektar i de privata åländska skogarna under året. Av denna areal utgörs 153,1 (153,1) hektar av nyplantering efter förnyelseavverkning, 37,9 (28,8) hektar av kompletteringsplantering och beskogning i samband med avverkning av underproduktiva bestånd samt 3,3 (0,7) hektar av beskogning av nedlagd åkermark. Totalt användes 423.350 st. plantor. Av planteringsmängden utgjorde tall 42,2 %, gran 56,4 % samt övriga trädslag 1,4 %. Medelkostnaden för plantering var 985 euro/hektar.

Markberedningsarealen uppgick till 180,1 (254,1) hektar, varav 152,0 hektar utfördes med landskapets markberedningsaggregat till en kostnad om 243,90 euro/hektar och

resterande del 28,1 hektar i privat regi med grävmaskin till en medelkostnad om 393,93 euro/hektar.

Plant- och ungskogsvård utfördes på 799,2 (591,9) hektar. Medelkostnaden för plant- och ungskogsvård var 261 euro/hektar.

Skogsdikningen omfattade totalt 9.880 (3.485) meter varav 2.495 meter var iståndsättning av befintliga äldre diken samt 7.385 meter var skyddsdikning i samband med skogsförnyelse. Grävningen utfördes till en medelkostnad av 1,91 euro/meter.

Under året grundförbättrades 450 (1.150) meter skogsbilväg till en kostnad om 12,41 euro/meter. Inga nya skogsbilvägar färdigställdes.

Stubbehandling mot rotröta utfördes på sammanlagt 484,7 (353,5) hektar till en total kostnad av 19.454,55 euro.

7.5.3.2. Skogsbruksplanering

Under året färdigställdes 19 privata skogsbruksplaner och 1 församlingsplan. Den totala planerade arealen under året uppgick till 1.624,5 ha, fördelat på 1.073,5 ha skogsmark, 205,5 ha tvinmark samt 345,5 ha impediment. Planernas täckningsgrad per den 31.12.2012 uppgick till 52,0 % (54,0%) av den skogsmarksareal som utgör grunden för skogscertifieringen. Skogsbruksplaneringen har under det gångna året utförts av två personer.

7.5.3.3. Forsknings- och försöksverksamhet

Uppföljningen av temperatur- och tillväxtmätningarna i SNS:s gransticklingsförsök i Grelsby har fortsatt. Mätdata har skickats till Norsk institutt for skog og landskap i Ås för analys.

Tallfrö av åländsk proveniens har skickats till Helsingfors universitet för studier kring växt-proveniensers invintringsförmåga i olika klimatförhållanden.

7.5.3.4. Nordiskt samarbete

Skogsbruksbyrån har representerat landskapsregeringen vid SamNordisk skogs-forsknings (SNS) styrelsemöten i Oslo den 3 maj 2012 samt i Helsingfors den 21 november 2012.

7.5.4. Skötsel av egna skogar

Den rikliga nederbörden har märkbart försvårat drivningsförhållandena för skogsbruket. Snömängderna i slutet av året gjorde att ca 500 m³ avverkat virke inte kunde drivas ut och levereras till virkesuppköparna. Årets avverkningsomfattade totalt 26 ha och den sålda virkesvolymen uppgick till 3.492 m³. Inkomsterna från landskapets virkesförsäljningar uppgick till 108.026,27 euro. Plant och ungskogsvård utfördes på 37 ha och planteringsarealen uppgick till 9,6 ha. Närmare uppgifter framgår av bilaga x.

Under året har jakträtten på landskapets marker utarrenderats för en ny 6-års period och inkomsterna från jaktarrenden uppgick till 25.595,89 euro. Dessutom har 14.585,88 euro inkommit i form av övriga markarrenden och hyror.

7.5.5. Jakt och viltvård

7.5.5.1. Jakt och viltvårdens verksamhet

Under året beviljades 682 (584) personer tillstånd att fälla gråsäl från en total kvot på 450 (450) sälar och av dessa fälldes 114 (90). I enlighet med landskapsregeringens riktlinjer för skyddsjakt på storskarv beviljades 335 (305) personer tillstånd att fälla skarv. Totalt 539 (363) skarvar fälldes.

Under året fälldes 2.412 (2.231) rådjur. Jaktvårdsföreningarna beviljade 22 (21) jakträttsområden rätt att fälla 272 (296) älgar. Under jakten fälldes 177 (179) älgar, se vidare bilaga x.

Vid jaktårets slut innehade 4.452 (4.563) personer åländskt jaktkort. Av dessa var 220 (249) kvinnor. Beträffande användningen av jaktkortsmedel hänvisas till bilaga x. Det förnyade älgskytteprovet avlades av 655 (655) personer. Vidare behandlades 2.370 (2.723) ansökningar om tillstånd till jakt efter sjöfågel på våren. Närmare uppgifter om utgivna jaktkort, hjortdjursskadebidrag, jakt på hjortdjur och viltolyckor i trafiken framgår av Statistisk årsbok för Åland.

7.5.5.2. Informationsverksamhet

Ålandsnytt i tidningen Jägaren, medverkan vid jaktvårdsföreningarnas höst- och vårmöten samt möten med jaktvårdsföreningarnas ordförande och medverkan i Ålands radios program om jakt och fiske har som tidigare varit viktiga informationskanaler till de åländska jägarna. Den 28 april arrangerades Jaktens Dag vid jakt- och fiskemuseet i Eckerö. Det var nu sjätte gången som jaktförvaltningen tillsammans med museet ordnade en temadag om jakt- och viltvård, vilket var uppskattat och besöktes av ca 250 intresserade personer. Temat för året var jakthunden.

De åländska jägarna representeras i Nordiskt jägersamvirke (NJS). Organisationen företräder de nordiska jägarna på ett internationellt plan. Särskilt inom Europa har NJS varit en drivande kraft för att företräda nordiska intressen. Enheten för jakt och viltvård har aktiverat sig i nordiska sammanhang särskilt i frågor som rör sjöfåglar och sälar. Som ett led av detta deltog jaktförvaltningen vid Svenska Jägareförbundets Kustråd i Luleå den 24-25 maj.

7.6. ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET

7.6.1. Allmänt

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (Ams) är en självständig myndighet som är underställd Ålands landskapsregering. Landskapsregeringen svarar för den allmänna administrativa styrningen och övervakningen av myndigheten.

Myndighetens organisation och verksamhet regleras av landskapslagen om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (ÅFS 2006:9). De service- och förvaltnings-

uppgifter samt övergripande mål som ankommer på myndigheten regleras huvudsakligen av landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet (ÅFS 2006:8), landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (ÅFS 2003:71), landskapslagen om studiestöd (ÅFS 2006:76) och därutöver i viss annan lagstiftning. Myndigheten kan även handha uppgifter eller ge service utgående från landskapets budgetbeslut eller genom särskilda överenskommelser. Närmare bestämmelser om den interna organisationen och uppgiftsfördelningen samt om användningen av beslutanderätten finns i myndighetens reglemente som är fastställt av landskapsregeringen.

7.6.2. Arbetsmarknad och sysselsättning

Under år 2012 skedde en försämring av sysselsättningen med färre lediga platser och stigande arbetslöshet. Den förbättring av sysselsättningsläget som började under hösten 2010 och fortgick under 2011 vändes i en nedåtgående trend. Den öppna arbetslösheten steg till i genomsnitt 3,1 % (2011: 2,8). Högst var nivån i december med 3,6 % (3,2 % i januari 2012) och lägst i april, maj och juni med 2,7 % (2,5).

Kvinnornas arbetslöshetsgrad steg till i genomsnitt 2,9 % (2,6) och männens till 3,3 % (3,0). Antalet öppet arbetslösa var under 2012 i genomsnitt 442 (398) personer. Därutöver har i genomsnitt 47 (51) personer varit placerade i sysselsättningsfrämjande åtgärder, förutom sysselsättningsutbildning.

Antalet långtidsarbetslösa över 6 månader har ökat jämfört med föregående år. I genomsnitt har 97 (84) personer varit långtidsarbetslösa under året. Också antalet äldre (55+) arbetslösa har ökat. Under 2012 var i genomsnitt 80 äldre personer arbetslösa, jämfört med 75 under år 2011.

Ungdomsarbetslösheten har legat betydligt högre än den genomsnittliga arbetslösheten, och också den har ökat. I genomsnitt var arbetslöshetsgraden bland ungdomarna 7,0 % (6,1). Arbetslösheten bland ungdomarna var högst under februari med 9,6 % (7,1 % i januari 2011) och lägst i maj med 5,2 % (4,6).

Det totala antalet arbetssökande har också ökat till följd av den sämre arbetsmarknaden. I genomsnitt sökte 878 personer arbete via Ams (837). Antalet arbetssökande var som lägst i juni, 795 (774) personer, och högst i december med 973 (844) personer. Antalet lediga platser minskade och uppgick till i genomsnitt 206 stycken (216). I genomsnitt tillsattes 174 lediga platser per månad under 2012 (179). 57 % (55) av platserna tillsattes inom tre veckor.

7.6.3. Arbetsmarknadsservice

Under slutet av 2012 flyttade Ams sina verksamhetslokaler till en ny adress i Mariehamn. Flyttningen har gett möjlighet att utveckla arbetssättet för att effektivisera kundarbetet. Det ESF-projekt som inleddes under 2010 under benämningen Arbete i Fokus och som

syftar till att med hjälp av yrkespsykologisk kompetens verka för en så omfattande inklusion som möjligt på arbetsmarknaden, särskilt för personer som av olika skäl befinner sig i riskzonen för marginalisering, har fortgått planenligt under året.

7.6.4. Sysselsättningsfrämjande åtgärder

Antalet personer som varit placerade med hjälp av sysselsättningsfrämjande åtgärder var under 2013 i genomsnitt 47 (51). Det betyder att 0,3 % (0,4 %) av arbetskraften har varit placerad med hjälp av åtgärder. I statistiken ingår inte de som deltar i sysselsättningsfrämjande utbildning. Användningen av de budgetmedel som reserverats för sysselsättningsfrämjande åtgärder följer en plan som årligen fastställs av landskapsregeringen.

7.6.5. Utkomstskydd för arbetslösa

Ansökningarna om de arbetslöshetsunderstöd som administreras av Ams och betalas av landskapsmedel, det vill säga grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet, har varit 642 till antalet (579).

Arbetskraftskommissionen, som är det organ som beviljar, utbetalar och återkräver arbetslöshetsförmåner samt behandlar de bindande utlåtanden som ges till arbetslöshetskassor, har under året haft 20 (18) möten.

7.6.6. Utländsk arbetskraft

Ams avger så kallade delbeslut i vissa arbetstillståndsärenden enligt utlänningslagen (FFS 301/2004). Ams uppgifter och befogenheter regleras i en överenskommelseförfordning (ÅFS 71/2010 resp. FFS 809/2010). Den slutliga beslutanderätten i ärendena tillkommer Migrationsverket då det gäller förstagångsansökningar och polismyndigheten för fortsatta tillstånd.

Under 2012 behandlades 14 (33) förstagångsansökningar som gäller anställande av sådan utländsk arbetskraft som behöver arbetstillstånd, och 32 (45) ansökningar som gäller fortsatta tillstånd. Det är endast personer från tredje land som behöver arbetstillstånd i Finland, det vill säga länder utanför EU/EES-området.

7.6.7. Rekrytering av arbetskraft

För rekryteringsinsatser utanför Åland har Ams i huvudsak två olika verktyg till sitt förfogande: deltagandet i Eures (European Employment Services) och de egna aktiviteter som går under namnet Arbeta & Bo på Åland.

Eures är ett gemensamt forum för Europeiska kommissionen, offentliga arbetsförmedlingar i EES-länderna och Schweiz samt andra lokala och regionala organ, som berörs av sysselsättningsfrågor. Syftet med Euresnätverket är att ge service till såväl arbetsgivare som arbetstagare och till var och en som vill utnyttja möjligheten till fri rörlighet för personer inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Ams' Euresrådgivare har deltagit i utbildning och byggt upp de nätverk och den kunskapsbas som behövs för att åländska arbetsgivare ska kunna få bästa möjliga arbetsmarknadsservice vid utlandsrekrytering. Under 2012 har Euresrådgivaren deltagit i mässor, seminarier eller andra rekryteringsarrangemang på olika orter i Sverige. Arbets & Bo på Åland har som övergripande målsättning att öka rekryteringsunderlaget för det åländska näringslivet, motverka kompetensflykt från Åland samt arbeta för en inflyttning av personer och företag som kan öka diversifieringen av det åländska näringslivet. Projektet upprätthåller en egen hemsida, www.komhem.nu, som är en viktig källa till information för alla som är intresserade av vad Åland har att erbjuda som boplatz och arbetsort. Det finns också möjlighet att abonnera på ett nyhetsbrev som innehåller tips om lediga jobb o.dyl. Informationen tillhandahålls på svenska. Projektet inriktar sig även på information till företag som är intresserade av att etablera sig på Åland eller personer som är intresserade av att ta över befintliga företag.

Under 2012 har Arbets & Bo på Åland deltagit i mässor eller andra rekryteringsarrangemang i Gävle, Uppsala och Åbo. Ams och Arbets & Bo har deltagit i Gränshinderforum som arrangerades i lagtinget, i Sommarträff för studerande och i FöretagarExpo i Alandica.

Tillsammans med kommunerna Brändö och Kumlinge anordnade Arbets & Bo en visningsresa från Åbo för personer intresserade av att bosätta sig i skärgården.

7.6.8. Högskolepraktikanter

Ams handhar förmedlingen av högskolepraktikantplatser, som är ett system som är avsett att förhindra en kompetensflykt från Åland genom att ge åländska studerande som är i slutskedet av sina studier möjlighet att erhålla praktik inom sitt utbildningsområde, eller via t.ex. utredningsarbete knyta värdefulla kontakter med åländskt arbetsliv med tanke på framtida arbetsmöjligheter. Systemet är inrättat via ett budgetanslag. Praktikanterna anställs av Ams, men fullgör sin praktik på vilka arbetsplatser som helst som är intresserade. Under 2012 har 26 (25) högskolestuderande, 15 (10) kvinnor och 11 (15) män, erhållit praktikplats. 12 (13) har gjort sin praktik inom offentlig förvaltning och 14 (12) i näringslivet eller inom tredje sektorn.

7.6.9. Studiestöd

Det totala antalet studiestödstagare under året var 2.173 (2.194) och antalet behandlade studiestödsansökningar 3.286 (3.201). Antalet beviljade beslut om studiepenning var 3.070 (2.845) och antalet beviljade beslut om vuxenstudiepenning var 149 (95). Antalet beviljade beslut om landskapsborgen för studielån var 1.053 (994).

7.7. ÅLANDS TEKNOLOGICENTRUM

Mål: Ålands teknolog centrum (ÅTC) skall främja utvecklingen av innovationssystem

och innovationer på Åland. Med innovationssystem avses nätverk av offentliga och privata aktörer där ny teknik och kunskap produceras, sprids och används.

Det övergripande målet för ÅTC:s verksamhet är att ha effektiva tjänster med god tillgänglighet som strävar efter att förstärka företagstillväxt och förse näringslivet med innovativa metoder och kunskap för teknisk och ekonomisk tillväxt.

Förverkligat: ÅTC:s verksamhet var under 2012 i huvudsak koncentrerad till att:

- tillsammans med näringsavdelningen, Ålands Utvecklings Ab, Ålands Näringsliv, Företagarna på Åland, Högskolan på Åland och utbildnings- och kulturavdelningen samt näringslivet och branschorganisationer arbeta för att utveckla det åländska affärs- och innovationssystemet.

- driva inkubatorverksamheten vid ÅTC i syfte att utveckla livskraftiga tillväxtföretag och att åstadkomma en effektivare och snabbare kommersialisering av affärsidéer. Under året var det totalt sex företag som hade växthusavtal varav tre leds av kvinnor.

- bedriva starta eget-rådgivning för nystartade företag på Åland.

- fungera som "bollplank" och bistå idéägare, projekt och entreprenörer med information om finansiella, tekniska och kommersiella nätverk och lösningar.

- tillsammans med Ålands Näringsliv genomföra mentorprogrammet Eget Företag Åland

- under våren genomföra kursen "företagarskolan" i samarbete med Högskolan, företagens intresseorganisationer och föreläsare från näringslivet.

- bistå med teknikkonsultering och delta i arbets- och sakkunniggrupper inom förvaltningen

- delta i underhållet av datasystemen i landskapsregeringens övriga enheter. Tjänsten som IKT-ansvarig finansierades ännu år 2012 till 50% under moment 44.01.01 för att fr.o.m. 2013 vara överflyttad i sin helhet till IT-enheten på finansavdelningen.

- påbörja ett nytt 3-årigt affärsutvecklingsprojekt, se projekt ÅTC Tillväxt.

7.7.1. ÅTC Växthuset -företagsinkubatorn

Ett innovationssystem består dels av det nätverk av organisationer, människor och spelregler inom vilket skapande, spridning och innovativ exploatering av teknologi och annan kunskap sker, dels en effektiv metodik för att, med hjälp av satsningar på forskning, utveckling och andra innovationsfrämjande åtgärder, stimulera förnyelse och därigenom en hållbar ekonomisk tillväxt och samhällsutveckling.

ÅTC har mellan åren 2005-2012 drivit företagsinkubatorn Växthuset vars syfte varit att stöda och utveckla innovationer och affärsidéer med fokus på kommersialisering. Under de 8 år som företagsinkubatorns verksamhet funnits så har totalt 17 utvecklingsföretag ingått växthusavtal med ÅTC. Två tredjedelar av företagen var inom handel och IT-branschen. Företagsinkubatorn Växthuset i dess hittills fastslagna verksamhetsform upphörde i enlighet med besluten i landskapsregeringens första tilläggsbudget för år 2012.

7.7.2. Starta eget-rådgivning

ÅTC:s starta eget-rådgivning var under året landskapsregerings samordnande

informationsresurs riktad till blivande och befintliga nyföretagare. I enlighet med besluten i landskapsregeringens första tilläggsbudget för 2012 avslutades starta eget-rådgivningen och tjänsten som företagsrådgivare drogs in vid årets slut.

De åländska Internetportalerna startaetget.ax och naringsnytt.ax administreras av ÅTC. På startaetget.ax får man grundläggande information om att bli egen företagare. Man får veta vad som krävs av företagaren som person, hur man förbereder och grundar ett företag, bra tips och kontakt med olika rådgivare etc. Naringsnytt.ax är en portal med händelsekalender där man kan följa vad som är aktuellt inom den åländska företagsvärlden.

7.7.3. Mentorprogram – Eget Företag Åland

ÅTC tog för några år sedan initiativ till att skapa ett mentorprogram för företagare på Åland. Programmet har tagits väl emot och går under namnet Mentor Eget Företag Åland och huvudman är Ålands Näringsliv i samarbete med ÅTC. Under 2012 har ett tjugotal företagare haft tillgång till en egen mentor genom det åländska mentorprogrammet.

7.7.4. ÅTC Projekt

ÅTC är en ofta förekommande samarbetspartner i tekniska- och nydanande utvecklingsprojekt. Exempel på utvecklingsprojekt och insatser under år 2012 är Företagarskolan, företagarpportalerna Startaetget.ax och Naringsnytt.ax, Nordisk Innovationsforum, Tillväxt Åland, Öppna Högskolans rådgivande organ och Mentorprogram Eget Företag Åland.

7.7.5. Projekt ÅTC Tillväxt

Under år 2012 påbörjades ett nytt affärsutvecklingsprojekt med ÅTC som projektägare. Projektet "ÅTC Tillväxt" är 3-årigt och medel för delfinansiering har beviljats ur Ålands operativa program för den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Projektet har som mål att öka företagets konkurrenskraft och befrämja utvecklingen av produkter och tjänster inom potentiella tillväxtbranscher såsom bl.a. cleantech. Under året har särskild tyngdpunkt lagts på att utreda förutsättningar och potentialer för en ökad biogasproduktion på Åland.

ÅTC har varit med och arrangerat en tvådagars cleantechkonferens och mäsas på Alandica i samarbete med Ålands Teknikkluster r.f. samt ett seminarium på Ålands Sjöfartsmuseum med temat finansiering och investering inom cleantech och miljöföretagande. Evenemanget arrangerades i samarbete med Ålandsbanken, AICIS och Ålands Näringsliv.

7.7.6. ÅTC:s nya verksamhetsområde

Landskapsregeringens första tilläggsbudget för år 2012 medförde förändringar och klarlägganden gällande ÅTC:s verksamhetsområde. Omställningsbudgetens beslut bör-

jade verkställas omgående samtidigt som den tidigare verksamheten fortlöpte parallellt fram till årsskiftet. Två tjänster drogs in och startaeget-rådgivningen samt företagsinkubatorn Växthuset avvecklades. ÅTC inledde år 2013 med ny smalare och vassare inriktning som utvecklingsenhet för innovation och tillväxt. Ett nytt hyresavtal har tecknats gällande kontorslokaler i Kvarteret iTiden med landskapet Ålands pensionsfond Fastighetsförvaltning Ab anpassat för ÅTC:s behov.

8. Trafikavdelningens förvaltningsområde

8.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Trafikavdelningen består av tre byråer; allmänna byrån, vid vilken handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde samt till fordon relaterade ärenden; trafikbyrån, vid vilken handläggs ärenden gällande strategisk trafikplanering, färjor, färjetrafik, farleder, kollektivtrafik, flygtrafik, oljeskydd, byggande och underhåll av vägar, broar, hamnar, bryggor, kanaler, färjfasten, och fastigheter samt beläggningar, trafiksäkerhet och kommunalvägar; samt produktionsbyrån, som utför tjänster inom sektorerna färjedrift, väg-, bro- och hamnunderhåll, projektering samt verkstads- och lagerverksamhet. Inom trafikbyrån finns enheten Ålandstrafiken medan produktionsbyrån är indelad i rederienheten, vägunderhållsenheten samt verkstads- och lagerenheten. Ytterligare finns Motorfordonsbyrån som en fristående myndighet.

8.1.1. Utveckling av mätetal

	2010	2011	2012
Lands- och bygdevägar inom landskapet, km	639	638	638
Därav belagda, km	576	579	579
Kommunalvägar inom landskapet, km	279	282	282
Antal fordon i landskapet	37896	39574	40944
Antal bilar i landskapet	23872	24969	25783
Antal personbilar i landskapet	19240	20161	20866
Antal trafikolyckor med dödlig utgång	0	0	1
Antal fordon på frigående färjor	270 570	274 454	275 650
Antal fordon på linstyrda färjor	302 069	312 153	315 259
Antal passagerare färjor alla kategorier	1 037 886	1 044 200	1 027 351
Vägtäthet (km allmän väg per 100 km ² land)	41,9	41,9	41,9
Allmänna vägar m/invånare	22,7	22,6	22,4

8.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Tillgängliga medel 2012	Bokslut 2012	Avvikelse
Summa inkomster	1 138 881,22	1 505 018,50	1 522 000,00	1 294 766,54	-227 233,46
Konsumtionsutgifter	-21 887 162,27	-24 229 458,70	-27 507 208,00	-25 458 497,67	2 048 710,33
Överföringsutgifter	-2 370 681,96	-2 412 736,67	-3 715 313,00	-3 415 646,89	299 666,11
Realinvesteringsutgifter	-5 624 247,12	-5 015 823,24	-127 63 048,00	-4 991 835,17	7 771 212,83
Lån och övriga finans- investeringar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Summa utgifter	-34 895 758,00	-31 658 018,61	-43 985 569,00	-33 865 979,73	10 119 589,27
Anslag netto	-28 743 210,13	-30 153 000,11	-42 463 569,00	-32 571 213,19	9 892 355,81

8.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Allmänna byrån har under året handlagt ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde. Under året har byrån även övertagit ansvaret för till fordon relaterade ärenden, vilka tidigare handlagts på kansliavdelningen.

8.3. TRAFIKBYRÅN

Trafikbyråns uppgift är att långsiktigt och strategiskt samt på ett ekonomiskt försvarbart sätt utveckla trafikförhållandena på Åland samt svara för den med verksamheten sammanhängande myndighetsutövningen.

Trafikarbetets ramar utgörs av, förutom landskapets budget, den av lagtinget antagna trafikplanen samt landskapsregeringens handlingsprogram.

Mål: Att upprätthålla, utveckla och förnya landskapets interna trafiksystem på ett så ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses.

Fortsätta med avdelningens organisationsutveckling för att vidareutveckla beställar- och utförarfunktionerna på ett ändamålsenligt sätt.

Upprätta rutiner för samarbete med produktionsbyrån.

Fokusering på trafiksäkerhet genom bl.a. informationskampanjer och attitydfostran.

Bibehålla servicenivån för trafikanterna.

Uppgöra långsiktiga underhålls- och reinvesteringsplaner.

Upprätthålla ändamålsenlig flygtrafik till Stockholm.

Förverkligat: Skärgårdstrafiken inklusive linfärjorna har under året transporterat 1,6 % färre passagerare och 0,7 % färre fordon än föregående år.

Arbete med optimering av skärgårdstrafikens turlistor och arbetstidsarrangemang har pågått löpande under hela året.

Se närmare förverkliganden i text nedan.

8.3.1 Ålandstrafiken

Ålandstrafiken är en enhet som hör till trafikbyrån. Dess verksamhet leds av bokningschefen biträdd av tre bokare och till högsäsong (mitten av april-slutet av augusti) anställs extra personal.

Ålandstrafiken betjänar resenärerna inom såväl kollektivtrafiken som färjetrafiken inom skärgården. I verksamheten ingår bl.a. bokning av bilplatser på skärgårdsfärjorna, biljettförsäljning, tidtabellsupplysning, paketmottagning för vidaretransport med bussarna m.m. Under 2012 har arbetet fortgått med att utveckla webbbookningen för skärgårdsfärjorna.

8.3.2. Vägar och trafiksäkerhet

Vägar

Inom ansvarsområdet handläggs vägplaneförslag, vägplaner och verkställigheten av alla projekt som gäller om- och nybyggnad av vägar, gång- och cykelvägar samt ny- och ombeläggning av vägar.

Vägplan fastställdes för om- och nybyggnad av landsväg nr 40 på sträckan Näfsby vägsäl-Boda i Hammarland.

Grundförbättringsarbetet av vägsträckan Kyrkans vägsäl-Dössängs vägsäl på landsväg nr 800 i Kumlinge färdigställdes.

Grundförstärkning genom stabiliseringsfräsning gjordes på vägsträckan Gottby-Djurvik i Jomala kommun.

På landsväg nr 2 påbörjades ombyggnaden av sträckan Finby-Bomarsunds gård inklusive separat gång- och cykelväg i Sunds kommun.

I Eckerö kommun påbörjades byggande av separat gång- och cykelväg längs bygdeväg nr 106 från fiskrökeriet och till vägens slut.

Påbörjades ombyggnaden och grundförbättringsarbetet på landsväg nr 750 från Sottunga färjefäste till affären i Sottunga kommun.

Under verksamhetsåret färdigställdes om- och nybyggnaden av 2,1 (4,0) km lands- och bygdeväg och 0,0 (1,5) km gång och cykelväg. Grundförstärkning genom stabiliseringsfräsning gjordes på 2,9 km bygdeväg. Ny- och ombeläggning med oljebitumengrus och asfaltbetong utfördes på 28,8 (14,0) km väg. Bilaga XX.

Trafiksäkerhet

Vägingenjören biträds av trafiksäkerhetskonsulenterna i trafiksäkerhetsarbetet.

Planeringen av gång- och cykelvägnätets utbyggnad har fortsatt. Den trafiksäkerhetshöjande åtgärden med att anlägga separata gång- och cykelvägar är mycket efterfrågad av trafikanterna för både lätt och tung trafik.

Annonskampanjer har arrangerats under året, bl.a. hastighets-, däck-, och reflexkampanjer samt kampanjer mot användandet av alkohol i trafiken.

En cykelhjälmskampanj har hållits med flera aktörer. I samband med kampanjen fick man byta skadade hjälmar mot nya.

Hastighetsdisplay har varit utplacerad vid först och främst daghem och skolor samt även i byakärnor runtom i landskapet.

Inför skolstarten utskickades en informationsskrift om "Säker skolväg" till samtliga förstaklassister och dessa fick även en orangefärgad keps för att synas bättre.

Verksamheten med skolpoliser i Mariehamns skolor har fortlöpt som tidigare. Information och praktiska övningar har bl.a. hållits om "Säker cykel" och "Ettor i Buss". Kurser har ordnats för skolskjutschaufförer.

Beteendestudier har gjorts om användande av cykelhjälmar, reflexer och övergångsställen. Information om bilbarnstolar, cykelåkning och "besiktning" av cyklar har utförts vid daghem och skolor. Det övriga trafiksäkerhetsarbetet med daghems- och skolbarn har fortsatt som tidigare.

Till alla Ålands fyraåringar har en trafikbok skickats ut.

En trafiknykterhetsdag har ordnats tillsammans med bl.a. polisen. Anmälningarna till alkohol och trafikkursen har mottagits på avdelningen.

8.3.3. Drift och underhåll av vägar, linfärjor

Verksamheten har under året innehållit beställar- och myndighetsuppgifter, handläggning av frågor gällande landskapsbidragen för byggandet av kommunalvägar och representation vid de under året verkställda vägförrättningarna.

Mål: Konkurrensutsättning av Simskäla linfärja.

Målsättning att konkurrensutsätta driften av Lemströms kanal.

Förverkligats: Konkurrensutsättningen har förverkligats för Simskäla linfärja som från och med 1.4.2012 drivs av privat entreprenör. Arbetet med att upphandla och genomföra en modernisering av öppningsproceduren för kanalbron, vilket är en förutsättning för att kunna konkurrensutsätta driften är påbörjad. Systemändringen kan förverkligas slutligt först under trafikavbrottet vintern 2013-2014.

Trafik med linstyrda färjor på Töftölinjen, Seglingelinjen, Björkölinjen och Embarsundslinjen upprätthålls av rederienheten. Ängösundslinjen och Simskälalinjen, trafikeras med landskapsregeringens tonnage av privata bolag enligt entreprenadavtal. Statistik över passagerare framgår av bilaga 14.

8.3.4. Broar, hamnar, byggnader och fastigheter

Verksamheten leds av bro- och hamningenjören och omfattar:

Drift och underhåll av broar, bryggor, hamnar och färjelägen

Under året har drift och underhållsarbetena på broar, bryggor, hamnar och färjefästen utförts av landskapsregeringens vägunderhållsenhet. Avtalet mellan förvaltningen och vägunderhållsenheten gällande drift och underhåll vidareutvecklar beställar- och utförarfunktionen och har omfattat dels åtgärder för att säkra driften såsom månadsvisa inspektioner, identifiering av underhållsåtgärder, återkommande årliga åtgärder

och dels rena underhållsåtgärder som var och en har beställts av förvaltningen. Målsättningen är att arbeta mera med förebyggande underhåll för att undvika driftstörningar i trafiksystemet. Arbetet fortsätter också med att förtydliga beställar- och utförarrollen hos förvaltningen respektive vägunderhållsenheten.

Hamnar, bryggor och färjelägen

Följande mera omfattande ombyggnads- och förstärkningsarbeten slutfördes under året: Två nya anöringsbalkar till linfärjfasten levererades.

Arbete med reparation av buffertplattor och hydraulsystem har fortsatt under året. Ungefär 20 % av färjfastena på både södra och norra linjen har åtgärdats.

Renoveringsplanerna för linfärjelinjerna har försenats. Målsättningen var att Simskälalinjen skulle renoveras men på grund av resursbrist hos verkstadsenheten har projektet med anpassning av linfärjan inte kunnat startas.

Reinvesteringsbehovet är stort bland färjfasten och bryggor. Flera av färjfastena, framför allt på norra linjen, är inte anpassade efter dagens tonnage.

Under året har en ny landklaff till Sottunga färjaste monterats.

För Åva-Jurmoprojektet har geotekniska undersökningar och den övergripande grundläggningsplaneringen gjorts under året.

Landsvägsbroar

Lemströms kanal och svängbro hölls öppen för sjötrafik med ordinarie öppettider under tiden 5.5-16.9 2012, med jour ända till 2.12 2012. Öppethållningstiden för nyttrafik förlängdes till att gälla året ut. Antalet broöppningar minskade med 43 i förhållande till år 2011, antalet båtar som passerade minskade med 92 under 2012 jämfört med 2011.

Svängbron öppnades enligt följande:

Månad	Antal öppningar	Antal fartyg
januari	0 st	0 st
februari	0 st	0 st
mars	1 st	1 st
april	3 st	3 st
maj	47 st	52 st
juni	227 st	444 st
juli	414 st	2.330 st
augusti	228 st	541 st
september	51 st	62 st
oktober	13 st	14 st
november	6 st	6 st
december	0 st	0 st
Summa:	990 st	3.453 st

Underhållsbehovet för broarna i landskapet är fortsättningsvis stort. Under året har huvudinspektionerna av broarna inletts med Färjsundsbron och samtliga broar i skärgårdskommunerna.

Under året färdigställdes entreprenaden för en ny bro till Nötö. I övrigt utfördes normalt underhåll och reparationer främst på färjelägen och bryggor.

Byggnader och fastigheter

Under året utfördes normalt underhåll och reparationer av byggnaderna.

8.3.5. Färjetrafik och farleder

Turlistorna för skärgårdstrafiken 2013 bereddes i samråd mellan trafikbyrån, rederienheten, Ålandstrafiken och skärgårdskommunernas trafiknämnder under sommaren och hösten 2012 och fastställdes för huvudlinjernas del den 29.11 2012.

Mål: Översyn av avgiftssystemet.

Förverkligats: Beslöt att inför 2013 införa avgifter för samtliga fordonsslag på de frigående färjorna.

Under året upphandlades färjetrafiken som driftsentreprenad mellan Åva och Jurmo i Brändö kommun. Upphandlingen vanns av Sundqvist Investments Ab från Pikis. Driftsentreprenaden inleddes den 1.9 2012. Två av landskapsregeringens anställda följde med till den nya driftsentreprenören. Av de frigående linjerna bedrevs Enklinge-Kumlingelinjen och Asterholma-linjen som upphandlade totalentreprenader av Ansgar Ab. Övrig icke upphandlad skärgårdstrafik beställdes av rederienheten i enlighet med fastställd budget för 2012.

Statistik över transporterade fordon och passagerare på de med färjor trafikerade linjerna framgår av bifogade tabell 14.

Farleder

Det årliga farledsunderhållet för landskapsregeringens grunda farleder (max 4,0 meter djupa) sköts av Meritaito Oy.

Under året har planeringen för digitalisering av de grunda farlederna inletts.

8.3.6. Övrig trafik samt oljeskydd

8.3.6.1. Oljeskyddsberedskapen

Endast smärre oljeutsläpp har förekommit under året.

8.3.6.2. Flygtrafik

Mål: Ändamålsenlig flygtrafik till och från Åland.

Förverkligats: Flygtrafiken till Helsingfors och Åbo sköttes under året på marknadsmässiga villkor. Trafiken till Stockholm/Arlanda upphandlades och upprätthålls på basen av ett avtal som sträcker sig till 29.2 2016.

Samrådsdelegationen för Mariehamns flygplats hade ett sammanträde under året.

8.3.6.3 Kollektivtrafik

Den regionala busstrafiken upprätthölls som under tidigare år, nytt avtal skrevs 2011 och detta avtal sträcker sig till år 2013, med option på ytterligare två år. De reguljära turerna kombinerades med skolskjutsarna. Landskapsregeringen subventionerade buss-trafiken med 1,86 € per turlistad och körd kilometer. Maxtaxa infördes i trafiken 1.10 2007, denna höjdes under 2011 så att maximalt pris för en resa inom den åländska kollektivtrafiken är 4,50 €. Glesbygdskommunerna har erhållit ett särskilt stöd för den interna kollektivtrafiken om 96.000 €. Totalt har stödet till kollektivtrafiken uppgått till 1.660.000 €.

8.4. PRODUKTIONSBYRÅN

Produktionsbyrån utför genom dess enheter de trafikuppgifter och producerar de trafik-tjänster samt förverkligar de projekt landskapsregeringen beställt eller gett anvisningar om. Produktionsenheterna gör även egna upphandlingar och tecknar avtal med egna underentreprenörer eller -leverantörer. I den mån kapaciteten räcker till och konkurrenssituationen i landskapet inte snedvrids kan därutöver arbeten utföras för utomstående. Produktionen är indelad i tre utförarenheter.

8.4.1 Vägunderhållsenheten

Verksamheten leds tillfälligt av trafikingenjören, biträdd av två vägmästare, två byggmästare (en vakant) samt arbetsledare på vägstationerna. Till enheten hör även kanalvakterna vid Lemströms kanalbro.

Den praktiska verksamheten sköts utgående från vägstationerna i Möckelö och Godby. Så kallade stödjepunkter finns i Föglö, Kökar, Kumlinge och Brändö.

Jourtelefon med ett anträffbarhetssystem är i kraft under hela året.

Grundförstärkning av lands-/bygdeväg har utförts i egen regi under året 0,5 km (2011: 0,9 km). För dammbindning på lands- och bygdevägar med grusyta användes 125 (125) ton kalciumklorid (vägsalt). Mängden salt för halkbekämpning var försumbar. Under året inköptes 1 510 (5 943) ton krossgrus för halkbekämpning. För underhåll av grusvägar samt till grundförstärkningsarbeten och underhållsgrusning inköptes under året 11 906 (14 615) ton krossgrus.

8.4.2. Rederienheten

Verksamheten leds av sjötrafikchefen, biträdd av sjöpersonalinspektören och en sjölöneräknare. Under året har enheten även haft en t.f. rederichef och en t.f. ekonom/sekreterare anställda.

Enheten har under 2012 utfört trafik med frigående färjor i stort sett enligt fastställd turlista på linjerna Åva-Osnäs, t.o.m 31.8 2013 på linjen Åva-Jurmo, Hummelvik-Torsholma, Tvärgående linjen, Föglölinjen och Södra linjen. Från 1.9 2013 driver enheten inte längre trafiken på linjen Åva-Jurmo men har ägaransvaret för fartyget m/s Doppingen och ansvarar för att fartyget underhålls i enlighet med entreprenadavtalet med den nya redaren.

Enheten har under året utfört trafik med linfärjor på Töftölinjen, Seglingelinjen, Embarsundslinjen, Björkölinjen samt t.o.m 31.3 2013 på Simskälalinjen. Från 1.4 2013 driver enheten inte längre trafiken på Simskälalinjen men har ägaransvaret för linfärjan och ansvarar för att fartyget underhålls i enlighet med entreprenadavtalet med den nya redaren.

Mål: Fartygens befäl ges större ansvar för ekonomin ombord för att uppnå en effektivare budgethantering. Befattningsspecifika utbildningsplaner tas fram. Arbetet med bolagisering av rederienheten intensifieras.

Förverkligats: Instrument för möjliggörande av att ge befäl större ansvar för ekonomi ombord har tagits fram. I övrigt har endast frågor rörande kostnadsinbesparingar och turlistor varit möjliga att prioritera under året.

Vintern var lindrig och fartygen kunde trafikera utan nämnvärda störningar.

På grund av en arbetskonflikt på m/s Skarven sköttes trafiken på Föglölinjen i början av året av m/s Knipan.

Förutom att av myndigheterna uppställda säkerhetskrav följs, eftersträvas en hög nivå på underhållet för att hålla fartygen i gott skick. Fartygen har under året varit på över syn och dockats enligt på förhand uppgjord plan. De frigående färjornas medelålder är drygt 25 år och linfärjornas 28 år.

Verksamheten bedrivs till stor del med eget tonnage i egen regi men även inhyrt tonnage har använts som reservtonnage.

M/s Gåsö I, vars trafik upphörde under 2011, såldes under året.

Statistik över transporterade fordon och passagerare på de med färjor trafikerade linjerna framgår av bilaga 14.

8.4.3. Annan sjötrafik

Passbåtstrafik och menförestrafik upphandlades för södra skärgården som ersättning för trafiken med Husö I. Passbåtstrafiken inleddes 16.4.2012 och menförestrafiken 16.12.2011. Trafiken bedrivs av Ålands Sjötrafik Ab. Trafiken täcker även elevtransporterna från Kyrkogårdsö till Kökar.

M/s Tärnan har bedrivit trafik mot beställning till Geta och Hammarlands yttre skärgårdar.

8.4.4. Verkstads- och lagerenheten

Verksamheten leds av verkstadschefen, biträdd av en verkmästare och en lagerförman. Verkstaden utför reparationer och underhåll av trafikavdelningens färjor, fordon och maskiner. Verkstadens drifts- och övriga utgifter finansieras med de inkomster verksamheten genererar.

Lagret tillhandahåller för verksamheten nödvändig materiel och reservdelar. Lagret upprätthåller också en varuterminalverksamhet. Verksamheten finansieras med ett lagerpåslag samt genom serviceavgifter. Arbetet med bolagisering av verkstad och lager har fortgått.

8.5. MOTORFORDONSBYRÅN

Registrering och besiktning av fordon samt förandet av körkortsregister och verkställandet av förarexamen handhas av motorfordonsbyrån. Därutöver handhar motorfordonsbyrån även registreringen av fritidsbåtar.

Mål: Tillhandahålla ålagda tjänster till rimlig kostnad och god servicenivå samt att hålla väntetiderna för besiktning och förarexamen under en vecka.

Förverkligats: Byråns avgifter har inte höjts under 2012. Verksamheten fortsätter att öka i omfång i samma takt som tidigare. Målet för väntetid för besiktning och körkort har uppfyllts.

Mål: Ett IT-system för betalning av besiktningar på internet påbörjas.

Förverkligats: Systemet blev klart och ibruktage i oktober 2012.

Mål: Att kunna boka körprov för körkort på internet efter godkänt teoriprov.

Förverkligats: Hösten 2012 blev bokningstjänsten klar och ibruktage på vår hemsida.

Bilbeståndet i landskapet Åland 31.12 2012 uppgick till sammanlagt 25.783 bilar fördelat enligt följande: personbilar 20.866 st, paketbilar 4.156 st, lastbilar 716 st, bussar 45 st. Motorcyklar fanns till ett antal om 1.561 st, traktorer 3.741 st, motorredskap 544 st, mopeder 1.808 st och släpvagnar 7.507 st. De registrerade fordonens antal var sålunda 40.944 st. Ökningen från 2011 utgör 1.370 st.

Under 2012 registrerades i landskapet 490 (612) nya bilar, 20 (22) nya motorcyklar, 57 (76) nya mopeder, 298 (310) nya släpvagnar, 30 (35) nya traktorer samt 14 (15) nya tunga fordon.

Dessutom infördes 617 (595) fordon från riket och 657 (610) fordon från utlandet. Under året utfördes 16.643 första-, ändrings- och årsbesiktningar, 13 448 avgastester samt 3.381 andra besiktningsåtgärder eller sammanlagt 33.472 förrättningar. Antalet utfärdade förarexamensintyg uppgick under året till 858 (895).

Till körkortsregistret har under året inkommit sammanlagt 5.776 (3.337) st. anmälningar i körkortsärenden enligt följande:

	2011	2012
Nya körkort, körkort på basen av nordiskt körkort, förnyande samt ändringar och korrigeringar	2.695	4.359
Polisens åtgärder och tillstånd	107	113
Yrkeskörtillstånd samt tillstånd	56	89
Underrättens och hovrättens medd. om trafikbrott	479	1.154
Totalt	3.337	5.776

Under verksamhetsåret har trafikinspektören gett utlåtanden till landskapsregeringen i ett flertal olika ärenden.

Avgifterna fördelar sig enligt följande:

	2011	2012
Besiktningsavgifter	692.952,89	758.231,45
Förarexamensavgifter,	57.010,00	53.975,00
Registerbrickor	125.122,00	115.409,00
Registreringsavgifter, diverse inkomster	242.265,80	240.443,09
Ingår moms	(29.680,23)	(31.524,17)
Summa	1.147.030,92	1.168.058,54

Under verksamhetsåret behandlades 14.437 (14.608) registreringsärenden. Dessutom beviljades 118 (127) tillstånd att använda provnummerskyltar och antalet utgivna ÅF-skyltar var 430 (589).

Till båtregistret har inkommit 614(639) registreringar samt ändringar.

9. Övriga förvaltningsområden

9.1. LAGBEREDNINGEN

Under berättelseåret överlämnades till lagtinget 27 (25) lagförslag (bilaga 2). I författningssamlingen utfärdades under året 40 landskapslagar. Dessutom publicerades 18 landskapsförordningar, av vilka de flesta hade utarbetats vid lagberedningen.

Lagberedningsarbetet kom under året att i stor utsträckning präglas av den första tilläggsbudgeten för året, den s.k. omställningsbudgeten. Det mesta av den lagstiftning som har direkt inbesparingseffekt och förutsattes i omställningsbudgeten utarbetades under året. Under berättelseåret utgavs en ny lagsamling. Den tryckta versionen är i allt väsentligt uppbyggd enligt samma grunder som 2008 års lagsamling. I den elektroniska versionen av lagsamlingen, som finns tillgänglig för allmänheten på landskapsregeringens hemsida, har vissa förbättringar gjorts, vilka gör lagsamlingen mera användarvänlig.

Liksom tidigare under de senaste åren har det varit en prioriterad uppgift att hålla en uppdaterad lagsamling i elektroniskt format. I samband med utgivningen av Ålands lagsamling 2012 uppstod likväl ett glapp p.g.a. av alla de rättelser från bokprojektet som då måste införas i basmaterialet för att kunna upprätthålla ett enhetligt basmaterial. Landskapsregeringens hemsidesprojekt har ännu inte genomförts. Därigenom har också tidpunkten framskjutits för när den kontinuerligt uppdaterade lagsamling i elektroniskt format kan göras tillgänglig för allmänheten.

9.2. ÅLANDS STATISTIK OCH UTREDNINGSBYRÅ

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅFS 116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån (ÅSUB) har till uppgift att verka som Ålands officiella statistikmyndighet samt att bedriva kvalificerad utredningsverksamhet.

ÅSUB har under år 2012 letts av en direktion bestående av sex sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster. Under 2012 har direktionen haft tre sammanträden.

Övergripande verksamhetsmål

Den av ÅSUBs direktion antagna visionen för verksamheten är följande:

ÅSUBs roll som ledande producent av fakta och analysunderlag för den långsiktiga utvecklingen av det åländska samhället skall utvecklas och stärkas. Förmågan till nytänkande och anpassning till brukarnas behov utvecklas. Kännedomen om ÅSUB som officiell statistikmyndighet och kvalificerad forskningsmiljö stärks och sprids inom relevanta miljöer inom såväl som utanför Åland.

Statistikverksamheten

Statistikproduktionen regleras i gällande statistiklag (ÅFS 42/94). I verksamhetsprogrammet för 2012–2014 slås fast att det huvudsakliga utvecklingsarbetet under perioden koncentreras till tre områden:

- System för datahantering och datainsamling
- Individ- och befolkningsdata
- Ekonomisk statistik

När det gäller datahantering har utvecklingen av SQL-databassystemet gått vidare vad gäller den kommunala statistiken och utvidgats till omfatta också momsregistret. Arbetet med de båda andra fokusområdena har skett inom ramen för de berörda statistikverksamheterna.

Allmän statistik

I Statistisk årsbok för Åland som trycktes i 300 exemplar gjordes vissa kvalitetshöjande förändringar. Inom den könsrelaterade statistiken var det huvudsakliga arbetet att på beställning av landskapsregeringens jämställdhetsenhet ge ut en ny upplaga av publikationen På tal om jämställdhet (tidigare Kvinnor och Män på Åland). Dessutom producerade ÅSUB en ny omarbetad bilaga med könsuppdelad statistik till landskapets budget, Kvinnors och mäns val och villkor i samhälle och arbetsliv.

Bland externa statistiksamarbeten och -leveranser märks främst den nordiska statistiken där ÅSUB har deltagit i produktionen och utvecklingen av Nordisk statistisk årsbok samt levererat uppgifter till den databas som ligger till grund för boken. ÅSUB hade också specialuppdraget att granska den svenska texten i boken. Övriga kontinuerliga statistikleveranser har varit uppgifter till det åländska avsnittet i Statistisk årsbok för Finland samt statistik om Åland till FNs statistikavdelning.

Ekonomi och näringsliv

På uppdrag av Landskapsregeringens näringsavdelning, organisationen Ålands Näringsliv samt det svenska generalkonsulatet i Mariehamn gjorde ÅSUB en omfattande undersökning av den åländska handeln med omvärlden 2011. Undersökningen gäller såväl varu- som tjänstehandeln, samt även dess fördelning på marknadsområden. Resultatet presenterades i en statistikrapport som är betydligt mera omfattande än den löpande årliga varuhandelsstatistiken. Det bör noteras att statistiken över Ålands externa handel under året flyttades över från ämnesområdet nationalräkenskaper till området handel. Nationalräkenskapsdata producerades både för publicering och som underlagsmaterial till olika ändamål.

Löpande statistik publicerades för näringslivets olika branscher, varav turiststatistiken var speciellt resurskrävande. Också statistiken över kommunernas ekonomi och verksamhet krävde omfattande arbetsinsatser. Ekonomistatistik som publicerades månatligen var konsumentprisindex och arbetslöshetssiffror.

Miljö, befolkning och övrig statistik

Miljöstatistiken utökades med kommunala miljönyckeltal som har tagits fram av ÅSUB på uppdrag av landskapsregeringen och i samarbete med Agenda 21. Temaområdet hållbar utveckling lyftes fram i en nyhet i samband med att statistiken uppdaterades. Inom området befolkning var arbetet nu tack vare SQL-systemet betydligt rationellare när det gällde att ta fram strukturstatistik såväl till de egna publiceringarna som för beställares behov. Arbetet med att börja använda individdata också för statistiken över befolkningsrörelsen fick i huvudsak anstå till 2013.

När det gäller ämnesområdet boende genomfördes en förnyelse av hyresstatistiken, där datainsamlingen tidigare helt har baserats på en enkät till hyresgäster. Nu gjordes ett lyckat försök att samla in uppgifter från de större hyresvärdarna. På grund av utvecklingsarbetet publiceras 2012 år hyresstatistik först under 2013.

Inom området utbildning infördes ett nytt datainsamlingssystem för grundskolestatistiken. Grundskolorna levererar nu individuppgifter om eleverna i stället för att fylla i tabeller. Förändringen mottogs positivt inom skolväsendet och har förbättrat både kvalitetskontrollen och möjligheterna att framställa statistik. Utöver den löpande statistiken har vissa uppgifter tagits fram på beställning av utbildningsavdelningen. När det gäller valstatistik publicerades den sista i en serie med fyra totalundersökningar av valdeltagandet i lagtings- och kommunalval som landskapsregeringens kulturbyrå har beställt. Som ett praktikantarbete sammanställdes äldre valstatistik, huvudsakligen utgående från material på Ålands landskapsarkiv.

Förmedling av statistiken

Den framställda statistiken har publicerats på ÅSUBs webbplats i form av excel-tabeller, databastabeller i pc-axis, statistikmeddelanden samt kommenterande nyhetstexter. De utgivna papperspublikationerna, d.v.s. statistikrapporterna, Statistisk årsbok m.m. finns också tillgängliga på hemsidan i pdf-format. Inom 17 av statistikens 24 ämnesområden gavs statistik ut i ämnesspecifika publikationer eller som webbnyheter. Uppgifter för de sju övriga områdena publicerades i form av tabeller i Statistisk årsbok och på hemsidan utan kommenterande text. Årets samlade publicering framgår i avsnittet Produkter.

Utrednings- och analysverksamheten

Utredningsverksamhetens övergripande målsättning är att utveckla en kunskapsbas om centrala drag inom det åländska samhället och att erbjuda kvalificerad analyskompetens för samhällets beslutsfattare. Tyngdpunkten inom ÅSUBs utredningskompetens bör enligt lagen om ÅSUB finnas inom det samhällsekonomiska området i ett brett perspektiv.

Med utgångspunkt i aktuella utmaningar och trender inom det åländska samhället samt i ÅSUBs övergripande verksamhetsmål har direktionen fastslagit följande priori-

terade forsknings- och utredningsområden i verksamhetsprogrammet för perioden 2012-2014:

- Velfärdsutvecklingen för ålänningarna
- Demografiska och samhällsorganisatoriska utmaningar
- Näringslivets tillväxtpotential
- Övrig utrednings- och forskningsverksamhet

Under 2012 har utredningsverksamheten omfattat samtliga av direktionen prioriterade områden.

Inom det prioriterade området 'Velfärdsutvecklingen för ålänningarna' vidareutvecklades jämställdhetsanalysen som publiceras som en bilaga i landskapets budget med rubriken Kvinnors och mäns val och villkor i samhälle och arbetsliv. Därtill gjordes en undersökning om frivilligarbetets samhällsekonomiska betydelse som publicerades i Rapport 2012:4 Frivilligarbetet inom det åländska föreningslivet – samhällsekonomiska och kvalitativa effekter. På uppdrag av Mariehamns stad genomförde ÅSUB Medborgarundersökning Mariehamn 2012 (Rapport 2012:8) där 1000 invånare tillfrågades om sin syn på stadens service och verksamhet. I slutet av året inleddes också en kartläggning av det framtida utbildningsbehovet fram till år 2025.

Inom området 'Demografiska och samhällsorganisatoriska utmaningar' har ÅSUB på landskapsregeringens uppdrag deltagit i en arbetsgrupp för att ta fram modeller för den framtida organisationen av samhällsservice. Resultatet publicerades i rapporten Samhällsreformen på Åland – alternativa byggstenar. ÅSUB deltar också som sakkunnig i ledningsgruppen för det fortsatta arbetet med samhällsservicereformen. Ett projekt som knyter nära an till föregående utvecklingsarbete är den lagstadgade uppföljningen av transfereringarna till kommunerna som publicerades i Rapport 2012:7 Uppföljning av landskapsandelsreformen 2008. På uppdrag av Ålands kommunförbund analyserades de kommunalekonomiska villkoren inför 2013 års budgetberedning i Rapport 2012:5 Ekonomisk översikt för den kommunala sektorn hösten 2012. I arbetsmarknadsbarometern som utarbetas varje vår togs den senaste yrkesklassificeringen i bruk under 2012. Resultatet publicerades i Rapport 2012:2 Arbetsmarknadsbarometern 2012.

Inom ramen för det prioriterade området 'Näringslivets tillväxtpotential' publicerades en ny årsrapport från den löpande utvärderingen av Landsbygdsutvecklingsprogrammet, rapport 2012:3. Rapporten granskade särskilt de åtgärder som har haft svag efterfrågan samt de åtgärder som genomförs med den så kallade Leadermetoden. Inom ramen för utvärderingsarbetet ordnades också ett seminarium med temat 'Smart specialisering'. Tillsammans med statistikenheten utvecklades handelsstatistiken för Åland på uppdrag av landskapsregeringen, Sveriges generalkonsulat samt Ålands näringsliv. Resultatet publicerades i en statistikrapport. I rapporten Små företags kapitalförsörjning på Åland. Behövs offentligt riskkapital? (2012:6) gjordes en kartläggning av små, relativt nystartade företags behov av riskkapital som underlag för arbetet med kommande

EU-program. I anslutning till rapporten Konjunkturläget våren 2012 (2012:1) analyserades särskilt tillväxtförutsättningarna inom näringslivets olika branscher. I slutet av året inledde ÅSUB också en förhandsutvärdering av EU-programmen och den process som ligger till grund för dessa program i den kommande EU-programperioden 2014-2020.

I gällande treårsprogram har ÅSUBs direktion valt att bland övriga uppdragsförfrågningar prioritera projekt som fyller följande kriterier: a) Projekt inom det samhällsekonomiska området, b) återkommande projekt, c) projekt som omfattar hela Åland och inte endast någon eller några kommuner och d) projekt som utvecklar ÅSUBs verksamhet, metoder eller kompetens. Dessa kriterier har varit vägledande för mindre uppdragsförfrågningar och åtaganden under året.

Av de tolv projekt som sammantaget var aktuella under år 2012 gjordes tio helt eller delvis på uppdrag av landskapsregeringen och till regeringen knutna myndigheter såsom AMS, ett projekt gjordes på uppdrag av Ålands kommunförbund och två på uppdrag av Mariehamns stad. Övriga samarbetsparter eller medbeställare av uppdragen var forskningsinstitutet Nordregio, konsultföretaget Kontigo ab, Paf, Ålands Näringsliv och Sveriges generalkonsul på Åland.

Nordisk och internationell verksamhet

ÅSUB har under året aktivt tagit del i det nordiska samarbetet inom det regionalpolitiska området, bl. a. genom representation i Nordiska Ministerrådets regionalpolitiska forskningsinstitut Nordregios styrelse. ÅSUBs personal ingår i ett antal nordiska statistiknätverk. ÅSUB deltar även i det nordiska chefstatistikersamarbetet och var representerat vid det årliga generaldirektörmötet på Island i augusti 2012.

ÅSUBs personal har under året även deltagit i flera internationella konferenser som föreläsare eller som inbjudna deltagare i olika typer av paneldebatter. Under berättelseåret deltog ÅSUB sålunda i den årliga europeiska regionalvetenskapliga konferensen (ERSA) i Bratislava samt i en konferens för ekonomisk modellutveckling (ECOMOD) i Sevilla.

ÅSUB ingår även i redaktionen för den internationella ö-forskningstidskriften Island Studies Journal och fungerar också regelbundet som kvalitetsgranskare (s.k. peer-review) av vetenskapliga artiklar för publicering i flera olika facktidsskrifter. ÅSUB är även representerat i Sveriges landsbygdsutvecklingsakademi.

Övriga externa aktiviteter

ÅSUBs personal har, inom ramen för såväl sin analys- som statistikverksamhet, under berättelseåret tagit fram faktaunderlag för lagframställningar och för behandlingen av olika ärenden i lagtinget samt även i övrigt bistått självstyrelseförvaltningen och övriga intresserade med statistik- och utredningsunderlag. Sammanställningar, analyser och

metodhandledning på basen av förfrågningar från olika delar av det åländska samhället har därmed blivit en allt viktigare del av ÅSUBs utåtriktade service.

ÅSUB har också under det senaste året på uppdrag av landskapsregeringen och andra uppdragsgivare ingått i arbetsgrupper och beredningsorgan inom olika fackområden. Personalen har även vid olika tillfällen informerat besökande allmänhet, media/press, forskare, studerande, utifrån kommande politiker m.fl. om Ålands ekonomi och näringsliv. ÅSUB har även hållit föreläsningar och seminarier för olika organisationer, skolor och högskolor/universitet - inom såväl som utanför Åland.

Under hösten 2012 arrangerades en särskilt ÅSUB-inspirationseftermiddag med information om vår verksamhet och hur den kan användas av våra brukare inom olika områden. Som gästföreläsare anlätades professor Bengt Kriström, Sveriges Lantbruksuniversitet. Informationsdagen var välbesökt med ett 90-tal deltagare.

Kvalitetsarbete och IT-infrastruktur

Under 2012 fortsatte arbetet med att förbättra kvaliteten i verksamheten. De interna seminarierna i aktuella ämnen och vetenskapliga metoder fortsatte liksom de återkommande kvalitetsseminarierna med hela ÅSUB-personalen.

Arbetet med att utveckla ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och IT-infrastruktur fortsatte under året. Detta gällde även det under 2011 på allvar igångsatta arbetet med att introducera och ta i bruk ny databasarkitektur i form av relationsdatabasprogrammet SQL. ÅSUB genomförde en planerings- och verksamhetsutvecklingsdag på Ribacka, Kastelholm i slutet av augusti.

Produkter

Under berättelseåret har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, ÅSUB Rapport respektive ÅSUB Statistik. Härtill kommer en serie med Statistiska Meddelanden. Förutom 18 web-publiceringar (som inte är tillgängliga som pappersprodukt) gav ÅSUB ut 72 olika publikationer under år 2012 varav huvuddelen (66 stycken) inom ramen för dessa tre publikationsserier. Detta ger en samlad volym under 2012 på 90 publiceringar, vars fördelning på sakområde och produkttyp framgår av tabellen nedan.

Tabell 1. Översikt över ÅSUBs produktion 2012

	ÅSUB generellt	Statistisk	Utredningar	Totalt
Rapporter		5	8	13
Meddelanden		53		53
Webb-produkter		18		18
Övrigt	2	4		6

Publiceringar, totalt	2	80	8	90
-----------------------	---	----	---	----

Utöver detta har ÅSUB-personal vid sidan av sina ordinarie arbetsuppgifter under 2012 publicerat fem vetenskapliga texter i internationella sammanhang, nämligen i brittiska Commonwealth and Comparative Politics, i Statens Forskningscentrals (VATT) serie med Working Papers samt som bidrag till internationella forskarkonferenser inom ekonomi och regional analys (ERSA/ Bratislava och ECOMOD/Sevilla).

Personalresurser och tidsanvändning

Personalresurserna har bestått av åtta fasta heltidstjänster. Härtill kommer en tillfällig tjänst som under berättelseåret använts inom utredningsverksamheten. Periodvis har även extra personal och forskare varit engagerade. Under sommarmånaderna var två högskolepraktikanter verksamma vid ÅSUB.

Arbetstidsresursernas fördelning mellan olika typer av arbetsuppgifter och inriktning under berättelseåret redovisas i tabellen nedan. Siffrorna inom parentes gäller arbetstimmar inköpta av extern arbetskraft.

Tabell 2. Den arbetade tidens volym och fördelning 2012, antal arbetade timmar (extern personal inom parentes)

	ÅSUB-övergripande	Statistik	Utredningar	Totalt
Planering, personal, administration ekonomi, extern repr.	2.550 (1)	238 (-)	181 (-)	2.969 (1)
IT, programvaror och hemsida	335 (26)	-	-	335 (26)
Utbildning, metodutveckling	-	172 (-)	585 (-)	757 (-)
Anbud, kontraktförhandlingar	-	15 (-)	319 (-)	334 (-)
Kärnverksamhet (statistik- och utredningsproduktion)	-	4.353 (1 332)	3.886 (43)	8.239 (1.375)
Totalt	2.885 (27)	4.778 (1.332)	4.971 (43)	12.634 (1.402)

Den totala arbetstiden under året (inkl. tillfällig extern arbetskraft) uppgick till 14 036 timmar. Av dessa gick sammanlagt nästan 24 procent till administration, planering, IT-utveckling, hemsida och liknande, dryga 4 procent till utbildning och metodutveckling och ca 2 procent till arbete med anbud och kontraktförhandlingar. Resterande ca 70 procent av arbetet gällde ÅSUBs kärnverksamhet inom statistik och analys. Fördelning av arbetstiden mellan kärnverksamhet och administration m.m. var därmed i grova drag oförändrad sedan föregående år.

Ekonomi och finansiering

Den fasta budgetbeviljningen uppgick till 516.000 euro och täckte ca 65 procent av ÅSUBs samlade kostnader under berättelseåret. Resterande ca 35 procent av kostnaderna täcktes genom externa projektintäkter. Om man ser till finansieringen av de fasta

arbetskraftsresurserna inom kärnverksamheten, ökar den externa finansieringsgraden väsentligt, och uppgick under berättelseåret till ca 50 procent. Som framgår av tabellen nedan gäller detta särskilt arbetsinsatserna inom utrednings- och analysverksamheten vilka till nästan 80 procent finansierades med medel hämtade utanför den fasta budgetbeviljningen.

Tabell 3. Finansieringen av den fasta personalens timarbetstid inom kärnverksamheten fördelad på statistikproduktion och analys/utredningar 2012

	Statistik	(%)	Utredningar	(%)	Totalt	(%)
Finansierat av den fasta budgeten	3.310	(76)	828	(21)	4.138	(50)
Projekt- och avgiftsfinansiering	1.043	(24)	3.058	(79)	4.101	(50)
Kärnverksamheten, totalt	4.353	(100)	3.886	(100)	8.239	(100)

Antalet uppdragsgivare till de externfinansierade projekten uppgick under berättelseåret till 14 stycken. I några fall delades finansieringen av ett projekt av flera uppdragsgivare.

9.3 REVISIONSBYRÅN

Revisionsbyrån utför intern revision av Ålands landskapsregerings förvaltning och underlydande myndigheter, inrättningar och enheter samt extern revision genom att bistå landskapsrevisorerna i deras arbete. Genom byråns och dess revisorers arbete tillförs landskapsregeringen och dess tjänstemannaledning ett mervärde genom de granskningar som den interna revisionen gör för att utföra de uppgifter som nämns i LL om landskapsregeringens revisionsbyrå. Dessa är kortfattat att landskapets rätt och bästa tillgodosätts, att den verksamhet förvaltningen bedriver är effektiv och når åsyftad effekt och att fattade beslut verkställs, att verksamheten är ändamålsenligt ordnad och att kontrollfunktioner inrättats samt förmögenhetsförvaltningen är tillfredsställande ordnad, att räkenskaper och bokslut ger en tillförlitlig uppfattning om att budgeten iakttagits (budgetdisciplin) samt att förvaltningen i övrigt sköts enligt lag och gällande bestämmelser. Till uppgiftsområdet hör även granskning av bolag där landskapet är majoritetsägare samt samfund och sammanslutningar som med ensamrätt av landskapet anskaffar medel. Byråns revisorer kan även utföra andra revisionsuppdrag än ovannämnda med stöd av landskapsregeringens särskilda beslut.

Revisionsbyrån har utfört revision av projekt som erhåller stöd enligt regelverket för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Europeiska socialfonden (ESF) och Europeiska fiskerifonden (EFF) för programperioden 2007-2013. Systemgranskningar av respektive strukturfonds förvaltnings- och kontrollsystem ingår även i uppdraget. Revisionerna ligger till grund för årliga kontrollrapporter och yttranden till EU-kommissionen. Ytterligare har revision utförts av ett projekt inom strukturstödsprogrammet Central Baltic Interreg IV A.

9.4 DATAINSPEKTIONEN

Alltsedan Datainspektionen inledde sin verksamhet hösten 2008 har fokus legat på de verkliga kärnomsrådena, vilket varit möjligt tack vare att myndigheten är liten och effektiv. Arbetet sker förebyggande, långsiktigt och utgår från en helhetssyn. Myndighetens tillsyn är i huvudsak planlagd, förutsägbar och präglas av öppenhet. Ärendeprocesserna är effektiva och klarar i stort sett de mål som uppställts för verksamheten. Detta har varit möjligt tack vare att verksamheten är enhetlig.

Myndigheten har under året behandlat sammanlagt 93 (105) ärenden. Därtill har myndigheten lämnat yttranden och hörts vid 3 (8) tillfällen gällande lagstiftningsfrågor, förhandsbesked till EU-domstolen samt yttranden till rättsliga instanser.

Datainspektionens huvuduppgifter och resurssituation

Verksamhetsutrymmena ligger i Kvarteret iTiden och lokaliseringen har visat sig vara mycket lämplig, då för Datainspektionen behövlig kompetens inom bland annat IT-området finns i direkt anslutning till verksamhetsutrymmena. Myndigheten har bland annat samverkat med Ålands teknologicentrum (ÅTC) ifråga om tekniskt IT-stöd.

Den relativt korta tid myndigheten verkat i kombination med landskapets omfattande besparingskrav har gjort att tillbudsstående budgetmedel inte använts till fullo. Bl.a. har Datainspektionen valt att avvakta Ålands landskapsregerings arbetsprocess med införande av elektronisk ärendehantering. Under året har en arkivplan och en treårig tillsynsplan upprättats och fastställts för myndigheten. Målsättningen är ett samhälle där den personliga integriteten värnas och som är i balans med andra grundläggande värden. Enligt landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen ("personuppgiftslagen") har Datainspektionen som uppgift att utöva tillsyn och inspektioner, följa den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ta nödvändiga initiativ, informera om gällande regler samt ge anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter.

Datainspektionen leds av en chef som också har ansvaret för den operativa verksamheten. Den viktigaste resursen för att kunna uppfylla målen är personalen. Den utgörs för närvarande av en heltidstjänst med en sammanlagd arbetsinsats (exkl. semestrar och andra ledigheter) på cirka 10 arbetsmånader. Personalen rapporterade ingen sjukfrånvaro under året. Genom att Datainspektionen och Ålands diskrimineringsombudsman numera har sina verksamhetsutrymmen i Kvarteret iTiden har Ålands lagtings önskemål om ökad tillgänglighet tillgodosetts.

Året som gått

Frågor kring publicering och offentlighet på internet både ur myndigheternas och ur medborgarnas perspektiv har också varit aktuella då e-förvaltningens utveckling stäl-

ler frågor om åtkomst, behörighet och sekretess på sin spets. När utbytet mellan myndigheter ökar blir frågor kring ansvarsfrågor allt viktigare. Felaktiga och missvisande uppgifter kan få stora konsekvenser för enskilda. Datainspektionen har därför under året tagit fram en vägledning för hur IT-system bör utformas för att redan från början uppfylla kraven i personuppgiftslagen.

Som ett led i arbetet med att ge medborgarna insyn i förvaltningens behandling av personuppgifter har Datainspektionen publicerat en vägledning i hur hälso- och sjukvården kan organisera sig för att tillgodose dataskyddet på bästa sätt.

Frågan om den personliga integriteten på internet har fortsättningsvis varit mycket i fokus. Datainspektionen har därför inför höstens skolstart publicerat en vägledning till skolornas personal, elever och föräldrar om hur personlig information ska skyddas och hur rutiner och teknik kan byggas i syfte att skydda informationen samtidigt som fokus ligger på arbetet med att upprätta registerbeskrivningar.

Behandlingen av personuppgifter i samhället är enorm och Datainspektionen har endast möjlighet att följa en liten del. Målsättningen har därför under året varit att synliggöra integritetsfrågorna. Myndigheten har fortsatt arbeta förebyggande, det vill säga att ta initiativ och samarbeta med ovannämnda förvaltningsområden.

Antalet nyhetsartiklar och intervjuer har resulterat i 5 (6) intervjuer och 11 (10) nyhetsartiklar. Datainspektionens pressmeddelanden under året har handlat om integritetsfrågor kopplade till e-förvaltning, hälso- och sjukvård, barn och ungdomars rätt till privatliv i skolan och myndigheters registeransvar. Datainspektionens hemsida <http://www.di.ax> är en viktig kommunikationskanal och ett viktigt verktyg för att ge information om integritetsfrågor till enskilda och myndigheter. Genom hemsidan ges möjlighet att prenumerera på Datainspektionens nyhetsbrev. Under året gavs det ut 7 (5) nyhetsbrev. Antalet pressmeddelanden var 4 (2).

Datainspektionen har fortsatt sin samverkan med andra myndigheter och organisationer i arbetet att kunna bistå inblandade samt öka informationen om behandling och registrering av personuppgifter. Under året har myndigheten bl.a. samverkat med Rädda Barnen, Ålands hälso- och sjukvård, Patientombudsmannen, social- och miljöavdelningen, kansliavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen vid Ålands landskapsregering samt Mariehamns stads tjänstemannaledning.

Omvärlden

Utvecklingen av internetpublicering medför att fler personuppgifter sprids, vilket i sin tur ökar risken för att enskildas integritet kränks. Under året har det vid flera tillfällen rapporterats om dataintrång i flera stora databaser vilket resulterat i att stora mängder personuppgifter lagts ut på nätet. Risken för att stamkundsinformation i allt större utsträckning blir en handelsvara har uppmärksamats. Likaså har internetsajters lagring

av användarnas personuppgifter aktualiserats.

Digitaliseringen i samhället ökar. Tekniken för att sammanställa och tolka data utvecklas. Databaser hanterar stora mängder persondata som kan sammanställas med alltmer sofistikerade metoder. En växande risk är att en bild som skapas av en person kan bli felaktig eller missvisande. Det kan bero på en slump eller på en felaktig knapptryckning. Sådana fel kan få kännbara konsekvenser för den enskilde och riskerna finns i alla stora system, t.ex. inom den framväxande e-förvaltningen. Det innebär att alltfler e-tjänster för kontakter mellan medborgarna och myndigheterna introduceras.

Gränserna suddas ut mellan bärbara och handhållna datorer, mobiltelefoner, digitalkameror och andra portabla lagringsmedia vilket också får konsekvenser för dataskyddet. Stora mängder data kan också lagras i mp3-spelare, portabla hårddiskar och USB-minnen som snabbt kan föras bort, vilket ökar kraven på informationssäkerhet.

Övervakningskameror ökar och blir alltmer avancerade. Systemen för kameraövervakningen får nya funktioner och används i skolor, på arbetsplatser och på allmänna platser. Utvecklingen av kommunikation och personlig information på nätet fortsätter.

EU-kommissionens förslag om en omfattande reform av EU:s dataskyddslagstiftning för att stärka medborgarnas rättigheter på internet innebär, om förslaget går igenom, att dagens nationella dataskyddslagstiftning i Europa ersätts med denna lag. Det skulle bli den mest omfattande ändringen av europeisk dataskyddslagstiftning på många decennier. Det kommer att ställa helt nya krav på de europeiska datatillsynsmyndigheterna.

Lagstiftning

Datainspektionen är tillsynsmyndighet i enlighet med EG-direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen ("personuppgiftslagen"), och landskapslag (2007:89) om Datainspektionen. Personuppgiftslagen är i praktiken en processbeskrivning över myndigheternas hantering av personuppgifter. Lagtinget uttalade i samband med antagandet av landskapslagarna att "lagstiftningens komplexitet ställer särskilda krav på sakkunskap på en sådan liten specialmyndighet som Datainspektionen. Lagtexten är komplicerad med ett betydande inslag av teknisk terminologi som en följd av att följa EG-direktivets ordalydelse, vilket förutsätter att tillräckliga resurser anslås för utbildning av de myndigheter och organisationer som berörs av lagen och att information och rådgivning i lätt förståelig form behövs".

Verksamhetens mål

EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 8, (2007/C303/01) föreskriver att var och en har rätt till skydd av sina egna personuppgifter. Personuppgifterna ska behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av samtycke eller någon

annan legitim och laglig grund. Således har det övergripande målet varit att stimulera till ett aktivt tänkande kring konflikten mellan samhällets krav på effektivitet och den enskildes behov av integritet. Kort och gott skapa en balans mellan integritetsskydd och databehandling. Att inom området integritet, offentlighet och rättssäker förvaltning värna om den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter. Med andra ord kan en god förvaltning sägas vara samma sak som ett gott dataskydd.

Datainspektionen skall skapa förutsättningar för att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i den enskildes personliga integritet och att reglerna för sådan behandling följs. Målet skall nås utan att användningen av teknik onödigt förhindras eller försvåras. Datainspektionen skall sträva efter att på ett tidigt stadium upptäcka och förebygga hot mot den personliga integriteten. Fokus skall läggas på känsliga områden, nya företeelser och områden där risk för missbruk är särskilt stor. Datainspektionen skall bidra till utvecklingen av en effektiv och rättssäker elektronisk förvaltning genom att särskilt bevaka enskildas personliga integritet.

Informationsverksamheten

Information och muntlig rådgivning

Den största delen av Datainspektionens tid har fokuserats på information om gällande regler och samverkan med landskapsmyndigheter och kommunala myndigheter. Datainspektionen har informerat och givit muntlig rådgivning i 75 (52) ärenden. Informationen har huvudsakligen riktat sig till landskapets och de kommunala myndigheterna men även privatpersoner. Därtill har Datainspektionen väglett i frågor som inte hör till Datainspektionens tillsynsområde.

Webbplats

Myndighetens nya webbsida lanserades under föregående år. På webbsidan publiceras bland annat Datainspektionens vägledning för olika förvaltningsområden under menyn Allmänna råd. Datainspektionen har även publicerat följande blanketter på hemsidan, nämligen blankett för ansökan om information, blankett för ansökan om rättelse samt register- och dataskyddsbeskrivningar. Webbsidan ger vägledning till allmänheten och myndigheter i frågor som gäller behandling av personuppgifter.

Utbildning och information

Fokus har under året huvudsakligen gällt myndigheternas registerhantering och inom hälso- och sjukvårdsektorn. Datainspektionen har deltagit i flera möten och bland annat föreläst om personuppgiftslagen. Datainspektionen har vid sju olika tillfällen såsom vid seminarier, ledningsgrupper och arbetsplatsmöten informerat om hur de bindande kraven i landskapslagen om behandling av personuppgifter inom respektive förvaltningsområde kan uppnås.

Löpande verksamhet

Allmänheten och myndigheterna har kontaktat Datainspektionen i 93 (105) ärenden.

Huvuddelen av kontakterna har skett per telefon eller e-post.

Rådgivning och yttranden

Datainspektionen har givit skriftlig rådgivning i 18 (23) ärenden. Därtill har Datainspektionen lämnat yttranden till Ålands landskapsregering i tre (7) ärenden som gällde förslag till lagframställningar eller beslutsunderlag.

Tillsyn

Datainspektionen har initierat tillsyn i 2(2) ärende samt följt upp 1 (1) tillsynsärende.

Övrig verksamhet

Datainspektionen har samverkat i flera gemensamma frågor med Dataombudsmannens byrå och Datainspektionen i Sverige. Datainspektionen och Dataombudsmannens byrå har samverkat i frågor som hör till Dataombudsmannens behörighetsområde. Målsättningen är att medborgarna på Åland ska få god service på svenska språket. Dataombudsmannens byrå är tillsynsmyndighet till den del det gäller polisen, den privata och statliga verksamheten på Åland. De båda tillsynsmyndigheterna har organiserat sig så att enskilda på Åland skall få god service trots den delade förvaltningsbehörigheten mellan myndigheterna.

Chefen för Datainspektionen deltog också i en tvådagars nordiskt chefs- och handläggarmöte i Oslo på inbjudan av den norska datatillsynsmyndigheten, Datatilsynet. Föremål för datatillsynschefernas möte var huvudsakligen EU-kommissionens förslag till ny dataskyddslagstiftning och på vilket sätt den kommer att påverka datatillsynsmyndigheternas interna arbete och samarbete.

Kompetensförsörjning

Datainspektionens personal har under året deltagit i en studiedag om personuppgifter i forskningen som även innefattade säkerhetsfrågor. Arrangör var den svenska Datainspektionen. Chefen för Datainspektionen har även deltagit i Ålands landskapsregerings chefsforum.

Hållbarhetsarbete

Personalens arbetsresor har uteslutande företagits per cykel, till fots eller med buss. Tjänsteresorna har i mån av möjlighet skett med anlitande av befintlig passagerarfartygsstrafik.

9.5 DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Ålands Diskrimineringsombudsman (DO) inrättades 1 mars 2006. Myndigheten är en oberoende myndighet med landskapet Åland som huvudman.

Myndighetens uppgift är att, med stöd av landskapslagarna 2005:66 och 2005:67, utöva tillsyn över efterlevnaden av landskapslagen om förhindrande av diskriminering.

D.v.s. att arbeta för att förebygga, motverka och förhindra diskriminering inom den offentliga sektorn (arbetslivet) i landskapet.

Under början av 2010 flyttade DO-myndigheten från Ekonomigatan 1 till kvarteret iTIDEN, Elverksgatan 10. Att förankra, etablera och medvetandegöra den breda allmänheten om detta är ett arbete som konstant måste pågå.

DO- myndigheten har under denna period funnit värdefulla fördelar och synergieffekter i det att även Datainspektionen, DI (enmannamyndighet) finns i lokaler i anslutning till DO. Den sårbarhet, som uppstår i vissa situationer p g a myndigheternas enmannastatus-karaktär, har under nuvarande förutsättningar därför till viss del gått att mildra. DO har dock beslutat att vidta ytterligare åtgärder. I beslut från 12 december 2012 avsätter DO medel för 2013 till åtgärd för att ytterligare försöka eliminera den sårbarhet som myndigheten kan drabbas av vid t. ex DO:s eventuella frånvaro.

Ny Diskrimineringsnämnd har tillträtt för perioden 2012-2013. Ett förslag på ny nämnd inför nämndperioden presenterades för LR i december. LR tog beslut i februari och konstituerande möte hölls 26 april. DO har kallat till 4 nämndmöten under 2012, DO är föredragande, protokollförare och mötessammankallare.

Bl a har Barnombudsmannen och verksamhetschefen för Rädda Barnen varit inbjudna till nämndmöten. De informerade om sitt respektive verksamhetsområde.

Lotta Angegård, från landskapsregeringen, bjöds in att informera om målprogrammet för handikappolitiken i landskapet vid ett möte.

Nämnden skall bistå DO i dess verksamhetsutövning. Bl a har ledamöterna deltagit i Människohandelsseminariet i Mariehamn, arr. av landskapsregeringen, den 6 september 2012 samt deltog i människohandelskonferensen i Helsingfors 27-28/11 2012.

DO har hållit möten på myndigheten angående informationsutbyte om verksamhet, lagstiftning och organisationsplanering. Möten har hållits med olika samhällsaktörer; Regnbågsfyren, Medlingsbyrån på Åland, Patient- och klientombudsmannen, olika fackliga företrädare/ombud, jur.ansvarig chef och utredare för landskapsregeringens kansli- och förvaltningsenhet.

DO informerade om diskrimineringslagstiftning och sin verksamhet för olika målgrupper inom ramarna för kursverksamheten hos Medborgarinstitutet vid tre tillfällen under våren 2012.

P.g.a.DO:s längre tjänstledighet kommer uppdatering på hemsidan www.doaland.ax att vara något eftersatt och pågår under 2012 i mindre omfattning än tidigare.

En diskussion hur DN kan bistå DO vad gäller metod ang. uppföljning och fortsatt tillsyn av jämlikhetsarbetet i kommunerna initieras på initiativ av DO vid det konstituerande mötet i april. Diskussionen fortgår under året i samband med att olika aktörer bjuds in till Nämndmötena för att skapa ev. "input" till frågeställningen.

Diskrimineringsombudsmannen deltar i samverkansuppdraget angående "arbetet mot människohandel inom det finländska arbetslivet". DO deltar tillsammans med representanter för DN i den nordiska konferensen i H-fors 27-28.11 2012 angående människohandeln i arbetslivet.

Kontinuerlig information om lagstiftning (lokal, nationell, EU), aktuella frågor, rapporter inom ramarna för myndighetens verksamhetsområde har uppmärksamats av Diskrimineringsombudsmannen bl a genom deltagande i massmedia (artiklar, pressmeddelanden, intervjuer), lämnat yttranden, remissutlåtanden.

DO tjänstgör 60 % av heltid. Myndigheten har öppethållningstiden förlagd till onsdagar, torsdagar och fredagar. Rådgivning och konsultation har i första hand skett under myndighetens telfontid; torsdag-fredag 09.00-12.00. Under övrig tjänstgöringstid genomförs avtalade klientbesök, samverkansmöten, kansligöromål och ekonomi- och budgethantering, omvärldsbevakning, representation och påverkansarbete.

Initierade och avslutade ärenden hos DO 2012

Diskrimineringsgrund	Antal	Man/Kvinna	Sektor
Kön	3	0/3	arbete/miljö
Funktionshinder	2	1/1	förv. myndighet
Ålder	1	1 /0	arbetsmiljö
Etnicitet	4	1/3	förv./mynd./arbete/
Totalt	10	3/7	

Uppföljning av målsättningar

- Mål:*
- a) Sammanställning av verksamhetsberättelse 2012 och budgetplan med förslag för 2013.
 - b) Myndighetsomorganisation i samband med flytt från Ekonomiegatan till kv är nu förankrad och etablerad.
 - c) Genomförd tillsyn med återkoppling i de åländska kommunerna.
 - d) Löpande DO-verksamhet (information, rådgivning, påverkansarbete, budget- och kansliverksamhet).
 - e) Identifiering av effektiva metoder för att, utifrån rapport 2, kartlägga, följa upp och utöva tillsyn av jämlikhetsarbetet i kommunerna. Pröva om eventuellt DN kan bistå DO i detta arbete.
 - f) Utökad information och tillgänglighet genom DO:s webbsida.
 - g) Samverkan m olika aktörer (lokalt) bl a HBT-föreningen Regnbågsfyren ang. info verksamhet i skolorna, (nationellt) MO och JämO samt inom ramarna för "Människohandelsarbetet"

Förverkligat: Samtliga målsättningar är till större delen förverkligade under 2012.

Utveckling av mätetal

	2010	Uppsk. 2011	Förv. 2011	Uppsk. 2012	Förv.2012
Initi./avslut. ärende	7 /7) 14	(6/7)13	(6/8) 14		10 (10)
Telefonråd./vecka	(1/1) 2	(2/2) 4	(2/3) 5		(2/2) 4 (4)
Remissytt./utlåt.	3	4	4		1 (1)
Möten/sem/ DN	18	15	15		8 (13)
Info/massmedia/ Intervj./ press etc	10	7	7		4 (4)
Marknadsföring	2	2	-		- (-)
Tillsynsakt./ rapport	2	2	(2)		(2)-(-)

Bilagor

Bilaga 1. Framställningar till lagtinget från republikens president

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
Från år 2011 Datum NR 14.10.2011 5/2011-2012	Republikens presidents framställning om godkännande av det till Europeiska stadgan om lokal självstyrelse fogade tilläggsprotokollet om rätten att delta i de lokala förvaltningsmyndigheternas verksamhet samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i tilläggsprotokollet som hör till området för lagstiftningen.	18.1.2012
9.12.2011 6/2011-2012	Republikens presidents framställning om godkännande av protokollet om ändring av avtalet med Barbados för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och till lagen om ikraftträdande av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen.	25.1.2012
9.12.2011 7/2011-2012	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Bahrain om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	25.1.2012
16.12.2011 8/2011-2012	Republikens presidents framställning om godkännande av Europarådets konvention om bekämpande av människohandel med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen och lag om ändring av 3 § i lagen om näringsförbud.	23.4.2012
20.1.2012 9/2011-2012	Republikens presidents framställning om godkännande av Europarådets konvention om bekämpande av människohandel med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen och lag om ändring av 3 § i lagen om näringsförbud.	26.3.2012

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
20.1.2012 10/2011-2012	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Mauritius om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen	6.6.2012
9.2.2012 11/2011-2012	Republikens presidents framställning om godkännande av det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen	4.6.2012
23.3.2012 12/2011-2012	Republikens presidents framställning om godkännande av tilläggsprotokollet till konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter och av de förklaringar som ska avges i fråga om konventionen samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i tilläggsprotokollet som hör till området för lagstiftningen	17.9.2012
25.5.2012 13/2011-2012	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet om gemensam upphandling för att upphandla en auktionsövervakare och avtalet om gemensam upphandling för att upphandla gemensamma auktionsplattformar samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalen som hör till området för lagstiftningen	12.9.2012
15.6.2012 14/2011-2012	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Guatemala om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen	12.11.2012

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
Från år 2012		
5.10.2012 1/2012-2013	Republikens presidents framställning om utkast till statsrådets förordning om sättande i kraft av konventionen om tryggnad av det immateriella kulturarvet	Inte slutbehandlat under året.
5.10.2012 2/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av konventionen om arbete till sjöss från 2006 samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen	21.12.2012
5.10.2012 3/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Brunei om utbyte av upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen	3.12.2012
5.10.2012 4/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av det fakultativa protokollet till internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen	Inte slutbehandlat under året.
19.10.2012 5/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av konventionen om förebyggande av storolyckor inom industrin samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen	Inte slutbehandlat under året.
16.11.2012 6/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av fördraget om Kroatians anslutning till Europeiska unionen och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen samt om upphävande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskape-	Inte slutbehandlat under året.

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
	rna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan	
14.12.2012 7/2012-2013	Godkännande av avtalet med Cypern för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och det därtill hörande protokollet samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet och det därtill hörande protokollet som hör till området för lagstiftningen.	Inte slutbehandlat under året.
14.12.2012 8/2012-2013	Godkännande av protokollet med Schweiz för att ändra avtalet och protokollet för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen.	Inte slutbehandlat under året.
14.12.2012 9/2012-2013	Godkännande av den nordiska konventionen om social trygghet med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen.	Inte slutbehandlat under året.

Bilaga 2. Landskapsregeringens framställningar och meddelanden till lagtinget

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
27.5.2010 21/2009-2010	I. Lagframställningar Från år 2010 LL om ändring av 25 § LL om Ålands landskapsregering, LL om landskapets finansförvaltning, LL om ändring av 16 § LL om hälso- och sjukvården, LL om ändring av 42 § LL om Högskolan på Åland, LL om ändring av LL om Ålands försöksstation	Bifallna ÅFS 2012/68, 70 ÅFS 2012:69 (Förslag 3 förkastat, förslag 5 ej utfärdat då LL redan är upphävd)
19.5.2011 25/2010-2011	Från år 2011 LL om produktionsstöd för el	Godkänd LTB 41/2011 Ännu inte utfärdad, väntar på besked från EU-kommisionen
3.11.2011 1/2011-2012	LL om produktion av genetiskt modifierade växter	Godkänd LTB 10/2012 Ännu inte utfärdad, väntar på besked från EU-kommisionen
15.12.2011 4/2011-2012	LL om ändring av 3 § LL om radio- och televisionsverksamhet	Bifallen ÅFS 2012/20
15.12.2011 5/2011-2012	LL om ändring av jaktlagen för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 2012/13
16.1.2012 6/2011-2012	Från år 2012 LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produkt-säkerhet, LL om ändring av 49 § LL om miljöskydd	Bifallna ÅFS 2012/46 Partiellt veto 8 § 2 mom. ÅFS 2012/47

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
12.1.2012 7/2011-2012	LL om ändring och temporär ändring av kommunalskattelagen för landskapet Åland, LL om upphävande av 4a § LL om kompensation för förlust av skatteintäkter, LL om kompensation för uteblivna inkomster från beskattningen av kapitalinkomst	Bifallna ÅFS 2012/16 ÅFS 2012:17-18
13.1.2012 8/2011-2012	LL om ändring av LL om tillämpning av fordonslagen	Bifallen ÅFS 2012/28
1.2.2012 9/2011-2012	LL om ändring av 1 § LL angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling	Bifallen ÅFS 2012/21
17.2.2012 10/2011-2012	LL om ändring av LL om miljöskydd , LL om ändring av 8 kap. 1 § vattenlagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 2012/32-33
22.3.2012 11/2011-2012	LL om främjande av integration , LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa , LL om ändring av LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet , LL om ändring av 2 § LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd	Bifallna ÅFS 2012:74 ÅFS 2012/75-77
29.3.2012 12/2011-2012	LL om ändring av LL om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion	Bifallen ÅFS 2012/29
4.4.2012 13/2011-2012	LL om ändring av ellagen för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 2012/38
5.4.2012 14/2011-2012	LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice , LL om ändring av 29 § barnomsorgslagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 2012:36 ÅFS 2012/37
19.4.2012 15/2011-2012	LL om ändring av LL om miljökonsekvensbedömning	Bifallen ÅFS 2012/49

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
20.4.2012 16/2011-2012	LL om ändring av 23b § LL om renhållning	Bifallen ÅFS 2012/39
20.4.2012 17/2011-2012	LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel , LL om ändring av vattenlagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 2012:41 ÅFS 2012/42
24.5.2012 18/2011-2012	LL om ändring av 6 § LL om avloppsvattenavgift	Bifallen ÅFS 2012/40
24.5.2012 19/2011-2012	LL om ändring av 54 och 57 §§ lagtingsordningen för Åland, LL om ändring av LL om landskapets finansförvaltning	Bifallna ÅFS 2012/71-72
5.6.2012 20/2011-2012	LL om ändring av 2 och 4 §§ LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd	Bifallen ÅFS 2012/73
30.8.2012 21/2011-2012	LL om ändring av LL om naturvård	Godkänd LTB 44/2012
30.8.2012 22/2011-2012	LL om ändring av 1 § LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel	Bifallen ÅFS 2012/66
12.9.2012 22 a / 2011-2012	LL om ändring av 5 § LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel	Bifallen ÅFS 2012/66
30.8.2012 23/2011-2012	LL om ändring av lagtingsordningen för Åland, LL om Landskapsrevisionen , LL om upphävande av LL om landskapsregeringens revisionsbyrå , LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om offentlig upphandling , LL om ändring av LL om landskapets finansförvaltning , LL om ändring av LL om valfinansiering , LL om ändring av LL om landskapet Ålands pensionsfond	Godkända LTB 45-51/2012

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
31.8.2012 24/2011-2012	LL om tillämpning på Åland av lagen om avskiljning och lagring av koldioxid , LL om ändring av 18 § LL om miljöskydd	Bifallna ÅFS 2012:79 ÅFS 2012/80
3.11.2012 1/2012-2013	LL om ändring av kommunalskattelagen för landskapet Åland, LL om upphävande av LL om kompensation för förlust av skatteintäkter	Bifallna ÅFS 2012/86 ÅFS 2012:87 Utfärdade, utan att före det ha föredragits för RP, enligt SjöL 20 § 3 mom.
5.11.2012 2/2012-2013	LL om temporär ändring av 6a § LL om studiestöd , LL om ändring av LL om studiestöd	Godkänd LTB 58/2012 Bifallen ÅFS 2012/88 Utfärdad, utan att före det ha föredragits för RP, enligt SjöL 20 § 3 mom. LTB 59/2012
5.11.2012 3/2012-2013	Polislag för Åland, LL om ändring av LL om Ålands polismyndighet , LL om ändring av räddningslagen för landskapet Åland, LL om ändring av 1 och 10 §§ LL om behandling av berusade , LL om ändring av LL om ordningsvakter , LL om ändring av 3 § LL om förvaltningslagen för landskapet Åland, LL om ändring av 1 § LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter , LL om ändring av 9 § LL om allmänna handlingars offentlighet	Under behandling
8.11.2012 4/2012-2013	LL om ändring av 39 § LL om hälso- och sjukvård	Godkänd LTB 60/2012
22.11.2012 5/2012-2013	LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om alkohol	Under behandling

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
23.11.2012 6/2012-2013	LL om ändring av LL om landskapsandelar till kommunerna , LL om ändring av 12 § LL om planering av och landskapsandelar för socialvård	Bifallna ÅFS 2012/84-85 Utfärdade, utan att före det ha föredragits för RP, enligt SjöL 20 § 3 mom.
12.12.2012 7/2012-2013	LL om tillämpning på Åland av lagen om plantamaterial , LL om tillämpning på Åland av lagen om skydd för växters sundhet , LL om ändring av 3 och 6 §§ LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel	Under behandling
9.12.2011 2/2011-2012	II. Budgetframställningar Från år 2011 Förslag till andra tilläggsbudget för år 2011	Godkänt ÅFS 2012:7
4.4.2012 3/2011-2012	Från år 2012 Förslag till första tilläggsbudget för år 2012	Godkänt ÅFS 2012:27
6.11.2012 1/2012-2013	Budget för landskapet Åland 2013	Godkänt ÅFS 2013:1
22.11.2011 1/2011-2012	IV. Meddelanden Från år 2011 Regeringsprogram för samarbete, resultat och framtidstro	Under behandling
12.4.2012 2/2011-2012	Från år 2012 Landskapsregeringens arbete för att förhindra gränshinder	Slutbehandlat 7.11.2012
16.4.2012 3/2011-2012	Landskapsregeringen och Nordiska ministerrådet – verksamheten 2011 och prioriteringar 2012	Slutbehandlat 20.4.2012

Bilaga 3. Hemställningar till landskapsregeringen och övriga i lagtinget väckta initiativ

1. Hemställningar före år 2011

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Utarbetande av förslag till lag om landskapsbidrag till privata vägars underhåll (Mot. 1/77-78).	Inga åtgärder f.n. aktuella.
Hemställan hos landskapsstyrelsen att överväga upphävande av LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat vid godk. av framst. 2/80-81 (Stu 4/80-81).	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL ang. ändr. av LL om folkhälsoarbetet (Framst. 22/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om åtgärder för att genom överenskommelseförordning få till stånd enklare och klarare gränsdragning mellan rikets och landskapets behörighet ifråga om de förvaltningsuppgifter som föreliggande lagförslag berör.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om ändr. av LL om allmänna vägar (Framst. 33/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om förslag till sådan ändring av LL om allmänna vägar att obligatoriskt samrådsförfarande skall gälla vid vägplanering.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om tillämpning av socialvårdslagen (Framst. 20/83-84) Hemställan om utarbetande av en till landskapets förhållanden anpassad socialvårdslag så snart behövliga resurser för detta arbete föreligger.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
Ett besökarcentrum i Bomarsund. (HM 11/2003-2004)	Färdigställt projektering

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Danne Sundmans hemställningsmotion om förbud mot tvätt- och rengöringsmedel som innehåller fosfater. (HM 26/2007-2008).	Ny förordning
Hemställan om att landskapsregeringen vidtar behövliga åtgärder inom landskapets behörighet för att bevaka och säkerställa att Lissabonfördraget inte heller i framtiden påverkar eller försvagar Ålands status som demilitariserat och neutraliserat område vilket bland annat förutsätter att medlemsländerna på lämpligt sätt uppmärksammas på Ålands demilitariserade och neutraliserade status,	T.v. ingen åtgärd
Hemställan om att landskapsregeringen, mot bakgrund av att säkerhetspolitiken blir föremål för samarbete inom EU, vidtar åtgärder i syfte att stärka lagtingets inflytande på avtal som kan ha betydelse för Ålands folkrättsliga ställning samt utreder möjligheten att säkerställa landskapets inflytande i fråga om internationella avtal som ingås av EU och som rör landskapets behörighet,	T.v. ingen åtgärd
Hemställan om att landskapsregeringen i skyndsam ordning utreder om en ändring av självstyrelselagen behöver göras så att det klart framgår att presidenten i samband med ratificering, i synnerhet av fördrag som rör EU, alltid ska ange om ett särskilt bifall krävs för Ålands del,	T.v. ingen åtgärd
Hemställan om att landskapsregeringen i skyndsam ordning utreder om en ändring av självstyrelselagen behöver göras så att det klart framgår att presidenten i samband med ratificering, i synnerhet av fördrag	T.v. ingen åtgärd

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
som rör EU, alltid ska ange om ett särskilt bifall krävs för Ålands del, Hemställan om att landskapsregeringen, i syfte att Finlands regering inte ska godkänna en omfördelning av parlamentsplatserna innan Åland tillförsäkrats representation, fortsätter att på nationell och europeisk nivå hävda kravet på en åländsk plats i Europaparlamentet, Hemställan om att landskapsregeringen i största möjliga utsträckning utnyttjar möjligheten till deltagande i ministerrådets arbete på alla nivåer och att landskapsregeringen tar initiativ till diskussioner med statsrådet om en ändring av självstyrelselagen så att landskapsregeringens ledamöter ges rätt att delta i ministerrådets möten och blir delaktig i beslutsfattandet då frågor som hör till landskapets behörighet eller annars är av stor betydelse för landskapet, behandlas, Hemställan om att landskapsregeringen ska ta initiativ till att en ändring av självstyrelselagen läggs fram för lagtinget och riksdagen i syfte att reglera lagtingets deltagande i subsidiaritetskontrollen så att EU-institutionerna alltid informeras om lagtingets ståndpunkt oberoende av om riksdagen beslutar att göra en subsidiaritetsanmärkning eller inte samt Hemställan om att landskapsregeringen ska verka för att Ålands lagting ska ges status som ett nationellt parlament i enlighet med Protokollet om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen.	T.v. ingen åtgärd T.v. ingen åtgärd T.v. ingen åtgärd T.v. ingen åtgärd

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om införandet av AX-koden för biltrafik. (HM 14/2007-2008).	T.v. ingen åtgärd
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om alkohol och elektroniskt körkort (HM 30/2007-2008).	T.v. ingen åtgärd
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om sänkning av promillegränsen för rattonykterhet. (HM 36/2007-2008).	T.v. ingen åtgärd
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om småskalig livsmedelsproduktions avbyråkratisering. (HM 48/2008-2009).	T.v. ingen åtgärd
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om livsmedelsstrategi för Åland. (HM 47/2009-2010).	T.v. ingen åtgärd
Landskapsregeringens framställning om ny ordningslagstiftning för landskapet Åland. (FR 18/2008-2009).	T.v. ingen åtgärd
Hemställan om att landskapsregeringen i brådskande ordning inkommer med lagförslag angående ordningsregler för hamnar samt hemställan om att landskapsregeringen vid behov inkommer med lagförslag angående bestämmelser om uppgörande av eld.	T.v. ingen åtgärd

2. I lagtinget år 2012 behandlade initiativ

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
HEMSTÄLLNINGSMOTIONER ÅTGÄRDSMOTIONER (efter 1.11.2011)		
Från år 2008		
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om förverkligande av förslag om skärgårdspolisen. (HM 62/2007-2008).	Förkastad 11.4.2011 Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. LU 20/2010-2011.	T.v. ingen åtgärd
Från år 2009		
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om miljövänlig städning. (HM 2/2008-2009).	Omfattad 7.6.2011. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Smu 12/2010-2011	T.v. ingen åtgärd
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om solceller på lagtingets tak. (HM 44/2008-2009).	Förkastad 7.6.2011. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. SMU 12/2010-2011	T.v. ingen åtgärd
Från år 2010		
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om mätning av varmvattenförbrukningen. HM 26/2009-2010)	Förkastad 7.6.2011. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. SMU 12/2010-2011	T.v. ingen åtgärd
Från år 2012		
Ltl Danne Sundmans åtgärdsmotion om införande av centraleuropeisk tid. (ÅM 1/2011-2012)	Förkastad 4.4.2012. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. LKU 3/2011-2012	Antecknades

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
--------	------------------------	---------------------------------

LAGMOTIONER

HEMSTÄLLNINGSKLÄMMAR ÅTGÄRDSUPPMANINGAR (efter 1.11.2011)

Från år 2010

Landskapsregeringens framställning om ny barnomsorgslagstiftning (FR 15/2009-2010). Klämmarna godkända T.v. ingen åtgärd 11.04.2011.
Smu 5/2010-2011.

Hemställan om att landskapsregeringen återkommer till lagtinget med en framställning i syfte att tydliggöra vårdnadshavarnas rätt till olika barnomsorgsformer för sina barn och en klarare reglering av omfattningen av kommunernas skyldigheter att tillhandahålla dessa.

Hemställan om att landskapsregeringen återkommer till lagtinget med en framställning som främjar privata dagvårdsföretags konkurrenskraft.

Landskapsregeringens framställning om ny finansförvaltningslag (FR 21/2009-2010). Klämman godkänd T.v. ingen åtgärd 9.3.2011.
Lu 8/2010-2011

Kläm: "Lagtinget förutsätter att landskapsregeringen tryggar att föreskrifter som rör grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom landskapslag." Stu 1 och 1a/2010-2011

Från år 2011

Landskapsregeringens framställning om ny lag om radio- och televisionsverksamhet. (FR 17/2010-2011). Klämman godkänd T.v. ingen åtgärd 10.6.2011.
Ku 5/2010-2011

Hemställan om att landskapsregeringen i brådskande ordning återkommer med ett förslag om lagstiftning för en modernare och rättvisare finansie- Stu 3/2010-2011

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
--------	------------------------	---------------------------------

ring av public-service.

Från år 2012

Landskapsregeringens lagförslag om Klämmen godkänd
sjukdomskostnadsavdraget m.m. (LF 1/ 21.12.2012
2012-2013). FNU 4/2012-2013

Uppmaning till landskapsregeringen att
under år 2013 överväga möjligheterna
att ändra resekostnadsavdraget så att
resor med miljövänliga fordon t.ex. el-
eller gasbilar premieras.

Bilaga 4. Kommissioner och nämnder

Kansliavdelningens förvaltningsområde:

Ledningsgruppen för **brand- och räddningsväsendet**
Diskrimineringsnämnd
Expertråd för jämställdhet
Fastighetsmäklarnämnden
Konsumenttvistenämnden
Polisdelegationen
Programnämnden
Räddningsdelegationen
Språkrådet
Direktionen för Ålands statistik- och utredningsbyrå

Finansavdelningens förvaltningsområde:

Tjänstedelegationen
Styrelsen för Ålands penningautomatförening
Styrelsen för landskapet Ålands pensionsfond

Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde:

Förtroenderådet
Handikapprådet
Rehabiliteringssamarbetskommissionen
Styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård
Styrelsen för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde:

Arbetarskyddskommission för museibyrån
Konstnämnden
Litteraturnämnden
Skolmuseinämnden
Styrelse/direktion för Ålands gymnasium
Samarbetsrådet för Ålands handelsläroverk och Ålands lyceum
Ålands kulturdelegation
Styrelsen för Högskolan på Åland
Stiftelsen Ålands sjöfartsmuseums styrelse
Styrelsen för Ålands sjösäkerhetscentrum

Direktioner för:

Ålands folkhögskola
Ålands musikinstitut

Näringsavdelningens förvaltningsområde:

Arbetskyddskommission för avdelningens perifera enheter
Arbetskraftskommission vid Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
Arbetskraftskommissionen
Rådgivande delegation för **arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten** (ams)
Gårdsbrukskommissionen
Skördeskadekommissionen
Rådgivande kommissionen för **Ålands försöksstation**
Ålands kontrollnämnd för ekologiskt framställda jordbruksprodukter
Ålands skärgårdsnämnd

Trafikavdelningens förvaltningsområde:

Vägnämnd för enskilda vägar

Bilaga 5. Kommittéer och arbetsgrupper

Byggnadskommittéer

Byggnadskommitté för till- och ombyggnad av Ålands sjöfartsmuseum

Övriga kommittéer och arbetsgrupper

Planeringsgrupp för programmet vid invigningen av **Alandica kultur och kongress**, 2008

Arbetsgrupp för att leda och utarbeta tävlingsprogram för utsmyckning av **Alandica kultur och kongress**, 2007

Kommitté för ledning och övervakning av byggandet av **Alandica kultur och kongress**, 2007

Operativ referensgrupp för Ålands **alkohol- och narkotikapolitiska program** 2008-2011, 2008

Parlamentarisk grupp som politisk referensgrupp för att följa arbetet med det **alkohol- och narkotikapolitiska programmet**, 2009

Kommitté för utarbetande av ett reviderat **alkohol- och narkotikapolitiskt program** 2012-2016, 2011

Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ramar för hur **alkolås** kan ibruktagasmed syfte att förbättra trafiksäkerheten, 2008 Uppdraget utgår 31.12.2008

Arbetsgrupp om organisationsförändringar inom **allmänna förvaltningen**, 2012

Rådgivande delegation för **Arbetsmarknads- och studieservice-myndigheten** (AMS), 2012

Arbetsgrupp för utredande av **avbytar-servicesystem**, 2010

Arbetsgrupp för **bebyggelsemiljöer** på naturreservaten, 2008

Jury för bedömning av intresseanmälan och prisbud i samband med arkitektupphandling för ett **besökarcentrum i Bomarsund**, 2007

Arbetsgrupp med uppdrag att bl.a föreslå ett nytt funktions- och utställningsprogram för ett **besökscentrum**, 1997

Arbetsgrupp för ledningen av planeringen av **besökscentrum** i Bomarsund, 2007

Betygsgrupp, 2006
Kommitté för central-**biblioteksärenden**, 2002

Utökat mandat.
Uppdraget förlängt
till 31.12.2007

Referensgrupp att utarbeta **bolagiseringsplan** för verkstads och lagerenhet, 2009

Kommitté för ledningen av utvecklingen av **Bomarsundsområdet**, Uppdraget förlängt till 31.12.2007

Arbetsgrupp för samordning av beredning av ärenden om hanteringen av fyndet av bl.a. **champagneflaskor** från vrak, 2010

Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta långsiktiga lösningar gällande **centralförvaltningens** utrymmesbehov, 2008

Referensgrupp med uppdrag utarbeta långsiktiga lösningar gällande **centralförvaltningens** utrymmesbehov, 2008

Styrgrupp för **destinationsutveckling**, 2010

Styrgrupp för **digital** dokument- och fakturahantering inom landskapsförvaltningen, 2007

Projektgrupp för **digital** dokument- och fakturahantering inom landskapsförvaltningen, 2007

Arbetsgrupp med uppgift att utreda behov och kostnader för ett **Förslag djurskyddshem**, 2008

Arbetsgrupp med uppdrag att utreda frågor rörande en **dykpark**, 2011

Sakkunniggrupp med uppgift att arbeta med **energifrågor** i landskapet, 2008

Uppdraget utgår
31.12.2008

Lärargrupp för utveckling av undervisningen i **engelska** inom den yrkesinriktade utbildningen, 2008

Uppdraget utgår
31.12.2009

Strategigrupp för utarbetatande av landskapets operativa program inom

ramen för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt åländskt program som ingår som en separat del av det finländska operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för perioden 2014-2020, 2012

Samrådsgrupp för genomförande av **fiskodlingsåtgärder** i åtgärdsprogrammet för kust-, yt- och grundvatten 2009-2015, 2010

Referensgrupp för genomförandet av temaåret **företagsamhetens** år 2009, 2008

Kommitté för att utarbeta nya grunder för **förundervisning**, 2011

Arbetsgrupp för **gymnasieexamen inom samhällelig och social yrkesinriktning**, 2012

Ledningsgrupp för genomförandet av Ålands **gymnasieskola**, 2006

Samordningsgrupp för övervakningen av de föreskrivna verksamhetskraven på Åland som utgör grund för EU:s samlande **gårdsstöd**, 2006

Kommitté för att utreda behovet av **halvvägsstöd**, alternativt halvvägshem, och komma med förslag till stödåtgärder, 2010 Uppdraget utgår 31.3.2010

Kommitté för arbetet med landskapsregeringens **hållbarhetsstrategi**, 2012

Hållbarhetsråd för att arbeta med **hållbar utveckling**, 2011 Uppdraget slutfört

Arbetsgrupp för **hållbart konkurrenskraftigt fiske och vattenbruk**, 2012

Arbetsgrupp för revidering av 13 § LL om **hälso- och sjukvård**, 2009 Uppdraget utgår 31.5.2009

Referensgrupp som stöd för arbetet med en revision av landskapslagen om **hälso- och sjukvården**, 2010

Sakkunniggrupp/kommitté med uppdrag att lämna förslag till revidering av läroplan för grundskolan gällande **idrott**, 2011

Kommitté med uppdrag att utarbeta ett ramprogram för främjande av **integration**, 2012

Arbetsgrupp med uppdrag att fungera som stöd vid lagstiftningsarbete samt rekryteringsarbete gällande integration av inflyttade till Åland, 2010	Uppdraget slutfört
Referensgrupp för integrationsarbete , 2011	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för investering för tillväxt och sysselsättning , 2012	
Arbetsgrupp för om- och tillbyggnad av Jan Karlsgårdens vårdshus , 2011	
Arbetsgrupp för utredande av ett utökat samarbete kring administrationen av jordbruksstöd på Åland, 2008	
Arbetsgrupp för verkställande av byggnads- och restaureringsarbeten inom Kastelholms fornminnesområde , 1994	
Arbetsgrupp för kompetens och delaktighet , 2012	
Referensgrupp för arbetet med en åländsk konst- och arkitekturhistoria , 2003	
Ledningsgrupp för projektet kultur i skärgården , 2006	Uppdraget utgår 31.12.2009
Projektleddningsgrupp med uppdrag att utarbeta förslag till utveckling av kungsgården i Kastelholm , 2007	
Arbetsgrupp för kunskapsöverföring, innovation, konkurrenskraft Och livsmedelskedjan , 2012	
Ansvarsgrupp för kvinnofrid , 2010	Uppdraget slutfört
Kommitté med uppdrag att utarbeta en övergripande strategi för det åländska kvinnofridsarbetet , 2010	Uppdraget slutfört
Kvinnofridskommitté , 2012	
Arbetsgrupp med uppdrag att föreslå åtgärder för att höja kvaliteten i lagberedningsarbetet , 2009	Rapport
Kommitté med uppdrag att genomföra en utredning gällande utveckling	

och modernisering av **lagtingets** utrymmen i Självstyrelsegården, 2007

Styrgrupp för **landsbygdsutveckling** 2010-2012, 2010

Uppdraget slutfört

Styrgrupp för **landsbygdsutveckling** 2012-2013, 2012

Styrgrupp för slutvärdering av program för landsbygdens utveckling i landskapet Åland 2000-2006 och för den löpande utvärderingen av **landsbygdsutvecklingsprogrammet**, 2008

Övervakningskommitté för **landsbygdsutvecklingsprogram** för landskapet Åland 2007-2013, 2007

Arbetsgrupp för **landsbygds- /kustutveckling**, 2012

Arbetsgrupp för utredning av **landskapsalarmcentralens** uppgifter Utredning och tekniska utrustning och hur dessa kan samordnas med polisens verksamhet, 2005

Expertgrupp för att vidareutveckla **landskapsalarmcentralens** verksamhet, 2009

Arbetsgrupp med uppgift att klargöra frågor bl.a. ang. **lantbruks-sekreterarnas roll** ang. EU och lantbruket på Åland, 1996

Arbetsgrupp med uppdrag att göra en översyn av avlöningsbestämmelser för **läkare**, 2011

Arbetsgrupp för projektering av ombyggnad av **läromedelscentralens** lokaler för polisens behov samt för ledning av projektets genomförande, 2010

Referensgrupp för utredningsuppdraget analys av Ålands **maritima kluster**, 2010

Uppdraget förlängt till 31.10.2010

Lärargrupp för utveckling av undervisningen i **matematik** inom den yrkesinriktade utbildningen, 2008

Uppdraget utgår 31.12.2009

Arbetsgrupp för **miljö/klimat**, 2012

Arbetsgrupp för att åstadkomma ett förverkligande av **minnes-lunden** i Prästö, Sund, 2003

Mellanrapport

Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ramar för ett nytt körkortsförfarande för moped , 2008	Uppdraget utgår 31.12.2008
Arbetsgrupp för ledning och kontroll av om- och tillbyggnad av Motorfordonsbyrån , 2008	
Museibyråns kyrkogrupp, arbetsgrupp för rådgivning till församlingarna, 1997	Permanent
Övervakningskommitté för Mål 2-programmet , 2004	Uppdraget förlängt till 30.6.2010
Övervakningskommitté för Mål 3-programmet , 2004	Uppdraget utgår 30.6.2009
Arbetsgrupp för att utreda bevarandet av Märkets fyr , 2006	Rapport 2007
Referensgrupp för Nordiskt ministerråds projekt ny nordisk mat , 2012	
Ledningsgrupp för ESF-projektet nätpedagogik , 2011	
Arbetsgrupp med uppdrag att föreslå förändringar i landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet , 2010	Upplöst
Övervakningskommitté för de operativa programmen för Europeiska regionala utvecklingsfonden och socialfonden 2007-2013, 2007	Uppdraget utgår 30.6.2016
Arbetsgrupp för att utreda tillämpningen av i riket utfärdade föreskrifter och anvisningar gällande polisen , 2010	Uppdraget utgår 30.9.2010
Kommitté för översyn av målsättningarna för en om- och tillbyggnad av polishuset , 2007	
Regionalpolitisk arbetsgrupp , 2008	
Översyn av revisionslagstiftningen , 2012	Förlängning till 31.5.2012
Ledningsgrupp för Reform-08, samarbete inom utbildningen på gymnasialstadienivå och vuxenutbildningen, 2007	

Arbetsgrupp för samordning av teknisk sektor och infrastruktur inom ramen för **samhällsreformen**, 2012

Arbetsgrupp för samordning av den sociala sektorn inom ramen för **samhällsreformen**, 2012

Arbetsgrupp för planering av om- och tillbyggnad av **självstyrelsegården**, 2009

Parlamentarisk sammansatt arbetsgrupp för att med tanke på ett beredningsorgan som senare tillsätts kartlägga hur Ålands självstyrelse fungerar och vilka behov det kan finnas att utveckla **självstyrelselagen för Åland**, 2012

Referensgrupp för utarbetande av ett förslag till ny **självstyrelselag**, 2010

Parlamentarisk kommitté för utarbetande av ett förslag till en ny Betänkande **självstyrelselag**, 2010

Parlamentarisk kommitté för fortsatt arbete med ett nytt **självstyrelsesystem**, 2012

Sakkunniggrupp en med uppgift att bistå med vägledning
gällande produktion av **skogsplantor** för åländska ändamål,
1996

Kvarstår så länge
behov föreligger

Ledningsgrupp kring **skolfartyget** M/S Michael Sars, 2005

Samordningsgrupp för **skolfartyget** M/S Michael Sars, 2011

Arbetsgrupp med uppgift att samordna informationsinsatser för att förverkliga ett **skyltprogram** för Herrön, 2008

Arbetsgrupp med uppgift att förverkliga projektet anskaffning av **skärgårdsfärja**, 2006

Arbetsgrupp för genomförandet av **skördefesten** på Åland 2012
”öppna gårdar”, 2011

Arbetsgrupp för utredande av nytt **skördeskadeersättnings-system**, 2008

Rapport

Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta ett förslag till en lag om
behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom **socialvården**, 2006

Arbetsgrupp för utveckling och förbättring av **sportfisketurismen**, 2009

Arbetsgrupp med uppgift att bereda framtida administration av två
strukturfondsprogram för perioden 2014-2017, 2011

Arbetsgrupp för att rationalisera behandlingen av **studiestöd**, 2011

Lärargrupp för utveckling av undervisningen i **svenska** inom Uppdraget utgår
den yrkesinriktade utbildningen, 2008 31.12.2009

Arbetsgrupp för utarbetande av förslag till prioriterade grupper inom
den offentliga **tandvården**, 2011

Tillväxtråd, 2012

Sakkunniggrupp för en rättvis värdering av **trafikavdelningens**
konkurrenskraft, 2001

Sakkunnig arbetsgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2008 Uppdraget utgår
31.12.2011

Styrgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2008 Uppdraget utgår
31.12.2011

Intern samordningsgrupp för **turismen**, 2008

Arbetsgrupp med uppdrag att se över **turlistor**, avgifter och
marknadsföring samt möjlighet till kvällstrafik och beställningstrafik,
2008

Arbetsgrupp för projektering av ny **Töftö-linfärja**, 2008

Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett underlag för insamling av
utbildningsstatistik, 2002

Ledningsgrupp för projektet "**validering på Åland**", 2008

Arbetsgrupp för byggandet av regleringsdammen och småbåtsslussen
vid **Vargsundsådran**, 2005

Styrgrupp för samordning av myndigheterna vid misstanke om **våld** mot barn, 2007

Uppdraget utgår
31.12.2010

Arbetsgrupp för utarbetande av riktlinjer för **vård och omsorg** vid demenssjukdom, 2010

Arbetsgrupp för hållbar användning av **växtskyddsmedel**, 2011 Förlängt mandat till 30.4.2012

Arbetsgrupp för planering och genomförande av ombyggnader vid **Ålands fiskodling**, 2006

Arbetsgrupp för projektering av tillbyggnad av slöjdsalen vid **Ålands folkhögskola** samt för ledning av projektets genomförande, 2010

Arbetsgrupp för planering av renovering av rektorsbostaden vid **Ålands folkhögskola**, 2005

Arbetsgrupp för ledning av renovering av köket vid **Ålands folkhögskola**, 2007

Arbetsgrupp för projektering och ledning av tillbyggnad av nya internatet vid **Ålands folkhögskola**, 2009

Arbetsgrupp för ledning av tillbyggnad av nya internatet vid **Ålands folkhögskola**, 2009

Arbetsgrupp för utveckling av samarbete mellan **Ålands folkhögskola** och Åland gymnasium gällande grundskoleundervisning, 2011 Uppdraget slutfört

Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta förslag till utbildning och kursverksamhet för vuxna inom **Ålands gymnasium**, 2010

Arbetsgrupp beträffande det nya tjänstekollektivavtalet för **Ålands gymnasium**, 2011

Arbetsgrupp gällande årsarbetstidsavtalet för **Ålands gymnasium**, 2012

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av **Ålands handelsläroverk/Ålands lyceum**, 2009

Arbetsgrupp för ledning av nybyggnad av ladugård och svämseldstuga vid Ålands naturbruksskola, 2008

Arbetsgrupp med uppgift att planera utställningen i Ålands sjöfartsmuseum, 2008

Uppdraget utgår
31.12.2009

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av sporthallens tak vid Ålands sjömansskola, 2007

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av sporthallens tak vid Ålands sjömansskola, 2008

Arbetsgrupp för ledning av en ombyggnad av simhallens tak vid Ålands sjömansskola, 2011

Ledningsgrupp för växthusverksamheten vid Ålands teknologisentrum, 2010

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad och renovering av Ålands vårdinstitut, 2009

Arbetsgrupp för ombyggnad av kylutrymmena vid Ålands yrkesskolas bespisningskök, 2005

Arbetsgrupp för ledning av om- och tillbyggnad av verkstadsflygeln vid Ålands yrkesskola, 2008

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad och renovering i verkstäder och bespisningskök vid Ålands yrkesskola, 2009

Bilaga 6. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2011 – 31 oktober 2012.

Landskapsregeringen överlämnar här med den i 32 § arbetsordningen för Ålands lagting föreskrivna redogörelse över självstyrelsepolitiska frågor av väsentlig natur.

1. Allmänt

Enligt 32 § arbetsordningen för Ålands lagting ska landskapsregeringen i början av varje lagting och därefter så ofta omständigheterna det kräver, lämna en skriftlig redogörelse till lagtinget över självstyrelsepolitiska frågor av väsentlig natur.

Under den aktuella redogörelseperioden har landskapsregeringen, på sätt som det parlamentariska systemet förutsätter, fortlopande informerat och diskuterat med självstyrelsepolitiska nämnden de frågor som berör lagtingets författningsenliga rättigheter. Landskapsregeringen har även direkt till lagtinget, i form av landskapsregeringens meddelande redogjort för frågor av väsentlig självstyrelsepolitisk betydelse. Därtill har landskapsregeringen regelmässigt översänt till självstyrelsepolitiska nämnden sådana landskapsregeringens handlingar och beslut som landskapsregeringen anser höra till området för landskapets författningsenliga rättigheter.

I lagutskottets betänkande (LU 26/2010-2011) över förslaget till en ny arbetsordning för Ålands lagting konstaterades att 32 § i den tidigare gällande lagtingsordningen i praktiken hade tolkats så att landskapsregeringens redogörelse ska avse ett lagtingsår. Enligt lagutskottets betänkande bör landskapsregeringens redogörelse dock i framtiden kunna sträcka sig fram till den dag redogörelsen undertecknas vilket innebär att den i högre utsträckning blir en redogörelse över det dagsaktuella läget än enbart en tillbakablick. Lagutskottet noterade även i betänkandet att självstyrelsepolitiska nämnden sedan länge har en praxis enligt vilken betänkandet över redogörelsen även tar upp dagsaktuella frågor.

Med beaktande av att landskapsregeringen lämnar separata redogörelser för såväl EU-frågorna som de nordiska frågorna behandlas dessa inte i detta meddelande.

2. Självstyrelsesystemet

2.1. Reformering av självstyrelsesystemet

Under perioden har justitieministeriet den 14 mars 2012 tillsatt en parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp (ordförande Alec Aalto) som med tanke på ett beredningsorgan som senare tillsätts ska kartlägga hur Ålands självstyrelse fungerar och vilka behov det finns att utveckla självstyrelselagen för Åland. I arbetsgruppens uppdrag ingår särskilt att göra preliminära bedömningar av de frågor och förslag som tas upp i den av landskapet tillsatta parlamentariska kommittén (ordförande Gunnar Jansson).

Under perioden har i landskapet den 24 maj 2012 tillsatts en parlamentarisk kommitté (ordförande Roger Jansson) för fortsatt arbete med ett nytt självstyrelsesystem. Kommittén ska fungera som referensgrupp för landskapsregeringen i arbetet med att reformera självstyrelsesystemet och självstyrelselagen för Åland. Kommitténs mandatperiod går ut den 30 juni 2013.

Till justitieministeriet har den 24 januari 2013 överlämnats betänkande från den ovan nämnda parlamentariskt sammansatta riksarbetsgruppen (ordförande Alec Aalto). I samband med överlämnandet av betänkandet meddelade justitieministern att rikets regering inom en snar framtid avser att tillsätta en kommitté med representanter för såväl landskapet som riket med uppdrag att utarbeta ett förslag till en ny, modern självstyrelselag. Landskapsregeringens utgångspunkt i förhandlingarna med rikets regering är de förslag som den 29 oktober 2010 lades fram av den åländska parlamentariska kommittén (ordförande Gunnar Jansson) för utarbetande av ett förslag till en ny självstyrelselag.

Enligt de diskussioner som fördes med regeringen vid aftonskolan den 13 mars är avsikten att statsrådet under vårens lopp tillsätter en kommitté med representanter för såväl riket som landskapet för att i form av en regeringsproposition göra upp ett förslag till en ny självstyrelselag för Åland med utgångspunkt i den Parlamentariska Ålandsarbetsgruppens förslag och med beaktande av Janssons kommitténs arbete. De principiella grunderna för förändringen ska klargöras under nuvarande mandatperiod. Arbetet ska vara klart så att en proposition kan överlämnas till riksdagen senast i början av år 2018. Lagen kan då antas och lämnas vilande till den riksdag som väljs 2019. Under diskussionerna med regeringen sattes som ett etappmål att det materiella innehållet i förslaget skulle vara klart under den här regeringens mandatperiod varefter lagberedningen vidtar.

2.2. Hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt

Enligt landskapsregeringens handlingsprogram av den 22 november 2011 ska frågor rörande hembygdsrätt, jordförvärvsrätt och näringsrätt följa tydliga och klara normer för att skapa ett rättssäkert och jämlikt förfarande. Dessa normer ska utgå ifrån lag. Nuvarande lagstiftning revideras i enlighet med den parlamentariska gruppens förslag (Åländsk utredningsserie 2009:4).

Landskapsregeringen har den 8 oktober 2012 tillsatt en arbetsgrupp för att ta fram förslag till reviderad lagstiftning om hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt. Arbetsgruppens mandattid utgår den 30 september 2013. Arbetsgruppen ska inledningsvis utreda möjligheterna att införa förvaltningsrutiner som beaktar studier utanför landskapet vid beräkandet av den femåriga tidsperiod som leder till förlust av hembygdsrätt. Arbetsgruppen har påbörjat uppdraget till denna del. Arbetsgruppen utarbetar först ett delbetänkande som riktar in sig på ny landskapslagstiftning om hembygdsrätt. Landskapsregeringens avsikt är att lagstiftningen om hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt revideras inom landskapsregeringens mandatperiod. Avsikten är att ett lagförslag om hembygdsrätt lämnas till lagtinget under hösten 2013.

Samtidigt som det tas fram förslag till ny lagstiftning görs en analys av vilka eventuella brister det finns i förvaltningsrutinerna kring administrationen av hembygdsrättsärendena och hembygdsrättsregistret. I dagens läge meddelas t.ex. inte innehavare av hembygdsrätt om förlusten av hembygdsrätten. Vid behov föreslår arbetsgruppen lagstiftningsåtgärder för att trygga ett rättssäkert förvaltningsförfarande gällande åländsk hembygdsrätt.

2.3. Ålands självstyrelse 90 år

Under 2012 anordnades mer än ett dussin varierande programpunkter med anledning av firandet av självstyrelsens 90-årsjubileum. Självstyrelsens grunder vilar på internationella avtal och temat för jubileumsåret var därför "Åland i världen". Detta synliggjordes bland annat genom utställningen *Paradise found – Åland*. Utställningens avsikt var att ge en god helhetsbild av det moderna åländska samhället och utgöra en bra grund för att nå ut med information om Åland och självstyrelsen. Under jubileumsåret visades utställningen i Washington D.C., Bryssel och St Petersburg. Utställningen var en kombination av bilder och fakta om Åland som gav information om självstyrelsens historiska tillkomst och utveckling fram till modern tid. Utställningen lockade en stor mängd besökare och även massmedia.

I samband med att utställningen visades i Bryssel hölls även ett seminarium i Europaparlamentet; *90 Years of Autonomy: The Åland Example as a Tool for Resolving Conflicts*. Seminariet behandlade självstyrelsens tillkomst och hur Ålandsexemplet kan appliceras i internationell konfliktlösning. Redan i början av jubileumsåret visades utställningen "Åland Islands Solution - A Precedent for Successful International Disputes Settlement" i FN-byggnaden i New York. I anslutning till utställningens invigning hölls ett seminarium om Ålandsexemplet. Även i riksdagen i Helsingfors anordnades ett seminarium om Ålandsexemplet under jubileumsåret.

Ett flertal olika programpunkter anordnades på Åland under jubileumsåret. Framtidskongressen *En pigg 90-åring blickar framåt* tog sikte på de frågor som är viktiga för framtiden. Ett särskilt informationstillfälle för nyinflyttade ålänningar med tema integration anordnades för första gången under rubriken *En dag för nyinflyttade ålänningar*. Evenemanget *Borta bra men hemma bäst – en dag för studeranden* var ett informations-tillfälle riktat till åländska ungdomar med tema arbetsmarknad och framtid. Den 5:e internationella konferensen om ryska Amerika samlade konferensdeltagare från ett flertal länder och bland annat belystes de åländska insatserna i Alaska under dess period som en del av det ryska imperiet fram till 1867.

I samband med självstyrelsedagens högtidliga firande den 9 juni delades jubileumsmedaljer ut. Därtill delades kulturpriser ut under Ålands flaggas dag och i samband med kulturkavalkaden Årtiondets kulturarbetare som fick avsluta ett händelserikt 90-årsjubileum.

3. Svenska språket

3.1. Språkrådet

Språkrådet tillsattes i mars 2008 och enligt språkrådets tidigare reglemente skulle språkrådet fungera som ett självständigt sakkunnigorgan. Språkrådets övergripande uppgift var att följa den språkliga utvecklingen inom alla samhällssektorer och att stärka en kontinuerlig information om Ålands enspråkiga status. Erfarenheterna från det tidigare språkrådet visade att språkrådets mandat upplevdes som oklart.

Landskapsregeringen har tillsatt ett nytt språkråd den 20 december 2012. Landskapsregeringen har även antagit ett nytt reglemente för språkrådet. Språkrådets mandat har omformulerats så att det uttryckligen enbart ska fungera som landskapsregeringens

referensgrupp i språkärenden i syfte att trygga och slå vakt om det svenska språkets ställning på Åland.

Språkrådet leds av lantrådet och medlemmar är representanter från landskapets förvaltning, kommunerna, staten, näringslivet, vårdsektorn och utbildningssektorn.

3.2. Nationalspråksstrategin

Statsrådet har den 20 december 2012 utfärdat ett principbeslut om nationalspråksstrategin. Det är statsrådets första språkstrategi. Strategin bereddes av en styrgrupp som leddes av statsministern. Lantrådet ingick som medlem i styrgruppen.

I strategin presenteras åtgärder på lång sikt och regeringens åtgärder för den pågående regeringsperioden. I bilagan till nationalspråksstrategin ingår praktiska verktyg, som underlättar tillämpningen av språklagstiftningen i praktiken och främjar användningen och synligheten för de båda nationalspråken. Varje ministerium utnämner en kontaktperson för nationalspråksfrågor som stöd för ledningen, och dessa bildar statsrådets nätverk för kontaktpersoner i nationalspråksfrågor.

Landskapsregeringen och språkrådet avser ordna ett seminarium om nationalspråksstrategin under våren 2013.

3.3. Språket för åländska ortsnamn

Landskapsregeringen framställde under år 2011 ett yrkande om att endast svenskspråkiga namn på skulle användas på det officiella kartmaterial som Lantmäteriverket ger ut utgående från att en felaktig praxis att ange "Ahvenanmaa" och "Maarianhamina" istället för eller jämsides med "Åland" respektive "Mariehamn". Förfarandet leder till att dessa ortsnamn i digitala karttjänster såsom Google Maps mfl anges på finska. Ålandsdelegationen har i januari 2013 med anledning av ett klagomål från Ålands näringsliv givit ett yttrande till riksdagens justitieombudsman som stöder landskapsregeringens uppfattning. Ett avgörande från Justieombudsmannen kan väntas under första halvåret 2013.

3.4. Allmänna kollektivavtal

Landskapsregeringen har tidigare bl.a. genom beslut 4.6.2009 framfört ställningstagandet att allmänt bindande kollektivavtal ska finnas tillgängliga på finska och svenska. Justitiekanslern har genom ett utlåtande 16.6.2009 meddelat att man stöder detta synsätt.

Mot bakgrund av det nämnda tillsatte social- och hälsovårdsministeriet 7.6.2010 en arbetsgrupp för att till 18.8.2010 utreda tillgängligheten och publiceringen av de svenskspråkiga allmänt bindande kollektivavtalen. Därefter lämnades en proposition till riksdagen.

I samband med att arbetsgruppen hörde landskapsregeringen konstaterade arbetsgruppen att antalet kollektivavtal är stort och det skriftliga materialet därför är mycket omfattande. Flera av kollektivavtalen saknar eller har ringa betydelse för det åländska näringslivet. Arbetsgruppen uppmanade därför landskapsregeringen att försöka kategorisera kollektivavtalen utifrån den betydelse de har för Åland.

Landskapsregeringen har med hjälp av Ålands Näringsliv gjort en inventering av kollektivavtalen och kategoriserat dem i grupperna högprioriterade, prioriterade respektive övriga avtal. I ett utlåtande till arbetsgruppen meddelade landskapsregeringen uppfattningen att samtliga allmänt bindande kollektivavtal som tillämpas på Åland ska finnas tillgängliga på svenska. Med beaktande av praktiska skäl meddelade landskapsregeringen till ovan nämnda arbetsgrupp att de kollektivavtal som kategoriseras som högprioriterade respektive prioriterade i skyndsam ordning måste översättas till svenska.

Cirka två tredjedelar av de prioriterade avtalen har enligt uppgift från social- och hälsovårdsministeriet (i mars 2013) översatts till svenska. I praktiken rör det sig om fler än 100 olika kollektivavtal. Dessa avtal har efter översättning skickats till respektive branschförbund för att faktagranskas och för att säkerställa att texterna i avtalen överensstämmer med den finska språkversionen. Detta tillvägagångssätt har medfört att avtalen ännu inte har kunnat godkännas, och att de därför inte kunnat införas i Finlex. Avtalen finns med andra ord ännu inte tillgängliga på svenska i praktiken. Enligt uppgifter från ministeriet (i mars 2013) ska dock merparten av avtalen finnas i Finlex register under våren 2013.

Landskapsregeringen ämnar fortsätta driva frågan i syfte att tillse att åtminstone de kollektivavtal som tillämpas på Åland finns att tillgå på svenska. Landskapsregeringen anser att ett förfaringsätt, som i praktiken innebär att den svenska översättningen av kollektivavtalen publiceras med flera månaders fördröjning i förhållande till originalversionen inte är acceptabelt. Dessutom är det inte acceptabelt att endast originalversionen av avtalen, som nästan uteslutande är på finska, skulle kunna användas som rättskälla. Landskapsregeringen avser sålunda att verka för att de allmänt bindande kollektivavtalen ska publiceras samtidigt på båda nationalspråken och att den svenskspråkiga versionen är en rättskälla vid eventuella tvister.

4. Sverige

Kontakterna med Sverige har alltid varit av stor betydelse genom den språkliga gemenskapen och på senare år det alltmer växande studieutbytet där nästan 80 % av de ålänningar som studerar på högskola gör detta i Sverige. Under 2012 publicerades en handelsundersökning som för första gången visar på ett större handelsutbyte med Sverige än med Finland. Orsakerna till detta är flera: en valutakurs som under perioden var gynnsam för åländska företag, etablerandet av svenska butikskedjor på Åland, möjligheten att få hjälp på eftermarknaden på sitt modersmål samt att de allt större studiegrupperna i Sverige tar med sig handelskulturen och personliga kontakter vid återflytten till Åland.

De politiska kontakterna nådde sin kulmen i november då lantrådet Camilla Gunell träffade statsminister Fredrik Reinfeldt i Stockholm. I samband med besöket sände nyhetsprogrammet Uutiset i SVT en intervju med lantrådet där det ändrade handelsutbytet stod i fokus.

För att förbättra omvärldsbevakningen både i och utanför Sverige har landskapsregeringen upphandlat en elektronisk rapportering som ger bättre utbud och snabbare

leverans av pressklipp och annan media i digital form.

Frågan om möjligheten att ta del av SVT-play även via åländska datorer har fortsatt under året. Landskapsregeringen håller kontakten med svenska kulturdepartementet för att informera om problemet. En lösning bör finnas mellan parterna Ålands radio och TV å ena sidan och SVT och TV4 å den andra då Sveriges regering förklarat att man inte agerar aktivt i frågan. Under hösten presenterade den svenska regeringen en utredning om public-services framtid som kan ge öppningar för landskapsregeringens synpunkter.

Ålandskontoret har verkat sitt första hela år i de nya lokalerna på Hantverkargatan i Stockholm. I direkt anslutning till kontoret finns mötesutrymmen och hörsalar endast 15 minuters gångväg från Cityterminalen. Kontorets nya lokalisering har varit gynnsam för kontakterna och samarbetsmöjligheterna med bland annat Föreningen Norden som driver stor informations- och evenemangsverksamhet rikstäckande i Sverige. Planeringen inför Almedalsveckan 2013 startade i samarbete med Föreningen Norden under året. En annan fortlöpande kontakt där Ålandskontoret ingår är den s.k. Finlandsgruppen. I början 2013 kommer gruppen att ombildas till Team Finland som är en satsning från finska UM att marknadsföra Finland i hela världen. Som huvudman i Sverige fungerar Finlands ambassad och som ordförande Finlands ambassadör. I gruppen ingår även Finsk-svenska handelskammaren, Finlandsinstitutet, Invest in Finland och Finpro. Gruppen träffas 6-8 ggr/år. Finlandsgruppens arbete ledda bland annat fram till ett handelsseminarium i oktober under rubriken "Åland självstyrelsenyckeln till ekonomisk framgång?", ett samarbete mellan Ålandskontoret, Finlandsinstitutet och Finlands ambassad. Som grund för seminariet låg den tidigare nämnda handelsundersökningen. Tre ministrar, näringsminister Fredrik Karlström, Sveriges handelsminister Ewa Björling och Finlands justitie- och Ålandsminister Ann-Maja Henriksson hörde till talarna. Seminariet besöktes av ca 150 personer.

Bland övriga aktiviteter i Sverige kan nämnas:

- Genom samarbete med Föreningen Norden, AMS i Sverige, Rotary och Svensk-Finlands vänner har 14 föredrag hållits om Åland från Lund i söder till Hudiksvall i norr. Föredragen har ofta haft koppling till studiecirkelar eller studieresor till Åland. På vissa platser har även media bevakat tillfället.
- Åland gjordes synligt under Europadagen 9 maj i Kungsträdgården.
- Då Sveriges riksdag och Ålands lagting bildade en vänförening var landskapsregeringen medverkande genom Ålandskontoret.
- Medverkat vid rekryteringsmässor av arbetskraft till Åland.
- I samarbetet med Föreningen Norden och Nordens välfärdscenter anordnat mottagning för ca 150 personer från media, regeringskansli, organisationer och föreningsliv.
- Påbörjat diskussioner med Föreningen Norden om ett idrottsevenemang för skolungdomar förlagt till Åland.

Ålandskontoret ger en bra plattform att följa upp bilaterala kontakter med bland annat Sveriges regeringskansli till exempel i frågor med Nordiska ministerrådet som ursprung. En utvärdering gjordes av Ålandskontorets lokalisering under 2012. Planerna om en framtida Ålandshavskommission fortsatte under året.

5. Ålands demilitarisering och neutralisering

5.1. Allmänt

Arbetet med att bereda en långsiktig strategi för Ålands demilitarisering och neutralisering har fortgått under perioden. Syftet med arbetet är att sammanställa den praxis rörande demilitariseringen som finns samt att skapa ett regelverk för landskapsregeringens fortsatta arbete med att bevaka och stärka Ålands status som demilitariserad och neutraliserad zon. Demilitariseringspolicyn är tänkt att utgöra ett grunddokument som kan användas under en längre tidsperiod och arbetet beräknas slutföras under år 2013.

5.2. Kontaktgruppen mellan utrikesministeriet och landskapsregeringen

Kontaktgruppen mellan utrikesministeriet och Ålands landskapsregering tillkom år 1998 genom beslut av utrikesminister Tarja Halonen. Gruppen tillsätts av utrikesministeriet och landskapsregeringen och medlemmarna innehar uppdraget tillsvidare. Kontaktgruppen har tillsatts i syfte att utveckla och öka Ålandsexemplets användning i internationella sammanhang samt i syfte att också på annat sätt öka informationen om samt kontakterna till Åland. Detta kan göras bland annat genom att åstadkomma utökade och intensifierade kontakter mellan å ena sidan utrikesministeriet samt finländska representanter i utlandet och i internationella organ och å andra sidan Ålands landskapsregering.

Kontaktgruppens allmänna mål är bland annat att:

- Följa den säkerhetspolitiska utvecklingen och i anslutning till det kartlägga på vilka problemområden och krishärdar i världen Ålandsexemplet kunde vara relevant.
 - Följa upp olika initiativ där Åland används som ett autonomi- och konflikthanterings-exempel.
 - Följa tolkningen av de internationella avtal som reglerar Ålands ställning som självstyrkt, demilitariserat och neutraliserat område samt bevaka avtalens beständighet när man utvecklar det internationella säkerhets- och försvarssamarbetet.
 - Befrämja samarbetet mellan utrikesministeriet samt inrikesministeriet och Åland i civil kris- och konflikthantering.
 - Utveckla användningen av åländska resurser i civil kris- och konflikthantering, t.ex. genom att befrämja fredsförhandlingar, fredssamtal, internationella studiebesök och forskning om Ålandsexemplet.
 - Aktivt marknadsföra Åland som en krishanterings- och minoritetslösningsmodell
 - Samverka vid arrangerandet av seminarier om Åland utanför Åland.
 - Initiera och stöda framställning och spridning av informationsmaterial om Åland.
 - Bistå vid besök till Åland av utländska journalister, politiker och tjänstemän.
 - Tillse att det ges information om Åland på den årliga KAVAKU-utbildningen och att det inom ramen för utbildningen ordnas besök på Åland med jämna mellanrum.
 - Tillse att Finlands ambassadörer samt press- och kulturattachéer årligen informeras om Åland när de är hemma samt tillse att en åländsk informatör bjuds in.
- Gruppen har hållit mellan två och fem möten per år. Kontaktgruppen har under perioden bl.a. medverkat vid arrangerandet av följande:
- En konferens om Ålandsexemplet på Alandica (Ålands fredsinstitut, landskaps-

regeringen, utrikesministeriet)

- Ett seminarium i Bryssel (landskapsregeringen, FINREP)

En utställning i Geneve (Finlands permanenta FN-representation, utrikesministeriet, landskapsregeringen och Geneva Centre for Security Policy.)

- En Roll up utställning som visades i New York 17-21.1.2012, i Washington, 17.4-15.5, i St. Petersburg i september och i Bryssel, på Europaparlamentet, i oktober.

- Seminarium om forskningen om Ålandsexemplet på riksdagen i Helsingfors (Ålands fredsinstitut, UPI, Ir, riksdagen)

5.3. NEFAB-avtalet

NEFAB avtalet är ett avtal som reglerar det nordeuropeiska funktionella luftrumsblocket. Avtalet syftar till att skapa ett sammanhängande alleuropeiskt nät av flygvägar, flygvägsförvaltning och system för flygledningstjänst.

Avtalet krävdes för att genomföra EU-förordningen om ett gemensamt europeiskt luftrum (EG) 1070/2009 – funktionella luftrumsblock. Förordningen omfattar inte militära operationer och militär träning, däremot att medlemsstaterna ska ” vidta nödvändiga åtgärder för att se till att det mellan behöriga civila och militära myndigheter upprättas eller förnyas skriftliga överenskommelser eller likvärdiga juridiska överenskommelser avseende förvaltningen av särskilda luftrumsblock.”

Finlands trafikminister tillsatte i juni 2011 en delegation med uppdrag att delta i fördragsförhandlingarna för att upprätta det nordeuropeiska funktionella luftrumsblocket. Förhandlingarna fördes under hösten 2011. I ingressen till fördraget konstaterades Ålands särställning enligt följande: ”Taking into account the Agreement on demilitarisation and neutralisation of the Åland Islands of 1921”.

Trafikministeriet begärde våren 2012 yttrande av landskapsregeringen över NEFAB-avtalet. Landskapsregeringen konstaterade i sitt yttrande för det första att utlåtandebegäran hade inkommit i ett väldigt sent skede när ändringar av avtalet var svåra att göra och att ministeriet måste se över sina rutiner så att Åland i fortsättningen vidtalas i ett tidigare skede.

Dessutom ansåg landskapsregeringen att det i fördraget skulle göras ett undantag som avgränsade det geografiska tillämpningsområdet så att det inte skulle omfatta Åland vad gäller luftfart för militärt ändamål. Riksmyndigheterna ansåg däremot att en hänvisning till Ålands särställning i ingressen var tillräcklig, eftersom demilitariseringen betraktas som sedvanerätt och således är bindande för alla stater utan att Åland särskilt nämns NEFAB-fördragets artiklar.

Efter diskussioner mellan riksmyndigheterna och landskapsregeringen enades man om att landskapsregeringen tillsammans med riksmyndigheterna skulle utforma en omfattande text gällande Ålands särställning som skulle ingå i regeringens proposition. Av regeringens proposition framgår att demilitariseringen är att betrakta som sedvanerätt samt även Ålands ursprungliga ställningstagande, dvs att Åland krävde ett undantag i avtalet.

Dessutom kom man överens om att Finlands representant vid NEFAB rådets första officiella möte i februari 2013 skulle göra en muntlig deklaration om Ålands status

som demilitariserat och neutraliserat område och att det ska respekteras vid alla tillfällen. Landskapsregeringen och riksmyndigheterna beredde deklarationen tillsammans och deklarationen fogades till protokollet från det första mötet.

5.4. Demilitariseringens gränser

Justitieministeriet tillsatte den 13 mars 2005 en arbetsgrupp för att utreda gränsdragningen för den neutraliserade och demilitariserade zonen runt Åland. Arbetsgruppen lämnade sitt betänkande den 5 oktober 2006 till justitieministeriet (En utredning om gränserna för Ålands demilitarisering, JM:s arbetsgruppsbetänkande 2006:18). Arbetsgruppen föreslog i betänkandet att gränsen för demilitariseringen justeras så att den överensstämmer med självstyrelsegränsen i Skiftet.

Landskapsregeringen har vid tre tidigare tillfällen 15.3.2007, 4.6.2009 respektive 25.8.2011 under ärendets beredning meddelat beslut att man omfattar arbetsgruppens förslag, dvs att demilitariseringens gränser justeras för att överensstämma med självstyrelsens gränser i Skiftet.

Utrikesministeriet har genom en skrivelse 21.11.2011 meddelat att ärendet har behandlats i statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott, och att man där beslutade att konventionen angående ålandsöarnas ickebefästade och neutralisering från år 1921 moderniseras så att den demilitariserade zonen ska kunna ritas in på kartor. Utrikesministeriet kommer därför att ge en framställan till lantmäteriverket och trafikverket med uppdrag att vidta nödvändiga åtgärder för att omvandla koordinaterna till koordinatsystemet EUREF-FIN samt för att kartor över det demilitariserade området ska kunna publiceras.

Landskapsregeringens uppfattning är alltså att demilitariseringens gränser borde justeras så att de överensstämmer med självstyrelsens gränser i Skiftet.

6. Säkerhetspolitiska frågor

6.1. Fartygsbesök och överflygningar

Årligen genomför marinen planerade fartygsbesök i åländska vatten. Under perioden 1 november 2010 - 31 oktober 2012 fick Åland sammanlagt 14 fartygsbesök, varav 11 var handräckningsbesök. Landstigning skedde vid 11 besök. Besöken föranledde inte några åtgärder.

Tidigare år har fartygsbesökens antal uppgått till följande antal

År	Totalt antal	Landstigning	År	Totalt antal	Landstigning
2000	32		2007	21	
2001	30		2008	22	
2002	58		2009	26	
2003	26		2010	26	8
2004	51		2011	28	11
2005	35		2012	14	11
2006	22				

7. Skatte- och finansiella frågor

7.1 Skattefrågor allmänt

Systemet med regelbundna informationsmöten med finansministeriet om aktuella skattefrågor har fortsatt under året. Landskapsregeringen har på så sätt bl.a. erhållit information om planerade skatteåtgärder samt vilka förhandlingar som pågår i syfte att skriva eller revidera skatteavtal med andra länder. Landskapsregeringen anser att samarbetet utvecklas successivt och är till stor nytta för det praktiska arbetet i skattefrågor.

7.2. Skattegränsen

Utvecklingen av de IT-system som är nödvändiga för att börja tillämpa den nya tullkodexen har försenats kraftigt och kan inte tas i bruk i enlighet med planen. Kommissionen presenterade därför under år 2011 två handlingsalternativ, antingen att fortsätta implementera tullkodexen och dess tillämpningsförfordning så att den kan antas och träda i kraft före 24 juni 2013 utan IT-system eller att förändra den moderniserade tullkodexen och därigenom förlänga tidsfristen för antagande av tillämpningsförfordningen. Med anledning av medlemsstaternas stöd för det andra alternativet gav kommissionen ett förslag till en omarbetning av den moderniserade tullkodexen i februari 2012. Landskapsregeringen har därefter under året arbetat med kommissionens förslag i samarbete med finansministeriet.

En viktig del av omarbetningen är att Lissabonfördragets kommittologiförfarande implementeras i tullkodexen. Förutom denna anpassning inkluderar omarbetningen en anpassning till de resultat som framkommit under arbetet med tillämpningsföreskrifterna samt även rent redaktionella förändringar. Arbetet med att anpassa tullkodex till kommittologiförfarandet innebär att varje artikel måste omarbetas. En konsekvens av detta är att ändringarna inte är enbart rent tekniska, trots att syftet inte har varit att göra substantiella förändringar.

Genom anpassningen till kommittologiförfarandet har artikel 1.3 strukits och omformulerats i en ny artikel 2 där befogenhet att anta delegerade akter ges till kommissionen. Landskapsregeringen har till stor del koncentrerat sitt arbete under året till omarbetningen av denna artikel eftersom den nya artikel 2 sätter ramarna för förutsättningarna för antagande av förenklade förfaranden med anledning av skattegränsen. Rådets arbetsgrupp började arbeta med förslaget under våren, och landskapsregeringen har haft kontinuerlig kontakt med de finska representanterna i arbetsgruppen sedan dess. Landskapsregeringen har vid två tillfällen samrått med lagtinget angående utformningen av tullkodexen till denna del.

Arbetet fortsätter efter lagtingsårets utgång, och förhoppningen är att omarbetningen är antagen innan juni 2013.

Fortsättningsvis är det dock tillämpningsföreskrifterna, nu delegerande- och genomförandeakter, som kommer avgöra exakt vad som krävs vid gränsöverskridande handel för Åland. För att säkerställa att formaliterna blir så enkla som möjligt avser landskapsregeringen att så långt som möjligt även delta i utformningen av delegerande- och genomförandeakterna till den del de berör artikel 2 i den omarbetade tullkodexen.

7.3. *Avräkningsgrunden*

Landskapsregeringen har under lagtingsåret tillskrivit finansministeriet angående avräkningsgrunden och ändring av den samt påmint om förslaget att tillsätta en partsammansatt arbetsgrupp för att föra processen vidare. Finansministeriet tillsatte sedan en arbetsgrupp med representanter från finansministeriet och landskapsregeringen för att utreda behovet av att ändra avräkningsgrunden. Landskapsregeringens avsikt är att utgående från arbetsgruppens betänkande driva frågan om en justering av avräkningsgrunden vidare på det sätt och i den anda självstyrelselagen anger.

7.4. *Reservkraftsförsörjning*

Ålandsdelegationen har med anledning av lagtingets anhållan fattat beslut om att bevilja landskapet Åland ett extra anslag om högst 50.000.000 euro att utges som bidrag åt Kraftnät Åland Ab för att bygga en likströmsförbindelse mellan riket och Åland. Beslutet har fastställts av republikens president. Landskapsregeringen har, efter det att lagtingets beslut om garantiåtaganden för Kraftnät Åland Ab för samma projekt fattats, underrättat kommissionen om stödplanerna genom en s.k. förnotifiering i enlighet med artikel 108.3 i EUF-fördraget.

Kommissionen fattade i juli 2012 beslut avseende stödets förenlighet med den inre marknaden och landskapsregeringen beviljade, med hänvisning till kommissionens beslut, bidraget till Kraftnät Åland i augusti 2012.

Kraftnät Åland ab har sedermera, på basen av ett upphandlingsförfarande, ingått ett leveransavtal för kabeln.

7.5. *Stöd för förnyelsebar energi*

Landskapsregeringen konstaterade i föregående redogörelse att trots positiva skrivelser från riksdagen och ett stort antal möten mellan landskapsregeringen och arbets- och näringsministeriet, har någon lösning som inkluderar Åland i stödssystemet inte uppnåtts. Landskapsregeringen har dock fortsatt ansträngningarna, främst på politisk nivå, att åstadkomma en sådan lösning att de goda vindförhållandena på Åland kan utnyttjas i ett system där staten och landskapet vardera deltar i finansieringen och företagen på Åland kan erbjudas likvärdiga förmåner som företagen i riket. Landskapsregeringen konstaterar att politiska förutsättningar att i samförstånd med staten åstadkomma ett ändamålsenligt system föreligger men att det fortsättningsvis finns en del praktiska och juridiska frågeställningar som ännu inte fått sin lösning varför arbetet ännu fortsätter.

7.6. *Stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden*

Åland beviljades år 2010 inom ramen för det statliga stödprogrammet för byggande av bredband i glesbygdsområden 126.000 euro för förverkligande av bredbandsutbyggnad i Kökar och Sottunga kommuner. Kökars kommun framförde intresse för en utbyggnad men inget projekt har dock förverkligats inom ramen för stödprogrammet, dels på grund av att den kommunala finansieringsandelen måste uppgå till 33 % av de stödberättigande kostnaderna, dels på grund av regelverket kring de stödberättigade kostnaderna.

Landskapsregeringen framhöll i ett utlåtande till kommunikationsministeriet under våren 2012 ånyo finansieringsproblematiken för de små åländska skärgårdskommunerna och föreslog en lagändring till den del att det även från exempelvis den europeiska regionala utvecklingsfondens program för Åland 2007-2013 (ERUF) skulle vara möjligt att bevilja stödfinansiering för den kommunala finansieringsandelen.

Lagen ändrades i november 2012, dock infördes inga lättnader vad gäller den kommunala finansieringsandelen. En utbyggnad av bredbandsnätet i Kökars kommun genomförs för närvarande med stöd från ERUF.

8. Åland i internationell statistik

Landskapsregeringens grunduppfattning är fortsättningsvis att i internationella statistiska publikationer skall som huvudregel uppgifter om Åland inte integreras i uppgifterna för hela landet utan anges separat i likhet med förfarandena för Färöarna och Grönland.

Den av finansministeriet tillsatta arbetsgruppen som hade till uppgift att granska behovet av att ändra avräkningsgrunden skulle även enligt sin uppgiftsbeskrivning koordinera arbetet med statistikärenden som rör Åland. Beslutet att tillsätta arbetsgruppen skulle kompletteras med en separat uppdragbeskrivning vilket dock inte fullföljdes. Arbetsgruppen gick därför in för att i sin rapport rekommendera att en separat arbetsgrupp tillsätts för statistikfrågorna.

9. Jordbrukspolitik

I samband med reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken inför programperioden 2014-2020 har jord- och skogsbruksministeriet 23.5.2012 tillsatt en arbetsgrupp för att utreda behörighetsfrågor mellan landskapet och riket gällande vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd. Arbetsgruppen har också fått till uppgift att utreda finansieringsfördelningen mellan rikets och Ålands landsbygdsutvecklingsprogram och fördelningen av kvoten av stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter. Ett centralt område för arbetsgruppen att utreda är behörigheten gällande stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (NCA tidigare LFA) som överfördes från rikets ansvar till landskapets inför programperioden 2000-2006 efter påtryckningar från kommissionen att åtgärden bör genomföras sammanhängande med andra åtgärder inom de områdesvisa landsbygdsutvecklingsprogrammen. Landskapsregeringens preliminära ställningstagande i förhandlingarna är att eftersom åtgärden till utformningen är att betrakta som ett inkomstöd och därmed är riksbehörighet, trots att det av ändmålsenliga skäl genomförs i landskapets landsbygdsutvecklingsprogram, borde genomförandet av åtgärden och finansieringen ha reglerats i en överenskommelseförordning enligt självstyrelselagens § 32. Landskapsregeringen föreslår därför att en sådan lösning tillämpas för kommande programperiod 2014-2020.

10. Utbildningspolitik

10.1. Högskolestudier i Sverige

Ålands landskapsregering har fortsatt sin strävan att underlätta för åländska ungdomar att studera på högskolenivå i Sverige. Landskapsregeringen har strävat efter att med Högskoleverket uppnå en samstämmighet i tolkningar av bestämmelser om behörighet och tillträde till högskolestudier. Trots skärpta inträdeskrav till svensk högskola, kommer åländska studerande inom yrkesutbildningen att tillsvidare ges en allmän högskolebehörighet. Kravet på en särskild behörighet till enskilda utbildningar kvarstår.

10.2 Erkännande av utländsk examen

Med anledning av att Europakommissionens förslag till ändring av direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer (2005/36/EG) och den s.k. IMI-förordningen (KOM(2011)883), har landskapsregeringen i mars 2012 lämnat ett utlåtande i ärendet till Undervisnings- och kulturministeriet i Helsingfors.

I förslaget till ändring av direktivet föreslås införande av ett europeiskt yrkeskort. Utfärdande av yrkeskort blir obligatoriskt inom de yrkesområden kommissionen besluter, liksom är informationsutbyte i det elektroniska datainformationssystemet IMI (Informationssystem för den inre marknaden) obligatoriskt på kommissionens initiativ.

Det föreslagna yrkeskortssystemet har i syfte att gynna anställningsbarheten för inkommande arbetskraft. Systemet avser underlätta bedömningen av en medborgares kompetens i mottagarlandet. De föreslagna förändringarna ålägger på dessa grunder det utexaminerande landet ett större ansvar för dokumentation och tydlighet i sitt utbildnings- och examensinnehåll.

Förslaget om införande av yrkeskort förutsätter att det i landskapet utses en särskild behörig myndighet som utfärdar, garanterar och kontrollerar yrkeskortens riktighet samt administrerar det obligatoriska informationsöverföringssystemet, IMI.

Landskapsregeringen har ställt sig positivt till förslaget om införande av yrkeskort. I det system som föreslås kommer landskapet dock att sakna möjlighet att besluta om de områden yrkeskort ska införas på. Handläggningsprocessen kräver att ett klarläggande görs gällande behörig utfärdande och granskande myndighet inom ramen för rikets och landskapets behörighetsfördelning.

10.3. Kultur- och museiärenden

Med anledning av republikens presidents framställning till Ålands lagting om utkast till statsrådets förordning om sättande i kraft av konventionen om trygghet av det immateriella kulturarvet, har Ålands landskapsregering i november 2012 på begäran lämnat ett yttrande i ärendet till lagtingen.

I yttrandet har landskapsregeringen framhållit att konventionen innebär en förstärkning av minoritetsskydd i avseende å immateriella kulturarvsfrågor. Regeringen har konstaterat att en implementering av konventionen har budgetverkningar och kommer att innebära omfattande inventeringar inom olika områden och uppgörande av förteckningar över skyddsvärda objekt. För landskapets del innebär detta prioritering av begränsade resurser, varför landskapsregeringen hoppas på ett ömsesidigt samarbete

kring frågor som gäller metodik och systematisering. Det är därför av vikt att landskapsregeringen inom ramen för sin behörighet ges möjligheter till direkt kommunikation med Unesco, vid sidan av riket.

Landskapsregeringens samlade bild av implementering av konventionen är för landskapets del uteslutande positiv. I avseende å den framtida förvaltningen av ett kulturarv, som utövats i det åländska samhället förr och nu, har landskapsregeringen inget att invända emot den fortsatta processens framskridande. På dessa grunder har landskapsregeringen lämnat sitt samtycke till att Ålands lagting ger sitt bifall för konventionens ikraftträdande.

11. Människohandel för sexuella ändamål och prostitution

Landskapsregeringen konstaterar att människohandel för sexuella ändamål och prostitution är ett sammansatt problem, det vill säga att det innefattar bland annat brott mot mänskliga rättigheter, organiserad brottslighet, migrationsfrågor, jämlikhet, jämställdhet, fattigdom samt sociala, ekonomiska och politiska skillnader mellan länder. Människohandel som brott innefattar flera olika led och moment, är ofta gränsöverskridande och omfattar ursprungsländer, transitländer och destinationsländer. Enligt Europol utgör människohandel den snabbast ökande inkomstkällan för organiserad brottslighet i Europa.

Framförallt är det kvinnor och barn som transporteras mellan länder för att utnyttjas. EU:s direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer och Europarådets konvention om bekämpande av människohandel ligger som grund för landskapsregeringens arbete mot människohandel för sexuella ändamål.

Landskapsregeringen konstaterar att yrkesverksamma bör ha kunskap och kompetens inom området för att kunna agera professionellt och vidta effektiva åtgärder med fokus på den enskilda människans behov men också för att göra insatser som motverkar människohandel. Landskapet och kommunerna har en skyldighet att tillgodose de utsattas behov av stöd och skydd tillika som man i sammanhanget särskilt ska beakta flickors och pojkars olika villkor och behov.

Landskapsregeringen inbjöd, den 6 september 2012, de myndigheter som kan tänkas komma i kontakt med fenomenet, rederierna, representanter för hotellen, taxiföretagarna och beslutsfattare med flera till konferensen "Människohandel för sexuella ändamål och prostitution". Konferensen tog tillvara nordiska kunskaper och erfarenheter gällande bland annat arbetet mot trafficking och sexuellt utnyttjande av barn. Man lyfte även de åländska erfarenheterna av både preventivt och direkt arbete mot människohandel. Vidare har landskapsregeringen etablerat ett samarbete med det nationella svenska nätverket mot människohandel för sexuella ändamål samtidigt som arbetet med att skapa kontakter i de baltiska länderna pågår i avsikt att inleda ett samarbete kring frågor om trafficking.

Landskapsregeringen konstaterar att offer för människohandel ofta är utsatta för olika former av våld och noterar att det åländska ramprogrammet för jämställdhetsarbetet 2012-2015 (som antogs 28 september 2012) har kvinnofrid som ett prioriterat område. Det som primärt upprätthåller människohandel för sexuella ändamål och prosti-

tution är efterfrågan. Landskapsregeringen har pågående insatser som fair sex på gymnasiala stadiet som ett led i förebyggande arbete. Arbetet med att skapa ett åländskt nätverk mot människohandel pågår.

Landskapsregeringen kommer att ha en uppföljningskonferens gällande trafficking under hösten 2013 med representanter från de nordiska men också för de baltiska länderna. Landskapsregeringens målsättning är att under 2013 vidta åtgärder för att stärka det åländska förebyggande arbetet gällande människohandel för sexuella ändamål och prostitution och göra insatser för att öka myndigheternas samverkan och kunskaper.

Bilaga 7. Landskapets balans- och resultaträkning samt budgetjämförelse

BALANSRÄKNING

	31.12.2012	31.12.2011
AKTIVA		
BESTÅENDE AKTIVA		
Landskapsegendom		
Jord- och vattenområden	752 494,81	752 494,81
Byggnader	944 613,78	944 613,78
Övrig landskapsegendom	344 327,99	327 861,98
	2 041 436,58	2 024 970,57
Immateriella tillgångar		
Immateriella rättigheter	651 318,20	571 255,45
	651 318,20	571 255,45
Materiella tillgångar		
Jord- och vattenområden	2 879 950,32	2 874 443,51
Byggnadsjord- och vattenområden	322 271,84	327 778,65
Byggnader	98 196 526,08	100 839 009,33
Konstruktioner	1 904 087,16	1 985 440,20
Vägar och infrastruktur	120 577 436,06	118 831 073,58
Maskiner och inventarier	30 891 663,82	31 897 370,67
Övriga materiella tillgångar	66 691,44	66 691,44
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar	18 696 401,25	11 829 804,95
	273 535 027,97	268 651 612,33
Placeringar		
Aktier	26 212 828,73	23 049 203,73
Andelar	132 663,50	132 813,50
Landskapet Ålands pensionsfond	308 703 238,69	288 542 017,45
	335 048 730,92	311 724 034,68

RÖRLIGA AKTIVA

Omsättningsställgångar
Material och förnödenheter

Fordringar

Långfristiga fordringar

Lånefordringar

Lånefordringar PAF

Kortfristiga fordringar

Försäljningsfordringar

Lånefordringar

Resultatregleringar

Finansiella värdepapper

Kortfristiga placeringar

Kassa- och banktillgodoavanden

Kassa- och banktillgodoavanden

810 560,68	810 560,68	846 501,94	846 501,94
63 202 925,39		66 121 466,79	
1 033 045,33	64 235 970,72	817 251,61	66 938 718,40
6 571 214,95		11 769 414,80 1)	
3 827 082,80			3 270 000,00
9 242 815,06	19 641 112,81	6 638 241,83	21 677 656,63
35 974 024,78	35 974 024,78	51 759 390,09	51 759 390,09
14 270 285,28	14 270 285,28	17 675 324,18	17 675 324,18
	746 208 467,94		741 869 464,27

PASSIVA	31.12.2012	31.12.2011
Eget kapital		
Landskapets kapital		
Landskapets kapital	-193 369 857,03	-177 428 834,58
Förändring i eget kapital	-120 464 184,11	-14 100 000,00
Rättelse m/s Skarven	-	0,00
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	-3 467 231,88	-1 841 022,45
	-317 301 273,02	-193 369 857,03
Fondernas kapital		
Fondernas kapital	316 303 339,15	301 471 493,40
	316 303 339,15	301 471 493,40
Penningautomatmedel		
Penningautomatmedel	17 633 259,80	19 370 295,42
	17 633 259,80	19 370 295,42
Obligatoriska reserveringar		
Obligatoriska reserveringar	11 209 088,28	11 848 723,06
	11 209 088,28	11 848 723,06
Värderingsposter		
Värderingsposter	11 455 908,46	11 034 783,46
	11 455 908,46	11 034 783,46
Förvaltat kapital		
Förvaltat kapital	193 228,26	184 519,42
	193 228,26	184 519,42
Främmande kapital		
Långfristigt främmande kapital		
Skuldförbindelsen	1 345 504,31	1 537 719,07
Skuldförbindelsen PAF	1 033 045,33	955 555,10
Pensionsansvarsskuld	677 000 000,00	555 300 000,00
	2) 679 378 549,64	557 793 274,17
Kortfristigt främmande kapital		
Skuldförbindelsen	332 214,00	193 910,51
Erhållna forskott	59 371,22	59 371,22
Leverantörsskulder	8 978 201,03	10 134 763,72
Resultatregleringar	17 966 581,12	23 148 186,92
	27 336 367,37	33 536 232,37
	746 208 467,94	741 869 464,27

2012

2) Landskapet har låtit utföra en beräkning av landskapets totala pensionsansvar. Beräkningen är gjord på basis av alla löpande pensioner och anställningar som registrerats i landskapetsregisterens pensionsdataregister. Enligt beräkningen som utförts av Åeva hade landskapet Åland en pensionsansvarsskuld på 677 miljoner euro. Den tidigare uppskattade pensionsansvarsskulden, som i bokslutet för 2011 fastställdes till 553,3 miljoner euro, var penningautomatiska skulder som utgjorde "tunregel" som använts för uträkning av pensionsansvarsskulden. Pensionsansvarsskulden har därför justerats med 121,7 miljoner euro som bokats mot eget kapital. Se även bilaga: Eget kapital.

2011

1) I summan ingår återkrav av stats stöd på Ålands Industrihus Ab om 7.785.607,79 euro. Se även bilagorna extraordinära intäkter. Kravet på BLRT Shipbuilding om 1.857.500 euro + räntor beträffande m/s Skarven är inte upptaget som fordran i balansräkningen.

RESULTATRÄKNING

Verksamhetens intäkter			
Intäkter av verksamheten	21 349 335,57	01.01. - 31.12.2012	01.01. - 31.12.2012
Hysesintäkter och ersättningar	1 479 980,20		23 723 648,81
Verksamhetens övriga intäkter	1 316 557,01	24 145 872,78	1 348 469,90
			1 569 062,84
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	106 106 297,38	-106 731 685,37	-20 657 274,98
Material och förnödenheter	-20 820 487,15		-2 353 405,85
Hyror	-2 344 468,05		-48 272 527,37
Inköp av tjänster	-49 290 027,22		-3 545 173,05
Övriga kostnader	-3 993 856,98		10 740 737,72
Överföring av kostnader för aktivering	12 735 699,61	-169 819 437,17	-170 819 328,90
Resultat I			
Avskrivning av aktier 1)	-5 772 166,48	145 673 564,39	-144 178 147,35
Avskrivningar	-13 888 623,63	-13 888 623,63	-18 869 817,13
Resultat II		159 562 188,02	-163 047 964,48
Finansiella intäkter och kostnader			
Finansiella intäkter	24 432 572,75	24 256 095,05	13 973 510,44
Finansiella kostnader	-176 477,70		-165 652,43
Resultat III		-135 306 092,97	-149 240 106,47
Extraordinära intäkter och kostnader			
Extraordinära intäkter	1 383 290,64		9 061 122,29
Extraordinära kostnader	-11 123 847,33	-9 740 556,69	-6 926 419,19
Resultat IV		145 046 649,66	-147 105 403,37
Pensionsintäkter och -kostnader			
Pensionsintäkter		16 000 000,00	15 000 000,00
Pensionskostnader	-24 421 092,23	-8 421 092,23	-7 693 230,57
Resultat V		-153 467 741,89	-154 798 633,94

Överföringar			
Intäkter			
Europeiska Unionen	2 547 230,67	4 227 042,77	
Aterbetalning av överföringar	602 859,60	37 946,57	
Övriga överföringsintäkter	269 622,03	264 488,64	4 529 477,98
Kostnader			
Undervisning, kultur och idrott	-18 077 492,52	-18 063 375,91	
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-41 852 150,06	-40 122 458,23	
Arbetsmarknad	-301 490,11	-267 676,52	
Primärnärings	-10 819 394,41	-11 122 129,62	
Övrigt näringsliv	-7 530 650,42	-6 581 962,99	
Bostadsproduktion	-172 894,61	-406 600,24	
Allmänna stöd	-6 003 203,78	-6 205 082,49	
Övriga överföringskostnader	-4 935 935,74	-4 192 092,22	-86 961 378,22
Resultat VI			-237 230 534,18
Skatter och intäkter av skattenatur			
Avräkningsbelopp	204 345 614,58	193 509 727,98	
Skatteavgifter	17 440 733,00	19 767 938,00	
Aterbäring av lotteriskatt	8 650 751,18	6 554 205,75	
Apoteksavgifter	536 910,60	557 640,00	
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	230 974 009,36	220 389 511,73	
Resultat före fonderingar och reserveringar			-16 841 022,45
Fonderingar och reserveringar			
Ökning/minskning av utjämningsfond	5 300 000,00	15 000 000,00	15 000 000,00
Räkenskapsperiodens överskott/underskott			-1 841 022,45

2011

1) P.g.a. återkrav av statligt stöd från Ålands Industrihus Ab med anledning av kommissionens beslut K(2011) 4905 slutlig 13.7.2011 har bokföringsvärdet om 5.772.166,48 avskrivits under 2011

SAMMANDRAG AV BUDGETUPPFÖLJNINGEN ÅR 2012

BUDGETINKOMSTER:

BUDGET	INKOMSTER UTGIFTER	JÄMFÖRELSE MOT BUDGET	ÖVERSKRIDNING AV BUDGET	GÅR TILL BESPARING	ÖVERFÖRES TILL ÅR 2012
LAGTINGET	673,56	326,44			-
LANDSKAPSGERINGS	203 000,00	128 234,97	74 765,03		70 660,00
KANSJÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 191 000,00	2 966 327,49	224 672,51		216 275,00
FINANSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	37 080 000,00	36 924 021,47	155 978,53		-
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	9 723 000,00	10 001 805,09	-278 805,09		-
UTBILDNINGS- OCH KULTURÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 475 000,00	907 444,26	567 555,74		538 753,00
NÄRINGSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	4 743 000,00	2 395 501,12	2 347 498,88		2 384 783,00
TRAFIKÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 340 000,00	1 286 066,54	53 933,46		-
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENÄT, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	289 942 000,00	246 565 943,14	43 376 056,86		10 000 000,00
TOTALT	347 698 000,00	301 176 017,64	46 521 982,36	-	13 210 471,00

BUDGETUTGIFTER:

LAGTINGET	2 921 000,00	-1 986 841,26	934 158,74	3 630,74	930 528,00
LANDSKAPSGERINGS	2 894 000,00	-2 175 066,37	718 933,63	141 408,63	577 525,00
KANSJÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	18 536 000,00	-14 808 738,09	3 727 261,91	148 202,40	3 626 986,00
FINANSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	63 606 000,00	-39 350 509,03	24 255 490,97	47 926,49	23 094 915,00
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	120 137 000,00	-114 866 210,54	5 270 789,46	1 160 575,97	4 650 341,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	54 390 000,00	-51 670 244,83	2 719 755,17	620 448,46	2 588 556,00
NÄRINGSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	29 843 000,00	-24 447 316,88	5 395 683,12	340 759,35	2 588 556,00
TRAFIKÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	37 487 000,00	-29 709 843,10	7 777 156,90	1 439 016,12	3 956 667,00
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENÄT, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	17 884 000,00	-17 994 184,94	-110 184,94	27 207,65	7 687 461,00
TOTALT	347 698 000,00	-297 008 955,04	50 689 044,96	127 366,17	-

BUDGETINKOMSTER ÅR 2012

BUDGETINKOMSTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2012
TOTALA BUDGETINKOMSTER UNDER ÅR 2012

301 176 017,64
13 210 471,00
314 386 488,64

BUDGETUTGIFTER ÅR 2012

BUDGETUTGIFTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2012
TOTALA BUDGETUTGIFTERNA UNDER ÅR 2012

-297 008 955,04
-47 112 979,00
-344 121 934,04

BUDGETUNDERSKOTT ÅR 2012

-

FINANSIERINGSANALYS

Egen verksamhet

Skatter och inkomster av skattenatur

Avräkningsbelopp
Skatteavgifter
Återbäring av lotteriskatt
Apoteksavgifter

Överföringar från PAF

PAF finansiella inkomster
PAF extraordinära utgifter
Ökning/minskning av PAF-medel

Försäljning av tjänster, hyror o övriga inkomster

Utgifter för inköp av varor och tjänster
Hyresutgifter
Personalutgifter
Betalda pensioner
Räntor, dividender o dyl.
Övriga utgifter/inkomster

Kassaflöde av egen verksamhet¹

Överföringsekonomi

Överföringsekonomins inkomster
Överföringsekonomins utgifter
Ökning/minskning av obligatoriska reserveringar

Investeringar²

Investeringar i anläggningstillgångar
Placeringar i värdepapper
Beviljade lån
Kortfristiga lånefordringar
Försäljning av egendom

Finansiering³

Långfristigt främmande kapital
Förvaldade medel
Kortfristigt främmande kapital
Korrigeringar mot eget kapital

Övriga fonder och donerade tillgångar⁴

	01.01. - 31.12.2012	01.01. - 31.12.2011
204 345 614,58	193 509 727,98	
17 440 733,00	19 767 938,00	
8 650 731,18	6 554 205,75	
536 910,60	557 640,00	220 389 511,73
20 000 000,00	10 000 000,00	
6 673 176,95	-5 680 146,51	
1 737 035,62	5 765 704,32	10 085 557,81
26 979 566,74	19 723 024,69	
58 495 436,19	-55 618 895,33	
2 344 468,05	-2 353 405,85	
107 851 080,02	-102 035 722,67	
8 421 092,23	-7 693 230,57	
4 256 095,05	3 807 858,01	
8 957 123,25	4 466 978,04	
87 730 258,84	90 771 675,86	
2 797 543,95	4 529 477,98	
89 693 211,65	-86 961 378,22	
639 634,78	660 865,89	-81 771 034,35
18 854 568,03	-19 210 767,18	
2 756 350,00	221 028,92	
2 702 747,68	-1 348 098,71	
557 082,80	134 000,00	
240 067,34	256 402,25	-19 947 434,72
114 724,53	162 059,22	
8 708,84	37 025,83	
138 303,49	-343 605,49	
317 047,61	0,00	-144 520,44
29 375,49	149 015,83	

Förändring av likvida medel

-10 942 297,82

-19 190 404,21

Likvida medel vid räkenskapsperiodens början
Likvida medel vid räkenskapsperiodens slut

80 377 012,09
69 434 714,27

Nyckeltal likviditet⁵

	2012	2011	2010	2009	2008
Quick ratio	2,56	2,72	3,60	4,80	6,68
Current ratio	2,59	2,74	3,63	4,82	6,70

Landskapets finansieringsanalys uppgörs enligt den direkta metoden. Till väsentliga delar följs kontantprincipen, vilket innebär att bl.a. förändringar av fr fordringar och skulder som hänför sig till inkomster och utgifter allokeras, i så stor utsträckning som möjligt utgående från uppgifterna i bokföringen, till de poster uppstått vid registrering enligt prestationsprincipen.

Finansieringsanalysen beskriver kassaflödena från egen verksamhet (inkluderar överföringar från PAF), överföringsekonomin, investeringar och finansi

För var och en av dessa delar framgår vilka penningkällorna är och vad medel använts till. På raden "Förändring av likvida medel" anges den totala förä av likvida medel under året. De två sista raderna i analysen visar hur mycket likvida medel som fanns vid räkenskapsperiodens början och hur mycket som kvarstår vid slutet av räkenskapsperioden. Till likvida medel räknas bankkonton, kontantkassor samt kortfristiga placeringar.

1 Kassaflödet av egen verksamhet har bl.a. korrigerats med förändringar av omsättningsstillgångarna, kundfordringar, aktiva resultatregleringar och övr fordringar, skulder till leverantörer, passiva resultatregleringar och övriga skulder som hör till ifrågavarande poster.

2 Kassaflödet av investeringar har bl.a. justerats med avskrivningar och värderingsposter.

3 Kassaflödet av finansiering inkluderar korrigeringar för tidigare år som gjorts mot eget kapital.

4 Posten består av President Urho Kekkonens 80-års fond, Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond, Irene och Halvdan Stenholms konstdonation o No fonden.

5 Quick ratio = Kassalikviditet. Nyckeltalet räknas enligt formeln: Finansieringsstillgångar / (Kortfristiga skulder - erhållna förskott)

Till finansieringsstillgångar har ovan räknats kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar och kassa- och banktillgodohavanden.

Riktvärden: över 1,0 = god
0,5 - 1,0 = tillfredsställande
under 0,5 = svag

Current ratio = Balanslikviditet. Nyckeltalet räknas enligt formeln: (Omsättningsstillgångar + Finansieringsstillgångar) / Kortfristiga skulder

Riktvärden: över 2,0 = god
1,0 - 2,0 = tillfredsställande
under 1,0 = svag

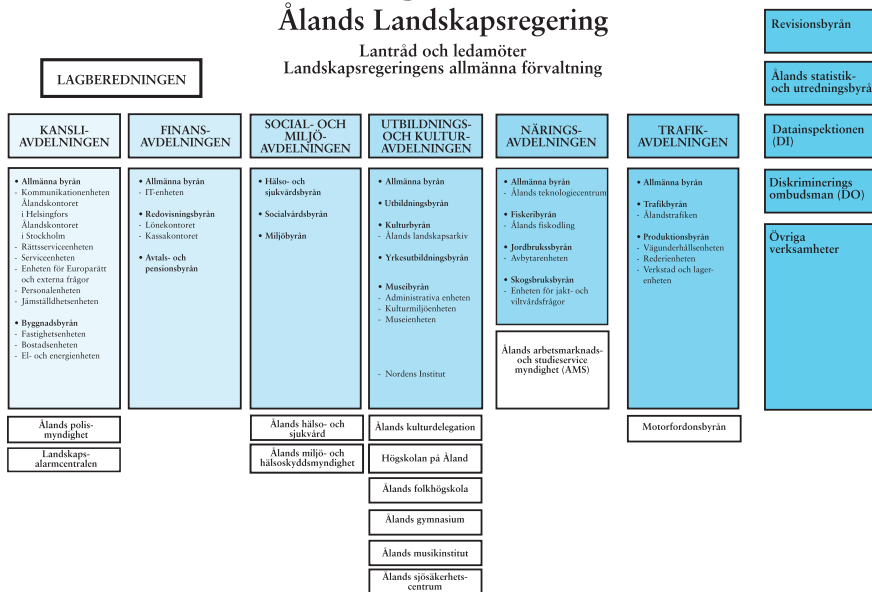

BILAGA 8. PERSONALBOKSLUT 2012

1. Organisation

Ålands Landskapsregering

Lantråd och ledamöter
Landskapsregeringens allmänna förvaltning

Personalbokslutet redovisar statistik för sex grupper:

Allmänna förvaltningen:

- Kansliavdelningen
- Finansavdelningen
- Social- och miljöavdelningen
- Utbildnings- och kulturavdelningen
- Näringsavdelningen
- Trafikavdelningen (inkl. sjötrafiken)
- Lagberedningen

Polisen:

- Ålands polismyndighet
- Alarmcentralen

Ålands gymnasium

Högskolan på Åland

Övriga skolor:

- Ålands folkhögskola

- Ålands musikinstitut
 - Ålands sjösäkerhetscentrum
- i gruppen ingår även timplärare

Övriga myndigheter:

- Datainspektionen
- Diskrimineringsombudsman
- Motorfordonsbyrån
- Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
- Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet
- Ålands statistik- och utredningsbyrå

*Ålands hälso- och sjukvård har ett eget personalbokslut och ingår inte i statistiken.

2 PERSONALSTRUKTUR

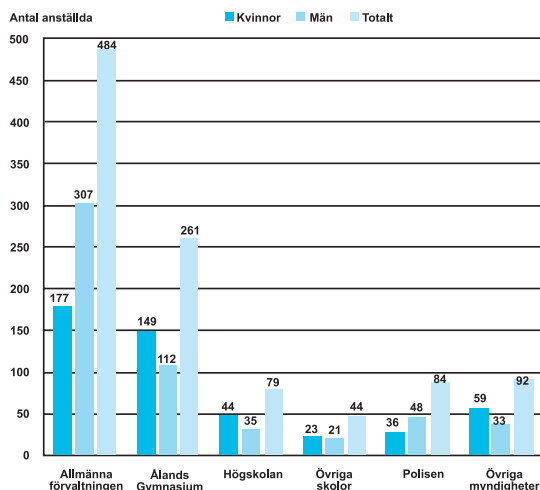
2.1 Antalet anställda

I slutet av året arbetade totalt 1.044 personer inom Ålands landskapsregering. Jämfört med föregående år är det en minskning med 32 anställda. Andelen kvinnor och män är oförändrad i jämförelse med år 2011 där andelen kvinnor utgör 47 procent och andelen män 53 procent.

Allmänna förvaltningen och övriga myndigheter hade vardera ca 25 personer färre anställda i år jämfört med samma tidpunkt år 2011. Ålands gymnasium hade däremot 11 personer fler anställda medan resterande i stort sätt hade samma antal.

Könsfördelningen skiljer sig åt inom de olika verksamheterna. Övriga myndigheter hade procentuellt den största andelen kvinnor medan allmänna förvaltningen hade största andelen män.

*Antal
anställda
per verksamhet
år 2012*

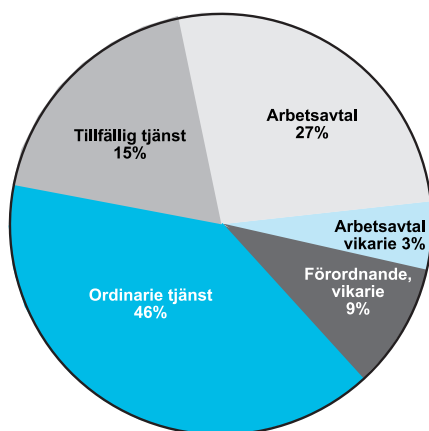
2.2. Anställningsform

Antalet anställningsförhållanden var vid årsskiftet 1 075 stycken och anställningarna fördelades enligt följande:

- 488 ordinarie tjänster
- 102 tjänstförrättande, vikarie, förordnande
- 159 tillfälliga tjänster
- 286 arbetsavtal
- 40 arbetsavtal vikarie

I punkten arbetsavtal ingår även tillfälliga arbetsavtal. Över en tredje del av landskapets personal som är anställd i tjänsteförhållande var anställda för viss tid d v s på vikariat eller annan tidsbegränsad anställning.

Procentuell fördelning av antalet anställningsförhållanden

Antal tjänsteförhållanden utifrån anställningsform

Anställningsform	Andel i %	
	Kvinnor	Män
Antal		
Ordinarie	488	54 %
Viss tid	261	58 %
Andel i %		
Ordinarie	65 %	46 %
Viss tid	35 %	42 %

Skolsektorn hade störst andel tillfälliga tjänster i förhållande till antalet tjänster. Högskolan hade 35 procent tillfälliga tjänster, Övriga skolor 29 procent och Ålands gymnasium 26 procent. Polisen hade minst andel tillfälliga tjänster.

2.3 Åldersstruktur

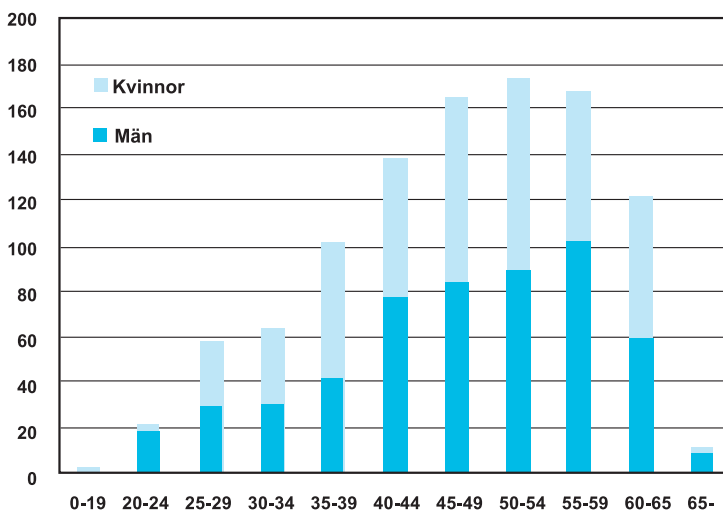
Sista december 2012 var 47 procent av personalen 50 år eller äldre och 7 procent var under 30 år. 153 personer var 60 år eller äldre och under en 10 års period kommer 340 anställda, eller 33 procent, att fylla 65 år.

Åldersgrupper

Åldersgrupp	Antal personer	Andel i %
-19	1	-
20-24	22	2%
25-29	52	5%
30-34	68	7%
35-39	104	10%
40-44	137	13%
45-49	167	16%
50-54	173	17%
55-59	167	16%
60-64	141	14%
65-	12	1%

Personalens medelålder var vid årets slut 47,5 år. Medelåldern för kvinnorna var 46,8 år och för männen 48 år.

Könsfördelning per åldersgrupp

Medelåldern inom de olika verksamheterna varierade. Lägst medelålder, 42,6 år, hade anställda inom polisen medan de anställda inom högskolan hade den högsta medelåldern, 49,3 år.

Medelålder per förvaltning

Förvaltning	Kvinnor	Män	Totalt
Allmänna förvaltningen	46,8	49,0	48,2
Ålands gymnasium	47,0	48,3	47,5
Högskolan	49,7	48,7	49,3
Övriga skolor	47,3	47,3	47,3
Polisen	44,2	41,3	42,6
Övriga myndigheter	44,7	45,4	45,0

2.4 Pensionsavgångar

En anställd har rätt att gå i ålderspension från 63–68 års ålder. Arbetspensionssystemet omfattar även förtida ålderspension, invalidpension, delinvalidpension och deltidspension.

Under år 2012 gick totalt 24 personer i ålderspension, förtida ålderspension och invalidpension, 8 kvinnor och 16 män. Det var 15 personer färre som gick i pension i år jämfört med föregående år. Av de 24 personer som gick i pension år 2012 arbetade 17 inom allmänna förvaltningen.

Sex personer fick deltidspension och 39 personer arbetade deltid samtidigt som de lyfte deltidspension. En person fick delinvalidpension under året.

Medelåldern för de som gick i pension 2012 var 63 år och 6 månader. Det gamla systemet vid polisen med yrkesbaserad pensionsålder på 58 år drar ner medelåldern något. Borträknas de tre personer som gick i pension från polisen var medelåldern 64 år och 3 månader.

Det tycks inte längre vara lika vanligt att gå tidigt i ålderspension, de flesta går vid uppnådd individuell pensionsålder eller senare.

När det gäller beviljade deltidspensioner kan konstateras att alla sex som fick pension under året hade haft rätt att gå i deltidspension betydligt tidigare (vid 58 år) om de hade velat.

2.5 Personalomsättning

Vid allmänna förvaltningen exkl. sjötrafiken lediganslogs 15 ordinarie tjänster under år 2012, vilket är färre än föregående år då 26 ordinarie tjänster lediganslogs. Myndighetschefer vid underlydande myndigheter ingår också i statistiken. Fyra av de

utannonserade tjänsterna var chefstjänster, varav en av dem tillhörde underlydande myndigheter.

Landskapsregeringen tog emot åtta högskolepraktikanter under året, varav fem praktiserade inom allmänna förvaltningen.

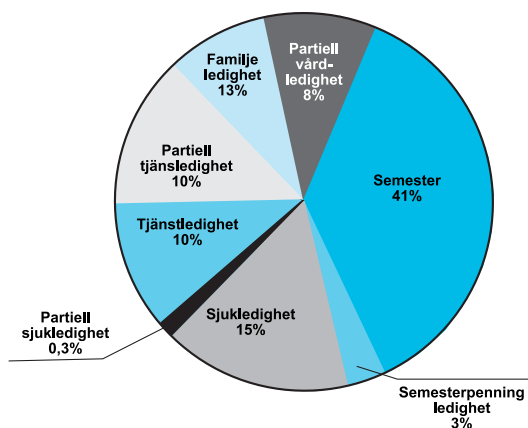
Vid allmänna förvaltningen exkl. sjötrafiken avslutade 25 personer med ordinarie anställning sina anställningsförhållanden, 10 kvinnor och 15 män. Av de personer som avslutade sina anställningar gick tolv i pension.

Inom sjötrafiken avslutade elva personer med ordinarie anställning sina anställningsförhållanden, samtliga av dem var män.

3 Frånvaro

Den totala frånvaron bestod av 81 757 kalenderdagar år 2012. Kompledighet, personalutbildning, tjänsteresor och tjänstledighet för annan tjänst inom förvaltningen ingår inte i frånvarostatistiken.

Total frånvaro fördelat på frånvaroorsak

Semester var den vanligaste frånvaroorsaken och utgjorde 41 procent av den totala frånvaron. 3 688 dagar togs ut som semesterpenningsledighet. Sjukledighet var den näst vanligaste frånvaroorsaken följt av familjeledighet.

3.1 Tjänstledighet

Tjänstledighet utgjorde 9 234 dagar eller 10 procent av den totala frånvaron. I kategorin tjänstledighet ingår alarneringsledighet, tidsbunden invalidpension, rehabiliteringsledighet, studieledighet samt tjänstledighet med och utan lön. Som tidigare nämnts ingår inte tjänstledighet för annan tjänst inom förvaltningen i statistiken.

I kategorin partiell tjänstledighet ingår även partiell studieledighet.

3.2 Familjeledighet

I kategorin familjeledighet ingår moderskaps- och faderskapsledighet, föräldraledighet vårdledighet och tillfällig vårdledighet för vård av sjukt barn.

Föräldraledigheten bestod av 2.658 kalenderdagar år 2012 och 83 procent av dagarna togs ut av kvinnor. Vårdledighet bestod av 4.189 dagar och även den togs till störst del ut av kvinnor, 93 procent.

376 dagar togs ut för tillfällig vårdledighet för vård av sjukt barn och här var fördelningen mellan kvinnor och män något mer jämlik. Kvinnorna tog ut 236 dagar, vilket motsvarar 63 procent medan männen tog 140 dagar eller 37 procent. Uttaget av partiell vårdledighet var 7.551 dagar, varav 6.897 dagar togs ut av kvinnor och 654 dagar togs ut av män.

Familjeledighet	Antal dagar	Andel i %	
		Kvinnor	Män
Moderskapsledighet	1.504	100 %	
Faderskapsledighet	416		100 %
Föräldraledighet	2.658	83 %	17 %
Vårdledighet	4.189	93 %	7 %
Tf. vårdl. sjukt barn	376	63 %	37 %
Partiell vårdledighet	7.551	91 %	9 %

3.3 Sjukledighet

Den totala sjukledigheten uppgick år 2012 till 10.778 dagar, vilket i genomsnitt är 10,3 sjukdagar per anställd. Detta är en minskning med ca 5 procent från föregående år.

Kort sjukledighet högst 3 dagar utgjorde 1.934 dagar, vilket i genomsnitt är 1,9 sjukdagar per anställd.

4 Personalutgifter

Personalkostnaderna uppgick till 57 miljoner euro år 2012, vilket är en ökning med 150.000 euro från föregående år.

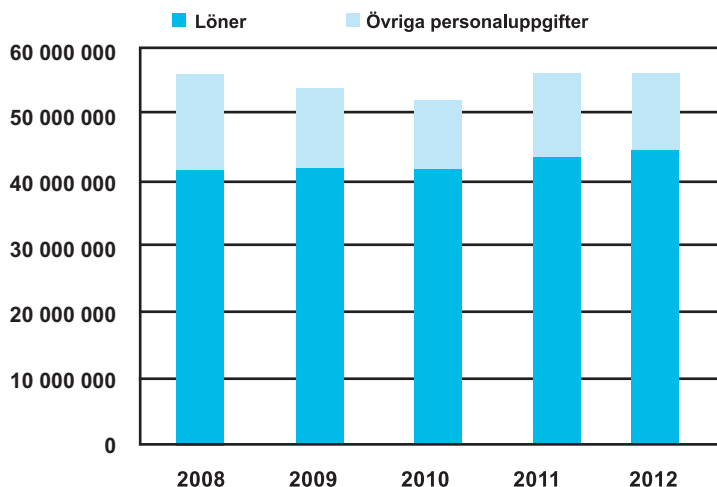
Trots att antalet anställda har minskat något jämfört med föregående år har lönerna ökat med 1,1 miljoner euro till 44,6 miljoner euro år 2012.

De ökade lönekostnaderna berodde på kollektivavtalsenliga löneförhöjningar. Landskapsregeringen har under året haft ramavtalsförhandlingar och ingått nya kollektivavtal och tjänstekollektivavtal för nästan hela personalen.

Övriga personalutgifter har däremot minskat med ca 900.000 euro, vilket beror på en bokföringsteknisk åtgärd för periodisering av semesterlöner inklusive bikostnader.

Löner och övriga personalutgifter 2008-2012

Medellönerna baseras på bruttomånadslöner för heltid- och deltidsanställd personal i november 2012.

Medellönen inom landskapsregeringen var 3.329 euro i november 2012. Kvinnornas medellöner uppgick till ca 95 procent av männens.

Medellön per verksamhet år 2012

Förvaltning	Kvinnor	Män	Totalt
Allmänna förvaltningen	3 138	3 219	3 189
Myndigheter	3 235	3 453	3 319
Polisen	2 651	3 151	2 938
Ålands gymnasium	3 385	3 678	3 512
Högskolan	3 525	4 037	3 761
Övr. skolor	2 607	3 195	2 863

De utbetalda lönerna skiljer sig dock något från månadslönerna. Inom allmänna förvaltningen var den genomsnittliga utbetalda lönen 3.586 euro i november 2012. Kvinnornas utbetalda lön uppgick i genomsnitt till 3.233 euro, vilket är 86 procent av männens lön som i genomsnitt uppgick till 3.769 euro. Skillnaden beror främst på sjötrafiken som hade en betydligt högre genomsnittlig utbetald lön än bruttomånadslön. Utbetald lön baseras på bruttomånadslöner inklusive arbetstidsersättningar och eventuella andra ersättningar för heltidsanställd personal i november 2012.

5 Företagshälsovård

Företagshälsovårdstjänster för landskapsanställda på Åland exkl. ÅHS tillhandahålls av Cityläkarna Ab. Helsingfors Läkarcentral tillhandahåller företagshälsovårdstjänster för anställda vid Ålandskontoret i Helsingfors. Företagshälsovården omfattar, förutom de lagstadgade tjänsterna, sjukvård på allmänläkarnivå och i bestämda fall sjukvård hos specialistläkare. Den totala kostnaden för företagshälsovård uppgick till ca 332.000 euro år 2012, vilket är en höjning med ca 6 procent från föregående år.

Kostnaden för den lagstadgade företagshälsovården uppgick till 85.370 euro, 26 procent av den totala kostnaden för företagshälsovård och kostnaden för allmän sjukvård uppgick till 246.630 euro, 74 procent.

Kostnaden för den lagstadgade företagshälsovården har minskat jämfört med föregående år, vilket beror på färre antal hälsoundersökningar.

Kostnaden för sjukvård har däremot ökat med 20 procent jämfört med i fjol. Den stora ökningen beror dels på fler sjukvårdsbesök men främst på grund av att antalet laboratorieundersökningar har fördubblas.

5.1 Arbetsolycksfall

Vid allmänna förvaltningen anmäldes 24 olycksfall i arbetet år 2012, sex anmäldes av kvinnor och 18 av män. Majoriteten, 18 stycken, drabbade personal som hade ett fysiskt arbete och 11 av dem arbetade på trafikavdelningen. Av samtliga arbetsolycksfall ledde 10 till sjukskrivningar.

6 Friskvård

6.1 Motionsaktiviteter

I syfte att upprätthålla och förbättra personalens hälsa och välbefinnande, erbjuds anställda inom landskapsregeringen möjlighet till subventionerade motionsaktiviteter.

Inom allmänna förvaltningen utökades antalet subventionerade träningsställen med Ålands motionsförbund och Idrottsgårdens gym. Subventionen utökades även till att gälla halvårskort och 10-ggr kort. Subventionen för allmänna förvaltningens motionsaktiviteter uppgick till 13.266 euro år 2012. Ungefär hälften av subventionerna, 7.394 euro, gick till Avancia som är det mest besökta träningsstället. Under året tränade 52 personer på Avancia, 35 kvinnor och 17 män.

På Träningsverket tränade 16 personer under året, 12 kvinnor och 4 män. Simhallarna hade näst mest besök bland de subventionerade motionsställena. Sammanlagt gjordes 1.112 besök till simhallarna under året och något fler besök gjordes av män. Subventionen uppgick till ca 2.700 euro för simning.

Antalet träningstillfällen på de mest besökta träningstillfällena

Motionsställe	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Avancia	1.408	1.672	1.425	1.958	2.211	2.677
Träningsverket	705	438	575	710	733	628
Ålands Idrottscenter, simning	281	168	132	157	349	369
Mariebad	670	1.013	1.108	817	707	743

6.2 Massage

Personalen vid Ålands landskapsregering erbjuder möjlighet till subventionerad massage i syfte att förebygga ohälsa. Under 2012 gjordes totalt 1.226 besök hos massör, vilket är ca 300 färre besök jämfört med året innan. Subventionen för massage år 2012 uppgick till 12.260 euro.

Antal besök till subventionerad massage

	2009	2010	2011	2012
Antal besök	1.316	1.327	1.525	1.226

7 Kompetensutveckling

Landskapsregeringen arbetar aktivt med kompetensutveckling för personalen. Det sker genom personalutbildning, yrkesspecifik utbildning och egenutbildning.

7.1 Personalutbildning

Inom allmänna förvaltningen användes 23.865 euro till personalutbildning och arbetarskyddsutbildning år 2012. Kostnaden per deltagare var i genomsnitt 73 euro. Personalenheten arrangerar personalutbildning utifrån allmänna förvaltningens utbildningsplan. Personalutbildning är utbildning som är gemensam för all personal inom allmänna förvaltningen.

Tidigare bekostade personalenheten även egenutbildningar, medan dessa nu handhas av respektive avdelning. Även yrkesspecifik utbildning bekostas av avdelningarna.

Personalutbildning 2012	deltagare	kvinnor	mänkostnad/ deltagare	
Datorutbildning	45	37	8	84 €
Inspiration och motivation	63	58	5	96 €
Internutbildning	82	64	18	6 €
Ledarskapsutbildning	46	23	23	49 €
Intern styrning och kontroll	87	54	33	109 €

7.2 Yrkesspecifik utbildning

Under året deltog 142 personer inom allmänna förvaltningen i yrkesspecifik utbildning, 63 kvinnor och 79 män. Kostnaden uppgick till 50.962 euro, vilket är en ökning med 8 procent från föregående år då kostnaden uppgick till 47.346 euro.

Kostnaden för yrkesspecifik utbildning var i genomsnitt 359 euro per deltagare, 322 euro/kvinna och 388 euro/man. Trafikavdelningen stod för över hälften av kostnaderna och det var främst anställda från sjötrafiken som deltagit i utbildningarna.

Bilaga 9. Landskapets arrenden 2012

Lägenhetens namn	Odlad areal	Arrendetid	Arrendebelopp euro
Haga kungsgård.....	76,75 ha	-14.3.2032	30 200
Grelsby kungsgård.....	41,00 ha	-15.3.2021	30 650
Kastelholms kungsgård.....	4,3 ha	-14.3.2018	1 668
+ golfbanan	131 ha	-31.12.2028	28 247
Bomarsunds gård.....	45,87 ha	-14.3.2027	31 695
Bergs gård.....	15,70 ha	-14.3.2013	5 367
Vestergård.....	4,8 ha	-14.3.2018	1 413
	6,7 ha	-14.3.2027	2 263
Pehrsberg.....	7,50 ha	-14.3.2027	6 305
Diverse.....		Löpande	320
Jaktarrenden.....			25 596
Summa			163 724

Bilaga 10. Landskapets egna skogar 2012

1. Avverkningar 2012

Lägenhet	Fröträds- ställ- ning ha	Skärm- ställ- ning ha	Kal- avverk- ning ha	Förnyelser totalt ha	Första gallring ha	Gallring ha	Avverkning av över- ståndare ha	Skötsel- avverkningar totalt ha	Special- avverk- ningar ha	Avverk- ningar totalt ha
Berg									0,1	0,1
Bomarsund									0,1	0,1
Grelsby	0,6		2,0	2,6					0,1	2,7
Jomala gård			1,7	1,7	3,4	3,2		6,6	0,1	8,4
Kastelholm			1,4	1,4	0,9	4,7		5,6	2,2	9,2
Pehrsberg						0,8		0,8		0,8
Prästö									0,1	0,1
Strömberga			0,6	0,6			0,6	0,6		1,2
Ströms- ängarna									3,6	3,6
Sammanlagt	0,6	0,0	5,7	6,3	4,3	8,7	0,6	13,6	6,3	26,2

2. Försäljningar 2012

Lägenhet	Barrmassa m ³	Björkmassa m ³	Lövmassa m ³	Talltimmer m ³	Grantimmer m ³	Sammanlagt m ³
Berg	13,9			2,8	2,8	19,5
Bomarsund	3,6				1,2	4,8
Grelsby	192,8	8,9	4,2	355,4	118,6	679,9
Jomala gård	673,0	240,9	75,5	98,4	267,2	1 355,0
Kastelholm	564,2	77,4	68,1	84,9	266,0	1 060,5
Pehrsberg	33,7		0,2	6,2	0,3	40,4
Prästö	4,0			0,8	0,1	4,9
Strömberga	48,2	3,2	4,1	96,6	35,0	187,1
Strömsängarna	40,2	73,0	22,4	3,9	0,5	140,0
Sammanlagt	1 573,6	403,3	174,5	649,0	691,7	3 492,1

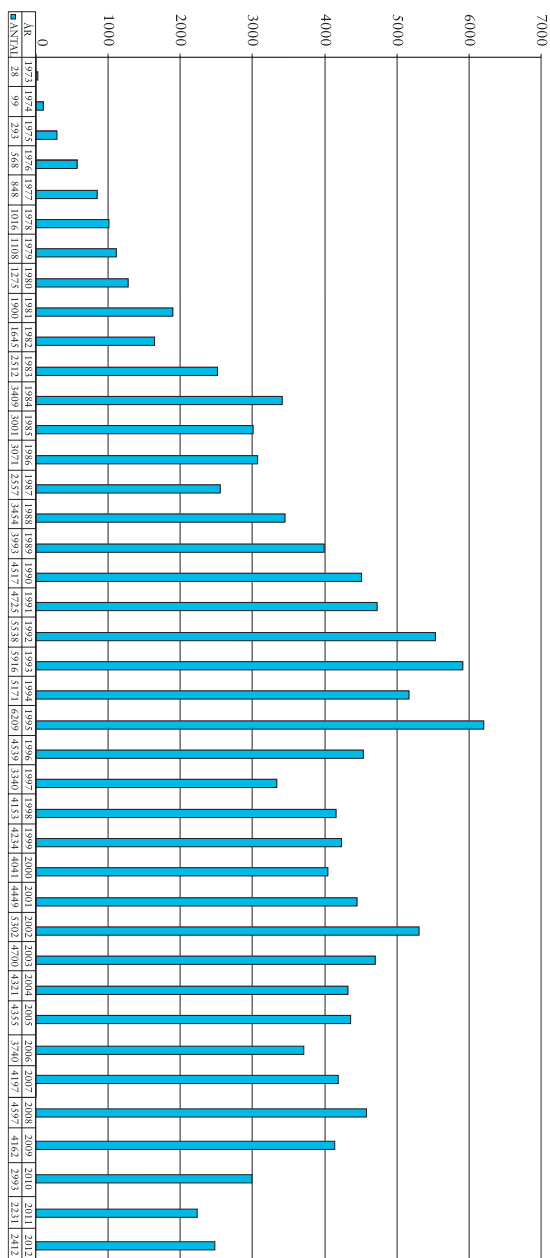
3. Skogskulturer 2012

Lägenhet	Tall st ha		Gran st ha		Löv st ha		Sammanlagt st ha	
Berg	1 260	0,7	3 240	1,5				2,2
Bomarsund	720	0,4	900	0,5				0,9
Bredbolstad					300	0,2	300	0,2
Grelsby	7 560	3,8	4 500	2,5				6,3
Sammanlagt	9 540	4,9	8 640	4,5	300	0,2	300	9,6

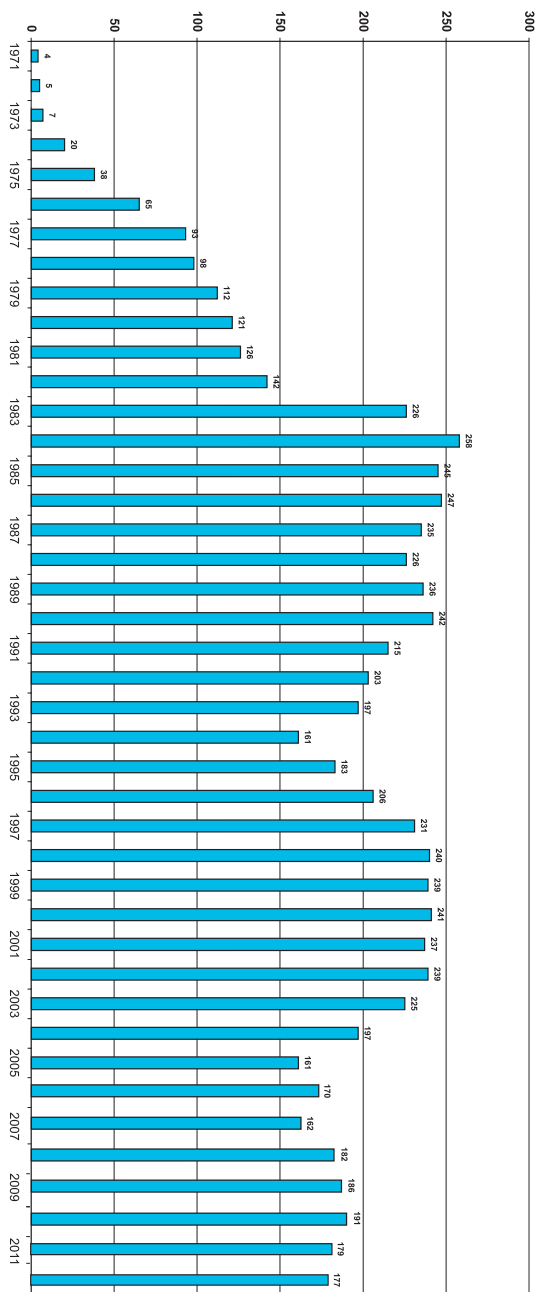
Bilaga 11. Fällda rådjur och älgar

Fällda rådjur 1973-2012

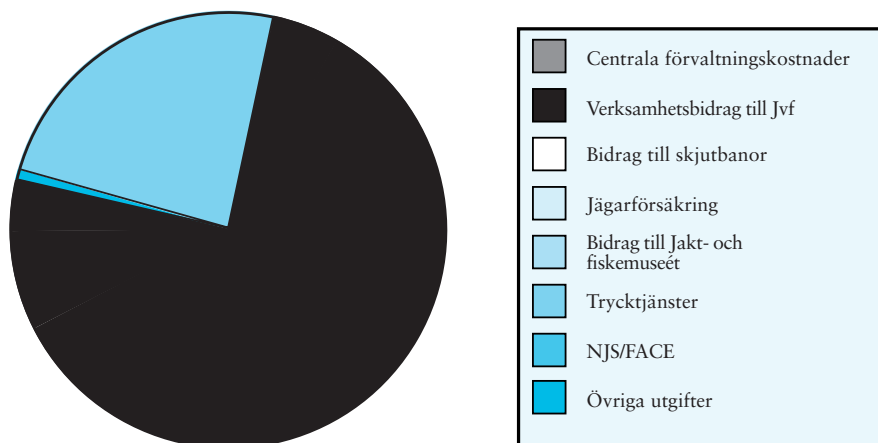

Fällda älgar 1971-2012

Bilaga 12. Jaktvårdsmedel 2012

Utgift	År 2012	(År 2011)
Verksamhetsbidrag till Jvf	65.325	59.940
Bidrag till skjutbanor	6.825	7.497
Jägarförsäkring	3.739,68	3.833
Bidrag till Jakt- och fiskemuseét	1.145,65	810
Trycktjänster (tidningen Jägaren, annonser, tryckt material)	19.070	24.261
NJS/FACE	5.238,47	5032
Övriga utgifter	665	-
	85.060	5842
Inkomst	År 2012	(År 2011)
Jaktkort	131.659,83	137.836
Jägarexamen	1.063,79	1.114
Ansöknings- tillståndsavgift	160	160
Försäljning av utbildnings- och informationsmaterial	0	0
Övriga försäljningsintäkter	0	30
	160	190

Bilaga 12. 1. Ålands naturreservat 2012

	Reservat	Kommun	Inr. år	Samhällsägt		Privatägt		ÅFS
				land ha	vatten ha	land ha	vatten ha	
1	Ramsholmen	Jomala	1925	-	-	13	-	36/25 31/74
2	Mangelbo (Alm-skogen)	Finström	1931 1987°	- 1	- -	- -	- -	32/87
3	Svartnö-Kaja	Hammarland	1939	46	98	-	-	29/87
4	Espholm	Mariehamn	1943	7	-	-	-	30/87
5	Nätö-Jungfruskär	Lemland	1964 1985° 1992° 2005°	- - - 124	- - - 427	- - - -	- - - -	- - - 13/05
6	Björkör	Föglö	1966 2003	 220	 6536	- -	- -	24/66 28/74 3/03
7	Sandskär	Kökar	1971 1996°	- 13	- -	- -	- -	9/71 27/96
8	Lövdal	Jomala	1974	-	-	1	-	57/74
9	Granö	Föglö	1975 1985° 1996°	- - -	- - -	- - 80	- - -	- 44/85 67/96
10	Långskär-Sandskär	Kökar	1978 1985°	- 96	- 263	- -	- -	- 31/88
11	Länsmansgrund	Saltvik	1979	55	100	-	-	33/87
12	Blåskär etc	Brändö	1980	38	296	-	-	4/80
13	Löskär	Lemland	1980	13	52	-	-	8/80
14	Iriskärret	Jomala	1981	-	-	2	-	45/81
15	Lillnäsberget-Tingö	Sund	1982 1991° 1995°*	- - 100	- - 211	- - -	- - -	- - 34/95
16	Fjärdskär, Harrgrund	Sund	1986	3	-	-	-	12/86
17	Herröskatan	Lemland	1987	27	86	-	-	31/87
18	Östra Rödklubb	Eckerö	1988	10	-	-	-	28/88
19	Bråttö	Föglö	1988 1992° 1999°	- - -	- - -	- - 44	- - -	- - 66/99
20	N. Hastersboda	Föglö	1988	-	-	5	-	30/88
21	Boxö	Saltvik	1988 1996°	- 306	- 1091	- -	- -	- 28/96
22	Skag	Lumparland	1989	-	-	16	-	32/89
23	Idö	Kökar	1989 2005°	- 82	- -	- -	- -	- 10/05

24	Hemdal	Vårdö	1990	-	-	7	-	15/90
25	Prästgårdsnäset	Finström	1992	-	-	33	-	55/92
26	Åsgårda Sten- åkrar	Saltvik	1994	51	-	6	-	2/94
27	Höckböle- holmen	Geta	1994	-	-	-	-	3/94
			2000 ^o	23	-	-	-	74/00
28	Skålklobbarna	Vårdö	1994	11	195	-	-	80/94
29	Lökö	Hammarland	1997	-	-	11	-	21/97
30	Bistorp Stenåkrar	Lemland	1997	14	-	-	-	46/97
31	Träsket	Eckerö	1998	-	-	71	-	21/98
32	Karlbybådarna, sältskyddsområde	Kökar	1998	-	-	3	670	15/98
33	Gloet	Vårdö	1998	-	-	31	-	119/98
34	Blacksund	Kumlinge	1999	-	-	28	-	60/99
35	Sandön	Föglö	2001	-	-	37	-	15/01
36	Näset	Kumlinge	2001	34	-	-	-	16/01
37	Södra Uddhagarna	Eckerö	2001	-	-	10	-	67/01
38	Ängessjö	Hammarland	2001	-	-	10	-	68/01
39	Prästgårdsskogen	Sund	2001	-	-	50	-	69/01
40	Moren	Jomala	2002	-	-	5	-	62/02
41	Norra Uddhagarna	Eckerö	2003	-	-	11	-	22/03
42	Knöppelskär	Saltvik	2005	31	-	-	-	11/05
43	Kråkskär	Saltvik	2005	86	394	-	-	12/05
44	Idskär	Finström	2005	44	238	-	-	9/05
45	Löfvik	Sund	2008	-	-	4	-	56/08
46	Båtskär	Lemland	2008	-	190	-	-	57/08
47	Gunnarsby	Sund	2008	-	-	31	-	58/08
48	Näsgården	Hammarland	2008	-	-	2	-	88/08
49	Toböle	Saltvik	2008	-	-	0,5	-	89/08
50	Signilskär-Märket	Hammarland	2009	400	22100	-	-	28/09
51	Svenstjälpa	Vårdö	2009	-	-	190	-	30/09
52	Kvarnsjöskogen	Saltvik	2011	60	-	-	-	79/11
				1895	32277	701,5		670

Ålands landareal =	148.130 hektar	Ålands vattenareal =	1.180.000 hektar
Naturskyddad landareal =	2.591,5 hektar = 1,75 %	Naturskyddad vattenareal =	32.947 hektar
Medelstorlek, landareal =	49,84 hektar		
Naturskyddsområden =	35.543,5 hektar		

^o förstorat

^{oo} förlängd fredning

* ändrade gränser eller bestämmelser

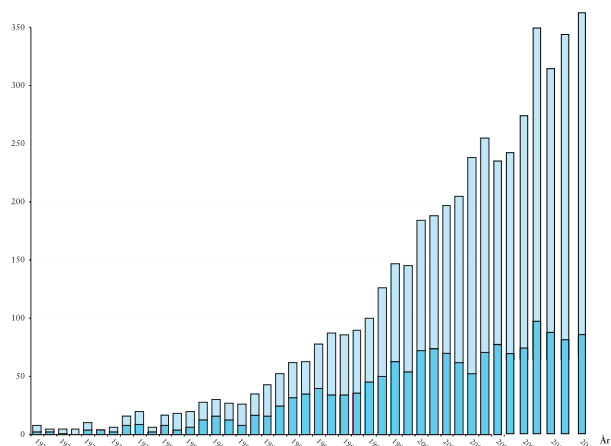
2. Ålands i lag fredade naturminnen

Nr	Naturminne	Fredat år	Kommun	Författningssamling
1	Källskärskannan	1925	Kökar	ÅFS 38/25
2	Slånbestånd	1934	Mariehamns stad	ÅFS 15/34
3	Hamnholmseken	1934	Saltvik	ÅFS 15/34
4	Tall	1970	Eckerö	ÅFS 31/70
5	Björk	1970	Jomala	ÅFS 32/70
6	Popplar	1974	Finström	
7	4 askar	1981	Jomala	ÅFS 44/81 och 12/2000
8	Stenåkern "Stenögat"	1993	Saltvik	ÅFS 55/93
9	Ek, flyttblock	1994	Saltvik	ÅFS 31/94
10	Allé i Nääs	1996	Saltvik	ÅFS 30/96

3. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2012

Antal ungar

År	Åland	Ring- märkta ungar	Riket	Hela landet
1970	2		6	8
1971	2		3	5
1972	1		4	5
1973	0		5	5
1974	4		6	10
1975	4		0	4
1976	2		4	6
1977	8		8	16
1978	9		11	20
1979	2		4	6
1980	8		9	17
1981	4		14	18
1982	6		14	20
1983	13		15	28
1984	16		14	30
1985	13		14	27
1986	8		18	26
1987	17		18	35
1988	16		27	43
1989	25		27	52
1990	32		30	62
1991	35		28	63

År	Åland	Ring- märkta ungar	Riket	Hela landet
1992	40		38	78
1993	34		53	87
1994	34		52	86
1995	36		54	90
1996	45		55	100
1997	50	38	76	126
1998	63	51	84	147
1999	54	45	91	145
2000	72	41	112	184
2001	74	54	114	188
2002	70	60	129	199
2003	63	54	149	212
2004	55	45	189	244
2005	77	62	189	266
2006	80	61	164	244
2007	72	61	180	252
2008	74	60	208	282
2009	97	71	252	349
2010	85	74	235	320
2011	81	62	261	342
2012	87	51	277	364

4. Skyddad natur på Åland

5. Fågelskyddsområden (26 § JL 31/1985)

Områdets namn	Kommun	By	Ägare	Areal, ha	Beslutsdatum	Gäller t.o.m.
Rnr				Dnr		
Holmgrundet och Långnäsgrundet Rnr 5:6 Torp	Eckerö	Torp	Astrids Bengts 22270 ECKERÖ	1	18/12-80 2194/216-80 21/2-91 112 Nm1 11/1-96 20 Nm1	31/7-90 31/7-95 Tills vidare
Långviksgrundet Kyrkoby samfällighet	Eckerö	Kyrkoby	Brage Eklund Kyrkoby samfällt 22270 ECKERÖ	1,2	27/6-86 2932/359-86 19/1-93 28 Nm1	31/7-90 Tills vidare
Brännholmsgrundet Rnr 1:1 Bastö	Finström	Bastö	Gunlög Höglund	2	10/5-83 B.D. 2657/245-83	Tills vidare
Ekholmsgrundet Rnr 1:16 Ekholm	Finström	Bastö	Ulf och Stefan Perander Bastö 22310 PÅLSBÖLE	1,5	12/10-88 B.D. 7573/803-87 19/1-93 30 Nm1	31/7-92 Tills vidare
Gadden Månsas Norrstu Rnr 4:9	Brändö	Jurmö	Runar Strandvall	4	30/1-90 Dnr Nm1-03-89-381	Tills vidare
Hamnholmsgrunden Vestergård 1:19	Brändö	Brändö	Brändö församling 22920 BRÄNDÖ	0,8	14.5.1996 Dnr Nm1-35-967-37	Tills vidare
Träskholmsbådan Vestergård 1:19	Brändö	Brändö	Brändö församling 22920 BRÄNDÖ	1	14.5.1996 Dnr Nm1-35-96-37	Tills vidare
Gräsören Gloskärsörarna	Kökar	Karlby	Ls genom gåva	3,0 ha	14.8.2002 ÅFS 61/2002	Tills vidare
Rättgrundet	Mariehamn	Mariehamn	Mariehamns stad och Vesterkalmare delägarlag	13,3 ha	3.9.2003 ÅFS 62/2003	Tills vidare

Bilaga 13. Byggande och planering av vägar

Under året slutförda om- och nybyggnader av vägar

Landsväg nr 800	Kyrkvägens vägskal-Dössängs vägskal	2,1 km
-----------------	-------------------------------------	--------

Vägavsnitt där planerings- och karteringsarbeten pågått

Landsväg nr 1	Möckelö-Kungsö vägskal GC-väg	3,6 km
Landsväg nr 2	Finby-Bomarsunds gård	2,2 km
Landsväg nr 2	Bomarsunds gård-Bomarsunds bro	2,1 km
Landsväg nr 2	Över Prästö	1,6 km
Landsväg nr 2	Haraldsby-Tosarby GC-väg	4,7 km
Landsväg nr 3	Lemström-Söderby GC-väg	6,7 km
Landsväg nr 40	Näfsby-Boda inkl. GC-väg	2,4 km
Landsväg nr 40	Bjärström-Emkarby	2,7 km
Landsväg nr 750	Sottunga färjfäste-affären	2,9 km

Om- och nybeläggningar med mjukoljegrus, asfaltgrus och asfaltbetong utfördes på följande sträckor

Landsväg nr 1	Röjskär-Gottby	3,1 km
Landsväg nr 3	Kalmarnäs korsningsområde	0,3 km
Landsväg nr 20	Östra utfarten	0,3 km
Landsväg nr 50	Vikingaby	0,1 km
Landsväg nr 180	Ahlströms-Mellantorp	1,9 km
Landsväg nr 216	Möckelövägen	1,1 km
Landsväg nr 220	Jomalarakan	2,0 km
Landsväg nr 230	Vikingavallen-Önningeby	3,3 km
Landsväg nr 680	Banken över Sandösund	0,3 km
Landsväg nr 700	Byvik-Granboda	2,0 km
Landsväg nr 800	Kumlinge by-Norra färjfastet	4,0 km
Landsväg nr 860	Skinnarskärsbron-Askörsbron	4,0 km
Bygdeväg nr 162	Kattby-Postad	1,0 km
Bygdeväg nr 202	Bolstavägen	0,3 km
Bygdeväg nr 282	F.d. Wirenius lager-landsväg nr 1 Svinryggen	1,0 km
Bygdeväg nr 286	Gottbysunds vägskal-Djurvik	3,0 km
Bygdeväg nr 622	Golfbanevägen i Kastelholm	1,1 km

Bilaga 14. Färjtrafiken

1. Passagerare och fordon 2011-2012

	2011		2012		Förändring i %	
	Pass	Fordon	Pass	Fordon	Pass	Fordon
Asterholmalinjen	8 050	4 218	6 088	3 050	-24 %	-28 %
Björkölinjen	11 742	8 305	10 919	7 716	-7 %	-7 %
Brändö-Osnäslinjen	83 256	33 274	78 514	33 337	-6 %	0 %
Embarsundslinjen	57 643	38 022	61 897	41 000	7 %	8 %
Enklinge-Kumlingelinjen	14 491	8 218	13 663	7 828	-6 %	-5 %
Föglölinjen	199 455	112 187	196 511	113 902	-1 %	2 %
Norra linjen	105 782	51 393	101 825	50 987	-4 %	-1 %
Seglingelinjen	25 938	15 879	26 856	16 398	4 %	3 %
Simskälalinen	39 227	21 765	33 866	19 174	-14 %	-12 %
Södra linjen	86 334	40 930	84 044	40 557	-2 %	-1 %
Tvärgående linjen	21 669	13 131	24 249	14 445	12 %	10 %
Töftölinjen	356 862	221 156	353 722	223 468	-1 %	1 %
Åva- Jurmolinen	23 211	11 024	23 986	11 544	3 %	5 %
Ängö Sundslinjen	10 540	7 026	11 211	7 503	6 %	7 %
Totalt	1 043 993	586 528	1 027 351	590 909	-1,6 %	0,7 %

Detta är den tredje hållbarhetsredovisningen för Ålands landskapsregering, de föregående har varit för 2008 och 2010. Hållbarhetsredovisningarna är en fortsättning på och vidareutveckling av tidigare miljöredovisningar. Hållbarhetsredovisningen ger en samlad bild av hur Åland förhåller sig till faktorer som har betydelse för en hållbar utveckling för medborgarna.

För att nå en hållbar utveckling måste det vara balans mellan de sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionerna. Inom Ålands landskapsregering har vi länge arbetat för och prioriterat frågor om hållbar utveckling. Formerna för arbetet har varierat något genom åren men målet har varit det samma, att Åland ska utvecklas till ett i alla avseenden hållbart samhälle.

Hållbar samhällsutveckling är en av de viktigaste framtidsfrågorna och kräver samarbete både lokalt och globalt. Den stora utmaningen är hur dagens krav ska avvägas mot långsiktiga åtaganden. Några exempel på verktyg i hållbarhetsarbetet på Åland för såväl offentliga som privata organisationer är hållbarhets- eller miljöredovisning, miljö- och kvalitetscertifiering, hållbarhetsindikatorer, nyckeltal, utbildning och goda exempel.

Även i omvärlden finns det idag mycket fokus på frågorna kring hållbar utveckling och det finns strategier för hållbar utveckling både nationellt, på nordisk- och EU nivå.

1.2 Landskapsregeringens organisation

Ålands landskapsregering verkar på Åland med en organisation som framgår av bilden nedan. För tydligare information om de olika avdelningarnas ansvarsområden, tjänster och målsättningar hänvisas till landskapsregeringens budget för år 2013.

1.3 Utvecklingen på Åland

- 1921 Ålandsfrågan avgörs i Nationernas förbunds råd. Finland tillerkänns suveränitet över Ålandsöarna. Åland erhåller självstyrelse och garantier för bevarandet av svenska språket, kulturen och lokala sedvänjor. Medellivslängden är ca 55 år.
- 1922 Självstyrelselagen från 1920 börjar tillämpas.
- 1925 Det första naturreservatet bildas.
- 1934 Åland får en egen fornminnesförvaltning. Ålands museum öppnar.
- 1951 En reviderad självstyrelselag antas.
- 1954 Åland får egen flagga, befolkningen är ca 21.500 invånare och medellivslängden är ca 65 år.
- 1959 Bilfärjetrafiken inleds med Vikinglinjen.
- 1970 Åland blir medlem i Nordiska rådet, befolkningen har minskat till ca 20.500 invånare.
- 1979 Lotsbroverket tas i bruk vilket förbättrar avloppshanteringen. 0,4 % av Ålands yta är naturreservat.
- 1993 En ny självstyrelselag träder i kraft. Befolkningen är 24.600 invånare.
- 1995 Åland blir medlem i EU.
- 2002 Euron ersätter mark som valuta och ca 7 % av Ålands elenergi är förnyelsebar.
- 2007 23 % av Ålands elenergi kommer från vindkraft, 28 % av all energi som förbrukas på Åland är förnyelsebar. Arbetslösheten är 1,9 %. 1,3 % av Ålands yta är naturreservat. Befolkningen är 27.153 invånare och medellivslängden är 80,0 år.
- 2010 Arbetslösheten var i december 2010 3,2 %. 1,7 % av Ålands yta är naturreservat. Befolkningen är 27.948 invånare och medellivslängden är 81,1 år.
- 2012 Den ekologiska odlingen är på en stabil nivå med 23% av den totala odlingsarealen. Befolkningen på Åland blir äldre eftersom dödligheten håller sig på en stabil nivå sedan 1950-talet medan nativiteten minskar. Befolkningen är 28.500 invånare, och den förväntade medellivslängden 82,0 år.

1.4 Om hållbarhetsredovisningen

Summan av det som redovisas i hållbarhetsredovisningen ska hjälpa läsaren förstå om den offentliga verksamhetens interna och externa påverkan utvecklar regionen på ett önskvärt sätt. Utvecklingen presenteras i form av text och nyckeltal. Syftet med hållbarhetsredovisningen är vidare att underlätta för ledningen och medarbetare att få en bredare förståelse för organisationens interna och externa hållbarhetsprestanda. Hållbarhetsredovisningen underlättar dessutom för allmänheten att få inblick i organisationens och landskapets påverkan på utvecklingen vilket bidrar till delaktighet och förståelse.

Inom landskapsregeringen görs mycket arbete på olika nivåer som bidrar till en hållbar utveckling. Hållbarhetsredovisningen skulle kunna innehålla fler nyckeltal inom fler områden. Ambitionen har dock varit att ge en övergripande bild och begränsningar har därför varit nödvändiga. Till exempel är viktiga sociala områden som sjukvård, äldreomsorg, handikappfrågor och missbrukarvård inte med. Vidare har arbetet till del harmoniserats med de nyckeltal som ska rapporteras till Nordiska ministerrådet inom ramen för dess hållbarhetsstrategiarbete.

Hållbarhetsredovisningen för 2012 är en uppdatering av redovisningarna från 2008 och 2010 samt redovisar reflektioner av utvecklingen. Det vore önskvärt att Ålands hållbarhetsredovisning i större utsträckning skulle harmoniseras med de indikatorerna som används inom det nordiska samarbetet för hållbar utveckling och att de avsnitt som bara omfattar text och inte nyckeltal i större omfattning skulle omfatta även nyckeltal.

Området trafik saknas men det vore intressant att utveckla ett par relevanta nyckeltal. Idag nämns transportsektorn kort i avsnittet om förnyelsebar energi.

1.5 Begreppet hållbar utveckling

Hållbar utveckling, i modern bemärkelse, definierades för första gången av den så kallade Brundtlandkommissionen, som tillsattes av FN i mitten av 1980-talet. Syftet var att fokusera på de globala miljöproblemen. Kommissionen definierade hållbar utveckling så här: En utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Utgångspunkten är en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och problem. En tydlig linje är tanken om individens delaktighet och ansvar. Den bärande principen är att sociala, ekologiska och ekonomiska förhållanden är integrerade och att de är ömsesidigt beroende av varandra.

Social utveckling är både ett resultat av, och en förutsättning för, ekonomisk utveckling. Den sociala dimensionen av hållbar utveckling lyfter fram inflytande och jämlikhet, att individen känner trygghet och delaktighet. Den ekologiska dimensionen hand

lar om att hushålla med naturresurser, som vattnens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga. Den handlar också om att minska påverkan på naturen och människors hälsa. Att värna de givna naturresurserna är en förutsättning för hållbar utveckling. Ekonomisk tillväxt brukar framhållas som en förutsättning för utveckling. Samtidigt gäller att ekonomisk utveckling inte kan ske om miljön försämras och om det inte sker en tillväxt i det sociala kapitalet, såsom hälsa och utbildning. Friska invånare bidrar till exempel till ökad produktivitet.

Tre saker bedöms som viktiga för att lyckas med hållbar utveckling. Medborgarna måste vara delaktiga, och varje individ ska förstå och ta eget ansvar för utvecklingen. Arbetet måste också vara sektorsövergripande, vilket innebär att samverkan måste ske mellan olika aktörer och på olika nivåer. Slutligen krävs ett medvetet ledarskap kring hållbar utveckling.

Inspiration och struktur vid framtagandet av den första hållbarhetsredovisningen hämtades från de internationella riktlinjerna GRI - Global Reporting Initiative.

1.6 Vision och strategi

Landskapsregeringens vision för ett hållbart Åland 2020 är:

Ett tryggt, självstyrt, ö-samhälle där medvetna medborgare gör hållbara val.

Motiveringen är att i ett tryggt samhälle ges alla människor förutsättningar att tillgodose sina behov. Självstyrelsen ger Åland möjligheter att skapa dessa förutsättningar i en nära dialog mellan beslutsfattare och medborgare. Genom dialog kan medvetenheten öka hos medborgarna om naturens begränsade bärkraft, samhällets sociala utmaningar och vikten av en stark dynamisk ekonomi i balans som samverkande delar att uppmärksamma för att göra hållbara val.

Strategin för arbetet är att bevara närdemokratin, försvara regional och social rättvisa samt att jämställdhet och hållbar utveckling ska vara vägledande i beslutsfattandet inom olika politiska områden. Välfärden ska tryggas med en stabil samhällsekonomi och ett mångsidigt, dynamiskt näringsliv med marknadsekonomi, konkurrens på lika villkor och grön tillväxt som grund.

2 Miljö och energi

2.1 Ökad andel förnyelsebar energi

Landskapsregeringens strävan inom energiområdet att minska andelen av klimatpåverkande utsläpp genom ökad användning av förnyelsebara energikällor och energi-effektivering är ett pågående arbete och genomförs inom flera sektorer.

Under de senaste åren har ett stort antal oljepannor bytts ut på Åland. Oljepannorna ersätts främst av olika slag av värmepumpar, men även pellet- och vedpannor installeras. Landskapsregeringen har beviljat investeringsstöd under åren 1998-2003 och 2006-

2009 för att påskynda avvecklingen av oljepannor och minska användningen av direkt eluppvärmning. Totalt sett ökar dock användningen av el för fastighetsuppvärmning hela tiden eftersom värmepumpar drivs av el. Användningen av luftvärmeåtervinning blir allt vanligare i såväl egnahemshus som större byggnader. De nya kraven på värmeeffektivitet i nyproducerade byggnader som trädde ikraft 1.1.2010 tvingar fram nya lösningar.

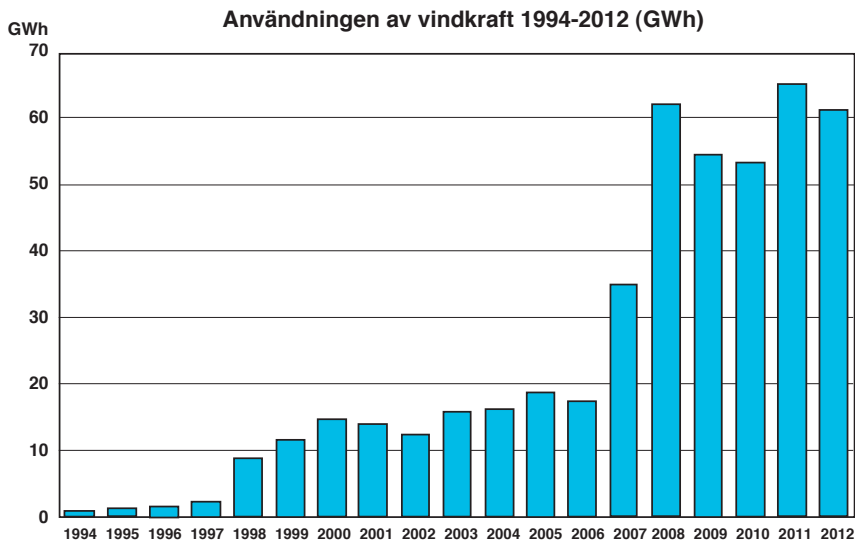
Den förnyelsebara andelen av fjärrvärmeproduktionen i Mariehamn ökade väsentligt efter att ett träbränslebaserat kraftvärmeverk togs i bruk år 2008. Under 2011 var biobränsledelen av fjärrvärmeproduktionen ca 76 %.

Under 2011 fastslogs finansieringen av reservelkraftskabeln till riket, och under hösten 2012 kunde Kraftnät Åland underteckna avtalet med ABB gällande byggandet. Ambitionen är att anslutningen ska vara klar 2016, men samtidigt uppmärksammas risken för el-underskott i avbrottsituationer. Innan kabeln är i drift kan det vid avbrott på Sverigeförbindelsen under vintertid finnas risk att tillräcklig reservkraft saknas för att täcka hela Ålands kraftbehov. Det åländska samhället är beroende av energitillförsel och Åland är mycket sårbart på grund av beroendet av energiproducenter utifrån. Idag importeras ca 76 procent av elenergin via kabelanslutningar (Sverige ca 70 procent och finska fastlandet ca 6 procent). Uppskattningsvis 50 procent av den importerade elen är förnybar men den tillgodoräknas produktionslandet. Detta innebär att stora delar av Ålands elförbrukning utgör en belastningspost i redovisningen av andelen förnybar energi för Åland

Planeringen av vindkraftens utbyggnad fortgår. Under sommaren 2007 togs sex nya verk i bruk med en effekt om totalt 12 MW. Detta innebär att 23 % av elförsörjningen kommer från vindkraft. Flera nya projekt är på gång och under ett antal år har det förhandlats med riksmyndigheterna gällande åländska vindproducenters medverkan i rikets stödsystemet för el producerat med förnybara energikällor. Förhandlingarna fortgår. Om de åländska producenterna ingår i rikets stödsystem kan en utbyggnad av vindkraften förväntas och då kan el från förnybar energiproduktion utgöra ca 70% av Ålands elförbrukning. Ytterligare utbyggnad kan även ske, då transiteras el- överskottet med den kommande likströmskabeln till riket.

Idag finns det 21 vindkraftverk på Åland som beräknas kunna producera närmare en fjärdedel av hela Ålands årliga elförbrukning. År 2011 var en toppnotering och 65,1 GWh producerades i de åländska vindkraftverken (22,9 procent av Ålands sammanlagda elförbrukning). Andelen var högst år 2008 då vindkraftverken stod för 23,4 procent av elbehovet. År 2012 minskade produktionen något till 61,4 GWh (andelen 20,7 procent).

Flera av kommunerna konverterar kommunala byggnader som kansli och skolor till biobränslebaserad uppvärmning. Där det är möjligt byggs närvärmenät för att sam

Källa: ÅSUB, Ålands statistik och utredningsbyrå

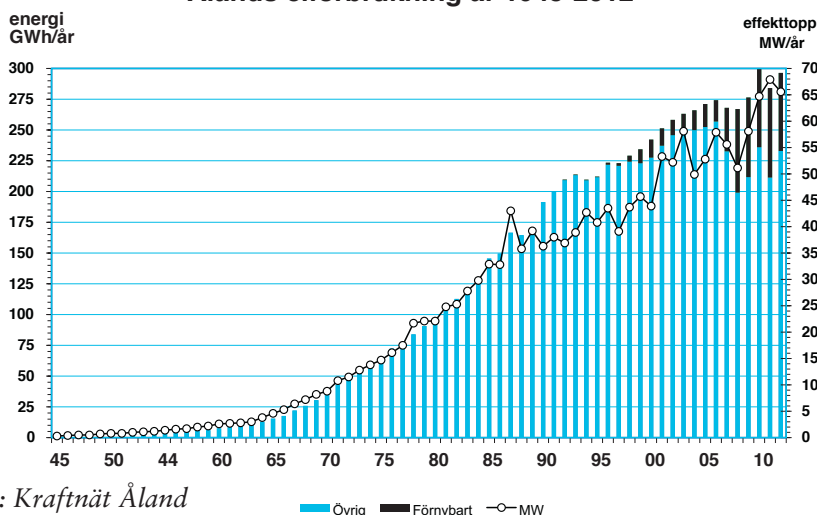
ordna driften och i flera fall står privata entreprenörer för leverans av bränsle. Genom detta förfarande köper man energi och det är därmed entreprenörens uppgift att leverera den avtalade energimänden. Flera av anläggningarna har erhållit investeringsbidrag från landskapsregeringen. Framöver planeras energieffektiverande åtgärder stödas i större utsträckning. Generellt är effektiveringen mycket viktig och ofta är en kombination av kunskap, handhavande och i viss mån beroende av utrustning. Således kan mycket göras genom att optimera anläggningar och sträva till att förbrukningarna minimeras. Utgående från den totala energiförbrukningen på Åland är dominansen av fossila bränslen fortfarande stor men på nedgång. Utvecklingen går dock åt rätt håll, så sent som 2001 var andelen förnyelsebar energi endast ca 21 %.

Transportsektorn står fortfarande för en stor andel av fossilbränsleförbrukningen. Det är även den sektorn som troligtvis kommer att använda fossilbränsle inom överskådlig framtid. Vissa förändringar sker dock. I Eckerö har en fiskodling nyttjat fiskrens för produktion av biodiesel. Stadsbussen i Mariehamn använder bränslet till en del av bussarna. Även hybridfordonen ökar i antal. Det är personbilar som används privat och även Posten har köpt in ett antal för distributionsverksamheten.

En ökad användning av förnyelsebar energi är inte bara ekonomiskt lönsam och strategiskt viktig ur ett energiförsörjningsperspektiv. Det är även långsiktigt nödvändigt för att minska utsläppen av koldioxid och minska dess klimatpåverkande effekter.

Ålands elförbrukning år 1945-2012

Källa: Kraftnät Åland

Under perioden 2006-2009 beviljades 300 stöd till konvertering från oljevärme till miljövänligare alternativ. Detta innebär en besparing på minst 700 m³ olja, motsvarande en minskning av koldioxidutsläppen med ca 2.800 ton koldioxid. Därtill har 119 anläggningar med solpaneler installerats under åren 2006-2012 med en teoretisk högsta produktionskapacitet om 512.000 kilowattimmar, vilket motsvarar årsförbrukningen av energi i 25 st egna hemshus. Från och med 2010 har det beviljats stöd för uppgradering av reglerteknik och styrsystem till ägare av flerbostadshus. Under perioden 2010-2012 har 13 hus beviljats stöd för olika typer av åtgärder kopplade till ventilations- och värmesystemet.

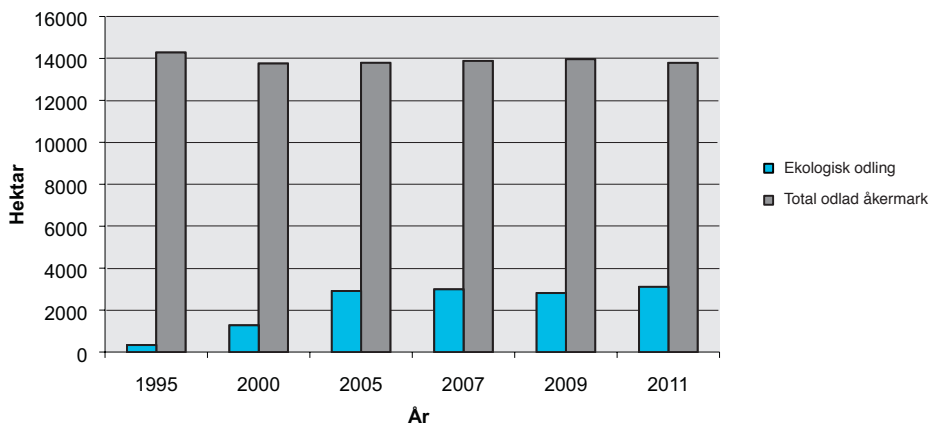
2.2 Ekologisk odling

Ett av delmålen inom det jordbrukspolitiska arbetet är utvecklande av en marknadsanpassad ekologisk produktion. Landskapsregeringen har målmedvetet och under en lång tid satsat på ekologisk jordbruksproduktion inom landskapet. Genom att prioritera stöd inom ramen för det delvis EU-finansierade landsbygdsutvecklingsprogrammet till ekologisk produktion har dess andel ökat kraftigt under de senaste åren. Den ekologiska odlingen på Åland har tidigare beskrivits som improduktiv då en stor del av arealen har odlats i ekologiskt syfte att erhålla de högre stöd som betalas för ekologisk produktion. I landsbygdsutvecklingsprogrammet 2007-2013 infördes till viss del något högre krav på produktivitet gällande den areal som får stöd för ekologisk produktion. Trots de hårdare kraven, med syfte att stödja en produktiv mer marknadsanpassad produktion, är intresset för att odla ekologiskt fortsatt stabilt. År 2011 fanns det totalt 3108 ha åker i ekologisk produktion vilket är ca 23 % av den totala odlingsarealen. Ytterligare 364 ha var i övergångsskede till att bli godkänd som ekologisk areal. Ekologisk produktion karaktäriseras av optimal, lokal resursanvändning. Användningen

av lättlösliga handelsgödselmedel och kemiska bekämpningsmedel ersätts med miljövänligare åtgärder och växtnäringsämnen tillvaratas effektivt i gårdens kretslopp. Miljö- och vattenbelastningen är därför mindre i ekologisk produktion jämfört med konventionell. Ett ekologiskt lantbruk stärker och ökar även den biologiska mångfalden i odlingslandskapet. Arealmässigt har utvecklingen av den ekologiska produktionen stabiliserats under de senaste åren. Produktiviteten från dessa arealer gällande ekologiska produkter som nått marknaden har blivit bättre tack vare den ovannämnda regelförändringen och då den lokala efterfrågan av bl.a. ekologiskt spannmål har ökat tack vare etableringen av en lokal spannmålsuppköpare med fokus på enbart ekologisk spannmål. De senaste åren har också relativt stora ekologiska fruktodlingar etablerats. En viss förbättring i fråga om utvecklingen för ekologiska specialgrödor och övriga trädgårdsprodukter kan skönjas i och med att större aktörer inom partihandeln har anslutit sig till den ekologiska certifieringen.

Ekologisk och konventionell åkermark på Åland

Källa: Ålands landskapsregerings jordbruksbyrå

2.3 Natur och biologisk mångfald

En grundtanke i hållbar utveckling är bevarandet av biologisk mångfald. På mest övergripande nivå upprätthåller den biologiska mångfalden sådana grundläggande förutsättningar för liv som syrgasproduktionen, bindning av solenergi, rening av vatten och klimatreglering. Samtidigt är den bas av genetiskt material som representeras av ett stort antal arter en källa till möjligheter inom framställning av bland annat livsmedel och medicin.

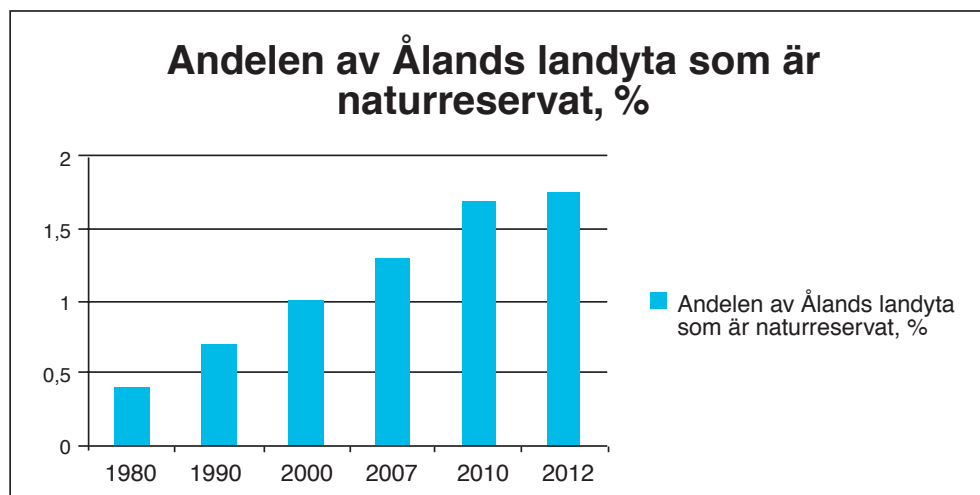
På den lokala nivån försöker man bevara arter och biotoper som sedan gammalt har varit en del av vår natur. Det åländska landskapet är sedan urminnes tider en produkt av samspelet mellan människa och natur och utgör grund för den attraktionskraft som

Åland har på besökare utifrån. Den mosaik av biotoper som utvecklats svarar även för den stora biologiska mångfald som Åland fortfarande hyser.

Ett sätt att bevara denna artrikedom är genom att inrätta skyddsområden, t.ex. naturreservat, där det finns klara regler för vad man får göra, men där vissa också kräver kontinuerlig skötsel för att bevara den biologiska mångfalden. Vissa sällsynta arter och biotoper är skyddade enligt lag även utanför de skyddade områdena.

I dag är ca 1,75 % av Ålands landyta skyddad som naturskyddsområden/ naturreservat. Detta är en låg andel i ett europeiskt perspektiv. Landskapet har 51 naturskyddsområden, ett salskyddsområde, tio naturminnen och nio fågelskyddsområden. Motsvarande siffror för 2008 var att ca 1,3 % av Ålands landyta var skyddad som naturskyddsområde/naturreservat och då hade landskapet 48 naturskyddsområden, ett salskyddsområde, 10 naturminnen och 9 fågelskyddsområden. År 2008 tillkom fem nya och sedan dess har tre tillkommit fram till idag. Många naturskyddsområden är till arealen små, och strävandena att åstadkomma nya skyddsområden sker bland annat inom det europeiska Natura-2000 arbetet. Detta inriktas för åländsk del idag i första hand på att utöka skyddet för våtmarker och gamla orörda skogar.

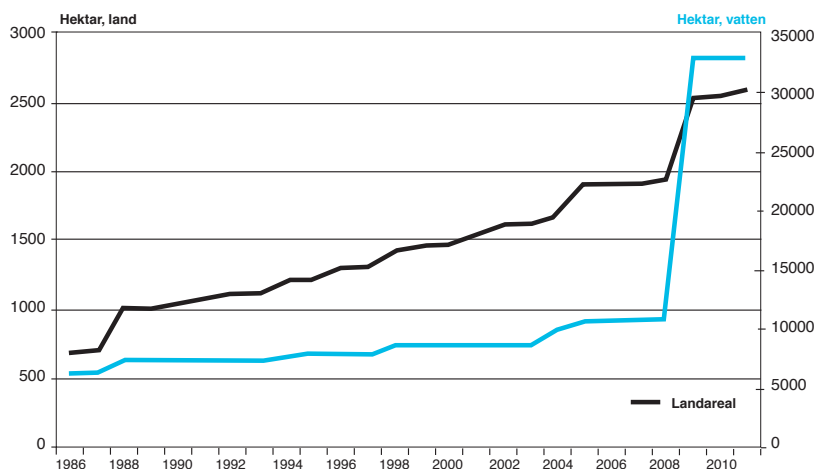

Källa: *Landskapsregeringens miljöbyrå*

De i lag skyddade naturskyddsområdena på Åland uppgick år 2011 till ca 2.597 hektar landareal och 32.947 hektar vattenareal. Uttryckt i procent av Ålands areal täckte naturreservaten år 2011 knappt 1,7 procent av landarealen och ca 2,8 procent av vattenarealen. Den kraftiga ökningen år 2009 beror främst på det nya naturreservatet Signilskär-Märket. Största delen av naturskyddsområdena är samhällsägda.

I lag skyddade naturskyddsområden 1986–2011, hektar

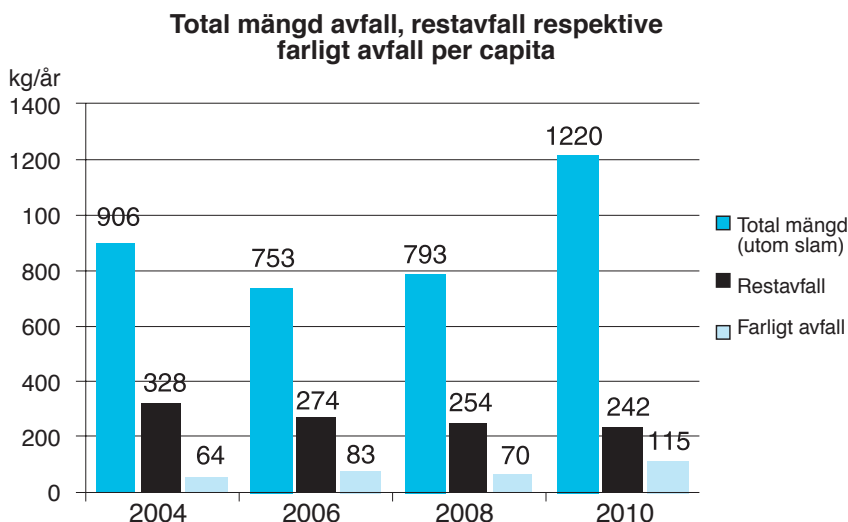
Källa: ÅSUB, Ålands statistik och utredningsbyrå

2.4 Avfall

Avfallsminimering har högsta prioritet inom alla EU:s medlemsländer. Att minimera avfallet innebär ett förebyggande arbete för att hindra, i så stor utsträckning som det är möjligt, att avfall uppstår. Dagens konsumtionssamhälle är inte hållbart med tanke på hur mycket resurser som vi förbrukar. Ökad återanvändning och reparation av saker som gått sönder leder till ett bättre resursutnyttjande.

Produkten man inte skaffar är den som bidrar till minst miljöpåverkan. Det viktigaste steget mot en minskad avfallsmängd är att alla individer ser över sin konsumtion och i mindre utsträckning skaffar sådant man egentligen inte behöver. Om man ändå anser sig behöva en produkt är det ur miljösynpunkt bäst att i första hand återanvända gamla varor. När produkten blivit avfall och inte går att lämna vidare för återanvändning ska den materialåtervinnas eller energiåtervinnas och i sista hand deponeras. Avfallshanteringen har förändrats och förbättrats på Åland under de senaste tjugo åren och många är duktiga källsorterare. Medvetandet om att vårt sätt att leva leder till miljöproblem har ökat och viljan att göra något positivt för vår miljö är stor.

ÅSUB tar sedan år 2004 fram avfallsstatistik på uppdrag av miljöbyrån. Figuren visar den totala mängden avfall (exkl. slam), restavfall (osorterat avfall) respektive farligt avfall (inkl. skrotbilar) som producerades på Åland utslaget per ålänning. Statistiken samlas vartannat år från de företag och offentliga inrättningar som samlar in, transporterar och behandlar avfall. Den totala avfallsmängden som uppstod under år 2010 var ca 41.000 ton. Av denna mängd var ca 37.800 ton icke farligt avfall, inklusive 6.800 ton vanligt slam och 10.400 ton mineralavfall. Enligt statistiken stod hushållen för ca

Källa: ÅSUB, *avfallsstatistik*

25 procent av avfallet som produceras på Åland. Mest avfall producerades i branschen "byggverksamhet", merparten var mineraliskt avfall.

År 2010 behandlades ca 46 % av avfallet lokalt på Åland medan resterande avfall transporterades bort för behandling. Av behandlingen på Åland utgörs merparten av dels vanligt slam från reningsverk som komposteras och dels av mineraliskt bygg- och rivningsavfall som deponerades. Av det avfall som transporterades bort från Åland skickades ca 72 % till Finland och ca 24 % till Sverige.

Speciellt för år 2010 var de stora mängderna stenkolsförorenade asfaltsmassor som transporterades till Finland och som bidrog till större mängd farligt avfall och större total mängd avfall producerades under året.

2.5 Klimat

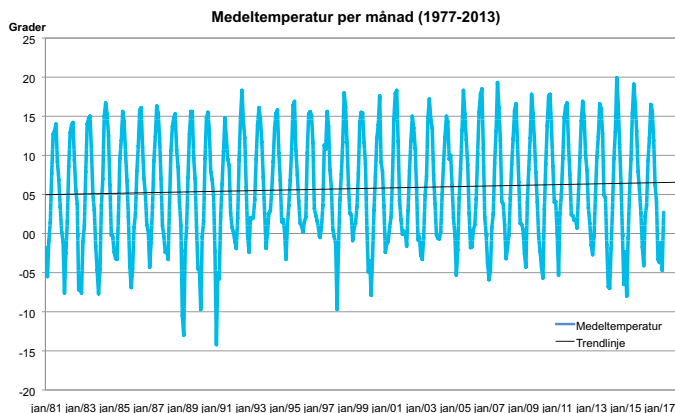
Enligt IPCC (Intergovernmental panel on climate change) kommer de globala utsläppen av växthusgaser med nuvarande utveckling att öka under de närmaste årtiondena. En sådan ökning av växthusgasutsläppen kommer mycket sannolikt att orsaka förändringar i det globala klimatsystemet som är större än de som observerats under 1900-talet. Uppskattningar av uppvärmningen under det kommande århundradet ger en temperaturökning på mellan 1,8 och 4°C till år 2100 i förhållande till perioden 1989–1999. Uppvärmningen och stigande havsnivåer kan fortsätta i århundraden, även om koncentrationen av växthusgaser i atmosfären skulle stabiliseras.

Klimatförändringarna är ett globalt fenomen och dess effekter på Åland har inte i de

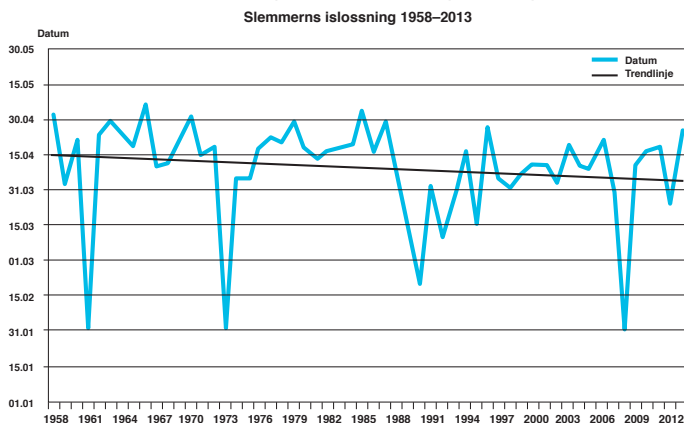
talj utretts ännu. Generellt för norra Europa är man dock inom IPCC praktiskt taget säker på bland annat följande effekter: ökade skördar i kallare områden, skador på skördar, markerosion, oförmåga att odla mark till följd av vattensjuka marker, ökade insektsangrepp, minskat energibehov för uppvärmning, ökat energibehov för kylning och problem med vattenkvaliteten, t ex. algblooming.

Klimatförändringar är komplicerade och det är svårt att analysera trender utan ett mycket långt tidsperspektiv. Det kan dock konstateras att medeltemperaturen på Åland sedan 1977 visar på en svag trend mot ett varmare klimat.

Källa: ÅSUB, Ålands statistik och utredningsbyrå

Det kan också konstateras att Slemmernes islossning visar på en trend av en allt tidigare ankomst för våren, idag sker ca 14 dagar tidigare än för ett halvt sekel sedan.

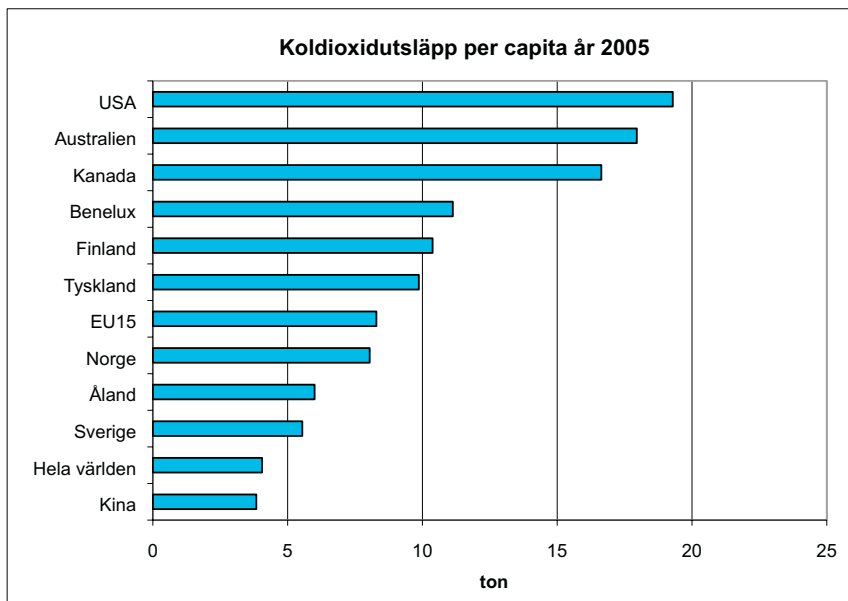

Källa: ÅSUB. Diagrammet illustrerar islossningen på Slemmern i Mariehamn. År 2012 skedde islossningen den 25 mars.

De viktigaste växthusgaserna när det gäller mänsklig påverkan är koldioxid, metangas och kväveoxider. De största utsläppskällorna på Åland är: sjötrafiken, el och värme, vägtrafiken, djurhållning och gödselhantering samt avfall. Den senaste utredningen om utsläppen av växthusgaser på Åland utfördes år 2003. I den framgår att Åland tack vare få landbaserade industrier släpper ut mindre än många andra utvecklade länder. Räknar man in sjötrafiken blir dock påverkan en helt annan. Det finns olika argument för om sjötrafiken bör räknas in eller inte. Ett starkt argument för är att en stor del av Ålands BNP kopplas till sjöfarten varför den borde vara med även när det gäller utsläpp. Ett motargument är att huvuddelen av passagerarna inom sjötrafiken inte är ålänningar och dessutom är Åland oftast inte slutdestinationen för resorna.

Enligt en uträkning från el- och energienheten på Ålands landskapsregering var de åländska utsläppen 6,3 ton CO₂ per capita år 2005. Med sjöfarten inräknad skulle de åländska koldioxidutsläppen vara omkring 9,8 ton/capita (om man räknar ena vägens utsläpp som kommer från färjor som trafikerar till och från Åland).

Källa: Landskapsregeringens byggnadsbyrå och OECD environmental data(för år 2005)

År 2007 antog landskapsregeringen en klimatstrategi där det bland annat slås fast att en av landskapsregeringens långsiktiga målsättningar är att minska koldioxidutsläppen med 20 % fram till år 2020 jämfört med 1990 års nivå. Landskapsregeringen har haft olika åtgärder och bidrag för att på olika sätt stimulera till minskade koldioxid ut

släpp. Bland annat kan nämnas antagande av en klimatstrategi (2008-2009), framtagande av en energiplan (2007), skrotnings- och miljöbilspremie under 2008 och 2009 samt på olika sätt stöd till konvertering från oljevärme och direktverkande el till miljövänligare alternativ (se kapitel 2.1 Ökad andel förnyelsebar energi).

2.6 Vattenbelastning

De övergripande målen för vattenvården på Åland är att verka för ett hållbart nyttjande av vattenmiljön, att minska utsläppen av näringsämnen och substanser som är främmande för vattenmiljön samt att bevara eller förbättra vattenkvaliteten i yt- och grundvatten.

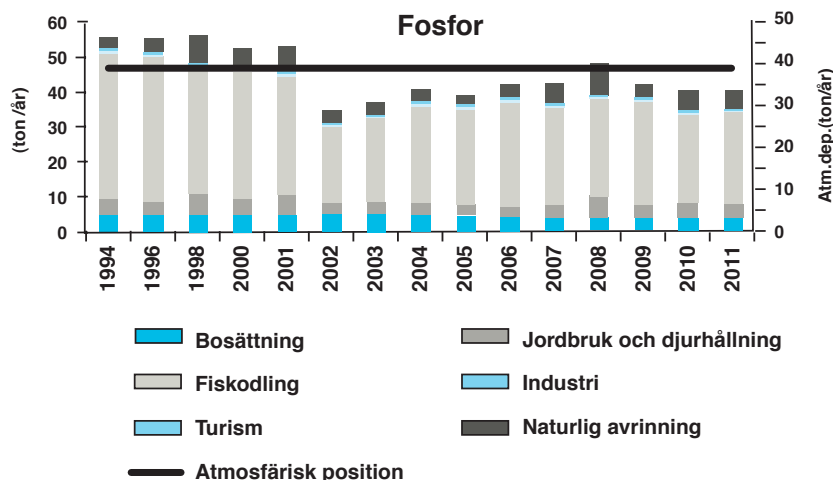
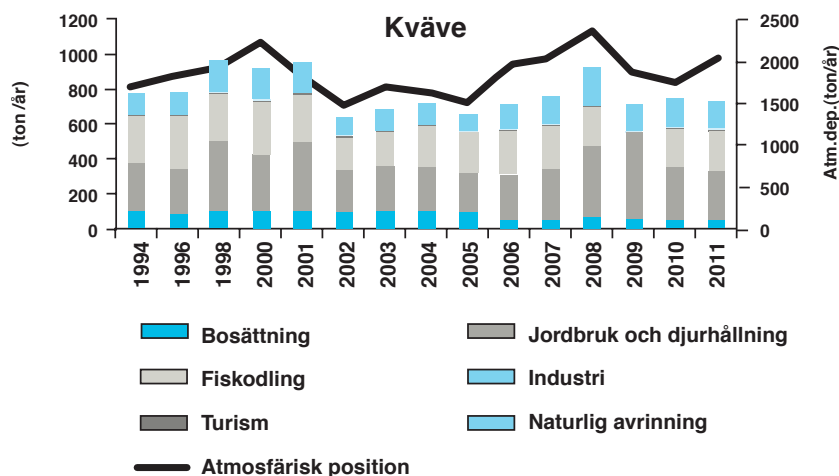
I december år 2000 antogs ett vattendirektiv (EU:s ramdirektiv för vatten 2000/60/EG). Vattendirektivet skall fungera som en övergripande ram på EU-nivå som fastställer ett skydd av allt vatten i EU:s medlemsländer och kan även ses som ett minimidirektiv eftersom där anges en miniminivå som inte får underskridas. Enligt vattendirektivet föreskrivs EU-länderna utföra åtgärder vars syfte är att en god kustvattenkvalitet kan uppnås till 2015. Många medlemsländer, inklusive Åland, har meddelat förlängda tidsfrister till ett senare årtal då man inte kommer lyckas uppnå god status i alla vatten till år 2015.

Allt vatten statusklassificeras i enlighet med åländsk lagstiftning och vattendirektivets riktlinjer. Överlag ligger vattenkvaliteten runt Åland på en måttlig nivå. De nordvästliga kustvattenområdena får en god status medan en stor del av innerskärgården får en otillfredställande status. Utarbetningen av ett åtgärdsprogram är dock ett absolut krav i vattendirektivet och på Åland har det utarbetats ett åtgärdsprogram för åren 2009-2015 där man definierar miljömålen för Åland.

Långsiktigt måste även dricksvatten skyddas bättre än idag. Målsättningen är att upprätta skyddsplaner för såväl yt- som grundvattentäkter.

Åland kan inte ensamt nå målen om det inte sker stora förändringar internationellt. Dock finns det en mängd åtgärder som kan och bör vidtas på Åland för att åstadkomma förbättringar framför allt i de hårdast belastade inre vikarna. Dessa inkluderar riktad rådgivning till vissa jordbrukare, utveckling av en hållbar fiskodlingsnäring och fortsatta satsningar på avlopp.

Viktiga utsläppskällor av näringssalter är fiskodlingar, bostäders och industriers avlopp och jordbruk. Av dessa är fiskodlingarna den största utsläppskällan. Sedan 1993 kontrolleras vattenkvaliteten och bottenfaunan årligen vid fiskodlingar enligt ett vedertaget övervakningsprogram. År 2012 beräknades utsläppen från fiskodlingarna till 228 ton kväve och 27,6 ton fosfor att jämföra med 2009 då utsläppen beräknades till 245 ton kväve och 30 ton fosfor. För kväve innebär det att fiskodlingarna idag står för 31 % och för fosfor, 66 % av den totala belastningen. Förutom det kontrollprogram som finns för fiskodlingar har Landskapsregeringen tagit fram ett övervakningsprogram som huvudsakligen är utformat för uppföljning av vattendirektivet.

Källa: Landskapsregeringens miljöbyrå. Kväve- och fosforbelastning på åländska vattendrag 1994-2011 fördelad över utsläppskällor.

2.7 Skogsbruk

Hela det åländska skogsbruket, inklusive de delar av landskapets eget skogsinnehav som förvaltas av skogsbruksbyrån är miljöcertifierat enligt det Pan-Europeiska skogscertifieringssystemet PEFC. Certifieringen bygger på en gruppcertifiering där Ålands skogsvårdsförening r.f. är innehavare av certifikatet. Åland ingår även i certifikatet för skogscentralen Kusten i sydvästra Finland. Systemet bygger på nationella standarder som revideras med ca 5 års mellanrum. Den senaste standarden (PEFC FI 1002:2009)

har tillämpats fr.o.m. 2011 och innehåller 26 olika kriterier för ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart skogsbruk på Åland. Efterlevnaden av kriterierna granskas årligen av en oberoende ackrediterad revisor (Det Norske Veritas). Under hösten 2011 gjordes en större förnyelserevision på Åland med omfattande fältbesök, medan revisionen år 2012 endast gjordes utgående från dokumentation. Andelen certifierade skogsägare med minst 2 hektar skogsmark är idag 100 % på Åland. Under år 2012 har även den åländska skogsnäringen börjat sondera möjligheterna till en certifiering enligt skogscertifieringssystemet FSC.

Virkesförrådet ökar stadigt i de åländska skogarna. Enligt senaste riksskogstaxering (RST 10, 2007) uppgår virkesförrådet på skogs- och tvinmark till 11,7 miljoner m³, vilket är en ökning med ca 26 % jämfört med föregående tioårsperiod. Tillväxten på skogs- och tvinmark i virkesproduktion har ökat med ca 29 % och uppgår till 405.000 m³/år, medan den årliga avverkningsuppgår till ca 200.000 m³ avsaluvirke per år. Till detta tillkommer husbehovsavverkning, hyggesrester samt den naturliga avgången i skogen, men trots detta är den totala tillväxten betydligt större än den totala avgången och virkesförrådet fortsätter att öka i de åländska skogarna.

3 Social trygghet

Enligt grundlagen garanteras alla vissa ekonomiska, sociala och kulturella grundläggande rättigheter. Landskapet och kommunerna ska tillförsäkra var och en dessa rättigheter. Syftet med den sociala tryggheten är att främja befolkningens hälsa och funktionsförmåga, att ge förutsättningar för en sund arbets- och livsmiljö samt att trygga en tillräcklig utkomst, social- och hälsovårdstjänster och social trygghet i livets alla skeden.

3.1 Ekonomisk utsatthet - relativ fattigdom

Andelen fattiga på Åland var år 2004 13,1 % enligt en uträkning från ÅSUB. Förändringen till 2012 antas vara marginell. För Åland är utvecklingen bakåt inte utredd men i Sverige har den relativa fattigdomen ökat under hela 1990-talet och även under de senaste åren och var år 2011 14 %. Både Åland och Sverige ligger lågt jämfört med andra EU-länder.

Definitionen av fattigdom är andelen familjeenheter med inkomster mindre än 60 % av medianinkomsten. Det finns inte något mål eller allmänt accepterad norm för vilken inkomstspridning som är acceptabel inom ett samhälle. Inkomstspridning kan även mätas på andra sätt. Tanken med detta relativa mått är att det med en inkomst som är lägre än 60 % av medianinkomsten kan anses vara svårt att upprätthålla en socialt sett normal konsumtionsnivå och vara väl integrerad i samhället.

3.2 Utbildning

Kunskap är en konkurrensfaktor för att länder ska kunna attrahera talanger och öka sin tillväxt. Landskapsregeringen har i sina olika programförklaringar och styrdokument på utbildnings- och kulturområdet tydliggjort att all samhällsfinansierad kunskaps-

utveckling och verksamhet ska befästa en grundsyn som främjar hållbar utveckling – ansvarskännande och kritiskt tänkande. Inom utbildnings- och kulturavdelningens övergripande förvaltning och vid utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden ska värdegrunden genomsyra allt beslutsfattande - ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Värdegrunden innefattar omsorg om naturen och naturresurser med insikt om att resurserna är ändliga. Den innefattar omsorg om medmänniskor och ett respektfullt uppträdande mot varandra med insikt om att alla människor har lika värde.

Landskapsregeringen har under åren i olika nationella, nordiska och europeiska samarbetsorgan och institutioner medverkat i strävan att Åland och övriga Norden ska ha en ledande position som kunskaps- och kompetensregion på utbildningens och forskningens område. Hållbar utveckling och välfärd upprätthålls genom innovativa lösningar som syftar till att öka kvalitet och jämlikhet i utbildning, arbete, hälsa och omsorg. Såväl inom ramen för sitt lokala handlingsprogram som det nordiska arbetet har landskapsregeringen i samråd med Ministerrådet för utbildnings- och forskningspolitik (MR-U) genomfört olika kartläggningar, bakgrundsstudier, förprojekt och analyser för att stärka en hållbar utbildnings- och forskningspolitik i landskapet.

Landskapsregeringen har betonat att utbildning leder till arbete och har prioriterat insatser som skapat plattformar för dialog och kunskapsutbyte både på lokal, nationell och nordisk nivå. Ett samhälle där medborgarna har bred och hög utbildningsnivå ger goda förutsättningar för en smart och hållbar utveckling. Med reserverade medel för programmet "Regional konkurrenskraft och sysselsättning" inom Europeiska unionen - socialfonden (ESF) har landskapsregeringen stött olika projekt som syftat till kompetenshöjning bland anställda inom olika branscher och yrken i arbetslivet.

Vid dimensioneringen av antalet utbildningsplatser på gymnasie- och högskolenivå har arbets- och näringslivets branschvisa behov och de ungas intressen och förutsättningar beaktats jämsides. I samförstånd med bl.a. landskapets närings-, social- och hälsopolitik samt berörda institutioner och studerande har olika stödåtgärder i utbildningen beaktats och verkställts. Mot bakgrunden av nyligen erhållna uppgifter om att runt 80 % av studerande på åländsk gymnasienivå slutfört sina studier inom den normalt utsatta studietiden har regeringen uppmanat skolorna att värna om sin elev- och studiehandledning liksom att utveckla de studerandes delaktighet i planeringen av studiearrangemangen. I anvisningen betonas att vid sidan om praktiska och teoretiska kunskaper utgör bred social kompetens, entreprenörsanda och digitalt kunnande en god grund för att möta konkurrensen på den globala arbets- och kunskapsmarknaden.

Demokratifrågor har varit ledord i landskapsregeringens utbildningspolitik med fokus bl.a. på jämställdhetsaspekter avseende flickor och pojkar, kvinnor och män inom grund-, ungdoms- och vuxenutbildningen i landskapet. Förutom skolorna har även organisationer och föreningar inom den så kallade tredje sektorn tilldelats resurser för att stöda och stärka handlednings- och specialåtgärder på utbildningsområdet, bl.a. inom

integrationsutbildningen. Projekt som syftar till att ge medborgarna en ökad delaktighet i samhället har kunnat erhålla landskapsstöd och finansiering inom ramen för av landskapsregeringen kordinerade ESF-program.

3.3 Kultur och fritid

Genom självstyrelselagen har landskapet behörighet på kulturområdet inkluderande idrotts och ungdomsområdet. Landskapsregeringens strävan är att ge dessa områden de bästa möjliga förutsättningar att utvecklas som en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhällsutvecklingen. Under år 2012 har landskapsregeringen arbetat med en revidering av sitt kulturpolitiska program (fastställt 2.5.2013). Mångfald, tillgänglighet, delaktighet och förnyelse är ledorden i kulturpolitiken som även betonar hållbarhet, jämställdhet och demokratiutveckling. Den åländska kulturpolitiken fokuserar på främjande av konsterna, kulturarvet samt bildningssträvandena och medierna. Kulturinstitutionerna är få till antalet och fortsättningsvis bärs kulturlivet huvudsakligen upp av de cirka 60 aktiva kulturföreningarna.

En stor del av det idrottspolitiska ansvaret har i enlighet med principen om politikens "armlängdsavstånd" till verksamheterna överförts till Ålands idrottsförbund (LF 1999:3 om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Åland idrottsförbund). Mera information fås från <http://www.alandsidrott.ax/>.

Ungdomsarbetet regleras i landskapslag om (1987:86) om ungdomsarbete. År 2009 fastställde landskapsregeringen ett program för sin ungdomspolitik. Programmet gäller åtminstone till år 2015. Prioriterade områden är aktivt medborgarskap, hälsa och välbefinnande samt kultur och fritid. I arbetet med hållbar utveckling är ungdomars möjlighet till ett aktivt medborgarskap en viktig del. Det är kommande generationer som kommer att bära konsekvenserna av de beslut som fattas, eller inte fattas idag. Unga har en viktig roll att spela i att hitta lösningar för att möta de utmaningar som finns både på lokal och global nivå. Inflytande och delaktighet för unga är nödvändigt för att få beslut som är hållbara och demokratiska, både idag och i framtiden. Landskapsregeringen använder sig sedan 2012 av ungdomsforum för att möjliggöra en dialog mellan unga och regeringen.

Det fria bildningsarbetet regleras av landskapslagar för studieförbunden (Landskapslag (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund), medborgarinstitut (Landskapslag (1993:75) om medborgarinstitut) medan ungdomsarbetet regleras i Landskapslag om (1987:86) om ungdomsarbete och biblioteksverksamheten i Landskapslag (1997:82) om allmänna bibliotek. För sistnämnda verksamhet utarbetas årligen en detaljerad statistik. Under 2012 har kulturbyrån tillsammans med centralbiblioteket utarbetat en åtgärdsplan för kommunal biblioteksverksamhet. En särskild biblioteksnämnd har i uppgift att utifrån denna plan arbeta för samma servicenivå inom biblioteksverksamheten över hela landskapet.

På samtliga ovan nämnda politikområden ska funktionshindrade personers möjligheter till delaktighet beaktas. År 2011 beställde Mariehamns stad, Ålands penningautomatförening och landskapsregeringen gemensamt en undersökning om frivilligarbetet på Åland av ÅSUB. Undersökningen publicerades våren 2012 med titeln Frivilligarbetet inom det åländska föreningslivet – samhällsekonomiska och kvalitativa effekter (<http://www.asub.ax/archive>). Undersökningen har tre delar: 1) En kartläggning av det åländska föreningslivet, 2) En beräkning av mängden och penningvärdet av frivilligarbete samt en analys av frivilligarbetets samhällsekonomiska effekter, och 3) En kvalitativ analys av frivilligarbetets effekter - allmänt och ur ett åländskt perspektiv.

Undersökningen visar på det ideella arbetets stora betydelse för både social hållbarhet och den ekonomiska nyttan. Drygt 100 föreningar har lämnat uppgifter om antal timmar ideellt arbete. På basen av dessa uppgifter har den totala mängden frivilligarbete inom det åländska föreningslivet till drygt 800.000 timmar per år. Som lönearbete har detta beräknas vara värt 36 miljoner euro. Utifrån undersökningen kan man dra slutsatsen att det ideella arbetet har en stor betydelse för det åländska samhället på flera sätt, och landskapsregeringen avser fortsättningsvis beakta föreningarnas möjligheter att upprätthålla och utveckla sin verksamhet.

Beviljade stipendier för kulturverksamhet till enskilda personer 2012 ser ut på följande sätt:

Sökta	Beviljade	Sökt belopp	Beviljat belopp	
Män	42	17	176.285 €	37.900 €
Kvinnor	43	21	183.587 €	45.675 €

Beviljade arbetsstipendier (3-6 månader) under samma år:

	Sökta	Beviljade
Män	4	0
Kvinnor	17	4

Beviljade stipendier för kulturverksamhet till enskilda personer 2009 såg ut på följande sätt:

Sökta	Beviljade	Sökt belopp	Beviljat belopp	
Män	32	22	136.088 €	39.600 €
Kvinnor	39	28	130.860 €	46.510 €

Beviljade arbetsstipendier (3-6 månader) under samma år:

	Sökta	Beviljade
Män	13	3
Kvinnor	5	0

Ålands landskapsarkiv

Informationsförvaltningen och arkivbildningen styrs av Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland. Lagen fäster uppmärksamhet vid säkerställningen av att handlingar hålls tillgängliga, är väl skyddade och bevaras. Informationstjänsten som härrör till informationen ska skötas, och till förvaltningens uppgifter hör även att bestämma handlingars förvaringsvärde och att gallra ut onödigt material. Det arbetet görs genom fastställandet av arkivplaner. I det arbetet medverkar Ålands landskapsarkiv.

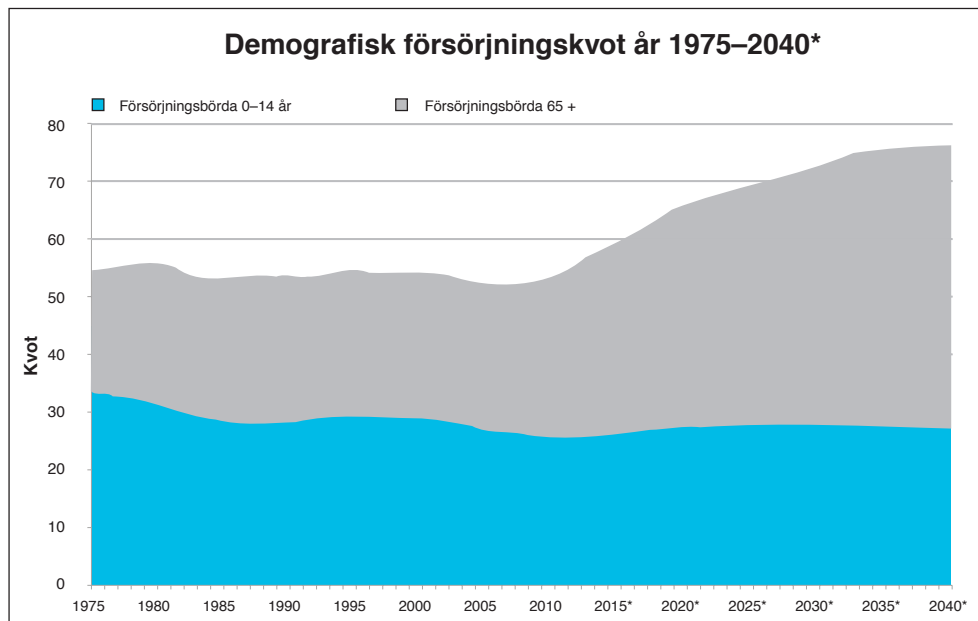
Enligt arkivlagen ska framställningen av handlingar och lagringen av information som ska bevaras varaktigt eller för viss tid framöver ske med användning av material och metoder som är arkivbeständiga. Detta innebär att handlingar som bör bevaras längre än 10 (tio) år bör utsättas för strängare kvalitetskrav än information som ska bevaras en kortare period. Eftersom certifierade lösningar för säkerställandet av information i elektroniskt format som bäst genomgår ett utvecklingsarbete och standardiserade samt certifierade lösningar inte inom en snar framtid är tillgängliga bör förvaltningen fästa uppmärksamhet på standarder för skrift på papper. Livslängden för bra papper anses vara flera hundra år. Grunden för standarderna är att dokument skall vara läsliga nu och i framtiden. Det skall gå att kopiera, scanna och mikrofilma nya dokument och dokument som utsatts för ljus, vatten, hantering och lagring under lång tid. Det kan finnas allt oftare skäl att göra skillnad mellan det s.k. arkivexemplaret för dokumentet och de exemplar av dokumentet som utsatts för massdistribution.

Även mikroform har av den offentliga sektorn i EU godkänts för långtidsbevaring av information. De vanligaste typerna av mikroform är mikrofilm och mikrofiche. Handlingar som föds digitalt, men är föremål för långtidsbevaring, ska kunna lagras på papper som godkänts för ändamålet eller konverteras till mikroform.

Samhällsmedel till kultur, idrott och ungdom har under de senaste åren ökat. Med samhällsmedel menas här olika PAF-bidrag samt kostnader för bibliotek, museibyrån, landskapsarkivet samt allmänna kulturkostnader. De föreningar som mottar verksamhetsmedel ur Paf-bidrag förväntas beakta miljömässig och social (genusperspektivet) hållbarhet.

3.4 Demografisk utveckling

Ålderstrukturen på Åland går i dag emot en föråldring. År 2011 uppnådde rekordmånga pensionsålder, 18,9 procent av den totala befolkningen var 65 år eller äldre. Motsvarande siffra i Finland var 18,1 och i Sverige 18,8 procent. Personer i arbetsför ålder (15-64) utgjorde 64,7 procent av den totala befolkningen år 2011. Uppgifter från ÅSUB visar att speciellt i skärgården är den äldre befolkningen påtaglig, nära 30 procent är 65 år eller äldre medan samma siffra i Mariehamn och landsbygden ligger på 19 respektive 17 procent.

Källa: ÅSUB, demografisk försörjningskvot år 1975-2040

I den demografiska försörjningskvoten beräknas antalet personer i åldern 0-14 år samt 65 år och äldre i förhållande till antal personer i åldern 15-64 år (arbetsför befolkning). Den demografiska försörjningskvoten på Åland var år 2011 ca 54,5, och den har varit i det närmaste oförändrad sedan år 1975, då den var ca 54,1. Detta innebär att varje person i arbetsför ålder försörjer sig själv och drygt en halv person till. Däremot förväntas den demografiska försörjningskvoten på Åland öka kraftigt fram till år 2040, då befolkningsprognosen tyder på en försörjningskvot på ca 76,0. Framförallt är det andelen personer i åldern 65 år och äldre som förväntas öka kraftigt.

Könsstrukturen visar ett visst mansöverskott ända upp i åldrarna mot 50, speciellt i åldrarna 20-24. Kvinnor lever generellt sett längre än män, och är fler i de äldre åldersgrupperna.

3.5 Jämställdhet och möjligheterna till ekonomisk självständighet

Jämställdhet handlar om att på lika villkor ta tillvara flickors/kvinnors och pojkars/mäns resurser, kunskaper och erfarenheter och därmed även öka förutsättningarna för hållbar tillväxt och ett hållbart samhälle. Med jämställdhet menas att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet. Detta gäller bland annat frihet, makt, inflytande, ekonomisk självständighet, företagande, arbete, arbetsvillkor, utbildning och fritid.

Landskapsregeringen antog i september 2012 ett ramprogram för det åländska jämställdhetsarbetet 2012-2015. Det övergripande målet för den åländska jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma frihet och makt att forma samhället och sina egna liv. På Åland utvecklar vi jämställdheten i vetskap om att det är positivt för hela samhället och alla medborgare.

Det handlar i hög grad om att identifiera, synliggöra och analysera de strukturer i samhället som utgör ett hinder för flickors/kvinnors och pojkars/mäns reella möjligheter att förverkliga de jämställdhetspolitiska målsättningarna om lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Könsuppdelad statistik är en förutsättning för att göra jämställdhetsanalyser eftersom statistiken synliggör flickors/kvinnors och pojkars/mäns behov, förutsättningar och livsvillkor.

Vi kan inte förändra och utveckla utan att förstå hur ”ojämställdhet” skapas och upprätthålls. Därför är det viktigt att kunna skilja på individuell och strukturell nivå. Eftersom ”ojämställdhet” är en del av samhället är det inget som enskilda individer skapar utan det är en större struktur som handlar om traditioner och kultur som vi alla är med och skapar och upprätthåller.

Den åländska arbetsmarknaden har en given roll gällande kvinnors och mäns ekonomiska situation eftersom största delen av inkomsterna härrör från förvärvsinkomster. Ekonomisk självständighet innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter att försörja sig själva och eventuella barn. Kvinnor och män ska också ha samma villkor till det avlönade arbetet vad gäller anställnings-, löne- och andra arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet. Det avlönade arbetet ska ge ekonomisk självständighet i förvärvsaktiv ålder men också ekonomisk trygghet som pensionär.

Kvinnor och män förvärvsarbetar i nästan lika hög grad och de åländska kvinnorna har ett för nordiska och internationella förhållanden mycket högt arbetsmarknadsdeltagande och sedan några år tillbaka klart högre än männens. För personer födda på Åland, i Finland, Sverige eller övriga Norden är sysselsättningsgraden för kvinnor över 80 procent medan männens ligger några procentenheter lägre. För personer födda utanför Norden är förhållandena det omvända eftersom kvinnornas sysselsättningsgrad är knappt 70 procent medan männen med utomnordiskt ursprung ligger på samma nivå som övriga inflyttade män. En större del av kvinnorna födda utanför Norden står utanför arbetsmarknaden.

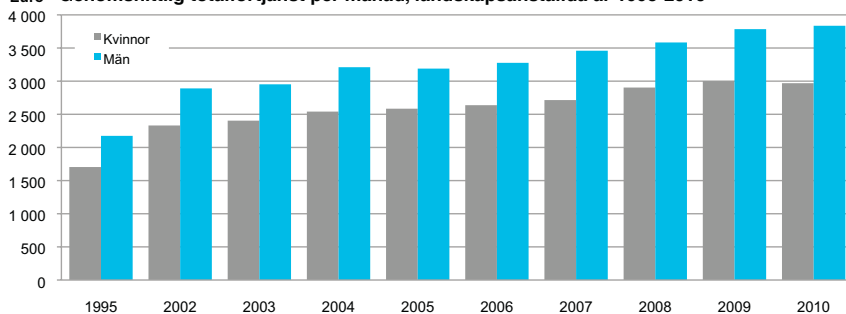
Det är vanligare med heltidsanställning för män än för kvinnor både inom privata sektorn och bland landskapsanställda. Heltidsarbete för kvinnor och män är ändå vanligare bland landskapsanställda än bland privatanställda. Skillnaderna mellan kvinnor och män är störst i åldern 35-44 år då omkring 60 procent av kvinnorna och 85 procent av männen arbetar heltid. Åländska pappor tar ut fem procent av föräldrapenningsdagarna medan mammorna tar ut 95 procent. Samma fördelning gäller uttaget av hemvårdsstödet.

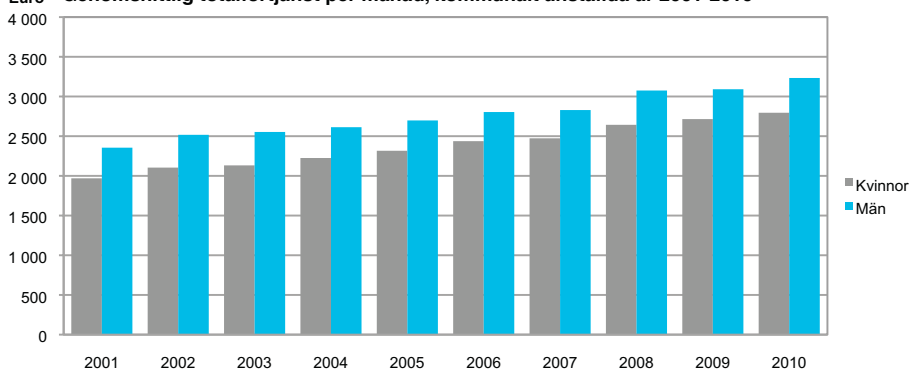
Den ojämna fördelningen av det oavlönade hem- och omsorgsarbetet förstärker kvinnors och mäns ojämna positioner på arbetsmarknaden samtidigt som kvinnors möjlighet till ekonomisk självständighet livet ut begränsas.

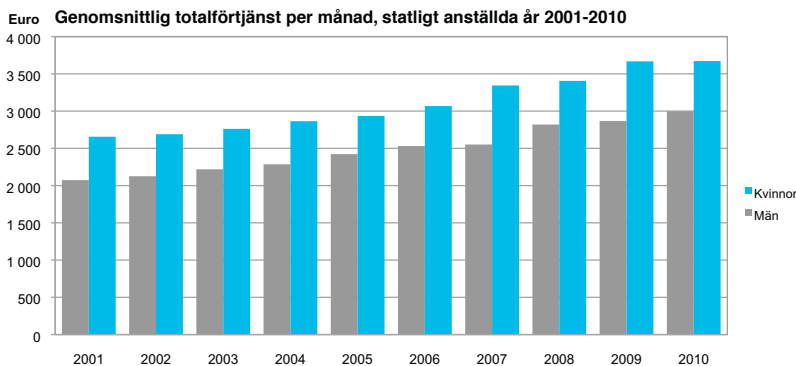
Lönestatistiken är av central betydelse då man vill göra en bedömning av graden av jämställdhet i samhället. Trots lagstiftning och internationella konventioner och överenskommelser har inte principen om lika lön för likvärdigt arbete förverkligats. Löneskillnaderna kan inte enbart förklaras med den segregerade arbetsmarknaden, arbetserfarenhet eller utbildningsnivå. Man kan konstatera att kvinnors högre utbildningsnivå fortfarande inte har gett ekonomisk utdelning i form av högre löner i motsvarande grad. Kvinnors medellön i relation till männens är för landskapsanställda under 80 procent och runt 85 procent för den privata och kommunala sektorn. För statligt anställda är kvinnornas löner i genomsnitt 82 procent av männens. Om man väger samman alla sektorer blir lönerelationen 84 procent.

Euro Genomsnittlig totalförtjänst per månad, landskapsanställda år 1995-2010

Euro Genomsnittlig totalförtjänst per månad, kommunalt anställda år 2001-2010

Källa: ÅSUB, Ålands statistik och utredningsbyrå

Olika typer av transfereringar bidrar i olika grad till kvinnors och mäns inkomster under en livstid. Fler kvinnor än män är pensionärer. Något fler män än kvinnor är sjukpensionärer medan mottagarna av efterlevandepension till största delen är kvinnor. År 2011 var kvinnornas medelpension 1.220 euro per månad, det vill säga 70 procent av männens som uppgick till 1.744 euro. Skillnaden var störst för ålderspensioner. När det gäller efterlevandepensioner fick kvinnorna i genomsnitt något mera än männen, eftersom dessa pensioner till vissa delar baseras på männens inkomster.

Jämställdhetsintegrering är den huvudsakliga strategin för att nå de jämställdhetspolitiska målen. Detta innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i alla politikområden, i alla led av beslutsfattande, planering och utförande av en verksamhet, för att klargöra eventuella konsekvenser för flickor/kvinnor respektive pojkar/män. (Strategin beslutad av FN (1995) och EU (1999). Enligt jämställdhetslagen ska en kartläggning av kvinnors och mäns löner göras som en del av redogörelsen för jämställdhetsläget på varje arbetsplats med 30 eller fler anställda.

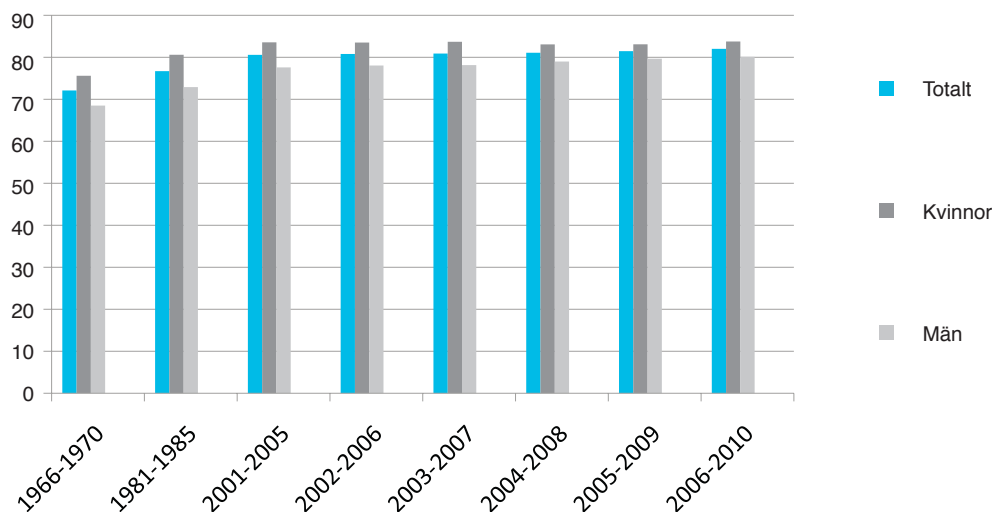
Ekonomisk självständighet är avgörande för möjligheten att forma sitt eget liv. Idag är kvinnors möjligheter till ekonomisk självständighet och frihet mindre än mäns.

3.6 Folkhälsa, medellivslängd

Medellivslängden har ökat med 11,6 år för män och 8,2 år för kvinnor under de senaste 44 åren. Statistiken visar att vi kan se en ökad medellivslängd, för män med 0,1 år och kvinnor 1,3 år, på så kort tid som när vi jämför uppgifterna från år 2008 med år 2010. År 2010 var medellivslängden 83,8 år för kvinnor och 80,1 år för män på Åland. Enligt uppgifter från världsbanken och FN är Japan det land i världen som har högst medellivslängd. År 2003 var medellivslängden i Japan 82 år och år 2010 var den 82,6 år. Industrialiserade länder dominerar i toppen, Sverige låg till exempel på sjunde plats år 2010 med 80,9 år. Det bör nämnas att internationella jämförelser av hälsosamma levnadsår är svåra att göra på grund av skillnader i definitioner.

Nationalräkenskaper 2012:1; Nationalräkenskapsdata BNP efter näringsgren år 2010 i löpande priser. I bilden framgår inte Indirekta skatter och subventioner som ger ett tillskott i BNP i marknadspriser på 91 miljoner euro.

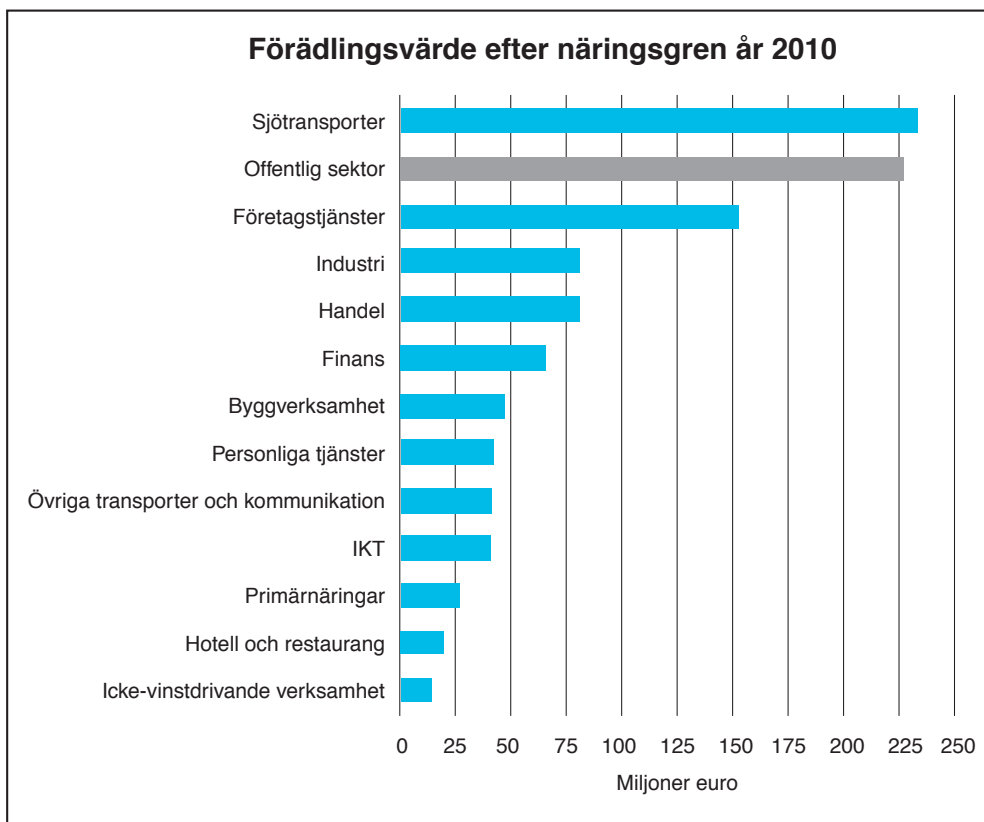
Källa: ÅSUB, Statistisk årsbok för Åland år 2012

4 Ekonomi och Näringsliv

4.1 BNP

BNP (bruttonationalprodukten) är värdet av alla varor och tjänster som produceras inom ett område under en tidsperiod (vanligen ett år). BNP utvecklingen under 2000-talet har varit positiv, förutom år 2002 och 2008 då Ålands BNP sjönk. Den internationella finanskrisen var en stor bakomliggande faktor till nedgången, en annan var utflaggningen av flera passagerarfärjor från åländsk till svensk flagga. Efter 2008 har ekonomin återhämtat sig en aning, speciellt år 2009 då ekonomin växte med 6,2 procent. År 2010 skedde en blygsam utveckling på 1,4 procent. Preliminära kalkyler från ÅSUB visar för år 2011 en negativ tillväxt på -4,9 procent samt för år 2012 på -2,4 procent (ÅSUB rapport 2013:1 Konjunkturläget våren 2013).

Den åländska ekonomin är starkt präglad av tjänstenäringsar. Näringslivets andel av BNP uppgick år 2010 till 77,5 procent. Största andel hade sjötransporter som ensam bidrog med ca 22 procent till det totala BNP. Företagstjänster, industri, handel och finans är också viktiga näringsgrenar för den åländska bruttonationalprodukten företagstjänsternas andel av BNP uppgår till 14 procent, handel ca 8 procent och finans drygt 6 procent av BNP.

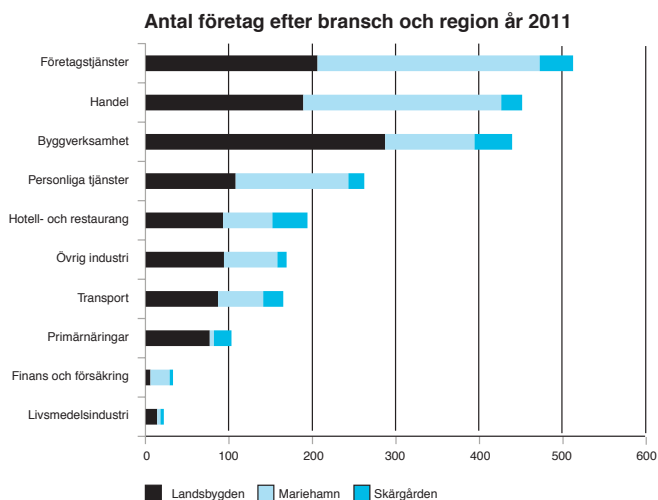

Källa: ÅSUB, Ålands statistik och utredningsbyrå

Landskapsregeringens övergripande mål för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för entreprenörer och företag att starta nya och utveckla befintliga företag, att ge goda och långsiktiga förutsättningar för affärsidéer samt att de åländska företagen ges samma förutsättningar som konkurrenterna i omvärlden. Delmålen för näringsverksamheten är ökad export av varor och tjänster från Åland, ökad produktutveckling, breddad industribas vid sidan av livsmedelsindustri samt att främja utvecklingen av såväl tjänster som tillverkning.

4.2 Antalet nya och nedlagda företag

På Åland råder en lång tradition av entreprenörskap och kännetecknande för det åländska företagandet har länge varit mångsyssleriet. I slutet av år 2011 uppgick det totala antalet företag på Åland till 2.350. De flesta företagen (49 procent) finns på landsbygden, tätt följt av Mariehamn (41 procent). I skärgården finns 10 procent av de åländska företagen.

Källa: ÅSUB, Antal företag efter region och bransch år 2011

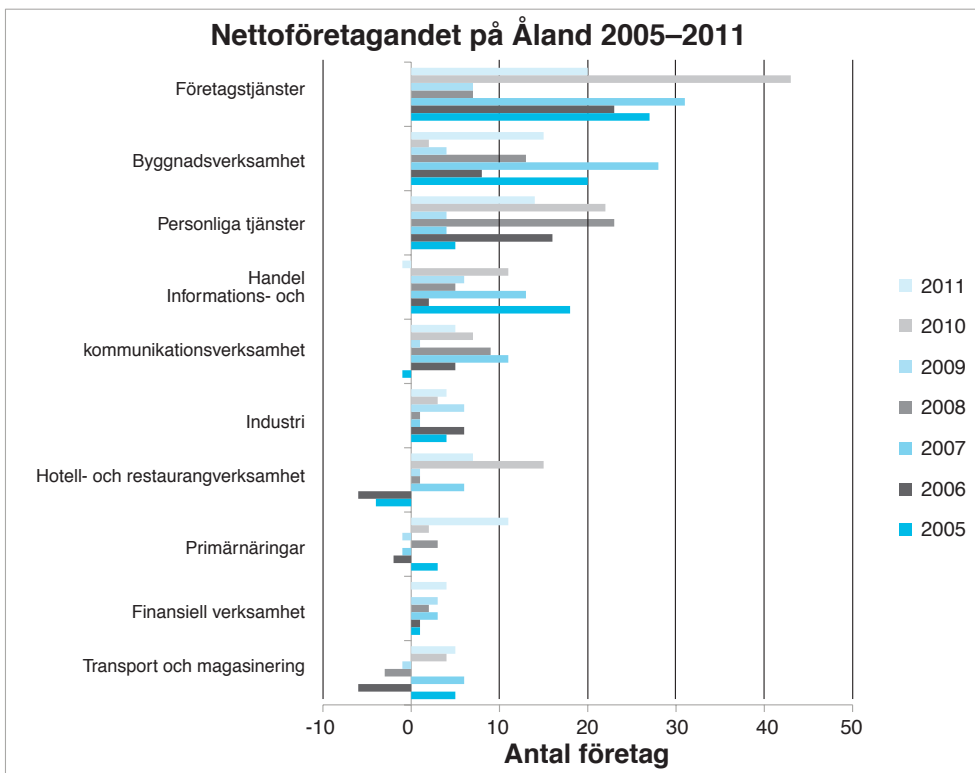
Antal företag 31.12.2011 efter företagsstorlek								
Storlek på företag	Mikro		Små	Medel	Stora	Okänt	Andel av företagen %	Totalt antal företag
	0-4	5-9	10-49	50-249	250+			
Totalt antal företag	2.048	148	102	19	2	31		2 350
Andel av företagen %	87	6,3	4,3	1	0,1	1,3	100,0	
Företagstjänster	464	23	15	1		9	21,8	512
Handel	387	37	22	3		2	19,2	451
Byggverksamhet	390	22	18	1		8	18,7	439
Personliga tjänster	239	10	7	2		4	11,1	262
Hotell och restaurang	167	14	11	1		1	8,3	194
Industri	135	14	16	1		3	7,2	169
Transport	131	14	10	6	1	3	7,0	165
Primärnärings	94	7	1			1	4,4	103
Finans	26	3	1	2	1		1,4	33
Livsmedelsindustri	15	4	1	2			0,9	22

Källa: ÅSUB, Antal företag efter storleksordning 31.12.2011

Företagsbilden domineras av fåmansföretag, inte mindre än 87 procent av företagen sysselsätter fyra personer eller färre. Endast ett tjugotal företag har mer än 50 anställda, där färjerederierna, bankerna och försäkringsbolagen dominerar.

Nettoföretagandet har de senaste åren varit störst inom företagstjänster, byggverksamhet och personliga tjänster (mycket hälsa och skönhet). Från år 2005 har nettoökningen av företag totalt varit 511 stycken, varav de tre största branscherna vuxit med 158, 90 respektive 88 företag.

Källa: ÅSUB, Ålands statistik och utredningsbyrå

Nettoföretagande på Åland. 2005-2011. Märk väl att detta inte direkt motsvarar antalet nya aktiva företag varje år, utan bara skillnaden mellan nya och nedlagda företag. År 2011 var exempelvis nettoföretagandet 84, medan antalet aktiva nya företag ökade med 47, alla företag är alltså inte aktiva i ovanstående statistik.

Kvinnornas andel av företagen på Åland uppgick år 2010 till 30 procent, (jmf 2005 31,6 procent). Uppgifterna tyder på att det inte finns någon tillväxt bland andelen kvinnliga företagare, utan den hålls relativt konstant. Kvinnors och mäns företagande

har många likheter, men även skillnader. Kvinnor startar oftare företag i branscher som personliga tjänster samt sociala sektorn, medan männens andel inom övriga näringsgrenar som primärnärings, bygg, industri, handel och företagstjänster är högre. Kvinnor startar sina företag senare i livet än männen, och har i medeltal bara hälften så stor skuldsättning som hos de manliga företagarna. Nätverkens betydelse för framgång och lönsamhet lyfts fram i ÅSUB:s rapport (ÅSUB 2008:2) om Kvinnors företagande på Åland.

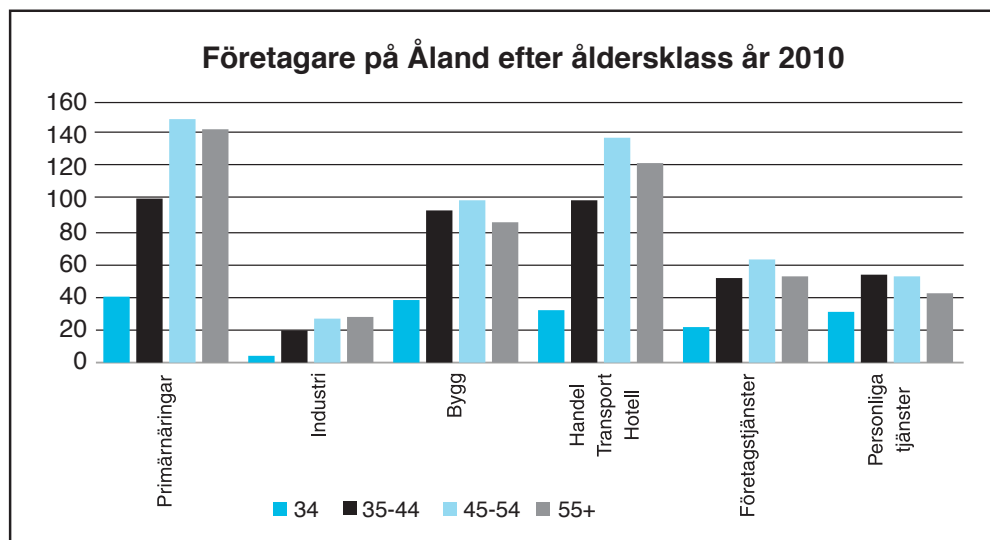
Åland står inför en utmaning när det gäller kommande generationsskiftet. I slutet av 2010 fanns 231 företagare som fyllt 60 år och 250 mellan 55 och 59 år. Totalt är därmed andelen företagare som fyllt 55 år 29,4 procent, där andelen bland männen är 30 och för kvinnorna 28 procent. Det är således väsentligt högre än i Finland som helhet, där andelen företagare som fyllt 55 uppgår till 25 procent.

Den högsta andelen äldre företagare (över 55 år) finns inom branscherna industri (36 procent), primärnäringsarna (33 procent) samt handel, transport och hotell (31 procent).

Företagare på Åland efter åldersklass år 2010. Observera att branschen okänd, som innehåller 102 företagare, inte är med i bilden.

4.3 Arbetslöshet

Landskapsregeringens övergripande mål är att sträva till en fortsatt låg arbetslöshet samt till ökad sysselsättningsgrad, en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, kvinnors och män rätt till arbete och lön på lika villkor samt att underlätta för

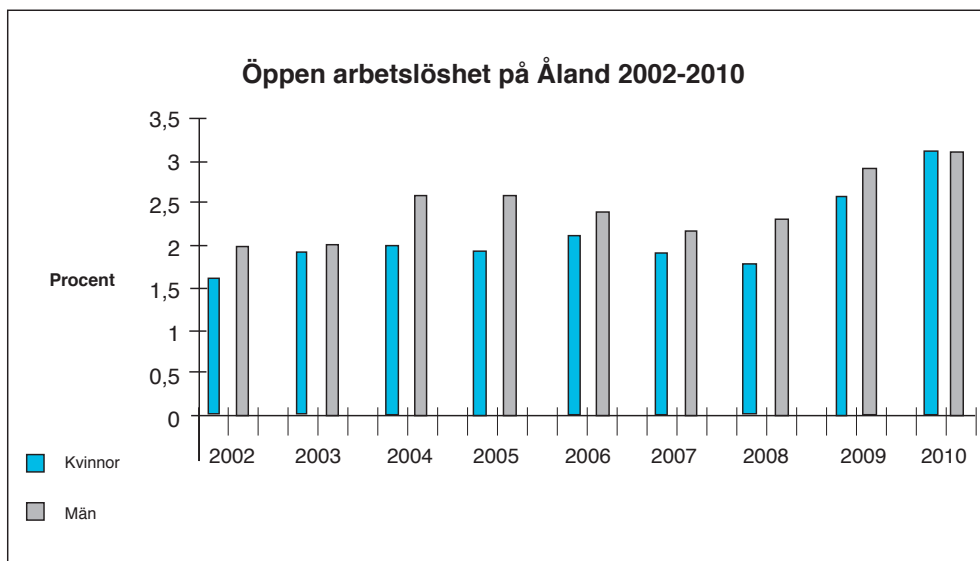
Källa: ÅSUB, Ålands statistik och utredningsbyrå

personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden.

Åland har en mångårig tradition av låg arbetslöshet och god sysselsättningsgrad. I slutet av år 2012 ökade den öppna arbetslösheten till 3,6 procent, 1 procent högre för männen (4,5 procent) än för kvinnorna (3,5 procent). Den totala arbetslöshetsgraden vilken innefattar 53 personer i sysselsättningsåtgärder uppgick till 4,0 procent. Andelen arbetslösa ungdomar under 25 år (6,6 procent) har minskat marginellt medan arbetslösheten för personer över 55 år ökade med 0,7 procentenheter till 3,2 procent jämfört med december 2011.

Den sysselsatta arbetskraften är fortfarande väldigt god. Den åländska befolkningen i åldern 16-64 år (arbetsför ålder) är sysselsatt till 75,1 % (enligt statistik 31.12.2010 ÅSUB), varav andelen kvinnor 77,0 procent och män 73,1 procent).

Källa: ÅSUB, Ålands statistik och utredningsbyrå

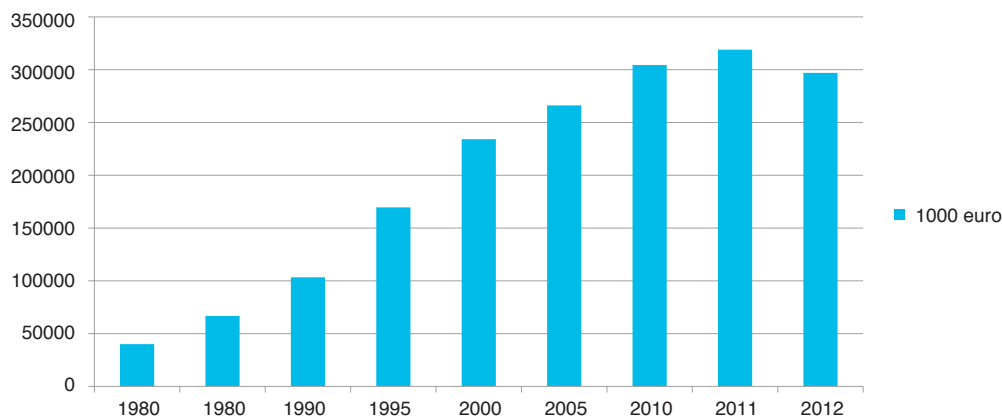
4.4 Offentliga utgifter

Landskapsregeringens utgifter mellan åren 1980 till 2012 visas i tabell och diagram nedan.

Landskapsregeringens utgifter, 1980-2012, 1000 €

	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012
Totala utgifter	40.065	66.683	103.360	169.596	234.185	266.216	304.446	318.970	297.009

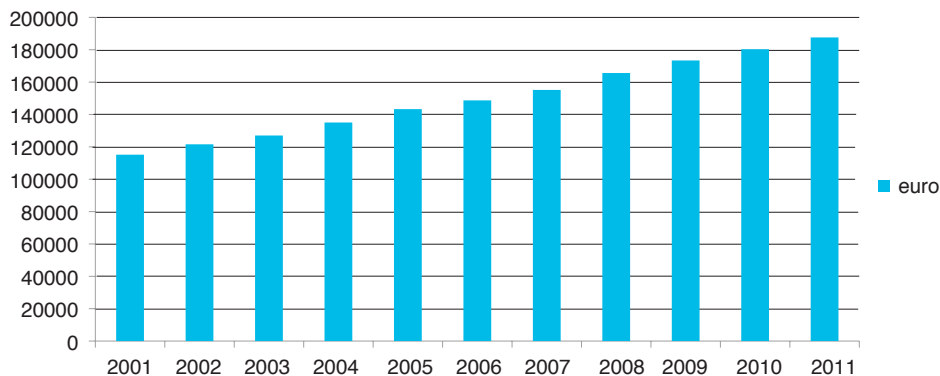
Landskapets utgifter 1980–2012

Källa: Landskapsregeringens bokslut, 2012

Förändringen av kommunernas driftsutgifter mellan åren 2001-2011 framgår i tabell och diagrammet nedan.

Kommunernas driftskostnader 2001-2011

Totala	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Drifts-											
kostnader	115.159	121.570	127.008	135.035	143.300	148.711	155.168	165.614	173.380	180.335	187.596

Källa: ÅSUB, statistisk årsbok

Sedan år 2012 finns det på finansavdelningen en upphandlingsjurist anställd. Avsikten är att fler inköp ska samordnas inom hela landskapsförvaltningen, inklusive Ålands Hälso- och Sjukvård. I upphandlingsdirektiven finns miljökrav ställda på ett antal varor och tjänster.